



**FRANSIZ BELGESELİ “LE DESSOUS DES CARTES” TEMELİNDE
ÇEVİRİ-ODAKLI FRANSIZCA-TÜRKÇE COĞRAFYA TERİMCESİ VE
SÖZLÜĞÜ**

Ayhan GÜNEŞ

**DOKTORA TEZİ
MÜTERCİM-TERCÜMANLIK ANABİLİM DALI
ÇEVİRİ VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

OCAK 2024

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ayhan GÜNEŞ

29.01.2024

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı Çeviri ve Kültürel Çalışmalar Programı Doktora öğrencisi Ayhan GÜNEŞ tarafından hazırlanan “FRANSIZ BELGESELİ “LE DESSOUS DES CARTES” TEMELİNDE ÇEVİRİ-ODAKLI FRANSIZCA-TÜRKÇE COĞRAFYA TERİMCESİ VE SÖZLÜĞÜ” başlıklı tez çalışması 29/01/2024 saat 10.00 tarih ve saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile DOKTORA TEZİ olarak **KABUL** edilmiştir.

Kabul

Başkan : Prof. Dr. Mustafa KURT

Gazi Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi



Üye : Prof. Dr. Nora Gülsün MEHMET

Edebiyat Fakültesi, AHBV Üniversitesi



Üye : Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU

Edebiyat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi



Üye : Doç. Dr. Demet KARDAŞ

Gazi Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi



Üye : Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Mine OLGUN

Edebiyat Fakültesi, AHBV Üniversitesi



FRANSIZ BELGESELİ « LE DESSOUS DES CARTES » TEMELİNDE ÇEVİRİ- ODAKLI FRANSIZCA-TÜRKÇE COĞRAFYA TERİMCESİ VE SÖZLÜĞÜ

(Doktora Tezi)

Ayhan GÜNEŞ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OCAK 2024

ÖZET

Küreselleşme olgusunun zirveye ulaştığı günümüzde, özellikle dünya bilgisi ve bu bilgiye erişme aracı olarak Coğrafya alanı, Çeviribilim ve Çeviri Çalışmaları açısından önemli araştırma konuları ortaya çıkarmaktadır. Çeviribilimin alt alanlarından biri olan Terminoloji ve Sözlükçe çalışmaları, belli bir alanın kurumsallaşması açısından oldukça önem taşımaktadır. Terminoloji konusunda Fransa, Kanada ve Türkiye'deki çalışmalar karşılaştırıldığında, Türkiye'de Terminoloji alanının henüz kurumsallaşmadığı görülmektedir. Ayrıca, Türkiye'de şimdiye kadar yayınlanan coğrafya terimleri sözlüklerinin çeviri-odaklı bir terminoloji içermedikleri için çeviri çalışmalarında yeterli olamadığı tespit edilmiştir. Bu sorundan yola çıkarak, bu çalışmanın amacı, Terminoloji ve Sözlükçe alanını Coğrafya alanı bağlamında ele alarak, Çeviri-odaklı Terminoloji modelini temel alan Çeviri-odaklı bir coğrafya terimcesi oluşturmaktır. Bu bağlamda, Fransız belgesel kanalı ARTE'de yayınlanan “Le Dessous des Cartes” programının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu program, harita ve grafikler yoluyla pek çok konu başlığı altında Fransızca olarak doyurucu coğrafi bilgiler vermekte ve böylece zengin ve güncel bir coğrafya sözvarlığı ve terim bankası oluşturmaktadır. Klasik basılı bir harita yerine, haritalarla zenginleştirilen görsel bir kaynak olan “Le Dessous des Cartes” programının kullanılmasının diğer bir yönü de Çeviribilim alt alanlarından biri olan görsel-işitsel çeviri alanıyla da ilintili olmasıdır; zira böylelikle görsel-işitsel metin yazılı metne dönüştürülecektir. Bu doğrultuda, Fransızca “Le Dessous des Cartes” programının 2007-2017 yılları arasında yayınlanmış 324 bölümü izlenmiş, bunların içinden yoğun coğrafya sözvarlığı ve terim barındırdığını tespit edilen 40 bölüm seçilmiştir. Daha sonra, analize dahil edilecek bu 40 bölüm içeriğinin Fransızca transkripsiyonu yapılarak bir bütünce (derlem) oluşturulmuştur. Son olarak, bu bütüncedeki 1388 adet coğrafya sözvarlığı ve terimi Türkçe'ye çevrilerek bir “Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi” oluşturulmuştur. Bu çalışmanın, çeviri eğitiminde önemli bir yere sahip olan “dünya bilgisi”nin artırılmasına katkı sağlayacağı ve coğrafya ile ilgili çevirilerde sıkça karşılaşılan “özel isim” sorununa bir çözüm sunacağı da düşünülmektedir. Son olarak, çalışmanın, Çeviribilim, Çeviri ve Kültürel Çalışmalar, Fransızca Mütercim-Tercümanlık ve Coğrafya gibi alanlarda akademisyen ve öğrencilere, ayrıca sosyal bilimler alanında çeviri yapan tercümanlara fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Bilim Kodu : 30501
Anahtar Kelimeler : Le Dessous des Cartes, Terimce, Coğrafya, Çeviri-odaklı Terminoloji, Sözlük
Sayfa Adedi : 231
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Nora Gülsün MEHMET

A TRANSLATION-ORIENTED FRENCH-TURKISH GEOGRAPHY GLOSSARY AND
DICTIONARY BASED ON THE FRENCH DOCUMENTARY « LE DESSOUS DES
CARTES »

(Ph. D. Thesis)

Ayhan GÜNEŞ

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

January 2024

ABSTRACT

Nowadays, with the phenomenon of globalization at its peak, the field of Geography, particularly as a means of acquiring and disseminating global knowledge, presents significant research topics in the realm of Translation Studies. Terminology and Glossary studies, a sub-field of Translation Studies, are crucial for the institutionalization of specific disciplines. A comparison of terminology studies in France, Canada, and Turkey reveals that the field of Terminology has not yet been institutionalized in Turkey. Additionally, it has been determined that the dictionaries of geography terms published in Turkey so far are insufficient for translation studies due to the absence of translation-oriented terminology. Addressing this issue, the aim of this study is to create a Translation-oriented geography terminology based on the Translation-oriented Terminology model. This involves considering the field of Terminology and Glossary within the context of Geography. In this context, the study examines the program “Le Dessous des Cartes,” broadcast on the French documentary channel ARTE. This program imparts comprehensive geographical information in French across various topics through maps and graphics, thereby establishing a rich and up-to-date geography vocabulary and term bank. Another objective of using the “Le Dessous des Cartes” program, a visual resource enriched with maps, instead of a traditional printed map, is related to the field of audiovisual translation—one of the subfields of translation studies. This choice ensures the conversion of audio-visual text into written text. Accordingly, 324 episodes of the French program “Le Dessous des Cartes” broadcast between 2007 and 2017 were analyzed, and 40 episodes containing extensive geography vocabulary and terms were selected. Subsequently, the contents of these 40 episodes were transcribed into French, creating a corpus. Finally, the 1388 geography vocabulary and terms in this corpus were translated into Turkish, resulting in the creation of a “French-Turkish Geography Glossary”. It is aspired that this study will contribute to the enhancement of “world knowledge”, a crucial aspect of translation education, and will provide also a solution to the “proper noun” problem frequently encountered in geography-related translations. Ultimately, the study is aimed at benefiting academics and students in the fields of Translation Studies, Translation and Cultural Studies, French Translation, and Geography, as well as assisting translators working in the field of social sciences.

Science Code : 30501

Key Words : Le Dessous des Cartes, Glossary, Geography, Translation-oriented Terminology, Dictionary

Page Number : 231

Supervisor : Prof. Dr. Nora Gülsün MEHMET

TEŞEKKÜR

Öncelikle, tez çalışması boyunca bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren ve çalışmama katkı sağlayan çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Nora Gülsün MEHMET'e şükranlarımı sunarım.

Daha önce tez danışmanlığımı yürüten Dr. Öğr. Üyesi Fatma Büşra SÜVERDEM'e verdiği desteklerden ötürü çok teşekkür ederim.

Tez izleme komitemde yer alan Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU, Prof. Dr. Tuba Işınsu İSEN DURMUŞ'a tezime sağlamış oldukları katkılardan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunma jürimde yer alan Prof. Dr. Mustafa KURT, Doç. Dr. Demet KARDAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Mine OLGUN'a tezime sağlamış oldukları katkılardan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışması sürecim boyunca her zaman yanımda olan ve desteğini benden hiç esirgemeyen çok sevgili eşim Hilal GÜNEŞ'e sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak, bu tezin konusunu oluşturan «Le Dessous des Cartes» programının hazırlayıcısı ve sunucusu, 28 Aralık 2016 tarihinde hayata veda eden, Jean-Christophe-VICTOR'u saygıyla anıyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
RESİMLERİN LİSTESİ	xiv
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xx
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRİBİLİM İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1. Çeviribilim Nedir ?	5
1.2. Çeviribilim Alt Alanları	6
1.2.1. Metin Çözümlemesi ve Çevirisi	7
1.2.2. Çeviri Kalite Değerlendirmesi.....	7
1.2.3. Tür Çevirisi	7
1.2.4. Medya Çevirisi.....	8
1.2.5. Çeviri ve Teknoloji	8
1.2.6. Çeviri Tarihi.....	8
1.2.7. Çeviri Etiği.....	9
1.2.8. Çeviri Mesleği.....	9
1.2.9. Sözlü Çeviri	9

1.2.10. Çeviri Süreci	10
1.2.11. Çeviri Eğitimi.....	10
1.2.12. Terminoloji ve Sözlükçe	10

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZVARLIĞI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1. Sözvarlığı nedir?.....	13
2.2. Sözvarlığı İçerisinde Terimler	16
2.3. Sözvarlığı Araştırmaları	17
2.4. Derlembilim.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERMİNOLOJİ (TERİMCE)

3.1. Terim ve Terminoloji (Terimce) Kavramları	21
3.2. Fransa ve Türkiye’de Terminoloji Çalışmaları	27
3.3. Kanada’da Terminoloji Çalışmaları	29
3.4. Coğrafya Terminolojisi.....	31
3.5. Coğrafya Terminolojisinin Çeviribilimdeki Yeri.....	33

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

“LE DESSOUS DES CARTES” PROGRAMI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

4.1. Le Dessous des Cartes Programı	37
4.2. Le Dessous des Cartes Programının Terminoloji Açısından İncelenmesi.....	43
4.3. Le Dessous des Cartes Programının Coğrafi Terminoloji Açısından İncelenmesi.	44

BEŞİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

KURAMSAL ÇERÇEVE	47
------------------------	----

ALTINCI BÖLÜM

“LE DESSOUS DES CARTES” PROGRAMI BAĞLAMINDA COĞRAFYA TERİMCEİ OLUŞTURULMASI

6.1. Coğrafya Alanı Hakkında	51
6.2. Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi Oluşturulması Süreci	52
6.3. Bulgular	55
6.4. Fransızca-Türkçe Alfabetik Coğrafya Terimcesi	158
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	195
KAYNAKLAR	199
EKLER.....	205
ÖZGEÇMİŞ	231

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Genel sözcük varlığı kaynaklarını gösterir şema	14
Resim 3.1. “France Terme” sitesinden alıntılanan terminoloji örneği	27
Resim 3.2. Kanada’daki Translation Bureau tarafından yayınlanan bir Sözlükçe örneği ..	30
Resim 4.1. “Le Dessous des Cartes” program jenerik görseli.....	37
Resim 4.2. Programın hazırlayıcısı ve sunucusu Jean-Christophe Victor	38
Resim 4.3. Berlin ouest, Berlin est, RFA ve RDA terimlerini içeren program görseli.....	40
Resim 4.4. Canal Istanbul, 3 ^e Aéroport, Pont Sélim I ^{er} terimlerini içeren program görseli	41
Resim 4.5. Kitap Kapak Görselleri	43
Resim 5.1. Terminoloji Yaklaşımları ve Çeviri Arasındaki Etkileşim	47

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 1. Bölüm 1 program görseli.....	55
Harita 2. Bölüm 1 program görseli.....	55
Harita 3. Bölüm 1 program görseli.....	56
Harita 4. Bölüm 1 program görseli	57
Harita 5. Bölüm 4 program görseli	60
Harita 6. Bölüm 4 program görseli	62
Harita 7. Bölüm 28 program görseli.....	65
Harita 8. Bölüm 28 program görseli.....	65
Harita 9. Bölüm 28 program görseli.....	66
Harita 10. Bölüm 28 program görseli.....	66
Harita 11. Bölüm 28 program görseli.....	66
Harita 12. Bölüm 2 program görseli	70
Harita 13. Bölüm 44 program görseli.....	71
Harita 14. Bölüm 44 program görseli.....	71
Harita 15. Bölüm 44 program görseli.....	72
Harita 16. Bölüm 44 program görseli.....	72
Harita 17. Bölüm 44 program görseli.....	72
Harita 18. Bölüm 88 program görseli.....	74
Harita 19. Bölüm 88 program görseli.....	74
Harita 20. Bölüm 88 program görseli.....	75
Harita 21. Bölüm 88 program görseli.....	75
Harita 22. Bölüm 88 program görseli.....	75
Harita 23. Bölüm 101 program görseli.....	77

Harita 24. Bölüm 101 program görseli.....	77
Harita 25. Bölüm 101 program görseli.....	78
Harita 26. Bölüm 101 program görseli.....	78
Harita 27. Bölüm 101 program görseli.....	78
Harita 28. Bölüm 121 program görseli.....	80
Harita 29. Bölüm 121 program görseli.....	80
Harita 30. Bölüm 121 program görseli.....	81
Harita 31. Bölüm 121 program görseli.....	82
Harita 32. Bölüm 121 program görseli.....	82
Harita 33. Bölüm 165 program görseli.....	85
Harita 34. Bölüm 165 program görseli.....	85
Harita 35. Bölüm 165 program görseli.....	85
Harita 36. Bölüm 165 program görseli.....	86
Harita 37. Bölüm 165 program görseli.....	86
Harita 38. Bölüm 165 program görseli.....	86
Harita 39. Bölüm 205 program görseli.....	90
Harita 40. Bölüm 205 program görseli.....	90
Harita 41. Bölüm 205 program görseli.....	91
Harita 42. Bölüm 205 program görseli.....	91
Harita 43. Bölüm 205 program görseli.....	91
Harita 44. Bölüm 223 program görseli.....	93
Harita 45. Bölüm 223 program görseli.....	93
Harita 46. Bölüm 233 program görseli.....	95
Harita 47. Bölüm 233 program görseli.....	95

Harita 48. Bölüm 233 program görseli.....	95
Harita 49. Bölüm 233 program görseli.....	96
Harita 50. Bölüm 233 program görseli.....	96
Harita 51. Bölüm 305 program görseli.....	98
Harita 52. Bölüm 305 program görseli.....	98
Harita 53. Bölüm 11 program görseli.....	100
Harita 54. Bölüm 11 program görseli.....	100
Harita 55. Bölüm 11 program görseli.....	101
Harita 56. Bölüm 11 program görseli.....	101
Harita 57. Bölüm 11 program görseli.....	101
Harita 58. Bölüm 248 program görseli.....	103
Harita 59. Bölüm 248 program görseli.....	103
Harita 60. Bölüm 248 program görseli.....	104
Harita 61. Bölüm 248 program görseli.....	104
Harita 62. Bölüm 248 program görseli.....	104
Harita 63. Bölüm 280 program görseli.....	106
Harita 64. Bölüm 280 program görseli.....	106
Harita 65. Bölüm 280 program görseli.....	107
Harita 66. Bölüm 280 program görseli.....	107
Harita 67. Bölüm 280 program görseli.....	107
Harita 68. Bölüm 319 program görseli.....	109
Harita 69. Bölüm 35 program görseli.....	111
Harita 70. Bölüm 35 program görseli.....	112
Harita 71. Bölüm 38 program görseli.....	115
Harita 72. Bölüm 38 program görseli.....	116

Harita 73. Bölüm 38 program görseli.....	116
Harita 74. Bölüm 216 program görseli.....	119
Harita 75. Bölüm 30 program görseli.....	121
Harita 76. Bölüm 69 program görseli.....	123
Harita 77. Bölüm 117 program görseli.....	125
Harita 78. Bölüm 104 program görseli.....	127
Harita 79. Bölüm 104 program görseli.....	127
Harita 80. Bölüm 186 program görseli.....	129
Harita 81. Bölüm 209 program görseli.....	131
Harita 82. Bölüm 209 program görseli.....	131
Harita 83. Bölüm 217 program görseli.....	133
Harita 84. Bölüm 261 program görseli.....	135
Harita 85. Bölüm 144 program görseli.....	138
Harita 86. Bölüm 185 program görseli.....	140
Harita 87. Bölüm 185 program görseli.....	140
Harita 88. Bölüm 208 program görseli.....	142
Harita 89. Bölüm 208 program görseli.....	142
Harita 90. Bölüm 99 program görseli.....	144
Harita 91. Bölüm 99 program görseli.....	144
Harita 92. Bölüm 39 program görseli.....	146
Harita 93. Bölüm 39 program görseli.....	146
Harita 94. Bölüm 316 program görseli.....	148
Harita 95. Bölüm 316 program görseli.....	148
Harita 96. Bölüm 260 program görseli.....	150
Harita 97. Bölüm 260 program görseli.....	150

Harita 98. Bölüm 262 program görseli.....	152
Harita 99. Bölüm 262 program görseli.....	152
Harita 100. Bölüm 247 program görseli.....	154
Harita 101. Bölüm 247 program görseli.....	154
Harita 102. Bölüm 268 program görseli.....	156
Harita 103. Bölüm 268 program görseli.....	156



KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

Akt.

Aktaran

vb.

Ve Benzeri

vd.

Ve Diğerleri

s.

Sayfa

fr.

Fransızca

1. GİRİŞ

“Sözlük yoğunlaştırılmış, kristalize edilmiş, dondurulmuş bir çeviridir”.
Mario Wandruszka

Çeviribilim, farklı dil ve kültürler arasındaki etkileşimi inceleyen disiplinlerarası bir alan olarak, dilin anlamını koruyup bir metni bir dilden diğerine aktarma süreçlerini araştırır. Daha önceleri dilbilim disiplini altında bir uygulama alanı olarak görülen çeviribilim günümüzde alt alanlara sahip bağımsız bir disiplin konumundadır. Çeviribilimin disiplinler arası özelliği onu çok farklı araştırma alanlarına itmektedir. Küreselleşme olgusunun zirveye ulaştığı günümüzde özellikle dünya bilgisi ve bu bilgiye erişme aracı olarak coğrafya alanı, çeviribilim ve çeviri çalışmaları açısından önemli araştırma konuları ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırma konularından biri de, yine disiplinler arası bir uzmanlık alanı olarak coğrafyaya ilişkin terim ve sözcüklerin tespit edilmesi ve buradan hareketle tanım içermeyen bir sözlükçe niteliğinde çeviri odaklı iki dilli terimcelerin (terminoloji) oluşturulabilmesidir. İzbirak (1986:7) coğrafya alanının birçok bilimle sınırdaş olduğunu ifade etmektedir. Bunlar, yer fiziği, jeoloji, toprak bilimi, taşlar bilimi, sular bilimi, meteoroloji, bitki bilimi, hayvan bilimi, antropoloji, etnoloji, iktisat, toplum bilimi, tarih ile ormancılık, tarım, endüstri vb’dir. Görüldüğü gibi coğrafya, çeviri konusu olabilecek birçok alanı içine almaktadır. Dolayısıyla bu tez, çeviribilim alt alanlarından biri olan terminoloji ve sözlükçe alanını coğrafya alanı bağlamında ele alacaktır. Terminoloji ve sözlükçe çalışmaları, uzmanlık alanı metinlerinin çeviri süreçlerinde kilit rol oynayan ve alan uzmanlarının etkili bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayan önemli araçlardır.

Sözcük kavramı terim kavramını da içine alan bir şemsiye kavramdır. Özellikle coğrafya gibi birçok alanı içine alabilen tematik bir alan dahilindeki çeviri odaklı bir terimce çalışması için önem arz edeceği düşünülen yer adları, özel isimler, hastalık adları, ırk adları, kısaltmalar ve çeviride ihtiyaç duyulabilecek diğer sözcük türleri bu bağlamda coğrafyaya ilişkin sözcükleri teşkil edecektir.

Çeviribilim bağlamında terimce çalışmalarının derlem (bütüncü) tabanlı olarak yapılması da doğru çevirilerin yapılması noktasında büyük önem arz etmektedir. Derlem çalışmaları,

derlembilim alanıyla ilişkili olarak sözvarlığı araştırmalarının da bir yönünü teşkil eder. Terimce çalışmalarının dayanacağı derlemlerin güvenilir, kapsamlı ve güncel olması esastır.

Bu bağlamda, Fransız belgesel kanalı ARTE’de yayınlanan “Le Dessous des Cartes” programı, harita ve grafikler yoluyla pek çok konu başlığı altında Fransızca olarak doyurucu coğrafi bilgiler vermekte ve böylece zengin ve güncel bir coğrafya sözvarlığı ve terim bankası oluşturmaktadır. Programda yayınlanan haritalar ve grafikler Fransa’daki LEPAC (İleriye Yönelik Etütler ve Kartografik Çözümlemeler Laboratuvarı) tarafından hazırlanmaktadır. Bunun yanı sıra, klasik basılı bir harita yerine, haritalarla zenginleştirilen görsel bir kaynak olan “Le Dessous des Cartes” programı kullanılarak bir Fransızca-Türkçe coğrafya terimcesi oluşturulması tezi, çeviribilim alt alanlarından biri olan görsel-işitsel çeviri alanıyla da ilintilidir, zira böylelikle görsel-işitsel metin yazılı metne dönüştürülecektir. Ayrıca, bilimsel açıdan çok zengin bir kaynak sunan ve birçok bilimsel çalışma aracılığıyla dünyada kabul gören Fransız dilindeki “Le Dessous des Cartes” programının Türkiye’deki çeviribilim ve yabancı dil eğitimi alanlarında araştırma konusu yapılmamasının büyük bir eksiklik olduğu ve böylesine önemli bir kaynağın literatüre kazandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Terim ve terimce çalışmaları belli bir alanın kurumsallaşması açısından çok önemlidir. Diğer dil yönlerinde olduğu gibi Fransızca-Türkçe yönündeki çeviri çalışmalarında da terimce çalışmalarına ihtiyaç duyulmakta olup, bu çalışma alanlarından birini coğrafya terimcileri oluşturmaktadır. Türkiye’de Fransızca-Türkçe yönünde kapsamlı ve güvenilir coğrafya terimcileri yok denecek kadar az olmakla birlikte, bu konuda doktora tez düzeyinde bir bilimsel çalışma bulunmamaktadır.

Mevcut çalışmada, bu sorunlardan yola çıkılarak, “Çeviri-odaklı Terminoloji” modeli temelinde, Fransızca-Türkçe yönünde çeviri-odaklı bir coğrafya terimcesi ve sözlüğü oluşturmak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, toplam altı bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde “Çeviribilim ve Çeviribilim” alt alanları, ikinci bölümünde “Sözvarlığı” kavramı, üçüncü bölümünde “Terim ve Terminoloji” kavramları, dördüncü bölümünde uygulama kısmının kaynağını oluşturan “Le Dessous des Cartes” programı, ve beşinci bölümünde kuramsal çerçevemizi teşkil eden “Çeviri-odaklı Terminoloji” modeli ele alınmıştır. Son olarak, uygulama bölümünde ise, Fransızca « Le Dessous des Cartes » programının 2007-2017 yılları arasında yayınlanan 324 bölümü, araştırmacı tarafından

izlenerek taranmış; yoğun coğrafya sözvarlığı ve terim barındırdığı tespit edilen bölümlerin Fransızca transkripsiyonları yapılmıştır. Daha sonra, bu transkripsiyonların oluşturduğu derlem (bütünce) vasıtasıyla elde edilen sözvarlığı ve terimler Türkçeye çevrilerek bir “Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi” oluşturulmuştur.



BİRİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRİBİLİM İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1. Çeviribilim Nedir?

Çeviribilim, çeviri çalışmalarını inceleyen alana verilen addır. Pek çok akademik veya disiplinler arası araştırma alanına nazaran çeviri, 20. yy'ın ikinci yarısına uzanan ve modern diller, karşılaştırmalı edebiyat ve dilbilim gibi diğer alanlardan doğan nispeten yeni bir çalışma alanıdır (Munday, 2009, s.4). Özellikle teknoloji yoluyla hızlanan küreselleşme olgusu bu alanın doğuşunu hızlandırmıştır. Holmes, II. Dünya savaşını çeviribilim açısından bir dönüm noktası olarak görmüş ve 1972 yılında yayınlanan “The Name and Nature of Translation Studies” başlıklı çalışmasıyla bu alanı adlandıran ilk kişi olmuştur. Bu çalışma sayesinde çeviribilim dilbilimin bir alt alanı olarak değil, dilbilimden bağımsız, özerk bir alan olarak kabul görmeye başlamıştır (Demirekin, 2014, s.15).

1992 yılından bu yana, çeviri çalışmaları disiplinler arası bir alan olarak kabul edilmektedir. (Snell-Hornby et al., 1994, akt. Lambert, 2012, s. 81). Zira, her türlü konuda metinlerle ilişki kuran çeviribilimin disiplinler arası olması kaçınılmazdır. Çeviribilim, karşımıza çeviri çalışmaları olarak da çıkabilmektedir. Çeviri çalışmalarının karakteristik özelliklerinden biri, elbette başlangıçta, çeviri pratiğine dayalı olmasıdır. Alanla ilgili ilk yapıtların çoğu, bireysel çevirmenler tarafından yazılmış ve bunlar belirli bir çeviri stratejisiyle ilgili tercihleri açıklama, ispatlama veya tartışma amaçlı olmuştur (Munday, 2009, s.1). Çeviri çalışmaları disiplininin kurumsallaştırılması, kendi araştırma öncelikleri listesini oluşturmak ve kendi yöntemlerini geliştirmek için, diğer disiplinlerden ithal edilen teknikleri uyarlamak kaydıyla, maksimum özgürlük kazanmasının en iyi yolu olarak görünmektedir (Gile, 2012, s.74). Bu bakımdan, çeviribilimin son yıllarda gösterdiği büyümenin özerk bir bilim dalı olması yönünde anlamlı olduğu açıktır. Daha önce dilbilimin uygulama alanlarından biri olarak kabul gören çeviri çalışmaları, günümüzde çeviribilim adıyla ayrı bir disiplin olarak anılmaya başlamıştır. Çeviribilim esasında birçok disiplinle bir arada araştırmalar gerektiren bir multidisiplindir.

Ladmiral'e göre, çeviribilimden kelimenin tam anlamıyla bir bilimsel söylem üretmesi beklenilmemelidir. Çünkü onun yaklaşımında, çeviribilim bir prakseolojidir (fr.

praxéologie). Yani çeviribilim bize, “pratiğin bilimi”ni vermeye çalışan bir bilim dalıdır ya da bir bilgidir. Pratiğin (çeviri uygulaması) bilimi olan çeviribilimin bilimini yapacak bir üstdil de, yani çeviribilimin bilimi de bir paradoks olarak doğrudan doğruya pratiğe yönelmek durumunda kalır (Ladmiral 1987, Akt. Rifat, 1995, s.62-63).

Çeviribilim, derlembilim, çeviribilimin alt alanları görsel işitsel-çeviri, terminoloji ve sözlükçe çalışmaları, sözvarlığı, ve coğrafya alanlarını bir araya getirerek disiplinlerarası bir çalışma sunmayı amaçlayan bu tezin, aynı zamanda bir çeviri uygulaması olması bakımından da alana büyük katkı sağlaması beklenmektedir.

1.2. Çeviribilim Alt Alanları

Williams ve Chesterman’ın 2002 yılında yaptıkları “The Map: A Beginner’s guide to Doing Research in Translation Studies” adlı çalışma, çeviribilimin alt alanlarının somutlaştırılması açısından kayda değerdir. Araştırmacılar, bu çalışmalarında çeviribilim alanını 12 alt araştırma alanına ayırmaktadırlar (2002:6). Bu alanlar şunlardır:

1. Metin Çözümlemesi ve Çeviri
2. Çeviri Kalite Değerlendirmesi
3. Tür Çevirisi
4. Medya Çevirisi
5. Çeviri ve Teknoloji
6. Çeviri Tarihi
7. Çeviri Etiği
8. Çeviri Mesleği
9. Sözlü Çeviri
10. Çeviri Süreci
11. Çeviri Eğitimi

12. Terminoloji ve Sözlükçe

Tabi ki bu alt alanlara başkaları da eklenebilirdi; fakat burada araştırmacıların bu alt alanlardan yola çıkarak çeviri araştırma yöntem ve konularını ortaya koymaları alan açısından çok önemlidir.

1.2.1. Metin Çözümlemesi ve Çeviri

Metin Çözümlemesi ve Çeviri alt alanı, çevirinin ana unsurlarından biri olan metni, inceleme nesnesi haline getirmektedir. Doğru ve etkili bir çeviri için öncelikle metnin özümsemesi gerekmektedir. Metin Çözümlemesi ve Çeviri alanı kendi içinde de “Kaynak Metin Çözümlemesi”, “Çeviri ve Kaynak Metinlerin Karşılaştırılması”, “Çeviri ve Paralel Metinlerin Karşılaştırılması” ve “Yorumlu Çeviri” alt alanlarından oluşmaktadır (Williams ve Chesterman, 2002, s.7).

1.2.2. Çeviri Kalite Değerlendirmesi

Çeviribilim alt alanları genel olarak uygulamaya yönelik iken, Çeviri Kalite Değerlendirmesi alt alanı, diğer alt alanların aksine değerlendirmeci niteliktedir. Çeviriler çok çeşitli şartlarda değerlendirmeye alınmaktadır. Bu değerlendirme örneğin eğitimde, resmi sertifika sınavlarında, kitap eleştirmenleri ve nihayetinde doğal olarak okuyucular tarafından gerçekleşmektedir. Bazı değerlendirme yöntemleri, araştırmacılar, bunun yanı sıra eğitimciler ve çeviri endüstrisi tarafından geliştirilmektedir. Çeviri kalite değerlendirmesinde üç genel yaklaşım vardır. Bunlar, kaynak metin odaklılık, erek metin odaklılık ve çeviri etkilerinin değerlendirilmesidir (Williams ve Chesterman, 2002, s.8). Çeviri bütünceleri çeviri kalite değerlendirmeleri için son zamanlarda önemli bir kaynak haline gelmiştir. Bütünceler varsayımsal eşdeğerlikleri açıklığa kavuşturmak ve güvenilir çeviri düzenlilik örnekleri teşkil etmek için güvenilir bir yöntemsel araç sağlar (House, 2015, s.107). Bu bakımdan, mevcut çalışmanın, çeviri kalite değerlendirmesi alanı açısından da kapsamlı bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

1.2.3. Tür Çevirisi

Tür Çevirisi alt alanı olarak, hem tiyatro, şiir, kurmaca eser gibi edebi türleri hem de dini metinler, çocuk edebiyatı, turizm ve hukuk gibi kesin olarak tanımlanmış metin türleri çevirileri kastedilmektedir (Williams ve Chesterman, 2002, s.9). Çeviriye konu olan çok fazla tür olmasına karşın Tür Çevirisi, çeviri literatüründe araştırma alanı olarak çok fazla dikkat çekmemiştir (Unger, 2001, s. 301). Tür Çevirisi başlı başına bir metin türü haline gelen çeviri metnini inceleme amacı taşır (James, 1989, akt. Palumbo, 2009, s.54).

1.2.4. Medya Çevirisi

Medya Çevirisi, akademik alanda daha ziyade “görsel-işitsel çeviri” olarak adlandırılmaktadır. Gambier, görsel-işitsel çeviri alanını kendi içinde Senaryo Çevirisi, Diliçi Altyazı Çevirisi, Canlı Yayın Altyazısı, Seslendirme (Dublaj), Canlı Yayın Sözlü Çevirisi, Dış Ses veya Yarı Seslendirme, Serbest Yorum, Üstyazı, Ara Çeviri, Sesli Betimleme, Çok Dilli Ürün, Dillerarası Altyazı Çevirisi olmak üzere 12 alt alana ayırmaktadır (Gambier, akt. Güneş, 2015, s.19). Bu tez çalışmasının temel dayanağı olan ve görsel-işitsel bir kaynak arz eden “Le Dessous des Cartes” programının incelenmesinin de görsel-işitsel çeviri çalışmalarına büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2.5. Çeviri ve Teknoloji

Çeviri ve Teknoloji alt alanı çalışmalarında, son yıllarda teknolojinin çevirinin ayrılmaz parçalarından biri olduğu ele alınmakta ve makine çevirisi, bilgisayar destekli çeviri ve çeviri bellekleri, yazılım yerelleştirmesi, teknolojinin çeviriye etkileri, web sitesi çevirisi, teknolojinin çeviri eğitimindeki yeri gibi konular araştırılmaktadır (Williams ve Chesterman, 2002, s.14). Özellikle çeviri teknolojisinin çeviri eğitimindeki yeri konusunda çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Son yıllarda büyük gelişme gösteren “Google Translate” gibi yapay zekaya dayalı makine çevirilerinin de önümüzdeki yıllarda klasik Çeviribilim alanını tümüyle değiştireceği öngörülebilir. 2018 yılında geliştirilen bir yapay zeka programı 800 sayfalık “*Deep Learning*” isimli İngilizce kitabı 12 saat içinde Fransızca’ya tercüme etmiş ve kitap yayınevlerinde basılı olarak satışa sunulmuştur (<https://massot.com/collections/lapprentissage-profond/>).

1.2.6. Çeviri Tarihi

Çeviri Tarihi alt alanında çevirilerin kültürler ve diller üzerinde uzun süreli etkileri olabileceği ve çevirilerin tarihsel veya kültürel çalışmalar içinde değerlendirilebileceği ele alınmaktadır. Bu alanda özellikle kişisel geçmişleri, motivasyonları ve çeviri pratikleri ile çevirmenlerin kendisine; hangi belirli kültür ve dönemlerde hangi metinlerin çevrildiğine; belirli dönemlerde neden belirli metinlerin çevrildiğine ve dönemler boyunca çevirmen stratejilerinin nasıl değiştiğine odaklanılmaktadır (Williams ve Chesterman, 2002, s.16).

Örneğin, İncil’i Almanca’ya çeviren Martin Luther çevirmen kişiliği açısından; kutsal kitap çevirileri ise çevrildikleri dönem açısından çeviri tarihi çalışmalarına konu olabilirler.

1.2.7. Çeviri Etiği

Çeviri Etiği alt alanında, çeviri kuramına dair daha eskilerde yapılan çalışmaların çoğunun kuralcı olduğu, bir çevirmenin ne yapması gerektiği ve “iyi” çeviriler için standart kurallar oluşturulması gerektiği savlanmakta; çağdaş çalışmaların “iyi” çeviri kavramını birçok şekilde sorunsallaştırdığı ve çeviri etiğinin anlaşılmasına yeni boyutlar getirdiği ortaya konmaktadır (Williams ve Chesterman, 2002, s.18). Arslan’a göre de birbirinden farklı kültürler arasında çeviri işlemine duyulan gereksinimden ve çevirmenin iki farklı kültür karşısında kendisini konumlandığı halden ötürü çağdaş toplumlarda gittikçe daha fazla önem kazanan bir husus da çeviri faaliyetinin etik boyutudur (Arslan, 2016, ss. 211-225). Yukarıda Çeviri ve Teknoloji başlığında belirtilen örnekten yola çıkarak, makine çevirisinde yaşanan gelişmelerin de çeviri etiği alanına yeni bakış açıları getireceği öngörülebilir.

1.2.8. Çeviri Mesleği

Çeviribilim dahilindeki yeni bir alan olan Çeviri Mesleği alt alanı, çevirmenlerin çalıştığı mesleki bağlama yönelik araştırmalara vakfedilmiş bir alandır. Bu alan ile ilgili olarak tarihsel veya çağdaş araştırmaların yapılabileceği ortaya çıkmaktadır. Örneğin, tarihsel araştırmalar, bir ülke, bölge ya da kıtadaki bir çeviri meslek derneğinin tarihsel olarak nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiğiyle ilgilenirken, çağdaş araştırmalar ülkedeki bir çeviri derneği veya derneklerinin mevcut durumlarıyla ilgili konulara odaklanabilir. Bu alanla ilgili ayrıca şu şekilde araştırma konuları olabilir: Bir çeviri derneğine üyelik nitelikleri/üyelik kategorileri, üyelerin istihdam durumları, derneğin, bir çeviri politikası geliştirilmesinde yerel, bölgesel ya da ulusal düzeydeki rolü vd. (Williams ve Chesterman, 2002, s.27).

1.2.9. Sözlü Çeviri

Sözlü Çeviri alt alanında, sözlü çevirinin andaş ve ardıl olmak üzere temelde iki tür olduğu, bunların da konferans tercümanlığı, bağlantı tercümanlığı ve mahkeme tercümanlığı gibi alt alanlara ayrıldıkları görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar sözlü tercümanların bilişsel veya davranışsal durumları üzerine olabileceği gibi, sosyolojik, etik veya tarihsel açıdan da

olabilir (Williams ve Chesterman, 2002, s. 21.) Hızla ilerleyen yapay zeka çalışmalarının sözlü çeviri çalışmalarını da etkileyeceği düşünülmektedir. Günümüzde herhangi dil veya dillere vâkıf, insan tercüman gerektirmeyen ve sözlü çeviri yapabilen mobil cihazlar kullanılmaya başlanmıştır.

1.2.10. Çeviri Süreci

Çeviri Süreci alt alanında profesyonel tercümanların çalışma yaşamları ve çalışma şartları incelenmektedir. Bu alt alan çalışmaları kapsamında belli bir çevirmen ya da çevirmen grubu günlük çalışma rutinleri içinde belirli bir dönem boyunca gözlemlenebilir ve bu araştırma yöntemi röportajlar ile de harmanlanabilir (Williams ve Chesterman, 2002, s.23).

1.2.11. Çeviri Eğitimi

Çeviri Eğitimi alt alanı dört ana alan etrafında şekillenmektedir: Müfredat tasarımı, uygulama, tipik problem alanları ve mesleki boyut. Çeviri eğitimi alanında yapılan çalışmaların çeviribilim çalışmalarının büyük bir kısmını kapsadığı söylenebilir (Williams ve Chesterman, 2002, s.25). Özellikle yabancı dil öğretimi alanındaki araştırmaların çeviri eğitimi ile iç içe olduğu görülmektedir. Bu açıdan çeviri eğitiminin doğrudan çeviri ile olan ilişkisinden dolayı çeviribilim alanı altında sınıflandırılması bu alt alanın kurumsallaşması açısından önem arz etmektedir.

1.2.12. Terminoloji ve Sözlükçe

Çeviribilim alt alanlarından biri olarak mevcut tezimizin konusuna dayanak teşkil eden terminoloji ve sözlükçe çalışmaları kuramsal ve uygulama alanlarına hizmet etmektedir. Temel olarak kavramsal analiz, ayrıca bibliyografik araştırma ve bütüncü oluşturulma süreçlerini içerir. Mevcut çalışmada, Çeviribilimin bu alt alanı dahilinde, Fransızca “Le Dessous des Cartes” programı kullanılarak bir bütüncü (derlem) oluşturmak ve bu bütüncü dâhilinde de çeviri odaklı bir terimce oluşturmak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, Fransızca “Le Dessous des Cartes” programı çerçevesinde oluşturulan bütüncü dâhilinde bizatihi terim olarak nitelendirilebilecek sözcüklerin yanı sıra, genel söz varlığı olarak değerlendirilebilecek ve çeviri odaklı bir terimceye hizmet edecek sözcükler de bulunacaktır.

Terminoloji ve Sözlükçe alanı son yıllarda uluslararası standartlaştırma ihtiyacı nedeniyle büyümektedir (Williams ve Chesterman, 2002, s.20). Özellikle Avrupa Birliği bünyesindeki kurum ve kuruluşlar terim çalışmalarına büyük katkı sağlamaktadırlar. Zira, terminoloji ve sözlükçe çalışmaları, faaliyetleri için ortak terminolojiye ihtiyaç duyan bütün kurum ve alanları ilgilendirmektedir. Terim çalışmaları, bilim ve uzmanlık alanlarının diğer dillere aktarılmasında da çok önemli bir unsuru oluşturmaktadır. Zira bilimsel gelişim sağlanabilmesi için bilimsel iletişimin sağlıklı bir şekilde yapılması gerekir. Terimcelerin oluşturulmasında esas alınacak kaynaklar da, yapılacak çevirilerin doğruluğunda ve güvenilirliğinde önem kazanmaktadır.

Bazı dillerin uluslararası arenada daha etkin olarak kullanılması, iki dilli terimcelerin oluşturulmasını gerektirmektedir. Mevcut çalışmadaki amaç da Fransızca-Türkçe yönünde iki dilli, tanım içermeyen çeviri odaklı bir terimce oluşturmaktır. “Bilim dünyasına katkıları çok olan uluslar, bulunmasına öncülük ettikleri bilgiler için gerekli terimleri de kendileri yaratırlar” (Ertem, 1998). Buna göre, çeviribilim ve çeviri çalışmaları, uluslar arasındaki iletişimi sağlayarak terminoloji çalışmalarına büyük katkı sunmakta ve çok çeşitli alanlarda sağlıklı çevirilerin yapılmasına imkan sağlamaktadır. Bu doğrultuda, Melih Cevdet Anday’a göre “yabancı dilden edinilen bilgi anadiline mal edilmedikçe, o dilin konuşulduğu ülkede gerçek bir ilerleme, bir kalkınma gerçekleştirilemez” (Akt. Yumru, 2010, s.15). İşte yabancı dildeki bir bilginin anadile getirilmesinin bir yöntemi de mevcut çalışmada olduğu gibi çeviri odaklı terimce çalışmalarıdır. Buna ilaveten, yapılacak iki dilli terimce çalışmaları, eşdeğerlilik sağlanamayan terimlerin yeniden oluşturulmasına da imkân sağlayabilir.

Sever’e göre, “Türkçe’nin bir bilimsel ve kültürel iletişim aracı olarak geliştirilmesi aşamasında, terimlerin Türkçeleştirilmesi amacına hizmet edecek şuurlu bir gayrete ihtiyaç olduğu açıktır” (Sever, 2018, s.9). Bu noktada çevirinin böyle bir çabaya hizmet ettiği görülmektedir. Çok dilli terimceler sayesinde, söz konusu bilim dalıyla ilgili çalışmalar anadil açısından daha içselleştirilmiş olacaktır.

Terimce çalışmalarının ilgili alanda sözcük erişimine olanak sağlamasının yanı sıra, çeviri eğitimi alanında da yararlı olabileceği düşünülmektedir. Tarihte, dil öğrenimi amacıyla sözlüklerden yararlanılmasının Sümerlere kadar uzandığı bilinmektedir (Kolukısa, 2017, s. 58). Bu bağlamda, mevcut çalışmada “Le Dessous des Cartes” programı içeriğinden elde edilen coğrafya terim ve söz varlığına ilişkin bir sözlük niteliğindeki terimcenin Fransızca

ve çeviri eğitiminde de yararlı olacağı düşünülmektedir. Zira ilgili sözcüklerin tanımlarını içeren tek dilli sözlüklerin yanı sıra, dil öğrenimine yeni başlayanlar için iki dilli sözlüklerin kullanılması da büyük önem taşımaktadır. Çünkü sözlükler herhangi bir dili ve o dilin içinde olduğu kültüre ait unsurları algılamadaki en önde gelen başvuru kaynaklarından biridir. Başka bir deyişle, iki dilli sözlükler, karşılaşılan yabancı bir dili ve o dilin ait olduğu kültürü içselleştirmede kod çözme işlevini yerine getiren önemli çalışmalardır (Kulamshaeva, 2016, s.79).

Genel olarak iki dilli terimce çalışmalarının herhangi bir bütüncüye dayanmadığı görülmektedir. Bu çalışmada ise oluşturulacak terimce, “Le Dessous des Cartes” programından yararlanılarak, programdaki coğrafya terim ve sözvarlığı içeren cümleler bütüncesine dayandırılacaktır. Zira, dil dediğimizde aklımıza cümle gelir. Biz duygu ve fikirlerimizi uzun olmasa da sadece cümlelerle ifade edebiliriz. Bundan ötürü bir sözcük kullanıldığı bağlam ve şartlara göre yeni anlamlar kazanır. Bu anlamların ayrımını da bize en isabetli olarak cümleler verecektir. Örneklendirme yoluyla hazırlanmış teferruatlı bir sözlüğü okumak bir sözcüğün edindiği yeni anlamlar arasındaki farkı güçlü biçimde kavramamızı sağlayacaktır (Kulamshaeva, 2016, s.83). Bu bakımdan oluşturulacak terimcedeki bütün Fransızca sözcükler, kaynağını aldıkları bütünce içerisindeki bir cümle içerisinde kullanılmış olacaklardır. Bu da ilgili sözcüklerin terimcedeki Türkçe karşılıklarının bir bağlam içerisinde daha iyi kavranmalarını sağlayacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZ VARLIĞI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1. Söz varlığı Nedir?

Türkçe Sözlük'te (2005:1807) ifade edildiği üzere, söz varlığı “bir dilde bulunan sözcüklerin toplamı, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi” olarak tanımlanır. Fransızca'da vocabulaire, İngilizce'de vocabulary, Almanca'da wortschatz ve wortbestand terimleriyle ifade edilen söz varlığı, kelime hazinesi, kelime serveti, kelime dağarcığı, sözcük dağarcığı, sözcük serveti, kelime kadrosu, vokabüler gibi kavramlardan daha geniş bir anlam taşır. Söz varlığı, bu eş anlamlı kavramların neredeyse tamamını içeren en kapsamlı seviyedir denilebilir (Baş, 2006:103; Baş ve Karadağ, 2012, s.81). Bu doğrultuda, mevcut çalışmanın uygulama kısmını oluşturacak olan terimce kısmında, daha önce de belirtildiği üzere, doğrudan terim olan sözcüklerin yanı sıra genel söz varlığı içinde değerlendirilebilecek sözcükler de yer alacaktır. Bu bakımdan, söz varlığı konusuna da değinilecektir. Aksan, “sözvarlığı” terimini ilk defa, Almanca “Wortbestand” teriminden çevirerek kendisinin kullandığını belirtmektedir. Araştırmacı “kelime hâzinesi, sözcük dağarcığı, sözcük dağarı, sözcük gömüsü, vokabüler” gibi karşılıklar yerine bu terimi tercih ettiğini belirtmektedir (Aksan, 2004, s.7).

Diller arasındaki etkileşimde en önemli paya sahip olan öğeler, sözcüklerdir (Aksan, 2004, s.39). Mevcut çalışma da, bu payın bilincinde olarak Fransızca-Türkçe yönünde bir coğrafya söz varlığı oluşturulması amacını gütmektedir. Zira bir çeviri çalışmasında karşılaşılan en büyük zorluklardan biri, çeviri yapılan alanla ilgili otantik metin ve doğru karşılıkların bulunabilmesidir. Mevcut tez çalışması sayesinde bu zorlukların belli ölçüde üstesinden gelineceği düşünülmektedir.

Deyimler, terimler ve diğer kelime dağarcığı, büyük ölçüde genel söz varlığına dayanarak gelişir ve varlıklarını sürdürürler. Bu kelime gruplarının gelişimi, genel dil kullanımıyla yakından ilişkilidir. Yani, deyimler ve terimler de dahil olmak üzere bu kelimeler, kökenlerini ve anlamlarını genel söz varlığından alırlar. (Şahin, 2006, s.124).

Bir dilin “söz varlığı” ifadesi söz konusu olduğunda, genellikle o dilde bulunan tüm kelimeler anlaşılır. Söz varlığı; kelime hazinesi, sözcük dağarcığı, vokabüler gibi farklı terimlerle de ifade edilir ve daha geniş bir bakış açısıyla düşünüldüğünde deyimler, terimler, atasözleri gibi farklı alanları içerir (Şahin, 2006, s.123). Bu bakımdan, mevcut çalışmada oluşturulan Fransızca-Türkçe Coğrafya terimcesindeki sözcüklerin hepsi doğrudan terim niteliği taşımadıkları için, bu sözcükler çeviri odaklı söz varlığı kapsamında değerlendirilecektir. Böylece, oluşturulan Fransızca-Türkçe terimce, hem Coğrafya terimleri, hem de Coğrafyaya ilişkin söz varlığı olarak nitelendirilen sözcükler içerecektir.

Dilin söz varlığı farklı katmanlardan meydana gelir. Bu sebeple söz varlığından bahsedilirken sadece dilin kelimelerine odaklanmak yerine bu çeşitli katmanları da göz önünde bulundurmak önemlidir. Deyimler, terimler ve atasözleri, hem birbirleriyle hem de genel dil katmanıyla yakın ilişkidedir. Terimler, genel dildeki kelimelerden türetilerek özel anlamlarla kullanılabilir. Aynı şekilde daha az yaygın olan bazı yerli ve yabancı kelimeler, terim olarak kullanılarak genel dile -terim anlamlarına benzer ya da farklı çağrışımlarla-geçiş yapabilir ve yaygın kullanım alanı bulabilirler (Şahin, 2006, s.123).



Resim 2.1. Genel söz varlığı kaynaklarını gösterir şema (Aksan, 2004, s. 37).

Bu şemada görüldüğü gibi, alan söz varlığı, öğelerinin bir kısmını genel söz varlığından alırken, diğer bir kısmını genel söz varlığının dışına çıkarak kendi kavramlarını oluşturmaktadır (Aksan, 2004, s.37). Bu bakımdan, mevcut çalışmadaki uygulama kısmında görüleceği üzere, Coğrafya söz varlığı içinde genel söz varlığına ait sözcükler de yer almıştır. Bu, daha sonra da değinileceği üzere, coğrafya gibi birçok alanı içine alan bir disiplin nazarında terim sınırının çok belirgin olmamasıyla ilintilidir. Buna örnek olarak, editörlüğünü Florida Devlet Üniversitesi'nden Barney Warf'ın yaptığı Beşeri Coğrafya Ansiklopedisi (Encyclopedia of Human Geography) adlı eserde Beşeri Coğrafya alanının kapsadığı konular çok fazla olmasından dolayı bunları sınıflandırmanın neredeyse imkânsız olduğu vurgulanmaktadır. Bu ansiklopedide coğrafya ile ilişkilendirilen 310 konu başlığı bulunmakta ve bu konular AIDS'ten Diasporaya, Feminizmden Yer Adları'na, Hayvanlar'dan Edebiyat çalışmalarına uzanan çok geniş bir yelpazededir (Warf (Ed.), 2006, s.XI). Bu durumda, oluşturulacak bir coğrafya terimcesinin genel sözvarlığından sözcükler içermemesi düşünülemez.

Çeşitli dillerde “radyo”, “mikroskop”, “atom” gibi buluşları gösteren kelimeler, ilk zamanlarda terim özelliğini taşıırken, bu buluşların dünya çapında yayılmaları ve kullanım alanlarının genişlemesi sonunda öteki kelimelere yaklaştılar ve çoğu zaman onlardan farksızlaşmışlardır. Bu bakımdan, bu tezin konusuyla ilgili örnekleri incelerken, terimle herhangi bir kelime arasında kesin bir sınır çizmek her zaman için mümkün olmamaktadır. Ayrıca, sözlüklere giren daha birçok kelime de, herhangi bir şeyi anlatmak için kullanılmış kelimeler olduklarından, terim sayılabilir (Aksan, 1961, s.241).

Bir ülkede bilim, teknik, sanat ve zanaat alanlarında ne kadar ilerleme ve yapıt üretimi gerçekleşirse, o ülkenin dilindeki terimlerin söz varlığı da o kadar gelişir ve genişler (Aksan, 2004, s.36). Bu bakımdan, coğrafya alanı ile ilgili çeviri odaklı mevcut terimce çalışmasının bilimsel ilerleme için fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Terimler, genellikle sadece belirli bir bilim dalıyla ilgilenenlerin bildiği ve anladığı kelimelerdir. Ancak bazen terimler, halk dilinden ve günlük dilden bazı kelimeleri de alır; bu da terimleri genel dildeki kelimelerden ayırmayı güçleştirebilir (Şahin, 2006, s.124). Terimleri, genel dildeki kelimelerden kesin sınırlarla ayırmak zordur. Yine de yukarıda belirtilen özelliklerin yanı sıra, birçok terim yazılı dilde de geçerli bir kelime olabilir. Ancak terimler, tanımları, kullanımları ve aldıkları yapım ekleriyle diğer kelimelerden farklı bir

niteliğe sahiptir ve bir dereceye kadar dildeki diğer kelimelerden ayırt edilebilir (Zülfikar'dan akt. Şahin, 2006, s.124).

Sözcükbilim alanında, bilim, teknik, sanat ve zanaat alanlarındaki terimlerden oluşan özel bir söz dağarcığı olan “alan dili” (Alm. Fachsprache), bu terimlerin genel dil ile ilişkisini araştırmak için birçok çalışmaya konu olmuştur. Resim 1’de görüldüğü gibi, alan dili, bazı öğelerini genel dilin sözcüklerinden alırken, diğer öğeleri kendi kavramlarıyla, yeni terimler olarak oluşturmaktadır (Aksan, 2004, s.36).

Uzmanlık alanı çevirilerinde sıkça karşılaşılan zorluklardan biri, genel söz varlığı içerisinde ele alabileceğimiz özel isimler problemidir. Le Grand Robert sözlüğüne göre özel isim “bir bireyi belirten ve bir kavrama karşılık gelmeyen bir addır”. Özel isim, çeviride özgün yapısını çoğunlukla muhafaza eder, örn: New York, Oslo, Jacques Chirac; diğerleri ise öteki dilde bir karşılık bulurlar: London/Londres, Putin/Poutine, Norge/ Norvege gibi. Bununla birlikte, çeviride bir üçüncü özel isim kategorisi daha vardır: doğrudan aktarımla çevrilemeyen, fakat farklı bir adlandırması olanlar. Öne çıkan örneklerden biri Harry Potter çevirileridir. Harry Potter’ın gittiği okuldaki öğretmenlerden birinin ismi «Dumbledore » dur. Bununla birlikte Norveçli çevirmen, diğer dillerdeki birçok çevirmen gibi, ismin arkasındaki düşünceyi verebilmek için bu adı « Humlesnuur » (eşek arısı) (<https://www.dijitaltercume.com/blog/italyan-hogwarts-muduru-albus-silente/>) olarak çevirmeyi tercih etmiştir. Özel isim çevirilerinde karşılaşılan başka bir durum çok sayıda hastalık adının çevirileridir. İngilizce’de « Reiter’s disease » (Reiter Sendromu) olarak adlandırılan hastalık Fransızca’da « syndrome de Fiessinger-Leroy » olarak adlandırılır. Aynı zamanda terim olan bu sözcükler dikkat edilmesi ve çeviri yaparken farkında olunması gereken sahte tanışlardır (Heiseldal, 2017, s.39). Mevcut tez çalışmamızda da, alan çevirilerinde sıklıkla karşılaşılan coğrafya söz varlığı içinde değerlendirilebilecek birçok özel isim Türkçeye aktarılacaktır.

2.2. Söz varlığı içerisinde Terimler

Bütün dillerde, fizik, matematik, felsefe ve toplumbilim gibi bilim dallarından sahne sanatlarına, mimariden kuyumculuk ve marangozluk gibi zanaat dallarına kadar geniş bir yelpazede yer alan terimlerin oluşturduğu bir kelime hazinesi bulunmaktadır (Aksan, 2004, s.36).

Terimlerin ana kaynağı, genel dil söz varlığıdır. Bir kelime, zaman içinde herhangi bir bilim dalına özgü bir terim olarak kabul edilirken, aynı zamanda genel dile ait bir kelime de olabilir. Bu şekilde bir kelimenin, aynı dilde hem genel bir anlamı hem de terim anlamı ortaya çıkar (Şahin, 2006, s.126).

Terimlerin ifade ettikleri kavramlar, nesneler geniş bir kullanım alanına yayıldığında ve genelleştiğinde, terimler de zaman içinde terim olma özelliklerini kaybetmeye başlar. Örneğin, bugün radyo ve telefon gibi nesneler günlük yaşamın sıradan kavramları olarak kabul edilir ve terim olarak nitelendirilmez. Ancak, bu cihazlar elektronik alanını içeren bir sözlükte hala terim olarak yer alabilir (Aksan, 2004, s.36).

Bir terim, toplumun tüm kesimleri tarafından tanınmış, bilinmiş ve yaygın bir şekilde kullanılmışsa, artık terim niteliğini kaybetmiş kabul edilebilir. Bununla birlikte, bu terimler, ilgili oldukları özel alanların sözlüklerinde hala yer bulmaktadır. Örneğin, radyo, telefon, telgraf, televizyon, enflasyon ve demokrasi gibi kelimeler, özgün alan terimleri olmalarına rağmen, kullanımları genelleştiği için terim olarak kabul edilmemekte, ancak ilgili oldukları alanların sözlüklerinde hala bulunan öğelerdir (Aksan, 2004, s.160).

2.3. Sözvarlığı Araştırmaları

Yurt dışında doksan yıl öncesine dayanan söz varlığı araştırmaları, ülkemizde de benzer bir tarihe sahiptir. Batı'da Thorndike ile başlayan söz varlığı araştırmaları, günümüzde iki farklı yönde ilerlemektedir. Birincisi, özel amaçlı çalışmalar olarak adlandırılan, söz varlığının kelime, deyim, atasözü vb. unsurlarına odaklanan ve çeşitli hedef kitlelere yönelik yapılan çalışmalardır. Diğeri ise derlem olarak bilinen, sözlü ya da yazılı dilden parçaların toplanıp bir araya getirildiği geniş malzeme üzerinde bütüncül araştırmaları içermektedir. Dünyanın birçok ülkesinde, özellikle devlet projeleri biçiminde gerçekleştirilen derlem çalışmaları bulunmaktadır. Ülkemizdeki derlem çalışmalarının, diğer ülkelerle kıyaslandığında istenen düzeyde olduğunu söylemek zordur (Baş ve Karadağ, 2012, s.100).

Bilgisayar teknolojisinin ve yazılımlarındaki ilerlemelerle birlikte, kelimelerin yazılı ve sözlü dildeki kullanımları farklı şekillerde toplanarak sayısal verilere dönüştürülmektedir. Bu bağlamda, disiplinler arası çalışmanın bir ürünü olarak "derlem" (corpus) çalışmaları yürütülmektedir. Derlem (bütünce, corpus), belirli prensiplere dayalı olarak özel veya genel

amaçlı metin veya konuşmaların, parçaların ya da bütünlerin, üzerinde yapılacak araştırmaya uygun işaretlemelerle bir araya getirilmesinden oluşan bütündür (Baş ve Karadağ, 2012, s.85).

Mevcut çalışmamızda sözvarlığı içerisindeki terimlerle birlikte, söz varlığının araştırma alanlarından biri olan derlem çalışmaları bağlamında Fransız belgeseli “Le Dessous des Cartes” programı bölümlerinden elde ettiğimiz Coğrafya alanıyla ilgili metinler yoluyla bir coğrafya söz varlığı derlemi ve çeviri odaklı bir terimce oluşturmuş olacağız. Bu bakımdan çalışmamız disiplinler arası bir nitelik de kazanmaktadır.

2.4. Derlembilim

Derlembilime ilişkin farklı bakış açılarından birçok tanımla karşılaşılmaktadır. Taylor'a (2008) göre derlembilim, yazılı metinler veya konuşmaların bilgisayar programları aracılığıyla kelimelerin frekanslarının analiz edilmesiyle ilgilenen dilbilimin bir dalıdır. Benzer şekilde, Lexico Sözlük (2020), Derlembilimi “dili çalışmanın bir yolu olarak, derlemelerin analizine odaklanan dilbilimin bir dalı” olarak tanımlar. Bununla birlikte, Chomsky (2013) gibi birçok ünlü dilbilimciye göre derlembilim, bir dilin analiz edilmesinin bir yöntemidir (Akt. Bekar, 2020, s.7).

Sinclair (2005:16) derlemi, belirli kriterlere göre seçilmiş dil metinlerinin dili veya dil çeşitliliğini olabildiğince temsil edecek şekilde, dilsel araştırmaya veri kaynağı oluşturmak amacıyla toplanması olarak tanımlamaktadır (Akt. Boz vd., 2017, s.221) . Boz vd.’ne göre “derlemler farklı amaçlarla, farklı biçimlerde oluşturulan dil ve söz varlığı genellemeleri yapılabilmesi için hazırlanan veri kaynaklarıdır”. Boz vd’ne göre dünya’da genel dil konusunda araştırmalar yapmak amacıyla oluşturulan derlemler var olduğu gibi uzmanlık alanlarına ilişkin çeşitli derlemlerin bulunduğu da görülmektedir. Buna örnek olarak Boz vd. hukuk alanında Danca, İngilizce ve Fransızca dillerinde olmak üzere çok dilli hazırlanmış “the Aarhus Corpus of Contract Law” isimli bir uzmanlık derlemini aktarmaktadırlar (Anderson’dan akt. Boz vd., 2017, s.221). Bu ve bunun gibi uzmanlık dili derlemlerinin daha fazla sayıda örneklendirilebileceğini belirten Boz vd. bu tür derlemlerin, kullanıcı ve araştırmacılara uzmanlık alanlarında, özellikle terimler konusunda çeşitli üstünlükler sağladıklarını savunmaktadırlar (Boz vd., 2017, s.221). Bu bağlamda, mevcut tez çalışmamızın içereceği derlem ve terimce uygulamasının coğrafya alanına fayda

sağlayacağı düşünülmektedir.

Collins sözlüğü, derlemi (corpus, bütünce) “dil çalışması için kullanılan yazılı veya transkript edilmiş metinlerin büyük bir koleksiyonu” olarak tanımlar (Collins, 2020, Akt., Bekar, 2020, s.6). Bu doğrultuda, mevcut çalışmamızdaki derlemi Fransızca « Le Dessous des Cartes » programının belirli bölümlerinin transkripsiyonları oluşturacaktır. Sert, yazılı/sözlü veriler toplamı kavramını karşılamada İngilizcede, Latince “beden” anlamına gelen “corpus” teriminin kullanıldığını belirtmektedir. Sert, Türkçe dilbilim terimleri sözlüklerine (Vardar ve İmer, vd.’ne ait) bakıldığında söz konusu kavram için “bütünce” teriminin kullanıldığını görüldüğünü belirtmektedir (Sert, 2017, s.304). Corpus terimi ilk olarak Corpus Juris Civilis adı verilen bir yasa metin koleksiyonunu ifade etmek için 6.yüzyılda kullanılmıştır (Fied & Oi, 1992, Akt., Bekar, 2020, s.6). Corpus, "corpora" kelimesinin tekil formu olarak bilinir (Bekar, 2020, s.6). Bu doğrultuda « Corpus » eskiden yazılı veya transkript edilmiş metinlerin muazzam bir koleksiyonu olarak tanımlanıyordu. Ancak, teknolojinin bu alanda etkili olmasıyla birlikte, bu terimin tanımı biraz değişmiştir. Bugün corpus genellikle bilgisayarda okunabilir formda devasa bir yazılı veya transkript edilmiş malzeme koleksiyonu olarak tanımlanmaktadır (Bekar, 2020, s.6). Buna uygun olarak Cambridge Sözlüğü'ne göre de “corpus” terimi dijital olarak “dil nasıl kullanıldığını anlamak için bir dijital makinede depolanan büyük bir yazılı veya transkript malzeme koleksiyonu” şeklinde tanımlanmıştır (Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, 2006, akt. Bekar, 2020, s.6). Bu tez kapsamında da amaç, “Le Dessous des Cartes” programı bağlamında bir Fransızca-Türkçe coğrafya bütüncesi (corpus) elde ederek, bundan iki dilli bir terimce oluşturmaktır.

Bu bakımdan, mevcut çalışmanın konusu olan iki dilli terimceler, derlembilim alanı açısından da önem taşımaktadırlar. Zira derlembilim, iki veya daha fazla dilin birbirleriyle etkileşimini ve ilişkilerini inceleyen bir dilbilim dalıdır. İki dilli terimceler de, çeşitli diller arasında gerçekleşen çeviri sürecinde ortaya çıkan terim ve sözcükleri ortaya koymaktadır.

Derlembilim çalışmalarında, iki dilli terimcelerin kaynak ve hedef diller arasında nasıl karşılıklar bulduğu, anlam ilişkileri, sözdizimsel yapılar ve semantik özellikler gibi konular incelenebilir. Bu çalışmalar, çeviri ve dilbilgisel analiz araçlarının geliştirilmesine katkıda bulunur. Bu bakımdan mevcut çalışma, derlembilim yöntemlerinden yararlanarak coğrafya ve çeviri alanlarına katkı sağlayacaktır.

Özkan'ın aktardığına göre, derlem dilbilim alanında batı literatürüne geçmiş çok sayıda bilimsel çalışmada özellikle öne çıkarılan husus, derlemlerin araştırma sorularına göre şekillenen araştırma evrenleri oldukları yönündedir (Kennedy vd.'den Akt. Özkan, 2020, s.11). Mevcut çalışmamızın araştırma evrenini “Le Dessous des Cartes” programının 2007-2017 yılları arasında yayınlanmış 324 bölümü oluşturmaktadır.

Özkan, alandaki uzmanların derlem ilişkili araştırmalarında, ya hâlihazırda var olan derlemler üzerinden yapılabildiği ya da belirlenmiş amaca uygun olarak bir araya getirilen metin bütünleriyle derlem oluşturabileceği ile alakalı olarak, çoğunlukla sözcük sıklığı belirleme, bağımlı dizin oluşturma gibi basit standart derlem çıktıları alınabileceği hususunda çeşitli bilgiler verdiklerini ve söz konusu çıktılar için paket yazılımlar ya da çeşitli web uygulamaları önerdiklerini aktarmaktadır (Sinclair vd., akt. Özkan, 2020, s.11).

Mevcut tez çalışması, araştırma evreni yoluyla elde edilen metinler dolayısıyla aynı zamanda bir derlembilim çalışması olup, çeviri çalışmalarının da ana unsuru olan otantik metin unsuruna dayanmaktadır. Zira Paris ekolü kuramcıları, çevirinin diller üzerinde değil, metin üzerinde yapılan bir işlem olduğunu söylemektedirler (Heiseldal, 2017, s.7).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERMİNOLOJİ (TERİMCE)

3.1. Terim ve Terminoloji (Terimce) Kavramları

Terim genel anlamda, somut ya da soyut nesneleri herhangi karışıklığa meydan vermeksizin belirten özelleştirilmiş adlandırmalardır (CST, 2003, s.13). Terim, uzmanlık dilindeki bir kavramın sözlü adlandırmasıdır. Bir sözcük, öbek ya da sözcük kombinasyonu (kompleks terim veya dizim), düzsöz veya kısaltılmış (kısaltma, kısma ad (acronym) bir form şekli alabilirler. “Terim” en sık kullanılan adlandırma olduğu için çoğunlukla “adlandırma” yerine kullanılır (CST, 2003, s.20). Felber’e göre terim, belirli bir bilim alanında tanımlanmış belirli bir kavramı temsil eden uzlaşımsal bir simgedir (Felber, 1984, s.1).

Zülfikâr, terim sözcüğünün Latince “sınır, son” anlamındaki “terminus” sözcüğünden geldiğini ve derlemek anlamında olan “termek” fiilinden türetildiğini belirtmiştir. Zülfikâr, terim kavramını “çeşitli bilim dallarının, sanat ve meslek kollarının özel kelimeleri” şeklinde tanımlamıştır (Zülfikâr, 1991, s.20).

Vardar’a göre terim, “özel bir bilgi ya da etkinlik alanına, bir bilim, uygulayım ya da uzmanlık dalına özgü” olan sözcüktür. Vardar, terimlerin uzmanlar arasındaki etkin iletişimin sağlanmasını sağlayan temel nitelikli öğeler olduğunu belirtmiştir. Vardar, genel dildeki “çok anlamlılık” olgusu aksine, terim alanında “tek anlamlılık” olgusuna bir yönelim olduğunu ifade etmektedir (Vardar, 2002, s.192).

Terim kavramında esas olan şey tek anlamlılıktır. Bir sözcüğün birden fazla anlama karşılık gelebilmesine karşın terim tek bir şeye karşılık gelmelidir. Jacques Ellul, dilin belirsiz olmasını savlarken ortaya koyduğu bir ifadede, aslında terim kavramının çarpıcı bir tanımını da şu şekilde yapmış olur:

“Bazıları aptalca dili, içinde her bir sözün matematiksel kesin bir anlam, tek bir anlam bulunan cebir gibi kesin bir şeye indirgemeye çalışır. Her bir söze yalnızca tek bir anlamı bulunan bir deli gömleği giydirilebilecektir; öyle ki, söylediğimiz şeyi bilimsel kesinlikle bilebilelim. Ve mesajımızın alıcısı daima, kastettiğimiz şeyi tam olarak bilebilsin” (Akt. Demir, 2018, s.112).

Gerçekten de terim kavramının anlamı tam olarak budur. Böylelikle teknik bir tercüme ihtiva eden terim çalışmasında da amaç, terim okuyucusunun kastedilen şeyi tam olarak bilebilmesidir, zira terim kavramında belirsizliğe yer yoktur.

Demirkan vd.'e göre “tek bir anlama karşılık gelen terimlerin bildirdiği anlam yoruma açık değildir” (Demirkan vd., 2017, s.553). Bu doğrultuda, teknik terimler tek anlamlılıklarıyla tanımlanırlar; yani tek bir anlamları vardır. Jean Delisle'ye göre, tek anlamlı terimler bir dilden ötekine doğrudan aktarılırlar ve çevirmen nezdinde yorumsal bir analize ihtiyaç duymazlar. Dolayısıyla bu terimler eşleştirilerek tercüme edilebilirler. Bu yöntem, anlamı analogi yoluyla bir usamlama süreci sonrası bularak yorumsal bir analiz gerektiren Yorumlayıcı Çeviri Kuramı'nın karşıtıdır (Akt. Heiseldal, 2017, s.57).

Zülfikar, dilde bir kavramın birden çok anlamının bulunmasının söz varlığına bir zenginlik kazandırmayacağını, bu durumun kültürel değişiklikler sonucunda oluştuğunu belirtmiştir. Zülfikar, bu durumun öğrenciler için de uğraştırıcı ve bezdirici olduğunu ifade etmiştir. Zülfikar, bilim dalları arasında kişisel terimlerden ziyade ortak terimlerin kullanılması gerektiğini savunmaktadır (Zülfikar, 1991, s.20).

Terimler genellikle bilginin üretildiği dillerden gelir. (Ertem, 1998, s.50). Örneğin “televizyon” terimini ele alırsak bu terim televizyonu veya öncüllerini icat eden kişi veya kişiler tarafından kendi dillerinde “television” olarak adlandırılmıştır. Daha sonra da bu adlandırma diğer dillere genellikle kendi sesletim özelliklerine göre aktarılmıştır.

Aksan, terimin genellikle özel alanlar dahilindeki kavramlara verilen adlar olduğunu belirterek bu alanların bilim, teknik, sanat, zanaat, spor, ticaret gibi birbirinden çok farklı olabileceğini, önceden terim niteliği taşıyan kimi sözcüklerin daha sonra bu niteliklerini kaybederek temel söz varlığı içinde düşünülebileceğini ,dolayısıyla terim kavramı için kesin bir sınır çizme olanağının bulunmadığını vurgulamaktadır (Aksan, 1998, s.42).

Bayrak'a göre de, terimin sınırlarını çizmek, hangi sözcüklerin terim niteliğinde olup olmadığını tespit etmek zannedildiği gibi kolay olmayabilir. Bayrak, Hatipoğlu'nun (1964 :221) bununla ilişkili olarak anlamları daraltılmış kelimelerin çoğuna, bilim ve sanat alanlarında kullanıldıklarından ötürü gelişigüzel bir tanımla terim dendiğini, oysa genel dildeki terimlerin bu tanımın dışında kaldığını söyleyerek *yıldönümü*, *yılbaşı*, *bağbozumu*

gibi misaller verdiğini, ayrıca bunların anlamları daraltılmış, özel tanımları olan terim niteliğinde birleşik kelimeler olduğunu, ancak bunların bir bilim ve sanat alanı ile yakından ilgili görünmediğini eklediğini aktarmaktadır (Bayrak, s.114). Bayrak’a göre bazı uzmanlık alanları nezdinde terim değeri taşıyan sözcüklerin günlük dilde de yaygın şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bayrak buna örnek olarak birer coğrafya terimi olan *dağ*, *koy*, *yayla*, *ova*, *tepe* gibi sözcüklerin günlük dilde çok yaygın şekilde kullanıldığını belirtmektedir. Bayrak, yine günlük dilde kullanılan olağan sözcükler olarak *liman*, *gemi*, *yelken* gibi birçok denizcilik terimi örnekleri göstermektedir. Bazı maden isimlerine de dikkat çeken Bayrak, *demir*, *bakır*, *çelik*, *altın*, *gümüş* gibi birçok maden isminin de toplumun bütün kesimlerinde kullanılan sözcükler olduğunu vurgulamaktadır. Bayrak, bu durumun, dilde kullanılan neredeyse bütün sözcüklerin belli bir terim değerine sahip olduğunu gösterdiğini savunmaktadır (Bayrak, 2019, s.114).

Bayrak, terimlerin sınırları konusundaki muğlaklıktan dolayı terim kavramını tematik bir yaklaşımla açıklamanın daha yararlı olacağını savunmaktadır. Bayrak’a göre, ister belirli bir alanla ilgili olsun, ister belirli bir alanda çok dar bir kullanım sahası olsun, isterse de günlük dilde yaygın olarak kullanılsın, bütün sözcükler o alanın terimi içine alınabilir. Böylelikle, hangi sözcüğün hangi alan için terim niteliğinde olacağının, günlük dilde yaygın olarak kullanılıp kullanılmadığına bakılmaksızın kolayca belirlenebileceğini belirtir (Bayrak, 2019, s.115). Bu doğrultuda, mevcut çalışmada, terim kavramı coğrafya alanı bağlamında tematik bir yaklaşımla ele alınarak, “Le Dessous des Cartes” programı aracılığıyla, bu alana ilişkin terim ve söz varlığı elde edilecektir.

Terminoloji kavramı ise, terim olarak ilk defa 1770 yılında Alman terminolog Christian Gottfried Schutz tarafından Latince « terminus » (sözcük, ifade) + Yunanca « – logia » (ile ilgilenme) kelimeleri kullanılarak ortaya atılmıştır. Terminoloji çalışmasının uzun bir geçmişi vardır; bir bilim ve disiplin olarak terminoloji ilk kez 1930’larda Eugen Wüster tarafından geliştirilmiştir (Li ve Hope, 2021, s.123).

Terminoloji, doğal dilde insan bilgisinin ve bilgeliğinin kristalizasyonudur (Feng, akt. Yin, 2021, s.143). Yani terminoloji, bir bilgi yığının tekil olarak adlandırılmasıdır. Vardar, terminoloji sözcüğünü Türkçe’ye “terimbilim” olarak çevirmiştir ve terimbilimi “terimleri inceleyen, bu incelemeye yön veren ilkeleri belirleyen, terim yaratımıyla ilgili sorunları ele alan uygulamalı dilbilim dalı” olarak tanımlamıştır (Vardar, 2002, s.192). Buradan hareketle

terimbilimin uzun yıllar boyunca dilbilim altında geliştiği ortaya çıkmaktadır. Daşkiran ise terimbilimi sözcükbilim alanlarından biri olarak ele almaktadır (Daşkiran, 2010, s.6). Bu bakımdan, daha önce dilbilimin uygulamalı alanlarından biri olarak değerlendirilen, fakat özellikle 20.yy'ın ikinci yarısından sonra özerk bir bilim dalı haline gelen çeviribilim alanında gerçekleşen son gelişmeler ışığında, terimbilim çalışmalarının çeviribilim alanına dahil olduğu da söylenebilir. Bu görüşü destekler nitelikte, Daşkiran “terim oluşturmayı ve bilimsel verilerin en iyi şekilde ifade edilmesini hedefleyen terimbilimin, başka alanlarla irtibatı nedeniyle, çok yönlü bir alan” olduğunu savunmaktadır.

Felber (1984) de terminolojiyi terminoloji bilimi ifadesinden yola çıkarak, kavramlar ve onları karşılayan terimler, semboller vb. ile ilgilenen disiplinler arası ya da disiplinler üstü bir bilgi alanı olarak tanımlamaktadır (Akt. Girişen, 2019, s.63). Ayrıca Girişen (2019:63) terminolojinin disiplinler arası özelliğine dair aktarımlarda bulunmaktadır.

Felber'e göre (1984), terminoloji, bir uzmanlık alanındaki kavramları ifade eden terimler toplamıdır (aggregate of terms) ve hem disiplinlerarası (interdisciplinary) hem de disiplinlerötesi (transdisciplinary) konu alanına ait olabilir (Akt. Girişen, 2019, s.63). Burkanov (1998) ise terminolojiyi disiplinler arası konu alanı ile ilişkilendirmiştir (Akt. Girişen, 2019, s.63). Bu bakımdan, terimbilimin özetle terim ve terim çalışmalarını inceleyen disiplinlerarası bir alan olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın konusu olan terminoloji tanımını ise, Vardar (2002:192) “bir bilim, sanat, uzmanlık dalına özgü sözcüklerin ya da terimlerin oluşturduğu bütün” olarak vermekte ve bunu “terimce” olarak adlandırmaktadır. Bu doğrultuda, tezin bundan sonraki kısmında, çalışmanın esasını oluşturacak, terim ve genel sözvarlığına dahil edilebilen sözcüklerden oluşan coğrafya terim ve sözvarlığı, Vardar'ın tanımıyla “terimce” olarak ifade edilecektir.

Heiseldal, terminolojinin bir iletişim aracı ve bir çalışma nesnesi olarak iki “kullanım şekli” olduğunu belirtmektedir. İki metin ve iki dil arasında aracılık yapan çevirmenler için terminoloji bir iletişim aracıdır (Heiseldal, 2017, s.30).

Bilimsel ve teknik alanlar nazarında terimler, “bilimsel bilgilerin aktarılmasına imkan sağlayan ifade ve iletişim birimleridir”. Birbirinden farklı disiplinler terminolojiye farklı anlamlar yükleseler de, ortak oldukları nokta, terminolojinin bir işlevi olduğu ve bilgi

aktarımına ve iletişimine imkan sağlayan bir disiplin olduğu yaklaşımıdır (Cabr ,1996, Akt, Heiseldal, 2017, s.32).

Bilimsel alanda etkili bir dil oluşturmak için, belirli bir bilimsel seviyeye erişmek ve yeni bilgiler üretme yeteneğine sahip olmak gereklidir. “Bilim alanında kayda değer şekilde üretici olamayan uluslar ise her şeyden önce başkaları tarafından ortaya konan yeni bilgileri, bunları adlandırmak için yaratılan terimleri, bu terimlerin anlattığı “şey”leri veya süreçleri öğrenmek durumunda olurlar” (Ertem, 1998, s.50). Bu terimlerin anlattığı kavramlara kendi dillerinde eşdeğer terimler bulmak ve bu terimleri belirli bir bilim alanındaki kullanıcılar arasında yaygın olarak benimsenmesini sağlamak ise daha sonraki aşamadır (Ertem, 1998, s.50). Bu bakımdan, mevcut  eviri odaklı terimce çalışması, belli sayıda Fransızca coğrafya söz varlığının Türkçeye aktarılması noktasında büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda Zülfikar (1991 :19), terimler ile alakalı bazı tartışmaların  eviri yaparken karşılaşılan zorluklardan kaynaklandığını ifade etmiştir. Zülfikar’a göre  eviri, bir dildeki bilgi veya fikirlerin bir başka dilde ifade edilmesidir. Böylelikle, diğer toplumlar, çeşitli gelişmelerden, üretilen bilgi veya fikirlerden yararlanabilir. Buna göre, farklı bilimsel ve kültürel eserler Türkçe’ye çevrilirken, kavramların hangi kelime veya terim ile aktarılacağı sorunu doğmaktadır. Bu sorun karşısında çevirmenler, bazen uydurmacılığa, bazense yabancı dildeki kelimeyi olduğu gibi almaya veyahut bazı yakıştırmalar yapmaya yönelmektedirler. Zülfikar,  niversitelerin, dil ve kültür kurumlarının bu konuya önem vermeleri gerektiğinin; yabancı kavramlara kelime ya da terim düzeyinde kapsamlı ve doğru karşılıklar bulmalarının önemini vurgulamıştır. Bu gibi çalışmalar neticesinde ve sözlüklerin  ağdaş kavramlarla zenginleştirilmesi sayesinde, çevirmenlerin bundan faydalanabileceğini ve bilgi aktarımının ve yaymanın kolaylaşacağını dile getirmiştir (Zülfikar, 1991, s.19).

Terminoloji bir uzmanlık alanına aşına olmak için m kemm l bir yoldur (CST, 2003, s.13). Bu doğrultuda, mevcut araştırmanın amaçlarından biri de, coğrafya alanını ve bu alanın terim ve söz varlığını  eviribilim alanı nezdinde daha görünür kılmak ve bu alandaki akademisyen ve öğrencilere yeni araştırma ve çalışmalar yolunda ışık tutmaktır.

Özel alan terminolojilerinin oluşturulması belli bir alan ya da kurum bazında büyük önem taşımaktadır. Zira, belli bir alandaki veya belli bir kurumdaki terim kullanımları,  l  nleşme sağlama gayretlerinin bir sonucu olarak terminoloji çalışmalarını doğurur. Alıcının metin içeriğini doğru ve anlaşılır şekilde alımlaması için bu gayret önemlidir (Durmuşoğlu Köse

vd., 2017, s.314). De Besse (2005:27), terim karmaşasının çözümüne ilişkin terimbilime düşen görevi, “belirli alandaki kullanıcıların kendilerini ifade edebilecekleri ve anlasılma güvencesi içinde iletişim kurabilecekleri bir sözlükçe sağlamak” olarak ifade etmiştir (Akt. Baykan, 2005, s.62).

Austermühl (2010) terminolojinin tanımına dair üç farklı görüş öne sürmektedir. Araştırmacıya göre terminoloji, terimlerin derlenmesi, tanımlanması ve işlenmesiyle ilgilenen uygulamalı dilbilim alt alanıdır. Araştırmacı, başka bir öneri olarak terminolojiye “belli bir alanda ölçünleşmiş terimler bütünü” gibi bir tanım da getirilebileceğini ifade etmektedir. Austermühl son tanımında terminolojinin belli bir alan dahilinde kullanılan ölçünleşmiş veya henüz ölçünleşmemiş sözcük veya sözcük kalıbı şeklindeki terimlerin tamamını da ifade edebileceğini belirtmiştir (Akt. Durmuşoğlu Köse vd., 2017, s.314). Çalışmalarında terminoloji kavramı için burada verilen son tanımı esas alan Durmuşoğlu Köse vd. amaçlarının genel bir yükseköğretim terminolojisi geliştirmek veya yönetmek değil, Anadolu Üniversitesi’nde sık kullanılan terim niteliğindeki sözcük ve sözcük kalıplarının İngilizce ve Almancadaki karşılıklarını belirlemek olduğunu söylemektedirler (Durmuşoğlu Köse vd., 2017, s.315). Benzer şekilde, mevcut çalışmamızda « Le Dessous des Cartes » programı çerçevesinde Fransızca-Türkçe yönünde bir coğrafya terminolojisi (terimcesi) oluşturmak amaçlanmıştır.

Terminoloji ve terminografi kavramları arasındaki farkın yeterince net olmadığını belirten Köse vd. Wright ve Budin’in (1997) terminografiyi terminoloji çalışmaları sonucu derlenen verilerin kaydedilmesi, işlenmesi ve sunulması olarak tanımladığını aktarmaktadırlar. Köse vd. göre (2017:315) leksikoloji ve sözlükbilim arasında da buna benzer bir ilişki vardır. Buna göre leksikoloji, sözcükleri ve sözcükler arasındaki anlamsal bağları incelerken, sözlükbilim ise sözlüklerin derlenmesi, yazımı ve gözden geçirilmesiyle meşgul olan ve sözlük oluşturmaya değin genel kaideleri belirleyen bilim dalıdır. Böylelikle, terminografi ve sözlükbilimin aynı amaca hizmet ettiğini ifade etmişlerdir. Sözlükbilim ürünü olan bir sözlükte bir kelimenin genel anlamını ve değişik bağlam ya da alanlarda kullanılan başka anlamlarının bulunabileceğini, terminografi ürünü bir terim belleğinde ise bir sözcüğün ilgili alanda kullanılan anlamını ve/veya bir diğer dildeki karşılığının bulunabileceğini belirtmişlerdir. (Durmuşoğlu Köse vd., 2017, s.315). Bu bakımdan, mevcut çalışmanın uygulama kısmındaki Fransızca-Türkçe terimce aynı zamanda bir terminografi ürünü olarak da değerlendirilebilir.

Terim oluşturma alanında tek dilli ya da çok dilli çalışmalar yapılmıştır. Tek dilli çalışmalarda, terimlerin tanımlanmasına odaklanılmıştır. Çok dilli çalışmalarda ise kavramlar karşılaştırılarak eşdeğerlik oluşturulmaya çalışılmıştır. Çok dilli sözlük çalışmaları, genellikle terimlerin tanımlarına yer vermekten ziyade, terimlerin kullanım yararına odaklanmışlardır. Bu tür çalışmalarda çoğunlukla terimler liste halinde verilmiş ve bu terimlerin hedef dil/dillerdeki eşdeğerlikleri sıralanmıştır (Durmuşoğlu Köse vd., 2017, s.315). Çok dilli sözlük/terim çalışmalarında kullanılan yabancı dil sayısı arttıkça, her bir eşdeğerlik için verilen bilgide azalma görülmektedir. Buna göre, bu tür çalışmalar, tek dilli veya iki dilli sözlük çalışmalarına göre daha az detaylı olmaktadırlar. (Bowker, 2003, Akt, Durmuşoğlu Köse vd., 2017, s.315).

3.2. Fransa ve Türkiye’de Terminoloji Çalışmaları

Fransa günümüzde terminoloji çalışmalarının önde gelen ülkelerinden biri durumundadır (Uysal, 2013, s.37). Özellikle Avrupa Birliği’ne üyeliği dolayısıyla terminoloji çalışmalarına büyük önem vermektedir. Fransız Dilini Zenginleştirme Komisyonu (Commission d’Enrichissement de la Langue Française) gibi ulusal kurumlar sıradan halka ulaşma hedefiyle terim çalışmaları yapmaktadırlar. Fransız Kültür Bakanlığı’na ait “*France Terme*” isimli internet sitesi Fransız Resmi Gazetesinde yayınlanan terimlerin hangi alana ait olduklarını varsa kısaltmalarını, kısaltmalarını, tanımlarını ve İngilizce eşdeğerlerini yayınlamaktadır:

<i>Journal officiel du 16/11/2019</i>
conférence informelle
<i>Domaine</i> : Tous domaines
<i>Définition</i> : Rencontre proposant, sur un sujet donné, un ou plusieurs ateliers ouverts à toute personne souhaitant y contribuer activement, pour aboutir à des conclusions collectives.
<i>Voir aussi</i> : atelier
<i>Équivalent étranger</i> : barcamp (en), conference (en)

Resim 3.1. “France Terme” sitesinden alıntılanan terminoloji örneği¹

¹<http://www.culture.fr/franceterme/terme/INFO957?from=home&francetermeSearchTerme=conf%C3%A9rence+informelle&francetermeSearchDomaine=> (05.12.2019)

Fransa’da hemen hemen bütün kamu kurumlarının terminoloji çalışmalarına katkı yaptığı söylenebilir. Reformdan sorumlu eski Devlet Bakanı Eric Woerth bir idari sözlükçe çalışmasının önsözünde bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir: “*Devlet vatandaşları tarafından anlaşılabilir olmalıdır*” (COSLA, 2004, s.7). Görüldüğü üzere terminoloji çalışmalarının ana gayesi olan kavramların anlaşılabilir olması Fransa için bir devlet politikasıdır.

Fransa’da oluşturulan “France Terme” adlı sözlük çalışması kâr amacı gütmeyen yalnızca pedagoji amaçlı bir terim sözlüğüdür. Burada yer alan terimler 82 farklı bilim dalında kategorilendirilmiş ve arama tercihleri bu yönde oluşturulmuştur. (Demirkan vd., 2017, s.557). Fransa ile karşılaştırıldığında, Türkiye’de terminoloji çalışmalarına yeterince önem verilmediği görülmektedir. Terminoloji alanı ile ilgili olarak Türkiye’de uygulamalı çalışmalar yapılırsa da bir terminoloji kuramı tam olarak tesis edilememiştir (Uysal, 2013, s.i).

Türkiye’deki ilk resmi terim çalışmalarından biri olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1913 yılında Maarif Nezareti bünyesinde akademik açıdan Darülfünun’a bağlı olan Istılahat-İlmiye Encümeni’nin kurulması örnek verilebilir (Kara’dan Akt., Uysal, 2013, s.41). Zülfikâr’a göre, Türkiye tarihinde terimlerin bağımsız bir mesele olarak ele alınması Tanzimat dönemiyle başlarken, Avrupa’da bağımsız bir konu olarak ele alınmasına ve özellikle bilim alanları ve sanat dallarına ilişkin söz varlığının saptanmasına ve bunların tanımlanmasına XV. ve XVI yüzyıllarda altın çağını yaşayan Rönesans akımı ile başlanmıştır (Zülfikâr, 1991, s.2).

Eker, Türkiye’deki terimbilim çalışmalarını Tanzimat ve sonrası (1839-1908), İkinci Meşrutiyet ve sonrası (1908-1923) ve Cumhuriyet Dönemi (1923-) olmak üzere üç döneme ayırmaktadır (Eker, 2013). Özellikle Türk Dil Kurumu’nun çalışmaları Türkiye’deki Terimbilim çalışmaları açısından önemlidir. Türk Dil Kurumu tarafından Coğrafya, Ruhbilim, Cimnastik, Tarım gibi tam 72 farklı başlıkta terim sözlükleri yayınlanmıştır (Uysal, 2013, s.56-57). Türk Dil Kurumu veri tabanında 2023 yılı itibariyle 185.332 terim bulunmaktadır, bu sayı Türk Dil Kurumunun yayınladığı ve halen yayına hazırladığı terim sözlüklerinin muhtevasıdır².

² <https://sozluk.gov.tr/?kelime=TER%C4%B0M>

Günümüzde Türkiye Bilimler Akademisi de Türkiye’de yapılan terminoloji çalışmalarına katkı sunmaktadır. Kurum tarafından Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü oluşturulmuştur. Eker, Türkiye’nin AB’ye katılım konjonktürü de göz önüne alındığında, terminoloji sorununun bilimsel açıdan farklı bilim alanları ile kesiştiği ve terminoloji çalışmalarının kendine ait alt alanlara sahip ayrı bir bilim dalı olduğunun değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Eker, 2013, s.92).

3.3. Kanada’da Terminoloji Çalışmaları

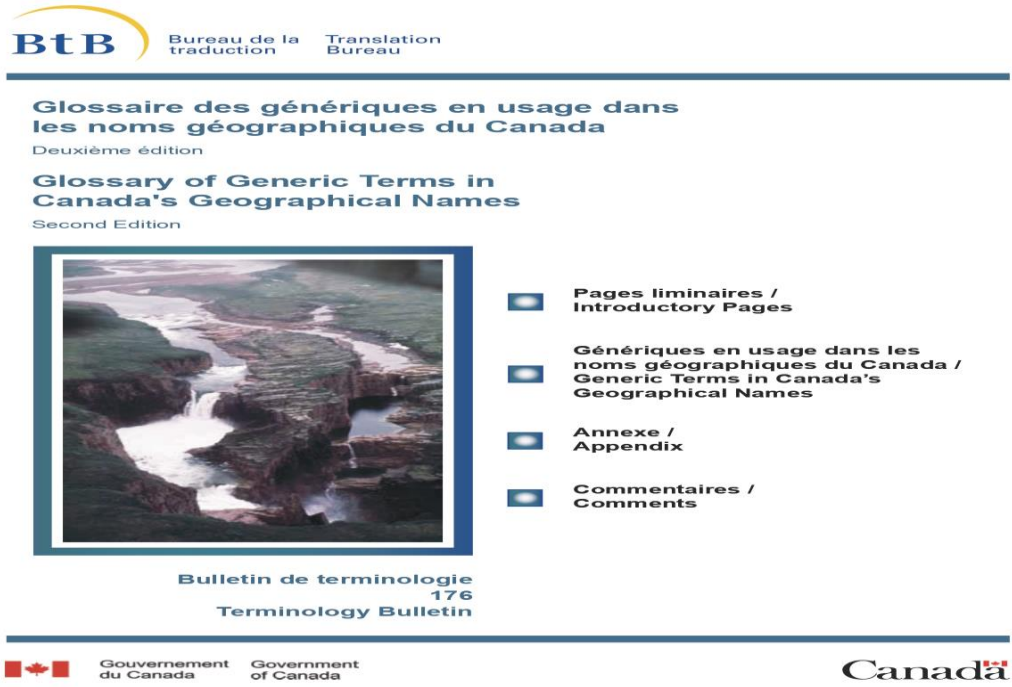
Bu araştırmanın konusuyla doğrudan bağlantılı Fransa ve Türkiye’deki terminoloji çalışmalarının yanı sıra bu alanda özgün çalışmaların yapıldığı Kanada’ya da değinmek gerekir. Terimbilim alanında Kanada’da yürütülen çalışmaların, Türkiye’deki terimbilim araştırmalarına örnek olması umulmaktadır. Bu bağlamda, Demirkan vd. e göre “Kanada’da terimbilim ayrı bir disiplin olarak varlığını sürdürmekte, Türkiye’de ise sadece bir kol olarak çalışmalarını yürütmeye çalışmaktadır”. Buna bağlı olarak, Türk Dil Kurumu’nun terim üretme alanındaki çalışmaları dil politikaları kapsamında ele alması ve bu konuda istikrarlı bir tutum içerisinde olarak, söz konusu alana katkıda bulunması beklenmektedir (Murat Demirkan vd., 2017, s.551).

Kanada’da terminoloji çalışmaları ve dil politikaları oldukça önemlidir. Kanada’nın resmi dilleri İngilizce ve Fransızcadır ve ülkenin dil çeşitliliği dikkate alındığında, terminoloji çalışmaları çok önemli bir role sahiptir.

Kanada Terminoloji ve Çeviri Bürosu (Translation Bureau) federal hükümetin bir parçasıdır ve terminoloji standartlarının geliştirilmesi ve uygulanmasıyla ilgilenir. Bu kurum, hükümetin resmi belgelerini tercüme eder, terminoloji kılavuzları ve sözlükler hazırlar ve terminoloji çalışmaları konusunda uzman tavsiyelerde bulunur. Hazırlanan çalışmalar genellikle Fransızca ve İngilizce olmak üzere iki dillidir. Kurum ayrıca, Kanada’da kullanılan resmi terimlerin ve kavramların tutarlı ve doğru bir şekilde kullanılmasını sağlamak için kamu kurumlarıyla işbirliği yapar.

Yine Kanada’da “TERMIUM Plus”, Kanada Hükümeti tarafından yönetilen bir terminoloji ve dilbilim veritabanıdır. Bu veritabanı, Kanada hükümeti bünyesinde Fransızca ve İngilizce dillerinde açık ve doğru iletişimi desteklemek üzere tasarlanmış geniş bir dilbilimsel ve

terminolojik kaynak koleksiyonuna erişim sağlayan çevrimiçi bir araçtır. Bu platform bilim ve teknolojiden, tıp, hukuk ve idareye kadar birçok alanda Fransızca ve İngilizce terminoloji karşılıkları sunar. Veritabanı, Fransızca ve İngilizce karşılıkların yanı sıra, kapsanan uzmanlık alanlarındaki gelişmeleri yansıtacak şekilde düzenli olarak güncellenmektedir.



Resim 3.2. “Kanada”daki Translation Bureau tarafından yayınlanan coğrafya alanı ile ilgili bir Sözlükçe örneği

Terminoloji çalışmaları, Kanada'nın dil politikalarının bir parçası olarak da ele alınır. Kanada'nın iki resmi dilinin (Fransızca ve İngilizce) korunması ve teşvik edilmesi hedeflenirken, diğer dillerin de kültürel çeşitliliğin bir parçası olarak tanınması önemlidir. Kanada, yerli dillerin ve diğer azınlık dillerinin korunması ve desteklenmesi için çaba sarf etmektedir.

Terminoloji çalışmaları, Kanada'nın farklı dil toplulukları arasında etkili iletişimi sağlamak, belgeleme ve çeviri süreçlerini iyileştirmek, kültürel çeşitliliği yansıtmak ve dil tutarlılığını sağlamak için önemlidir. Bu çalışmalar, kamu kurumları, dil çevreleri ve diğer paydaşlar arasında işbirliği ve danışmanlık gerektirir.

Kanada'daki terminoloji çalışmaları, dilin evrensel kullanımı ve anlaşılabilirliği için standartlar belirlemeye yönelik çabaları içerir. Bu, resmi terimlerin tanımlanması, birleşik

sözlüklerin oluşturulması, terim veritabanlarının geliştirilmesi ve terminoloji kılavuzlarının hazırlanması gibi faaliyetleri kapsamaktadır.

Sonuç olarak, Kanada'daki terminoloji çalışmaları, dil çeşitliliğini ve dilin etkili kullanımını teşvik etmek, doğru ve tutarlı terim kullanımını sağlamak ve kültürel çeşitlilik ile dil politikalarını dengelemek konusunda önemli bir rol oynamaktadır³.

3.4. Coğrafya Terminolojisi

Coğrafya, dünyamızın çeşitli yönlerini anlamamıza ve tanımamıza yardımcı olan geniş kapsamlı bir bilim dalıdır. Bu disiplin, yer yüzündeki doğal ve beşeri unsurları, iklimleri, nüfus dağılımını, yeryüzü şekillerini ve daha birçok konuyu inceleyerek, insanların çevresiyle etkileşimini anlamaya yöneliktir. Yer bilimi olarak da adlandırılan coğrafya alanı, karmaşıklığıyla birlikte geniş bir terminoloji yelpazesi sunmaktadır.

Coğrafya terminolojisi, bu bilim dalının özünü ve çeşitli konularını açıklamak için kullanılan özel terimleri içerir. Örneğin “jeoloji”, yer kabuğunun oluşumunu ve bileşimini inceleyen bir alt dal iken, “hidrografi”, su kütlelerini ve su kaynaklarını ele alır. “Coğrafi enlem” ve “boylam” ise bir noktanın dünya üzerindeki konumunu belirlemede kullanılan temel koordinat sistemini ifade eder.

Bu terminoloji, coğrafyanın geniş alanlarını anlamamıza yardımcı olurken, aynı zamanda coğrafyanın diğer disiplinlerle olan kesişim noktalarını da ortaya koyar. Örneğin jeopolitik, coğrafi konumun siyasi ve stratejik etkilerini inceleyen bir alan olarak öne çıkar.

Coğrafyanın temel terminolojisi, doğa ve insan etkileşimini anlamamıza, dünya üzerindeki olayları haritalandırmamıza ve gelecekteki gelişmeleri öngörmemize yardımcı olur. Bu bilim dalının terimleri, coğrafya meraklıları ve öğrencileri için önemli araçlar sağlar, çünkü bu terimler aracılığıyla dünya üzerindeki karmaşık ilişkiler ağını anlamak daha kolay hale gelir.

Turan’a göre, coğrafyanın özü gereği araştırma ve incelemeye odaklanması bu araştırmalar çerçevesinde veri toplaması ve bu verileri değerlendirerek sonuç çıkarması dolayısıyla

³ Kanada « Translation Bureau » resmi internet sitesi <https://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/bt-tb/index-eng.html>

bilimsel bir alan haline gelmesinde kavram ve terimlerin çok önemli bir rolü vardır. Turan, bu kavram ve terimlerin oynadığı önemli rolün coğrafyanın güncel ve geniş tanımında çarpıcı bir şekilde görüldüğünü belirtmektedir. Özçağlar (2000), Coğrafya'yı insanla tabiat arasındaki etkileşimleri ve bu etkileşimler neticesinde gerçekleşen faaliyetlerle durumları dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik kaidelerine tabi olarak ve muhtelif araştırma metodlarını uygulayarak araştırıp tetkik eden, bu yolla ulaştığı sonuçları da sentezleyerek ortaya koyan, kendi içerisine çok sayıda bilimi dahil eden bir bilimler topluluğu olarak tanımlar. Turan'a göre bu tanımda zikredilen "bilimler topluluğu" kavramı Coğrafya alanının sayısız kavram ve terime ev sahipliği yapacağını çok açık bir şekilde göstermektedir. Araştırmacıya göre coğrafya, araştırma alanına temas eden konuları tetkik ederken karşılaştığı nesne ve maddeleri adlandırma yoluna gider ve bunların kolay bir şekilde tanınmasını sağlar. Araştırmacı buna örnek olarak coğrafyanın yeryüzü şekillerini "ova", "plato", "dağ" gibi adlar vererek tanıttığını belirtir. Araştırmacıya göre, bununla birlikte coğrafya, yeryüzünde vuku bulan olayları da adlandırma yoluna gider. Turan gel-git hareketleri, heyelanlar, depremler, volkanik hareketlerin birer doğa olayı olmalarına karşın, coğrafyanın bunları ayrı ayrı adlandırarak olayların incelenmesini kolaylaştırdığını belirtmektedir. Şahin'e (1998) göre, coğrafya alanında kavram ve terimlerin çok fazla sayıda bulunmasının diğer bir nedeni de, coğrafyanın bir konu ile ilgili araştırma ve inceleme yaparken diğer bilim dallarından (sosyoloji, antropoloji, jeoloji, tarih, hidroloji, botanik, meteoroloji, astronomi, jeodezi gibi) faydalanması ve bu bilimsel alanlarda kullanılan terimler ve kavramları, kendi ilkesi doğrultusunda coğrafi olay ve olguları tanımlamak, sentez yapmak ve açıklamak amacıyla kullanmasıdır. Araştırmacıya göre coğrafya bu şekilde, hem kendi alanına özgü, hem de başka bilimlerin alanına giren kavram ve terimleri birlikte kullanarak, tanımlanmasına ve izahına ihtiyaç duyulan zengin bir kelime dağarcığı oluşturmuştur (Turan, 2002, s.69). Bu bağlamda Özdemir (1997), bazı aydınlar ve devlet adamlarını da dâhil ettiği geniş halk kesimlerinin coğrafyayı dağ, ırmak, şehir adları ile çeşitli başkentler ya da bazı demografik rakamları öğretmek amacındaki bir uğraşı olarak algıladığını savunmaktadır. Araştırmacıya göre bu türde ansiklopedik bilgilerin Coğrafya biliminin özü olduğunu düşünmek onun karmaşıklığını ve ileri düzeydeki kapsamını göz ardı etmek demektir (Özdemir, 1997, s.221).

Türkiye, coğrafya alanında Fransızca-Türkçe yönünde somut verilere dayanan ve güncel terimceler ile ilgili Türkçe bilimsel literatür konusunda ve bu alanda hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezi bağlamında çok yetersizdir. Yök tez veri tabanında Fransızca-Türkçe

terminoloji alanına dahil edebileceğimiz, yüksek lisans düzeyinde, yalnızca 5 tez bulunmakta, Fransızca Türkçe coğrafya terminolojisi alanında ise hiçbir tez bulunmamaktadır. Yayınlanan coğrafya terimleri sözlüklerinin de ihtiyacı karşılamadığı düşünülmektedir. Türkiye’de coğrafya alanındaki önemli isimlerden biri olan Prof. Dr. Hayati Doğanay 2017 yılında yayınladığı “Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü”nün önsözünde daha önce yapılmış iki coğrafya terimler sözlüğüne atıfta bulunarak, bu sözlüklerin güncel baskılarının yapılmadığı için coğrafya terimleri alanında eksiklikler oluştuğunu belirtmekte, kendi hazırladığı mevcut sözlükte bu soruna katkıda bulunmayı amaçladığını dile getirmektedir. Buradan, Türkiye’de coğrafya terimleri konusunda sözlük çalışmalarının da çok yetersiz olduğu sonucuna ulaşılabilir. Yapılan bu az sayıdaki çalışmaların sadece bir tanesinde, Reşat İzbirak’ın “Coğrafya Terimleri Sözlüğü”nde (1992) Türkçe-Fransızca yönünde coğrafya terimlerinin Fransızca karşılıkları bulunmaktadır; fakat kapsamlı ve güncel olmayan bu çalışmanın Fransızca-Türkçe coğrafi metinlerin çevirisi için yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Zaten sözlük niteliğinde olan bu çalışmalar çeviri odaklı terimce çalışmalarından ayrılmaktadır.

3.5. Coğrafya Terminolojisinin Çeviribilimdeki Yeri

Coğrafya, dünyanın farklı coğrafi bölgelerini, iklimleri, yer şekillerini ve insan faaliyetlerini inceleyen geniş bir bilim dalıdır. Bu kapsamlı disiplin, dilin çeşitliliğini ve coğrafyanın sunduğu benzersiz kavramları içerir. Çeviribilim, kültürler arası iletişimi sağlamak ve bir dille ifade edilen kavramları başka bir dile aktarmak için çeşitli stratejiler geliştiren bir alan olarak karşımıza çıkar. Coğrafya terminolojisi, çeviribilimde önemli bir yer tutar, zira dilin ötesinde coğrafi bağlamları doğru bir şekilde iletmek, etkileşimde bulunan toplulukların anlayışını derinleştirir.

Çeviribilimde coğrafya terminolojisinin yeri, sadece bir dilin sözcüklerini başka bir dile çevirmekle sınırlı değildir; aynı zamanda coğrafi kavramların kültürel bağlamını, yerel anlamını ve toplumsal etkileşimini doğru bir şekilde aktarmayı içerir. Örneğin, bir ülkenin coğrafi özellikleri, kültürel öğeleri ve iklimi, tercümanın sadece kelime dağarcığına değil, aynı zamanda coğrafya terminolojisinin inceliklerine hakim olmasını gerektirir.

Bu bağlamda, coğrafya terminolojisinin çeviribilimdeki yeri, dilin sınırlarını aşarak kültürel köprüler kurma görevini üstlenir. Coğrafyanın sunduğu renkli dünya, tercümanın dil

becerilerini zorlarken aynı zamanda zengin bir anlam yelpazesi sunar. Bu nedenle, çeviribilimde coğrafya terminolojisinin etkili bir şekilde yönetilmesi, kültürler arası iletişimi güçlendiren ve anlam bütünlüğünü koruyan bir anahtardır.

Uzmanlık alanlarına ait metinlerdeki terminoloji bir “çeviri problemi”, yani herhangi bir çevirmenin kaynak metnin şifresini çözerken ve/veya hedef metin yeniden formüle edilirken aşması gereken bir engel olarak kabul edilir. Aslında, teknik veya bilimsel bir çeviri için harcanan zamanın %40’ından fazlasının her bir metindeki görülen terminolojik sorunların çözümüne harcadığı tahmin edilmektedir. (Arntz ve Walker, 1993, akt. Vargas-Sierra, 2011, s.49). Bu bağlamda coğrafya terminolojisi de çeviri açısından aşılması gereken zorluklar içermektedir.

Örneğin, jeopolitik terminolojinin sürekli gelişmesi önemli bir sorun teşkil etmektedir. Ülke adları ve yerlilerin adlandırılmasına ilişkin sözlük ve ansiklopedilerde yer alan çözüm önerileri her zaman birbirini tutmaz. Arama sonuçları günden güne farklılık gösterdiğinden internet de güvenilir bir doğrulama aracı değildir. Ayrıca, kitle iletişim araçlarındaki kullanımlar da bazen birbirinden farklıdır. Bu yüzden dil uzmanı zor seçimler yapmak durumundadır. Dil kitapları her zaman net bir bilgi sunmadığından seçim yapmak daha da zorlaşır. Ülke adlarına ilişkin yazım tercihi açıklanmamakta ve aynı yayında birbirinden farklı yazımlar bulunabilmektedir. Dilbilgisel cinsiyet, tanımlık kullanılıp kullanılmaması gerektiği belirtilmeksizin, kısa bir şekilde belirtilir. Bazı durumlarda sözlükler ve ansiklopediler cinsiyet belirtmemenin ötesinde, hatta okuyucuyu söz konusu ülkeyle ilgili yazıya göz atmaya zorlamaktadır. Ayrıca yerlilerin isimleri, özellikle daha az bilinen devletler için, bir yayından diğerine farklılık gösterebilmektedir (Racicot, 2006, s. VII). Bu bağlamda, mevcut derlem tabanlı terimce çalışmamızın coğrafi terminolojinin kavranması açısından büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Coğrafya alanına ilişkin terimlerin ve diğer sözcüklerin çevirisinde düzgüaktarımı işlemi söz konusudur. Düzgüaktarımı (transcodage) birebir çeviri yapmaktan ibaret olan bir işlemdir. Ayrıca düzgüaktarımı « dilsel çeviri » olarak da adlandırılmakta ve bu terimle dilsel çevirinin iki dil arasında doğrudan denklikler kurmaya çalıştığına vurgu yapılmaktadır. Örneğin, Fransızca « traité » sözcüğü her zaman Norveççe karşılığı olan « traktat » sözcüğü ile çevrilecektir. Düzgüaktarımı, Yorumlayıcı Çeviri Kuramına göre en iyi çeviri yapma

şekli değildir. Bununla birlikte uzmanlık alanı terimleri, sayılar ve özel adlarla iştilal ederken çoğunlukla düzgüaktarımı işlemi kullanılır (Heiseldal, 2017, s.26).

Lederer'e (1994) göre karşılık, "iki dil arasında bağlam dışında kurulan ilişkidir"(Akt. Evirgen, 2008, s.32) Çeviride özel adlar, sayılar, belirli bir uzmanlık alanına özgü teknik terimler gibi tek anlamlı sözcükler söz konusu olduğunda karşılıklar kullanılır. Ancak, bir sözcüğün öteki dilde karşılığının olması ve çeviride erek metinde doğrudan bu karşılığın kullanılması sorunlar oluşturabilir. Örneğın Türkçedeki "apartman" sözcüğü ile Fransızcadaki "appartement" sözcüğünü ele alalım. Bu sözcükler iki dilde birbirlerinin karşılığıdır. Oysa Türkçede "apartman" sözcüğü "bina" anlamına gelmektedir. Fransızcadaki "appartement" sözcüğü ise Türkçedeki "apartman dairesi" anlamında kullanılmaktadır (Evirgen, 2008, s.33). Bu bakımdan ilgili sözcüğün çevirisi için kullanılacak karşılığın anlamı erek dil ve kültür nezdinde mutlaka teyit edilmelidir.



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

“LE DESSOUS DES CARTES” PROGRAMI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

4.1. Le Dessous Des Cartes Programı

"Le Dessous des Cartes" programı 1990 yılında Fransa'nın France 3 kanalında, 1991 yılından itibaren de ARTE kanalında yayınlanmaya başlamıştır. Halen Fransız-Alman kanalı ARTE'de yayınlanmaktadır.

Program yapısı üç temel ilkeye dayanmaktadır:

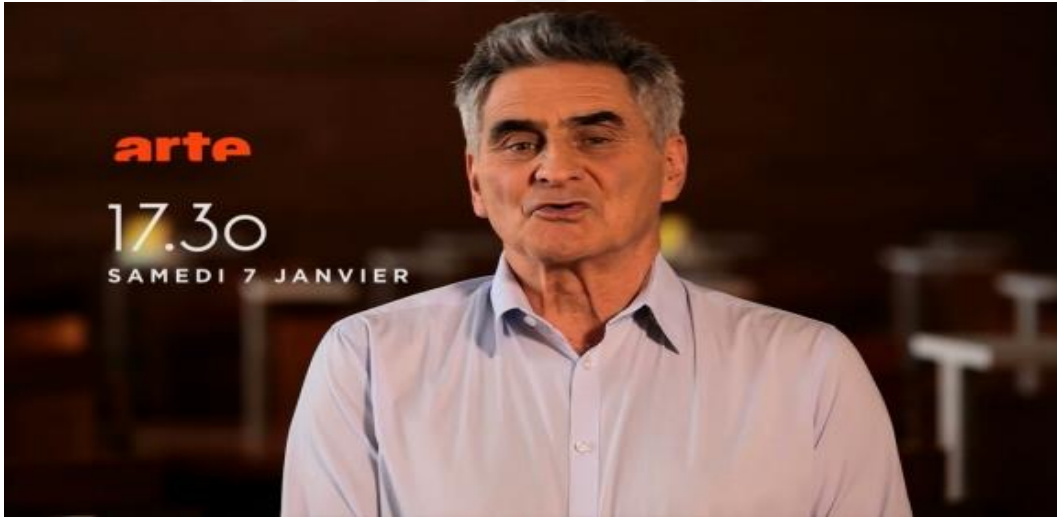
1. Dünyadaki olayların yerini belirlemek ve söz konusu meseleleri haritalar üzerinde çalışarak çeşitlendirilebilen bir dizi farklı ölçekten analiz etmek için coğrafi haritaların kullanılması.
2. İster kolektif ister bireysel olsun, siyasi davranışların ancak kısmen anlaşılabilceği tarihsel boyut.
3. Özellikle jeopolitik, ekonomi, strateji, uluslararası hukukun gelişimi ve çevre konularında uzun vadeli eğilimleri belirleme arzusu.



Resim 4.1. “Le Dessous Des Cartes” program jenerik görseli

Program Doğu Dilleri mezunu ve antropoloji alanında doktora yapmış olan Jean-Christophe Victor tarafından hazırlanıp sunulmaktadır. Programcı Fransa’da Harp okulu (College Interarmées de Défense) ve Uluslararası Kamu Yönetimi Enstitüsü’nde (Institut International d'Administration Publique) jeopolitik dersleri vermiştir. Jean-Christophe Victor ayrıca “L’enjeu afghan ou la cité des murmures”, éditions Lattès- Paris 1993. “Armes: France Troisième Grand”, éditions Autrement- Paris 1985 ve “Planète Antarctique”, (Paul-Emile Victor ile) éditions Robert Laffont 1992, isimli eserlere imza atmıştır.

Jean-Christophe Victor aynı zamanda uluslararası ilişkiler alanında, daha sonra direktörlüğünü de yaptığı İleriye Yönelik Etütler ve Kartografik Çözümlemeler Laboratuvarı (LEPAC) ile işbirliği halinde çalışmalar yapan bir araştırmacıdır. LEPAC özel ve bağımsız bir laboratuvar olarak siyaset bilimi, coğrafya, tarih, ekonomi, etnoloji, kartografi gibi çok sayıda disiplinin kesişme noktasında bulunmaktadır.



Resim 4.2. Programın hazırlayıcısı ve sunucusu jeopolitika uzmanı Jean-Christophe Victor

80’li yılların sonunda ARTE kanalı başkanı Jérôme Clément ve programlar direktörü André Harris, Jean-Christophe Victor’dan uluslararası haberleri analiz edecek bir program düşünmesini istediler. O zamandan itibaren “Le Dessous des Cartes” aracılığıyla televizyonda jeopolitik dersleri üzerinde çalışmaya başladılar. Programın amacı insanların ilgili konuları anlamasını sağlayarak bilgiyi yakalamak, analiz etmek ve geri bildirimde bulunmaktır.

Uygulama kısmında, yapımcı ekip konuları yayından yaklaşık bir yıl önce seçer, böylece yaklaşık kırk tema belirlenir. Analiz edilen alanların seçiminin hem coğrafi bir mantığa hem de tematik bir mantığa uygun olması amaçlanır. Bir tema seçildiğinde, LEPAC araştırmacılarından biri konuyu inceler; konu ile ilgili kitapları ve uzmanlık dergilerini okur; konu ile ilgili seyahatler yapar ve uzmanlarla konuşur. Uzmanlar her bir tema için haritalar yardımıyla 'anlatılan' bir alt tabaka bulurlar. Son versiyon, beş ila yedi farklı önerinin sonucu olmaktadır. Her bir programın gösterimi 11 dakika kadar sürmektedir.

Le Dessous des Cartes programı kültür alanına katkılarından dolayı 1995 yılında Prix Universalis, 1996 yılında Charles Cros Akademisi Grand Prix Video ve 1997 yılında le Clio de l'image ödülleri almıştır (Jaklova, 2006, s. 27-28).

Fransız belgesel kanalı ARTE'de yayınlanan “Le Dessous Des Cartes” programı harita ve grafikler yoluyla pek çok konu başlığı altında Fransızca olarak doyurucu coğrafi bilgiler vermekte ve böylece zengin ve güncel bir coğrafya söz varlığı oluşturmaktadır. Programda yayınlanan haritalar ve grafikler Fransa'daki LEPAC (İleriye Yönelik Etütler ve Kartografik Çözümlemeler Laboratuvarı) tarafından hazırlanmaktadır. Program ana teması dünya ülkelerinin harita ve grafikler yoluyla tek tek ele alınması olup; bunun yanı sıra genel coğrafya ve diğer alanlarla ilişkilendirilebilecek (salgınlar, yakıtlar, tarım vb. gibi) pek çok konuyu içermektedir.

Klasik basılı bir harita yerine, haritalarla zenginleştirilen görsel bir kaynak olan “Le Dessous des Cartes” programı kullanılarak bir Fransızca-Türkçe coğrafya terimcesi oluşturulması tezi, Çeviribilim alt alanlarından biri olan görsel-işitsel çeviri alanıyla da ilintilidir, zira böylelikle görsel-işitsel metin yazılı metne dönüştürülmektedir. Programda ilgili konuların dayandırıldığı, coğrafya terim ve söz varlığı içeren çok sayıda harita ve grafik kullanılmaktadır.



Resim 4.3. “Berlin ouest, Berlin est, RFA ve RDA terimlerini içeren program görseli (8 Mart 2007 tarihli “Nouveaux Murs” adlı bölümden)

Le Dessous des Cartes programı için Jean Christophe Victor, Virginie Raisson ve Frank Tétart’dan oluşan üç kişilik yazar ekibi yılda 36 yayın hazırlamaktadırlar. Her yıl haziran ayında ertesi yıl ele alınacak konuları belirlemek amacıyla bir fikir toplantısı yapmaktadırlar. Le Dessous des Cartes’ın bölümlerinden birinin konusunu oluşturacak ülkeler, bölgeler ya da ortak temalar böylece belirlenmiş olur. Bu toplantılarda amaçlanan şey olaylara mümkün olduğunca yakından bakan programlar hazırlamak için, gelişen olayları yeterli zaman kullanarak şekilde mümkün olduğunca çok önceden kestirebilmektir. Örneğin, Fil Dişi Sahili’ndeki durum ve Fil Dişi Sahillilik meselesi daha önce ele alınmıştı. Yine Avrupa Birliği’nin doğuya doğru genişlemesi, yeniden birleşmeleri kestirebilmek ve gözden geçirmek amacıyla, genişlemenin başladığı 1 Mayıs 2004’den çok önce, 2002-2003 yıllarından itibaren ele alınmıştır.

Her bir bölümün hazırlanışı aynı aşamalara tabidir. Bölümler bilimsel dergiler (genel ya da bölgesel), temel başvuru kaynakları (*Genel Coğrafya*, atlaslar, sözlükler), tarih kitapları, basın haberleri, istatistik yıllıklara vb. dayanan çok sayıda okuma ile başlar. Yararlanılan bu belgeler analizleri oluşturmaya ve metinlerin yazılmasına imkan sağlamaktadır. Bu metinlerin bazıları saha çalışmalarıyla tamamlanır (Calberac, 2005).



Resim 4.4. “Canal Istanbul, 3° Aéroport, Pont Sélim I^{er} terimlerini içeren program görseli (24 Ekim 2015 tarihli “Istanbul Selon Erdogan” adlı bölümden)

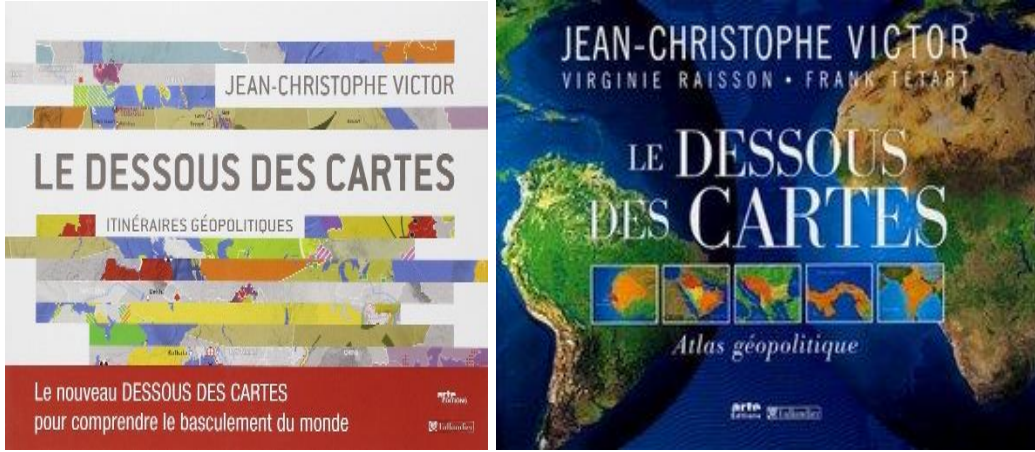
“Le Dessous des Cartes” programı aynı zamanda birçok akademik çalışmaya konu olmuş ve zikredilmiştir. Bunlardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

- 1) Petra Jaklová, 2006 yılında yaptığı bitirme tezi çalışmasında “Le Dessous des Cartes” program videolarının Fransızca yabancı dil öğretiminde uygulanabilirliğini ele almış, çalışmasında bu konuda uygulamalı örnekler vermiştir (Jaklova, 2006, s. 48).
- 2) Isabella Tamponi 2014 yılında kaleme aldığı “Anlamak İçin Dünyayı Haritalandırmak. İletişimin Yeni Sınırı: “Le Dessous Des Cartes” Yöntemi (*Cartografare Il Mondo Per Comprenderlo. La Nuova Frontiera Della Comunicazione: Il Metodo “Le Dessous Des Cartes”*) başlıklı makalesinde “Le Dessous des Cartes” programının jeopolitik iletişimin yeni sınırını temsil ettiğini, farklı disiplinleri ve farklı multimedya araçlarını bir araya getirerek haritaların bilgilendirme amacıyla ustaca kullanılmasını sağladığını savunmaktadır (Tamponi, 2014, ss. 139-171).
- 3) Eleanor ve Michel Levieux’nün (1999:71) *Insider’s French: Beyond Dictionary* adlı klasik sözlükler dışında sınıflandırabileceğimiz sözlük çalışmasında « dessous des

cartes » sözlük maddesine yer verilmiş ve « Dessous des Cartes » programı şu şekilde tanımlanmıştır : **dessous des cartes** : “Halka asla söylenmeyen, halkın içinde neler olduğunun gerçek açıklaması. Her hafta Arte’de yayınlanan kısa ama yoğun içerikli bir TV programı. Le Dessous des Cartes belli bir durum ya da tarihsel gelişmenin jeopolitik bağlamını ortaya koymaya çalışıyor” (Eleanor & Michel Leveux, 1999, s.71).

- 4) Samuel Szoniecky (2018:98) *Ecosystems Knowledge: Modeling and Analysis Method for Information and Communication* adlı kitabında, coğrafi koordinatların GPS teknolojileri ve online harita araçlarındaki ilerlemeler sonucunda birbiriyle tamamen uyumlu olmasına karşın, öznellik problemlerinin hala devam ettiğini, Jean Christophe Victor’un bu durumu, haritaların incelendiği ülkeye göre sınır dalgalanmalarına adanmış Le Dessous des Cartes programında açıkça gösterdiğini belirtmektedir (Szoniecky, 2018, s.98).
- 5) Lambert ve Zanin’in (2020:73) *Practical Handbook of Thematic Cartography: Principles, Methods, and Applications* adlı harita bilimine ve ayrıntılı harita analizlerine adanmış kitaplarındaki « renklerin etkisi » alt başlıklı bölümde, Samuel Huttington’ın Medeniyetler Çatışması tezine atfen, Le Dessous des Cartes programında kullanılan dini farklılıklara göre renklendirilmiş harita dili analiz edilmektedir (Lambert ve Zanin, 2020, s.73).
- 6) Henne-ton (2014:187), Jacobs ve Roper’in (2014) editörlüğünü yaptıkları *The Worlds of the Seventeenth-Century: Hudson Valley* adlı tarihi jeopolitika kitabında Fransa’da jeopolitikaya olan ilginin bir tezahürü olarak haftalık kısa Le Dessous des Cartes programının artan başarısı zikredilmektedir. (Henne-ton, 2014, s.187).

Ayrıca program sunucusu Jean-Christophe VICTOR 2012 yılında “*Le Dessous des Cartes: Itinéraires Géopolitique*” kitabını kaleme almış; 2005 yılında da “*Le dessous des Cartes: Atlas géopolitique*” adlı jeopolitika atlasının yazarları arasında yer almıştır. ARTE Éditions tarafından yayınlanan coğrafya alanındaki bu iki kapsamlı eserde de “Le Dessous des Cartes” programından yararlanılmıştır.



Resim 4.5. Kitap kapak görselleri

4.2. Le Dessous Des Cartes Programının Terminoloji Açısından İncelenmesi

“Le Dessous Des Cartes” programının dayandırıldığı kaynaklar açısından bir söz varlığı ya da terim bütüncesi oluşturduğu açıktır. Program metninin hazırlanması için temel coğrafya eserlerinden, tarih kitaplarından, atlaslardan ve sözlüklerden yararlanılmaktadır. Bu bakımdan « Le dessous des Cartes » programı birçok alanla ilgili terim ve sözvarlığı içermektedir. Özel harita ve grafiklerin yer aldığı program uluslararası ilişkiler, tarih, sosyoloji, ilahiyat terimlerinin yanı sıra özellikle coğrafya terimleri açısından zengindir.

Programda bilimsel bir dilin tercih edilmesi doğal olarak beraberinde yoğun miktarda terim kullanımını getirmektedir. Programın bilimsel dilinin yanı sıra görsel unsurlarla desteklenerek ilgi çekici ve anlaşılabilir hale getirilmesinin, terminoloji çalışmalarını araştırmacılar açısından daha çekici hale getirebileceği düşünülmektedir. Zira hızla ilerleyen teknoloji, görsel ve işitsel metinleri günümüz toplum hayatının essiz bir parçası haline getirmiştir (Güneş, 2015, s. 4).

Program içeriğindeki yoğun coğrafi sözvarlığı, programın eğitim alanında kullanılmasını da beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda Fransa’daki okullarda “Le Dessous Des Cartes” programından yararlanılmaktadır. Fransa Milli Eğitim ve Yüksek Öğretim ve Araştırma bakanlıkları 2014 Kasım ayında ARTE kanalı ile imzalanan bir anlaşma ile başta “Le dessous des Cartes” programı olmak üzere öğretmen ve öğrencilerin internet yoluyla programlara erişebilmeleri sağlanmıştır (<https://www.education.gouv.fr/cid89377/lancement-de-l-offre-arte-sur-edutheque.html>).

Le Dessous des Cartes programı Fransız Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tarih ve coğrafya öğretmenleri için temel bir kaynak olarak gösterilmektedir (<https://eduscol.education.fr/histoire-geographie/actualites/actualites/article/un-site-le-dessous-des-cartes.html>).

Program içeriğinde coğrafi konuların ele alınmasında yararlanılan görsel-ışitsel destek terim çalışmalarını daha popüler hale getirmektedir. Bu bağlamda Karadüz, görsel unsurların öğrenmenin somutlaştırılması aşamasında oldukça etkili olduğunu belirtmektedir. Karadüz'e göre terim sözlükleri, mesleki sözlükler görsel unsurlar bakımından zengin olmalıdır. (Karadüz, 2009, s.647). Mevcut çalışmada bu durum gözetilerek, bölüm içeriklerindeki harita ve grafik görselleri bölüm transkripsiyonlarıyla uyumlu bir şekilde kullanılmıştır.

Özel alan sözlükçelerinde bir araya getirilen terimlerin kalitesi alındıkları dokümanların kalitesine bağlıdır (Rondeau, 1984, s.50). Bu bakımdan belli araştırma ve okuma süreçlerine dayanan ve bir çok akademik çalışmaya konu olmuş “Le Dessous des Cartes” programının mevcut çalışma için kullanılmasının terim kaynağı olarak özgün ve nitelikli doküman olarak kullanılması noktasında büyük bir fark yaratacağı düşünülmektedir.

Boz, Türkiye'de derlem çalışmalarının sayısının giderek artmasına rağmen, terim derlemelerinin çok sınırlı olduğunu belirtmektedir (Boz, 2017, s.235). Bu bakımdan da “Le Dessous des Cartes” program bölümleri vasıtasıyla oluşturulan derlem aynı zamanda bir terim belleği olacaktır.

4.3. Le Dessous Des Cartes Programının Coğrafi Terminoloji Açısından İncelenmesi

“Le Dessous Des Cartes” programı coğrafya terminolojisi açısından zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Programın konu çeşitliliği coğrafyanın alt alanları olan Fiziki Coğrafya içindeki Jeomorfoloji, Hidrografiya, Klimatoloji, Biyocoğrafya alanları; Beşeri ve Ekonomik Coğrafya içindeki Nüfus Coğrafyası, Yerleşme Coğrafyası, Sanayi Coğrafyası, Tarım Coğrafyası, Turizm Coğrafyası, Ulaşım Coğrafyası, Ticaret Coğrafyası alanları; Bölgesel Coğrafya içindeki Kıtalar Coğrafyası, Ülkeler Coğrafyası alanlarına terim kaynağı oluşturmaktadır. Mevcut çalışmada, bölümler bazında ortaya koyulan terim listeleri herhangi bir coğrafya alt alanı belirtilmeksizin genel coğrafya sözvarlığı içerisinde

değerlendirilmiştir.

Türkiye’de coğrafi terminoloji çalışmalarının yüksek lisans ve doktora düzeylerinde hiç yapılmadığı görülmektedir. Bu bakımdan, mevcut tez çalışması vasıtasıyla “Le Dessous Des Cartes” programının coğrafya terminolojisi alanına büyük bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle coğrafyanın bütün alanlarına temas eden program içeriği sayesinde Fransızca-Türkçe çeviri için başvurulacak zengin bir coğrafya terimcesi oluşturulacaktır.

“Le Dessous des Cartes” program bölümleri güncel ve zengin çeşitlilikte bir coğrafya terim ve söz varlığı sunmaktadır. Bu da çeviride ihtiyaç duyulan önemli bir unsurdur. Baskın’a göre bir sözlüğün başarı/kullanılabilirlik ölçütü, içerdiği maddelerin ihtiyaç anında cevap verebilmesi ile eşdeğerdir (Baskın, 2014, s.445). Bu doğrultuda, mevcut çalışma ile bu ihtiyaca belli ölçüde cevap verileceği düşünülmektedir.



BEŞİNCİ BÖLÜM

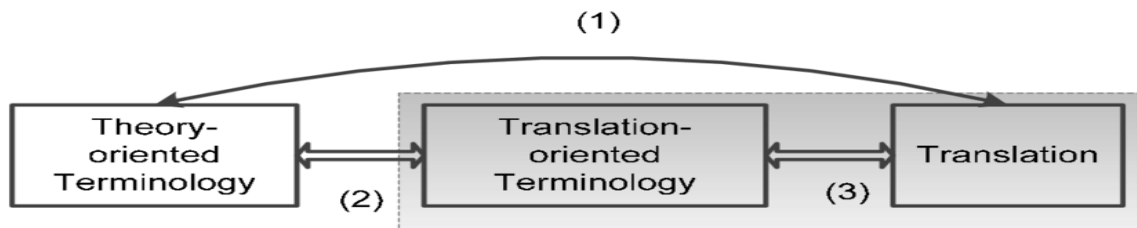
KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu çalışmanın kuramsal çerçevesini Thelen'in Çeviri Odaklı Terminoloji modeli oluşturacaktır. Thelen'a göre terminoloji çeşitleri konusunda iki şekilde bir ayrıma gidilebilir:

1) Kuram-odaklı Terminoloji

Kuram-odaklı terminolojide, esas olarak terim ve kavramlar, kavram oluşturmumu, terim oluşturmumu ve standartlaştırma arasındaki ilişkiyle ilgili, terminoglar tarafından yapılan çalışma şekli anlaşılmaktadır. Kuram-odaklı terminolojiye sistematik terminoloji de denir. Kuram-odaklı Terminoloji spesifik olarak terminoglar içindir ve onlar tarafından ifa edilir; bu terminogların öncelikli amaçları terimbilime katkıda bulunmaktır (Thelen, 2015, s.348). Kuram odaklı terminoloji yeni terim oluşturmumu gibi doğrudan terim olgusuyla ilgilenmekte olup mevcut çalışmamızın dışındadır. Zira günümüzde, artık terminoloji çalışmaları kaynağını aldığı standartlaştırma perspektifiyle sınırlı değildir. Bugün terminoloji çok sayıda sözlüksel, didaktik ve çeviri uygulamalarına konu olmaktadır (Desmet, 2002, s. 151).

Terminoloji ve çeviri arasındaki etkileşim modelleri bu alanlar arasındaki bir mukayeseden doğar (Thelen, 2015, s.347). Terminoloji ve Çeviri arasında, Resim 9'da görüldüğü gibi (1) Kuram-odaklı Terminoloji ve Çeviri, (2) Kuram-odaklı Terminoloji ve Çeviri-odaklı Terminoloji ve (3) Çeviri-odaklı Terminoloji ve Çeviri arasında olmak üzere, bir takım etkileşimler mümkündür (Thelen, 2015, s.354).



Resim 5.1. Kuram-odaklı Terminoloji, Çeviri-odaklı Terminoloji ve Çeviri arasındaki etkileşim.

2) Çeviri-odaklı Terminoloji

Thelen, çeviri-odaklı terminolojiyi, çevirmenler tarafından yapılan, ya tek dilli (kaynak dildeki bir terimin anlamını ve/veya hedef dildeki eşdeğer bir terimin anlamını çözümleme amaçlı) ya da iki dilli veya çok dilli (aralarında eşdeğerlik olup olmadıklarına bakmak için tekdilli çözümlemelerin sonuçlarını karşılaştırmak amacıyla), fakat her zaman, çeviri süreci ve hızına dair etkinliğin ve verimliliğin azami önem arz ettiği bir çeviri bakış açısıyla tercümanlar tarafından yapılan terminoloji türü olarak tanımlamaktadır (Thelen'den Akt. Thelen, 2015 s.348).

Terimler söz konusu olduğunda, genel dil sözcüklerindeki durumdan daha az bir çeviri özgürlüğü vardır. Diğer taraftan, Çeviri-odaklı Terminoloji Kuram-odaklı Terminolojiden ayrı tanımlanmaktadır, zira Kuram-odaklı Terminoloji gibi sistematik değildir ve amacı bizatihi terminoloji değil çeviridir. Aslında Çeviri-odaklı Terminoloji çeviriye Kuram-odaklı çeviriden daha yakındır. Sonuç olarak, Çeviri-odaklı Terminoloji Kuram-odaklı Terminoloji ile Çeviri arasında bulunmaktadır (Resim 9) ve bu ikisi arasında “arabulucu” olarak görülebilir. Çeviri-odaklı Terminoloji için Özel amaçlı Terminoloji adlandırması da kullanılmaktadır (Thelen, 2015, s.354).

Çeviri-odaklı Terminolojinin amaçları, kabaca klasik çeviri işlemininkiyle örtüşmekle birlikte, şüphesiz sadece alana-özü dil (Domain Specific Language) ile işlerlik kazanır. Bununla birlikte, Çeviri-odaklı Terminoloji için iki karakteristik ek amaç vardır: Terimleri standart hedef dil eşdeğer terimleriyle tercüme etmek ve gelecekte kullanım için terim kaydı yapmak (Thelen, 2015, s.354).

Çeviri-odaklı Terminoloji yalnızca alana-özü dil ile ilgilenir ve sadece edebi olmayan çeviri ile kısıtlıdır. Ayrıca Çeviri-odaklı Terminolojide eğer mevcut standart eşdeğer terim yoksa bir çeviri çözümü olarak terim yaratılır ve böylelikle iki dilli terminolojik standardizasyona katkıda bulunulur (Thelen, 2015, s.354).

Çeviri-odaklı Terminoloji kaynak dil metnindeki (source language text) anlamı çözmek için kaynak dil metnindeki terimin dilbilimsel ve bilişsel bağlamı temelinde çalışır (Thelen, 2015, s.357) ve bundan yola çıkarak erek dilde uygun karşılığı bulmaya çalışır.

Çeviri-odaklı Terminolojinin yararlandığı bilgi kaynakları şunlar olabilir: (1) Bilirkişiler ve uzman yazarlar, (2) Kütüphaneler ve belgeleme, (3) Yetkili kaynaklar, (4) Terminolojik araştırma, (5) Özel amaçlı araştırma, (6) Metin-ilişkili araştırma, (7) Konu-ilişkili araştırma (Thelen, 2015, s.357). Mevcut tezimizin uygulama kısmını oluşturacak çeviri odaklı terimce çalışması için bilgi kaynağı olarak, farklı konu başlıklı coğrafya metinlerini içeren « Le Dessous Des Cartes » programından yararlanılacaktır. Böylelikle çalışmamızda başta « metin-ilişkili araştırma » ve « konu ilişkili araştırma » bilgi kaynakları olmak üzere belirtilen diğer bilgi kaynakları da kaçınılmaz olarak kullanılacaktır.

Çeviri odaklı terminoloji yönetiminde amaç iki veya daha fazla dildeki terimleri hızlı ve verimli bir biçimde ele almaktır. Metin düzenleyicileri ve elektronik tablolar kullanılarak terminolojiyi çift sütunlu ya da çok sütunlu sözcük listesinde saklamak geçmişte veya bazı durumlarda halen tercih edilen temel bir yöntemdir. Bu yöntemde ilk sütunda kaynak dil terimleri bulunurken diğer sütunlarda bir veya birden çok hedef dildeki eşdeğer terimler yer alır (Vargas-Sierra, 2011, s.50). Mevcut çalışmamızda da bu yöntem kullanılarak ilk sütunda kaynak dildeki Fransızca terim ya da sözvarlığı, diğer sütunda ise ilgili sözcüğün çevirisi yer alacaktır.



ALTINCI BÖLÜM

LE DESSOUS DES CARTES PROGRAMI BAĞLAMINDA COĞRAFYA TERİMCESİ OLUŞTURULMASI

6.1. Coğrafya Alanı Hakkında

“Coğrafya” sözcüğünün Yunanca kaynaklı olduğunu ve “dünyayı betimleyen bilim” (ge=dünya, graphe:betimlemek) anlamına geldiğini belirten Öngör, coğrafyanın klasik çağdan itibaren asırlar boyunca sürekli gelişen eski bir bilim olduğunu savunmaktadır. Öngör ayrıca fiziki ve beşeri bilimlerle sıkı ilişki içinde olduğunu belirttiği coğrafyanın buna bağlı olarak kapsama alanının çok geniş olduğunu dile getirmektedir (Öngör, 1975, s.1).

Doğanay vd. (2018:1) coğrafyayı “yeryüzünün doğal, toplumsal ve ekonomik olgularını, insan yani toplumla bağ (ilgi) kurarak inceleyen bilim” olarak tanımlamaktadırlar (Doğanay ve Doğanay, 2018, s.1).

Öngör (1975:1) coğrafyayı genel, fiziki, beşeri ve ülkeler coğrafyası olarak alt alanlara ayırırken; Doğanay (2018 :2) bu ayrımı doğal, beşeri ve ekonomik, bölgesel coğrafya ve coğrafya eğitimi olarak yapmaktadır. Hoşgören (2014 :58) ise coğrafyayı fiziki ve beşeri coğrafya olarak ikiye ayırmaktadır.

Türkiye’deki coğrafya çalışmalarının önemli temsilcilerinden biri olan Prof.Dr. Reşat İZBIRAK ise 1992 (s.61) yılında yayınladığı Coğrafya terimleri Sözlüğü’nde Coğrafya’yı şu şekilde tanımlamaktadır :

“Coğrafya [...] Bütün çeşitlilikleriyle yeryüzüne bağlı olayları tanıtan, bunları açıklayan bilim. Coğrafyanın içinde şu belli başlı konular yer tutar: Yer yuvarlağını bir bütün olarak tanımak, yeryüzü biçimlerini, havaküreyi, suküreyi, bitkileri, hayvanları, insan ve eserlerini araştırmak, göstermek [...] Coğrafya, içinde insandan söz eden bilgilerin çok yer tuttuğu bir doğal bilim olarak göz önüne alınır. Başka bilimlerle ilgisi de göz önüne alınarak coğrafyanın, doğal bilimlerle manevi bilimler arasında yer tuttuğu, bunları birbirine bağladığı üzerinde durulur. Coğrafya bir bütün olarak kavramaya çalışır. Çok çeşitli konuları içinde toplayan coğrafyanın iki ana bölümü vardır; Biri türlü olayların yeryüzünde ayrı ayrı incelendiği « genel coğrafya », ötekisi bütün bu olayları yeryüzünün bir bölümünde bir birleşme halinde inceleyen « yerel coğrafya » dır. Bu çeşitli ve zengin konularıyla coğrafya, birçok bilimden faydalanır. Birçok bilim de coğrafyasız olmaz.”

Yukarıda görüleceği üzere coğrafyanın alt alanlara ayrılmasında genel geçer bir sınıflandırmanın bulunmadığı gözlemlenmektedir. Bu gözlemi destekler nitelikte tespitlerde bulunan Kayan (2014 :74), coğrafya kavramından söz edildiğinde bu kavramın bir bütün olarak düşünüp ele alınması gerektiğini; “coğrafyanın « fiziki » ve « beşeri » olarak ayrıldığı zaman coğrafyadan başka bir şeyin söz konusu olacağını, günümüzde coğrafya ile ilgili tartışmaların temelinde de bu ayırmanın gerekli veya uygun olup olmadığı düşüncesinin” bulunduğunu; “böyle bir tartışma kapsamında coğrafyanın fiziki ve beşeri dallarını ayırma eğiliminde olan « coğrafyacılar »ın, aslında coğrafyanın özgün niteliğini yeterince kavramış olmadıklarını” savunmaktadır (Kayan, 2014, s.74).

Bahsedilenler ışığında, mevcut çeviri odaklı terimce çalışmasında, terimleri bölümlere ayırmaktan ziyade genel bir coğrafya başlığı altında vermenin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Zira, elde edilen terimlerin kaynağını oluşturan « Le Dessous des Cartes » program metinlerini içeren herhangi bir bölümdeki Fransızca cümleler içinde fiziki ya da beşerî coğrafyaya dahil edilebilecek terimler bir arada, karışık olarak bulunmaktadır ve metin ilişkili bir terminoloji çalışması olduğu için bu metinleri, dolayısıyla da terimleri ayırmanın mümkün olmadığı görülecektir. Zaten mevcut çalışmadaki amaç da coğrafyanın spesifik bir alt alanından ziyade, genel ve mümkün olduğunca kapsamlı bir çeviri odaklı Fransızca-Türkçe coğrafya terimcesi oluşturmaktır.

Özşahin’e göre siyasi veya dinî yönlerden toplumsal münasebetlerin başladığı tarihî dönemlerden itibaren ‘öteki’nin dili ve buna ilişkin olarak ‘dünya bilgisi’ merak konusu olmuş ve sözlük çalışmalarını teşvik etme noktasında itici bir güç olmuştur (Özşahin, 2017, s.575). Bu doğrultuda Fransızca-Türkçe yönündeki mevcut çalışma da doğrudan coğrafya ile ilişkili olan « dünya bilgisini » arttırmaya yöneliktir.

6.2. Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi Oluşturulması Süreci

Tezin uygulama bölümünde, Fransızca « Le Dessous des Cartes » programının 2007-2017 yılları arasında yayınlanan 324 bölümü araştırmacı tarafından izlenerek incelenmiştir. Yoğun coğrafya sözvarlığı ve terim barındırdığı tespit edilen 40 bölümde, ilgili söz varlığı ve terimlerin yer aldığı kısımların Fransızca transkripsiyonları, yine araştırmacı tarafından yapılmıştır. Buradaki amaç, öncelikle coğrafyaya ilişkin özgün ve güncel bir bütünce (derlem) oluşturmaktır. Daha önce de değinildiği üzere, aslında burada her bir videodaki

görsel-işitsel metni yazılı metne dönüştürerek bir görsel-işitsel çeviri çalışması da yapılmıştır.

Daha sonra, oluşturulan bu bütünce içindeki coğrafyaya ilişkin Fransızca söz varlığı ve terimleri bir çeviri ve çevirmen bakış açısıyla Türkçe'deki karşılıkları bulunarak listenmiştir. Bu şekilde, çeviri-odaklı bir Fransızca-Türkçe Coğrafya terimcesi oluşturulmuştur.

Programın konu çeşitliliği esas alınarak bölümler rastgele sıralanmışlardır. Bir program bölümü ele alınırken, başlık bilgisi olarak önce programın kaçınıcı bölüm olduğu, sonrasında bölümün adı ve sonrasında ilk yayınlandığı tarih bilgisi verilmiştir. Örnek:

Bölüm 223 : Des Nouvelles de la Mauritanie (7 Aralık 2013)

Daha sonra, ilgili bölümün kaynak dil Fransızca transkripsiyonu videodaki zamanlamaya göre sıra numarası verilerek, paragraf ya da cümle şeklinde verilmiştir. Bu transkripsiyonlar içinde, coğrafyaya ilişkin sözvarlığı ya da terim olduğu değerlendirilen sözcükler koyu renkte gösterilmişlerdir. Transkripsiyonları içeren paragraf veya cümlelerin sonunda bu paragraf veya cümlelerin videodaki başlangıç zamanı dakika ve saniye olarak parantez içinde belirtilmiştir. Örnek :

1. “**La Mauritanie** est en Afrique. Le pays est à cheval sur **le Sahara** et sur **le Sahel** et il forme comme un trait d’union entre le Maghreb et **l’Afrique noire**”. (0:41)

Söz varlığı ya da terim tekrarına düşmemek için bir bölümde elde edilen coğrafyaya ilişkin söz varlığı ya da terim başka bir bölümdeki terimce içerisinde aynı şekilde yer almamıştır. Bazı bölümlerde, transkripsiyon metni altına ilgili videodaki görseller yerleştirilerek videodaki görselliğin yazılı metinde de oluşturulması amaçlanmıştır. Bu şekilde çalışmayı okuyanların konuyu daha iyi içselleştirebilmeleri hedeflenmiştir. Örnek :



Son olarak, transkripsiyonlardan elde edilen Fransızca sözcükler ve terimlerin ve Türkçe karşılıklarının listelenmesi yoluyla çeviri odaklı Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi oluşturulmuştur. Örnek :

1	La Mauritanie	Moritanya
2	le Sahara	Sahra
3	le Sahel	Sahel
4	l'Afrique noire	Sahra Altı Afrika

Bölümler dahilinde oluşturulan bütüncü ve terimce sonrasında, genel terimce kısmı ayrıca alfabetik olarak sunulmuş ve her bir Fransızca sözcük/terimin alındığı programın bölüm numarası da bu alfabetik listede verilmiştir. Örnek :

No	Fransızca Terim / Söz Varlığı	Türkçe Karşılığı	Geçtiği Bölüm
1	abeille	Arı	Bölüm 248
2	accès	giriş yolu	Bölüm 35
3	activités de l'homme	beşeri faaliyetler	Bölüm 1

İlgili Fransızca sözcükler ve terimlerin Türkçe'ye tercümelerinde Çeviri-odaklı Terminoloji yöntemine uygun olarak sözlüklere, kitaplara, tezlere, makalelere, alanla ilgili koşut metinlere, bilimsel ve kurumsal dergilere, web kaynaklarına, uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu bağlamda sözcüklerin doğru ve yaygın karşılıklarının belirlenebilmesi noktasında, üst düzeyde bir çeviri kaygısı benimsenmiş ve belirtilen başvuru kaynakları nezdinde bu karşılıklar sürekli teyit edilmiştir.

6.3. Bulgular

Bölüm 1 : La mondialisation des épidémies (10 Ekim 2007)

1. “Voici une carte où nous faisons figurer les foyers des **maladies infectieuses** apparues ou réapparues dans le monde au cours des vingt dernières années : Du **Sida** en 1983 au **Sras** en 2003. Et maladies infectieuses sont transmises par **les virus** et **bactéries** et **les parasites**” (0:45).
2. “Sur la carte, on repère d’abord **le virus Ebola, la Dengue, la maladie du Nil occidental, la fièvre Nipah, la fièvre Jaune, le Sras**” (1:09).



Harita 1. Bölüm 1 program görseli

3. “Ensuite il y a les maladies dues à des bactéries, comme **la Légionellose, la Méningite, la maladie de Lyme**. Et là, contrairement aux virus, les bactéries sont **des organismes** vivants capables de se reproduire” (1:41).
4. “Seul, on peut les combattre grâce aux **antibiotiques**, sauf quand elles deviennent résistantes” (1:55).
5. “**L’Institut Pasteur** estime que l’on ne connaît que 1% des **espèces de bactéries** vivant sur **la Terre**” (2:01).
6. “Enfin il y a **les maladies parasitaires**, par exemple repères sur la carte: **le paludisme** est parasite vivant aux dépens de l’organisme qui les nourrit” (2:08).



Harita 2. Bölüm 1 program görseli

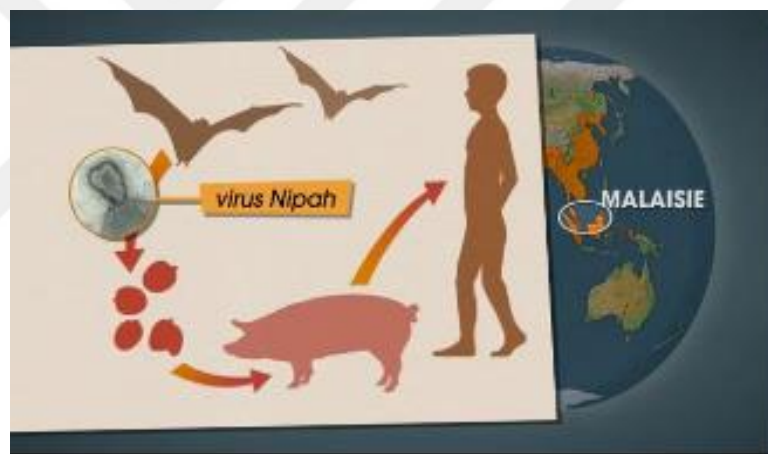
7. “Ce **schéma** que vous voyez là montre bien que **les modes de transmission** sont le reflet de la vie quotidienne” (2:39).
8. “Le virus de **la grippe aviaire** par exemple contaminent des personnes qui travaillent ou qui vivent à proximité immédiate **des élevages**” (2:45).
9. “Il y a **les morsures** ou bien à **l’ingestion** d’aliments contaminés, il y a aussi tout simplement **les piqûres de moustiques** qui jouent un très grand rôle, par exemple pour **la propagation** de la dengue ou du paludisme donc **bétail, oiseaux, moustiques**, ce sont **les vecteurs** de ces maladies” (2:52).
10. “**Urbanisation** entraîne **la promiscuité** et favorise **la propagation des épidémies, la climatisation** des bâtiments, s’ils sont mal entretenus, peut propager la légionellose qui est une **infection respiratoire** causée par **les climatiseurs** ou **les jacuzzis**” (3:16).
11. “**L’alimentation** peut aussi être une **source de maladie**, ou pour être plus exact **l’industrialisation de la chaîne alimentaire**. Elle donne à **des agents pathogènes** l’occasion de rencontrer **l’homme**” (3:35).
12. “Et le cas de **la maladie de la vache folle** ou **ESB** devenant **maladie de Creutzfeldt-Jakob** lorsqu’elle mute et se transmet à l’homme” (3:46).
13. “Il y a aussi **les transports**. **La peste** avait été propagée au **Moyen-âge** par **les rats** qui voyageait dans **les cales des navires**. Eh bien, aujourd’hui c’est **l’avion** qui favorise la propagation de **la tuberculose**, de **la grippe** ou bien tout récemment le Sras, c’est-à-dire **le syndrome respiratoire aigu, sévère**” (4:13).



Harita 3. Bölüm 1 program görseli

14. “Voici justement une carte de **la progression épidémique** du Sras. Au départ, il s’est propagé depuis un hôtel de **Hong-Kong** en mars 2003. L’hôtel est un lieu de croisement. **Les voyageurs**, ils séjournent, ils repartent, porteurs éventuellement du Sras, vers **des destinations intercontinentales**” (4:33).

15. “C’est ainsi qu’on a pu enregistrer **des foyers d’infection** très éloigné de Hong-Kong : A **Singapour** ou même à **Toronto** où en quelque jours près de 146 personnes ont été contaminées et 22 personnes sont mortes au **Canada**” (4:51).
16. “Autre facteur de propagation, **les bouleversements des écosystèmes** entraînés par les **activités de l’homme**. Regardons une carte de l’évolution **des désertifications et des déforestations dans le monde**” (5:30).
17. “Car, en modifiant brutalement **la nature**, l’homme contribue à la propagation des maladies infectieuses. Et ainsi qu’est apparu en **zone de forêts tropicales**, le **virus Ebola** à la suite de **déforestations industriels**” (5:43).
18. “En **Malaisie**, à la suite d’importants **feux de forêt** environ 300000 **chauves-souris** ont quitté leur **habitat forestier**, elles ont répandu leur **urine** qui contenait un virus, nommé Nipah, sur des fruits. **Les porcs** qui mangeaient ces **fruits** ont été contaminé, et les porcs ont contaminé **les fermiers**” (6:10).



Harita 4. Bölüm 1 program görseli

19. “On peut aussi incriminer **les barrages** ou **les réseaux d’irrigation**. En modifiant l’**hygrométrie**, les barrages favorisent la multiplication des **moustiques** et des **mollusques, vecteurs de maladies**. Par exemple, la mise en eau du **barrage d’Assouan**, on a constaté, en 1977, l’apparition d’une nouvelle maladie” (6 :43).
20. “**La multiplication des moustiques** sur le **lac Nasser** à **Haute-Égypte** a favorisé la propagation d’une **fièvre** nommée **Vallée du Rift**” (7:02).
21. “On repère le même phénomène à partir de 1992 en **Turquie**, l’ouverture du **barrage d’Atatürk** sur l’**Euphrate** a provoqué une augmentation des cas de paludisme dans la région” (7:17).
22. “On parle beaucoup moins de **la trypanosomiase africaine**, autrement dit **la maladie du sommeil** qui est véhiculé par **la mouche tsé-tsé**” (8:09).

Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi :

1	maladies infectieuses	bulaşıcı hastalıklar
2	Sida	AIDS
3	Sras	SARS
4	les virus	virüsler
5	les bactéries	bakteriler
6	les parasites	parazitler
7	le virus Ebola	Ebola virüsü
8	la Dengue	Dang humması
9	la maladie du Nil occidental	Batı Nil hastalığı
10	la fièvre Nipah	Nipah virüsü
11	la fièvre Jaune	sarıhumma
12	la Légionellose	Lejyoner hastalığı
13	la Méningite	menenjit
14	la maladie de Lyme	Lyme hastalığı
15	des organismes	organizmalar
16	antibiotiques	antibiyotikler
17	Institut Pasteur	Pasteur Enstitüsü
18	espèces de bactéries	bakteri türleri
19	la Terre	yeryüzü
20	les maladies parasitaires	paraziter hastalıklar
21	le paludisme	sıtma
22	schéma	şema
23	les modes de transmission	bulaşma yolları
24	la grippe aviaire	kuş gribi
25	des élevages	çiftlikler
26	les morsures	ısırmalar (hayvan)
27	l'ingestion	yeme
28	les piqures de moustiques	sivrisinek sokmaları
29	la propagation	yayılma
30	bétail	sürü hayvanları
31	oiseaux	kuşlar
32	les vecteurs	taşıyıcılar
33	l'urbanisation	şehirleşme
34	la propagation des épidémies	salgınların yayılması
35	la climatisation	klimatizasyon
36	infection respiratoire	solunum yolu enfeksiyonu
37	les climatiseurs	klima cihazları
38	les jacuzzis	jakuziler
39	alimentation	beslenme
40	source de maladie	hastalık kaynağı
41	l'industrialisation	sanayileşme
42	la chaîne alimentaire	besin zinciri
43	des agents pathogènes	ajan patojenler
44	l'homme	insan
45	la maladie de la vache folle	deli dana hastalığı
46	ESB	BSE

47	maladie de Creutzfeldt-Jakob	Creutzfeldt-Jakob hastalığı
48	les transports	ulaşım (sistemleri)
49	la peste	veba
50	Moyen-âge	Orta Çağ
51	les rats	sıçanlar
52	les cales des navires	gemi ambarları
53	l'avion	uçak
54	la tuberculose	verem
55	la grippe	grip
56	le syndrome respiratoire aigu, sévère	Ağır akut solunum yolu sendromu
57	Hong-Kong	Hong-Kong
58	des destinations intercontinentales	kıtalararası destinasyonlar
59	Singapour	Singapur
60	Toronto	Toronto
61	Canada	Kanada
62	des écosystèmes	ekosistemler
63	activités de l'homme	beşeri faaliyetler
64	des désertifications	çölleşmeler
65	des déforestations	ormansızlaştırmalar
66	le monde	Dünya
67	la nature	doğa
68	zone	bölge
69	forêts tropicales	tropikal ormanlar
70	déforestations industrielles	endüstriyel ormansızlaştırmalar
71	Malaisie	Malezya
72	feux de forêt	orman yangınları
73	chauves-souris	yarasalar
74	habitat forestier	orman habitatı
75	urine	idrar
76	les porcs	domuzlar
77	fruits	meyveler
78	les fermiers	çiftçiler
79	les barrages	barajlar
80	les réseaux d'irrigation	sulama sistemleri
81	l'hygrométrie	bağıl nem
82	des mollusques	yumuşakçalar
83	vecteurs de maladies	hastalık taşıyıcı vektörler
84	barrage d'Assouan	Asvan Barajı
85	la multiplication des moustiques	sivrisineklerin çoğalması
86	le lac Nasser	Nasır Gölü
87	Haute-Égypte	Yukarı Mısır
88	fièvre de la Vallée du Rift	Rift Vadisi Humması
89	Turquie	Türkiye
90	barrage d'Atatürk	Atatürk Barajı
91	l'Euphrate	Fırat
92	la trypanosomiase africaine	Afrika tripanosomiyazı
93	la mouche tsé-tsé	Çeçe sineği

Bölüm 4 : Civilisations, Du Choc à l'Alliance (14 Kasım 2007)

1. “Tout le monde est désormais convaincu que nous sommes dans une logique de confrontation entre **monde occidental** et **monde musulman**” (0:16).
2. “A l’initiative du premier ministre **espagnol** Zapatero et du premier ministre **turc** Erdogan, une vingtaine de personnalités politiques et universitaires venues des cinq **continents** ont travaillé récemment pour faire le constat de la situation **internationale** et faire des propositions concrètes pour sortir de cette logique” (0:38).
3. “Après avoir connu pendant pres de quarante ans la **bipolarité Est-Ouest**, voilà qu’une autre se fabrique sous nos yeux autour d’une soi-disant opposition entre **Occident et Islam**” (1:00).
4. “Elle a été théorisée par un universitaire américain Samuel Huntington sous le vocable de « Choc des Civilisations » : **Civilisation occidentale, latino américaine, africaine, islamique, chinoise, bouddhiste, hindoue, orthodoxe, japonaise**” (1:11).



Harita 5. Bölüm 4 program görseli

5. “Au processus de colonisation par les Européens au 19. Siècle, comme la conquête de l’**Algérie** par la **France** en 1830, un peu plus tard à l’abolition du **califat ottoman** en 1924, plus tard encore en 1948 avec la création d’**Israël**, plus tard encore avec les attentats de septembre 2001” (2:27).
6. “Voici une carte du plan proposé par les **Nations unies** en 1947 pour partager cette **terre** entre **Juifs** et **Palestiniens**” (2:56).
7. “Ce plan est refusé par les **Etats arabes** qui déclenche immédiatement une guerre contre le jeune **Etat hebreu** et **Israël** de son côté refuse de faire de **Jérusalem** une **ville internationale** alors que la **sacralité** de la **cité** est aussi grande pour les Juifs, les **Chrétiens** et les **Musulmanes**” (3 :04).

8. "Et 60 ans plus tard toujours pas de **partage de la Palestine**. Et d'ailleurs on ne sait plus très bien si le conflit entre Juifs et Palestiniens est d'**ordre territorial** ou d'**ordre religieux**" (3 :24).
9. "En tout cas **les Israéliens** sont perçus dans **la région** comme les nouveaux **colonisateurs** et quoi que fasse **le gouvernement** de **l'Etat hébreu** sa politique est constamment soutenue par **la diplomatie américaine**" (3 :34).
10. "Cet accès aux **ressources pétrolières** est une constante dans la définition de **la politique occidentale** vis à vis du **Moyen-orient**" (3 :52).
11. "Cela explique par exemple l'accord d'**Etats-Unis-Arabie Saoudite** entre Roosevelt et Ibn Saoud en février 1945 du **pétrole saoudien** contre **le parapluie de sécurité américain**" (3:59).
12. "...ou encore le fait qu'en **Iran** en 1953 lorsque le premier ministre iranien Mossadegh décide de **nationaliser** l'anglo-iranien « Oil Company » pour récupérer le contrôle des **nappes**, un coup d'état destitue Mossadegh en août 1953" (4 :12).
13. "Et **le Shah d'Iran** ne donnera pas suite aux **nationalisations** et conservera pendant 26 ans une politique orientée vers **les intérêts stratégiques et économiques occidentaux** ; eh bien on apprendra plus tard que **le coup d'état** fut monté par **les services secrets britanniques et la CIA**" (4 :27).
14. "**La première guerre du Golfe** (1990-1991) est directement liée aux **ressources pétrolières**. Il ne s'agissait pas **pour la coalition arabo-occidentale** de libérer **l'Emirat de Koweït**, mais d'empêcher **l'Irak** de s'approprier 11% des **réserves** contenues dans **le sous-sol du Koweït**" (4.45).
15. "Et au terme de ce conflit, **les Etats-Unis** vont maintenir sur **le sol** de **l'Arabie saoudite** : Près de 10000 **G.I.s** entraînant une vive hostilité de nombreux Musulmans en **Saoudiens**, car **l'Arabie saoudite** est un **lieu sacré** pour **l'Islam** abritant **les villes saintes de la Mecque** et de **Médine**" (5.03).
16. "La responsabilité de **l'URSS** est également très lourde en particulier dans l'évolution de **l'Afghanistan** avec les conséquences en chaîne que l'on a connues: **Le parti communiste afghan** prend le pouvoir par un **coup d'état** à **Kaboul** en 1978 suivi en décembre 1979 par **l'intervention militaire de Moscou**" (5.22).
17. "Et la **résistance afghane**, parce qu'elle est **anti-soviétique**, sert alors **les intérêts occidentaux**. Elle est soutenue en **armes** et en **conseillers** par **la CIA**, mais dans sa composante la plus radicale est ce jusqu'au **retrait russe** de 1989" (5.42).

18. “Or, ce **mouvement islamiste** va essaimer de nombreux **combattants** d’**Afghanistan** notamment **algériens, égyptiens, saoudiens**, lorsqu’ils rentrent dans leur **pays d’origine** dans les années 90, font le constat de l’**immobilisme** de leurs **sociétés**, ils importent alors ce **modèle de résistance** et donnent peu à peu naissance à des **mouvements politiques et sociaux** se réclamant de l’**Islam**” (5.57).
19. “Delà émerge le **djihadisme international** et le **mouvement Al-Qaïda**” (6:20).
20. “Finalement en faisant pendant 40 ans comme une fixation sur la **menace soviétique**, en conservant pour seule grille de lecture des **relations internationales, la guerre froide, les Etats-Unis** et ses **alliés occidentaux** se sont eux-mêmes aveugler sur les évolutions parallèles ou plutôt justement les non-evolutions des **sociétés civiles** et des **régimes à parti unique** en **Algérie**, en **Tunisie**, en **Libye**, en **Egypte**, en **Syrie**, en **Arabie saoudite**, en **Irak**, dans les **Etats du Golfe**” (6.26).
21. “Ces **régimes** interdisant **multipartisme** ou l’**expression libre** pour leur **société civile** en multipliant les facteurs de frustration pour leurs **habitants**, ont favorisé eux aussi la montée des **mouvements islamistes**” (6.54).
22. “Alors tout cela, c’est pour vous montrer que ces enchaînements sont bien antérieurs à **septembre 2001**, et si le **terrorisme** joue un rôle important parce que très médiatisé, il est loin d’être le seul facteur de causalité de la **tension Islam-Occident**” (7:07).
23. “La **matrice du terrorisme d’Al-Qaïda** se trouve certes dans le **monde musulman**, mais elle est aujourd’hui alimentée par les **conflits** qui perdurent en **Afghanistan**, **Tchéchénie**, dans les **territoires palestiniens** et bien sûr en **Irak** là il s’agissait paraît-il de **lutter contre le terrorisme**” (7 :21).



Harita 6. Bölüm 4 program görseli

1	monde occidentale	Batı dünyası
2	monde musulman	Müslüman alemi
3	espagnol	İspanyol
4	turc	Türk
5	continent	kıta
6	international	uluslararası
7	bipolarité Est-Ouest	Doğu-Batı kutupluluğu
8	Occident	Batı (dünyası)
9	İslam	İslam
10	civilisation occidentale	Batı medeniyeti
11	civilisation latino-américain	Latin Amerika medeniyeti
12	civilisation africain	Afrika medeniyeti
13	civilisation islamique	İslam medeniyeti
14	civilisation chinoise	Çin medeniyeti
15	civilisation bouddhiste	Budist medeniyeti
16	civilisation hindoue	Hindu medeniyeti
17	civilisation orthodoxe	Ortodoks medeniyeti
18	civilisation japonaise	Japon medeniyeti
19	Algérie	Cezayir
20	France	Fransa
21	califat ottoman	Osmanlı hilafeti
22	İsrâël	İsrail
23	Nations Unis	Birleşmiş Milletler
24	terre	toprak
25	Juifs	Yahudiler
26	Palestiniens	Filistinliler
27	ressources pétrolières	petrol kaynakları
28	Moyen-orient	Orta Doğu
29	Etats-Unis	Amerika Birleşik Devletleri
30	Arabie saoudite	Suudi Arabistan
31	pétrole saoudien	Suudi petrolü
32	le parapluie de sécurité américain	Amerikan güvenlik şemsiyesi
33	Iran	İran
34	anglo-iranien « Oil Company »	İngiliz-İran Petrol Şirketi
35	nappe	nap
36	Shah d'Iran	İran Şahı
37	intérêts économiques	ekonomik çıkarlar
38	le coup d'état	darbe
39	les services secrets britanniques	İngiliz gizli servisleri
40	CIA	CIA
41	La première guerre du Golfe	Birinci Körfez Savaşı
42	la coalition arabo-occidentale	Batı-Arap koalisyonu
43	l'Emirat de Koweït	Kuveyt Emirliği
44	Irak	Irak
45	réserves	petrol rezervleri
46	sous-sol	yeraltı
47	G.I.	Amerikan askeri
48	Saoudiens	Suudiler

49	lieu sacré	kutsal yer
50	villes saintes	kutsal şehirler
51	La Mecque	Mekke
52	Médine	Medine
53	URSS	SSCB
54	Afghanistan	Afganistan
55	parti communiste afghan	Afganistan Komünist Partisi
56	Kaboul	Kâbil
57	intervention militaire	askeri müdahale
58	Moscou	Moskova
59	résistance afghane	Afgan Direnişi
60	anti-soviétique	Sovyet karşıtı
61	les intérêts occidentaux	Batılı çıkarlar
62	retrait russe	Rusya'nın Afganistan'dan çekilmesi
63	mouvement islamiste	İslami hareket
64	combattants d'Afghanistan	Afganistanlı savaşçılar
65	combattants algérien	Cezayirli savaşçılar
66	combattants égyptiens	Mısırlı savaşçılar
67	pays d'origine	orjin ülke
68	sociétés	toplumlar
69	modèle de résistance	direnış modeli
70	mouvements sociaux	toplumsal hareketler
71	le djihadisme international	uluslararası cihadizm
72	le mouvement Al-Qaïda	El-Kaide Hareketi
73	la menace soviétique	Sovyet tehdidi
74	relations internationales	uluslararası ilişkiler
75	la guerre froide	soğuk savaş
76	alliés occidentaux	Batılı müttefikler
77	société civile	sivil toplum
78	régimes à parti unique	tek partili rejimler
79	Tunisie	Tunus
80	Libye	Libya
81	Egypte	Mısır
82	Syrie	Suriye
83	Les Etats du Golfe	Körfez ülkeleri
84	multipartisme	çok partililik
85	l'expression libre	ifade özgürlüğü
86	habitants	vatandaşlar
87	le terrorisme	terörizm
88	la tension Islam-Occident	İslam-Batı gerginliği
89	la matrice du terrorisme d'Al-Qaïda	El-Kaide terör matrisi
90	les conflits	çatışmalar
91	Tchéchénie	Çeçenistan
92	les territoires palestiniens	Filistin toprakları
93	lutter contre le terrorisme	terörizmle mücadele

Bölüm 28 : L'Europe agricole, une nécessité ? (28 Haziran 2008)

- 1) “Depuis 2006, on enregistre une hausse mondiale des prix agricoles: Le prix du **maïs** a doublé en deux ans, celui du **blé** en un an” (0:45).
- 2) “La situation est grave pour **les pays en développement** dont une cinquantaine font déjà face à **des pénuries** chroniques selon **la FAO**” (0:55).



Harita 7. Bölüm 28 program görseli

- 3) “Ces hausses de prix ont entraîné **des émeutes de la faim** au **printemps 2008** dans plusieurs pays” (1:04).
- 4) “Alors si nous en **Europe**, nous subissons la montée des prix de ces **produits de base**, au moins nous ne risquons pas les pénuries. **Le secteur agricole** en Europe et l’un des plus productifs au monde” (1:10).
- 5) “**L’Union européenne** est le premier **exportateur de produits agricoles** au monde, notamment avec le blé et **l’orge**, suivi de près par les Etats-Unis, mais loin devant le Canada, **le Brésil, la Chine, l’Australie** ou **l’Argentine**” (1:21).



Harita 8. Bölüm 28 program görseli

- 6) “Or cette situation de **sécurité alimentaire** est récente. Il y a seulement 50 ans, il fallait importer pour pouvoir nourrir **les Européens**” (1:37).
- 7) “En 1957, la France, **la Belgique, le Luxembourg, les Pays-bas, la RFA** et **l’Italie** décide la mise en place d’un **marché commun**, c’est le début de **la communauté économique européenne** et dans cette communauté, le dossier agricole est un dossier délicat” (1:52).

- 8) “Et pour ça qu’à **la conférence de Stresa** en 1958, des six **Etats membres** décident de lancer une **politique agricole** commune” (2:08).



Harita 9. Bölüm 28 program görseli

- 9) “Voyez sur la carte les principales **zones agricoles** de l’Europe des Six: **céréales**, **polyculture** et **élevage**, **agriculture méditerranéenne**, et la mise en place de cette **PAC** a pour premier objectif d’empêcher **les pénuries alimentaires** que l’Europe occidentale a connu pendant et même après **la seconde guerre mondiale**” (2:18).



Harita 10. Bölüm 28 program görseli

- 10) “Donc il s’agit d’augmenter **la productivité agricole** européenne et de garantir la régularité des approvisionnements, d’assurer des prix abordables aux consommateurs tout en garantissant un **niveau de vie** suffisant aux **agriculteurs**” (2:39).
- 11) “Dans les années 80, on tombe dans **la surproduction** de céréales, de **lait**, de **beurre**, de **viande** et la gestion de ces excédents entraîne des coûts élevés” (4:28).
- 12) “Lors des élargissements successifs, le coût de la PAC a opposé les Etats de manière presque récurrente, ce fut le cas en 1986, lors de l’adhésion à la communauté européenne de deux grands **pays agricoles** : **l’Espagne** et **le Portugal**” (5:13).



Harita 11. Bölüm 28 program görseli

- 13) “Par exemple, pour cent **hectares** cultivés en **Roumanie** ou en **Pologne**, on a trois exploitants et en France on en a un” (5:48).

1	maïs	mısır
2	blé	buğday
3	les pays en développement	gelişmekte olan ülkeler
4	des pénuries	kıtlıklar
5	la FAO	GTÖ
6	des émeutes de la faim	açlık isyanları
7	printemps	ilkbahar
8	Europe	Avrupa
9	produits de base	temel ürünler
10	le secteur agricole	tarım sektörü
11	l'Union européenne	Avrupa Birliği
12	exportateur de produits agricoles	tarım ürünleri ihracatçısı
13	l'orge	arpa
14	le Brésil	Brezilya
15	la Chine	Çin
16	l'Australie	Avustralya
17	l'Argentine	Arjantin
18	sécurité alimentaire	gıda güvenliği
19	les Européens	Avrupalılar
20	la Belgique	Belçika
21	le Luxembourg	Lüksemburg
22	les Pays-bas	Hollanda
23	la RFA	Batı Almanya
24	L'Italie	İtalya
25	marché commun,	Ortak Pazar
26	la communauté économique européenne	Avrupa Ekonomik Topluluğu
27	États membres	üye devletler
28	politique agricole	tarım politikası
29	zones agricoles	tarım alanları
30	l'Europe des Six	Altılar
31	céréales	tahıl (üretimi)
32	polyculture	çoklu tarım
33	élevage	hayvancılık
34	agriculture méditerranéenne	Akdeniz (tipi) tarımı
35	la PAC	OTP
36	les pénuries alimentaires	gıda kıtlıkları
37	l'Europe occidentale	Batı Avrupa
38	la seconde guerre mondiale	İkinci Dünya Savaşı
39	la productivité agricole	tarımsal verimlilik
40	lait	süt
41	beurre	tereyağı
42	viande	et
43	pays agricoles	tarım ülkeleri
44	l'Espagne	İspanya
45	le Portugal	Portekiz
46	hectare(s)	hektar
47	Roumanie	Romanya
48	Pologne	Polonya

Bölüm 2 : Le Continent Africain (31 Ekim 2007)

- 1) “Contrairement à l’Europe ou à l’Asie, les contours du continent africain sont simples” (0:45).
- 2) “Il est délimité par les Océan Atlantique à l’ouest, Océan Indien à l’est, la mer Méditerranée au nord avec trois points de passage plus étroits entre les masses continentales voisines : le détroit de Gibraltar entre Europe et Afrique, le Canal de Suez ouvert en 1869 et le détroit de Bab El Mandeb entre Afrique et péninsule arabique” (0:50).
- 3) “La géographie physique seul n’autorise pas toutes les déductions, par exemple Maurice, Seychelles, Madagascar, proche de l’Afrique mais ouvrant sur l’océan Indien sont autant asiatiques africaines dans la composition leurs populations”. (1:29).
- 4) “Pour Maurice avec sa population indienne, chinoise, européenne ; ses succès économiques, l’île est autant tourné vers Afrique que vers le reste du monde” (1:46).
- 5) “L’Afrique du Sud est en Afrique australe, mais avec là aussi une économie très mondialisée” (1:56).
- 6) “On a au moins quatre grands types de climat qui divise ce continent: Climat et végétation méditerranéenne que l’on trouve un peu sur les côtes d’Afrique du Nord, et tout à fait au sud dans la région du cap en Afrique du Sud d’où l’agriculture liés à ce climat de type méditerranéen” (2:13).
- 7) “Le plus grand désert au monde se trouvent en Afrique, c’est le Sahara et il fait 5000 kilomètres d’Est en Ouest et 2000 km du nord au sud et si on ajoute le désert de Namib au Sud, près de 30% de la superficie du continent est couvert par des zones désertiques ou semi-désertique” (2:37).
- 8) “On trouve ensuite un climat tropical sec qui donne de la steppe et des savanes, puis on se rapproche de l’Equateur un climat tropical humide avec une grosse saison des pluies. Cette zone équatoriale est couverte de forêts denses à l’exception de l’Afrique de l’Est qui est moins arrosée” (2:59).
- 9) “Ce qui fait que certains Etats très étendus du nord au sud comme le Nigeria ou le Soudan connaissent en fait plusieurs types de ces climats sur leurs sols” (3:16).
- 10) “Schématiquement on peut repérer les grandes aires ethnolinguistiques, on trouve d’abord la famille nigéro-congolaise à l’ouest et au centre de l’Afrique, les langues bantoues occupe tout le sud du continent à l’exception des langues khoisan en Afrique du sud-ouest et des langues malayo-polynésienne à Madagascar. Au nord et à l’est on trouve les langues nilo-sahariennes et enfin du Maghreb à la corne de l’Afrique les langues afro-asiatiques avec notamment l’arabe, le berbère et les langues couchitiques à l’est” (3:35).

1	l'Europe	Avrupa
2	l'Asie	Asya
3	les contours	sınırlar
4	continent africain	Afrika Kıtası
5	Océan Atlantique	Atlantik Okyanusu
6	l'ouest	batı
7	Océan Indien	Hint Okyanusu
8	l'est	doğu
9	la mer Méditerranée	Akdeniz
10	nord	kuzey
11	le détroit de Gibraltar	Cebelitarık Boğazı
12	Afrique	Afrika
13	le Canal de Suez	Suez Kanalı
14	le détroit de Bab El Mandeb	Bâb-ül Mendep Boğazı
15	péninsule arabe	Arap yarımadası
16	la géographie physique	fiziki coğrafya
17	Maurice	Mauritus
18	Seychelles	Seyşeller
19	Madagascar	Madagaskar
20	asiatique	Asyalı
21	population indienne	Hint nüfusu
22	population chinoise	Çinli nüfusu
23	population européenne	Avrupalı nüfusu
24	l'île	ada
25	l'Afrique du Sud	Güney Afrika
26	Afrique australe	Güney Afrika (bölgesi)
27	types de climat	iklim tipleri
28	végétation méditerranéenne	Akdeniz bitki örtüsü
29	les côtes d'Afrique du Nord	Kuzey Afrika kıyıları
30	sud	güney
31	l'agriculture	tarım
32	désert	çöl
33	le Sahara	Sahra Çölü
34	le désert de Namib	Namib Çölü
35	zones désertiques	çöl bölgeleri
36	climat tropical	tropikal iklim
37	la steppe	step
38	des savanes	savanlar
39	l'Equateur	Ekvator
40	saison des pluies	yağmur mevsimi
41	zone équatoriale	Ekvatorial bölge
42	l'Afrique de l'Est	Doğu Afrika
43	États	devletler
44	Le Nigeria	Nijerya
45	le Soudan	Sudan
46	sols	topraklar
47	la famille nigéro-congolaise	Nijer-Kongo dil ailesi
48	les langues bantoues	Bantu dilleri

- 11) “Une nouvelle **frontière** a été tracée en 1993, lorsque **l’Erythrée** a fait sécession de **l’Ethiopie**, une autre demeure contestée depuis 1975 et celle de **Sahara occidental** qui est un **territoire marocain** pour **Rabat** mais qui n’est pas attribué pour les **Nations Unies** et pour **les sahraouis**” (5:55).
- 12) “Voici sur cette carte les régions où se trouve **les mines d’uranium, le charbon, le fer, le zinc, le cuivre, le phosphate, l’or**, les principaux **gisements de gaz naturel** et surtout de **pétrole**” (6:35).



Harita 12. Bölüm 2 program görseli

- 13) “L’Afrique représente 12% de la production mondiale et possède 10% **des réserves de pétrole mondiales** trouvées essentiellement dans **le golfe de Guinée** et en **Libye**” (6:51).

49	frontière	sınır
50	l’Erythrée	Eritre
51	l’Ethiopie	Etiyopya
52	Sahara occidental	Batı Sahra
53	territoire marocain	Fas toprağı
54	Rabat	Rabat
55	Nations Unies	Birleşmiş Milletler
56	les sahraouis	Sahraviler
57	les mines d’uranium	uranyum madenleri
58	le charbon	kömür
59	le fer	demir
60	le zinc	çinko
61	le cuivre	bakır
62	le phosphate	fosfat
63	l’or	altın
64	gisements de gaz naturel	doğal gaz yatakları
65	pétrole	petrol
66	réserves de pétrole mondiales	dünya petrol rezervleri
67	le golfe de Guinée	Gine Körfezi
68	Libye	Libya

Bölüm 44 : Zimbabwe, Récit de la chute (31 Ekim 2007)

1. “Le **Zimbabwe** en Afrique australe, ses voisins immédiats sont le **Mozambique**, la **Zambie**, le **Botswana** et l’Afrique du Sud” (0:47).



Harita 13. Bölüm 44 program görseli

2. “Le **pays** a pour **capitale Harare**. Il s’étend sur 400 milles km² et il a environ 12 millions d’habitants répartis essentiellement en deux **groupes ethniques** : Les **Shonas** d’origine **bantous**, 80% de la population et les **Ndébélés** d’origine **zoulou** 15% de la population” (0:56).
3. “Mais peut-être faudrait-il plutôt parler de trois groupes ethniques, parce que pendant plusieurs décennies ce sont les **Blancs** qui ont dirigé cette **colonie britannique** créée par Cecil Rhodes, le fondateur de la **compagnie diamantaire** De Beers” (1:18).
4. “Cecil Rhodes a d’ailleurs laissé son nom à ce territoire *Rhodesia*, la **Rhodésie**” (1:33).
5. “Lorsque les **Anglais** quittent le pays en 1980 la Rhodésie du sud devient le Zimbabwe. Zimbabwe, cela veut dire « maison de pierre » en **langue shona**” (1:41).
6. “On voit sur la carte la production de **tabac**, le **coton**, le **sucre**, le **maïs** et le **thé** qui sont largement exporté. Le **secteur minier** produit de l’or, du cuivre, du fer, du **nickel**, du **chrome**, 10% des réserves mondiales de chrome serait au Zimbabwe” (2:04).



Harita 14. Bölüm 44 program görseli

7. “La **réforme foncière** se fait dans la violence sans véritable droit d’appel devant les tribunaux. Les terres sont redistribuées aux amis du régime qui faute de **capitaux** et de compétences” (4:20).



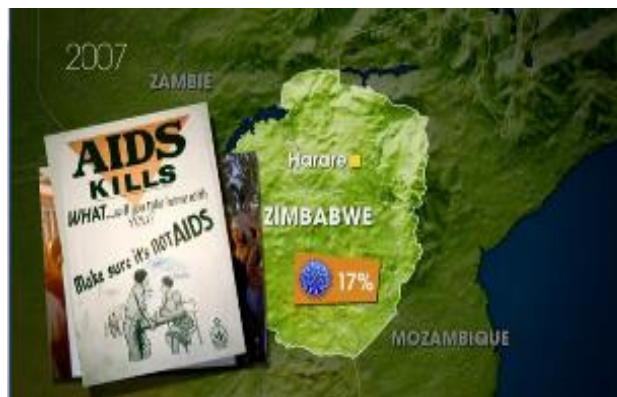
Harita 15. Bölüm 44 program görseli

8. “**Le système de santé** gratuit qui avait été mis en place dans la première moitié des années 1980 est violemment touché par la crise. Environ 80% **des médecins** et **des infirmières** ont quitté le pays, le plus souvent vers **le Royaume-Uni**” (5:15).



Harita 16. Bölüm 44 program görseli

9. “Donc, **les hôpitaux** manquent de **personnels**, de **médicaments** et d'**équipements**. Le **SIDA** touche 17% de la population adulte en 2007, selon les chiffres de l'**OMS**. **La pandémie** tue 14 milles personnes chaque mois” (5:28).



Harita 17. Bölüm 44 program görseli

10. “**Les pénuries de carburant** touchent **le secteur des transports**. **Les touristes** ne viennent plus alors qu'ils étaient très présents puisque ce pays dispose d'une **faune** très bien préservée et de **sites** majeurs tels que **les chutes Victoria** ou **les ruines du grand Zimbabwe**”. (6:16).

1	Le Zimbabwe	Zimbabve
2	le Mozambique	Mozambik
3	la Zambie	Zambiya
4	le Botswana	Botsvana
5	Le pays	ülke
6	capitale	başkent
7	Harare	Harare
8	habitants	nüfus
9	groupes ethniques	etnik gruplar
10	Les Shonas	Shonalar
11	les Ndébélés	Ndebeler
12	zoulou	Zulu
13	les Blancs	beyazlar
14	colonie britannique	İngiliz kolonisi
15	la compagnie diamantaire	elmas şirketi
16	la Rhodésie	Rodezya
17	les Anglais	İngilizler
18	langue shona	Şona dili
19	tabac	tütün
20	le coton	pamuk
21	le sucre	şeker
22	le maïs	mısır
23	le thé	çay
24	le secteur minier	madencilik sektörü
25	nickel	nikel
26	chrome	krom
27	la réforme foncière	toprak reformu
28	capitaux	sermaye
29	le système de santé	sağlık sistemi
30	des médecins	doktorlar
31	des infirmières	hemşireler
32	le Royaume-Uni	Birleşik Krallık
33	les hôpitaux	hastaneler
34	personnels	personel
35	médicaments	ilaç
36	équipements	ekipman
37	le SIDA	AIDS
38	l'OMS	DSÖ
39	La pandémie	salgın
40	Les pénuries	kıtlıklar
41	carburant	yakıt
42	le secteur des transports	ulaşım sektörü
43	les touristes	turistler
44	faune	fauna
45	sites	sit alanları
46	les chutes Victoria	Victoria Şelalesi
47	les ruines du grand Zimbabwe	Büyük Zimbabve harabeleri

Bölüm 88 : 2010 : Les Rendez-vous du Togo (27 Şubat 2010)

1. “Le Togo est là, en **Afrique de l’Ouest**. le pays est voisin du **Ghana**, du **Burkina Faso**, et du **Bénin**. C’est un pays tout en longueur environ 600 km du nord au sud et quelques 100 km. de large d’est en ouest avec une petite façade maritime donnant sur le **Golfe du Bénin**” (0:26).



Harita 18. Bölüm 88 program görseli

2. “Rappelons que le Togo a été une **colonie allemande** entre 1885 et 1914 avant de passer sous **mandat de la société des nations** puis d’être partagé entre **Français** et **Britanniques**” (0:55).
3. “En fait le **peuple togolais** est composé de nombreux groupes ethnolinguistiques différents, mais on peut en retenir au moins deux. Parce qu’ils sont numériquement les plus nombreux et parce que ce sont les seuls dont **les langues** ont été reconnues **langues nationales** à côté du **français** qui est **langue officielle et administrative**” (1:38).
4. “Il s’agit des **Ewés**, plus de 20% de la population que l’on trouve dans les **plaines côtières** du sud et les **Kabyés**, plus de 10% de la population originaires des savanes et des **zones montagneuses** du nord” (1:57).



Harita 19. Bölüm 88 program görseli

5. “Les **Togolais** sont surtout **des agriculteurs**, ils pratiquent une agriculture à la fois vivrière et d’exportation. Elle assure 45% du **produit intérieur brut** du pays et occupe à peu près 70% de **la population active**” (2:34).
6. “On trouve du **mil**, du **sorgho**, du maïs, du **manioc**, de l’**igname**, de l’**arachide** et pour l’exportation du **café**, du **cacao**, du coton, et du **palmier** dont on extrait l’**huile**” (2:50).

7. “Entre 2007 et 2008 la hausse des prix des **hydrocarbures**, des **matières premières** et **denrées alimentaires**, plus des **inondations** dans le pays ont fragilisé l’économie, donc les revenus des Togolais” (3:56).



Harita 20. Bölüm 88 program görseli

8. “Comme beaucoup d’autres villes de la côte ouest africaine, **la ville de Lomé** a connu un **développement urbain** très rapide, elle a aujourd’hui un million et demi d’habitants avec l’**agglomération**, mais c’est un développement sans **plan d’urbanisme**” (7:23).



Harita 21. Bölüm 88 program görseli

9. “On voit aujourd’hui une dégradation importante de l’assainissement et **des services** tels que **le traitement des déchets**” (7:37).
10. “C’est la seule ville d’Afrique de l’Ouest à détenir un **port** en eau profonde, c’est donc un **débouché maritime** important pour la plupart des pays en région” (7:49).



Harita 22. Bölüm 88 program görseli

1	le Togo	Togo
2	Afrique de l'ouest	Batı Afrika
3	Ghana	Gana
4	Burkina Faso	Burkina Faso
5	Bénin	Benin
6	le Golfe du Bénin	Benin Körfezi
7	colonie allemande	Alman kolonisi
8	mandat	manda
9	la société des nations	Milletler Cemiyeti
10	Français	Fransızlar
11	Britanniques	Britanyalılar
12	le peuple togolais	Togo halkı
13	les langues	diller
14	langues nationales	ulusal diller
15	français	Fransızca
16	langue officielle	resmi dil
17	Ewés	Eveler
18	plaines côtières	kıyı düzlükleri
19	les Kabyés	Kabiyeler
20	zones montagneuses	dağlık bölgeler
21	les Togolais	Togolular
22	des agriculteurs	Çiftçiler
23	produit intérieur brut	gayri safi yurt içi hasıla
24	la population active	aktif nüfus
25	mil	darı
26	sorgho	sorgum
27	manioc	manyok
28	l'igname	yam
29	l'arachide	yer fıstığı
30	café	kahve
31	cacao	kakao
32	palmier	palmiye
33	l'huile	yağ
34	hydrocarbures	hidrokarbürler
35	matières premières	ham maddeler
36	denrées alimentaires	gıda maddeleri
37	des inondations	seller
38	la ville de Lomé	Lome şehri
39	développement urbain	kentleşme
40	l'agglomération	merkez nüfusu
41	plan d'urbanisme	şehir planlaması
43	des services	hizmetler
44	le traitement des déchets	atıkların işlenmesi
45	port	liman
46	débouché maritime	deniz çıkışı

Bölüm 101 : L'Afrique du Sud : Balle au centre (5 Haziran 2010)

1. “L’Afrique du Sud est un pays riche avec de grandes zones agricoles où l’on trouve l’agriculture intensive céréalière, moins connu est tout aussi important une agriculture du type méditerranéen avec de **la vigne**, des **légumes**, des **fruits**, une zone de cultures tropicales” (2:05).
2. “Et enfin on trouve aussi de vastes zones pour **l'élevage** à l'ouest du pays **élevage des ovins** et dans le nord sur les hauts **plateaux élevage des bovins**. Et non seulement ce pays est autosuffisant en **production** pour **le marché intérieur**, mais il est en plus un grand **exportateur**” (2:21).



Harita 23. Bölüm 101 program görseli

3. “Etant dans **l'hémisphère sud**, il profite de l'inversion des saisons par rapport aux marchés européens et américains et il se place ainsi au troisième rang mondial pour les exportations de fruits et légumes” (2:39).



Harita 24. Bölüm 101 program görseli

4. “**Les noirs** travaillent dans **les exploitations**, mais comme **ouvrier agricole** ou alors ils disposent de petites **parcelles** où ils pratiquent une **agriculture vivrière**. Le gouvernement sudafricain avait annoncé à la fin de **l'apartheid** la redistribution d'au moins 30% des terres et bien quinze ans plus tard seulement 5% des terres ont changé de main” (3:01).
5. “Ensuite, il y a tout **le secteur minier**. L’Afrique du Sud est le premier producteur au monde d’or, de **platine**, de chrome, de **vanadium**; le deuxième pour **le manganèse** et **le titane**, le cinquième pour **les diamants** et le charbon. **Le port de Richards Bay** est le plus gros **terminal charbonnier** au monde, on trouve aussi du nickel, du cuivre, de **l'uranium**, du fer et **des phosphates**” (3:23).

6. “Donc là aussi l’Afrique du Sud est un pays bien doté et toutes ces **ressources minières** ont permis le développement industriel du pays dans tous les secteurs : **Sidérurgie, chimie, textile, agroalimentaire, électronique** pour ne citer que ceux-là” (3:52).



Harita 25. Bölüm 101 program görseli

7. “Ces industries se concentrent dans **les villes portuaires** du Cap, de **Port Elizabeth**, Durban, East London, donc des ports connectés aux **routes maritimes internationales**” (4:08).



Harita 26. Bölüm 101 program görseli

8. “On peut localiser **les quartiers** les plus pauvres, eh bien ce sont justement là où se trouvait il y a vingt ans les anciens **townships** qui étaient peuplés par des noirs et **des métis**” (7:03).
9. “On note ainsi une grande inefficacité du gouvernement face à la hausse de la **criminalité** et ce malgré une explosion de **la population carcérale**” (7:54).
10. “L’Afrique du Sud affiche un **taux** de plus de 37 **homicides** pour 100.000 habitants, alors pour vous donner un ordre de grandeur celui de **la France** ou **l’Allemagne** est autour de 1 homicide pour 100.000 habitants” (8:03).



Harita 27. Bölüm 101 program görseli

1	l'agriculture céréalière	tahıl tarımı
2	la vigne	üzüm bağı
3	légumes	sebze
4	fruits	meyve
5	l'élevage	hayvancılık
6	élevage des ovins	koyunculuk
7	élevage de bovins	sığırcılık
8	plateaux	yaylalar
9	production	üretim
10	le marché intérieur	iç pazar
11	exportateur	ihracatçı
12	l'hémisphère sud	güney yarımküre
13	Des noirs	siyahlar
14	les exploitations	işletmeler
15	ouvrier agricole	tarım işçisi
16	parcelles	parseller
17	agriculture vivrière	geçimlik tarım
18	l'apartheid	apartheid
19	le secteur minier	madencilik sektörü
20	platine	platin
21	vanadium	vanadyum
22	le manganèse	manganez
23	le titane	titanyum
24	les diamants	elmas
25	Le port de Richards Bay	Richards Bay Limanı
26	terminal charbonnier	kömür terminali
27	l'uranium	uranyum
28	des phosphates	fosfat
29	ressources minières	maden kaynakları
30	sidérurgie	demir-çelik
31	chimie	kimya
32	textile	tekstil
33	agroalimentaire	tarımsal gıda
34	électronique	elektronik
35	les villes portuaires	liman kentleri
36	Port Elizabeth	Port Elizabeth
37	routes maritimes	deniz yolları
38	les quartiers	mahalleler
39	townships	townshipler
40	des métis	melezler
41	la criminalité	suç oranı
42	la population carcérale	hapishane nüfusu
43	taux	oran
44	homicides	cinayet
45	la France	Fransa
46	l'Allemagne	Almanya

Bölüm 121 : L’Egypte sans le Nil ? (15 Ocak 2011)

1. “Avec 80 millions d’habitants en 2010 **l’Egypte** est le pays le plus peuplé **des États arabes** et le 16^{ème} pays le plus peuplé au monde” (0:52).



Harita 28. Bölüm 121 program görseli

2. “Or, en 2010 **le taux de fécondité** était toujours de trois enfants en moyen par femme. C’est un **indice** élevé qui va porter la population égyptienne 100 millions d’habitants dans 15 ans” (1:01).
3. “C’est là le premier paramètre, car pour ce pays une telle augmentation représente des conséquences en chaîne : dans le domaine de **l’éducation**, du **logement**, de **l’emploi**, donc le social” (1:11).
4. “L’augmentation de la population va entraîner une hausse des besoins alimentaires qui imposera de mettre en culture de nouvelles terres pour répondre à **la demande** accrue de **produits agricoles** et donc l’Egypte va se trouver confrontée à une situation tendue pour son approvisionnement en eau” (1:25)
5. “Ce pays fait environ 1 million de km² dont seulement 35 milles km² sont habités et cultivés soit à peu près la taille de **la Belgique**. Seul 4% du territoire sont fertiles situés pour l’essentiel dans **le delta** et le long de **la vallée du Nil**” (1:53).



Harita 29. Bölüm 121 program görseli

6. “Pour augmenter **la surface** utile du pays les autorités égyptiennes ont choisi de fertiliser des terres du désert notamment au sud en dérivant une partie des eaux du Nil pompées chaque jour depuis **le lac Nasser** en amont du barrage d’Assouan” (2:10).

7. “Cette photo nous montre les vastes **oasis agricoles** qui sont implantés en plein désert” (2:27).
8. “Le Nil apporte à l’Egypte %95 de ses **ressources hydriques**, or l’Egypte qui est un **pays désertique** prélève déjà par le pompage des eaux l’intégralité de ses **ressources en eau renouvelables**” (2:38).
9. “**Le secteur agricole** consomme à lui seul plus de 85% d’**eau douce** consommée dans ce pays” (2:52).
10. “S’il y a **montée des eaux** et **stérilisation** des sols, un grand nombre d’agriculteurs pourraient ne plus pouvoir cultiver leurs terres et donc se retrouvaient sans emploi” (4:32).
11. “Des infrastructures indispensables à **l’activité économique** du pays seraient détruites à Alexandrie, **Rosette**, **Port-Saïd**. Sur la côte des kilomètres de **plages** seraient menacés de disparaître avec leurs **installations touristiques** évidemment” (4:42).



Harita 30. Bölüm 121 program görseli

12. “**L’aquaculture** serait, elle, aussi touchée par la baisse de la qualité de l’eau des lagons où les égyptiens pêchent un tiers de leurs **poissons d’eau douce**” (4:57).
13. “La situation serait alors d’autant plus critique à **la montée du niveau de la mer** correspond évidemment un **phénomène de salinisation** des nappes souterraines” (5:07).
14. “Donc, au problème de **la stérilisation des terres** s’ajoute celui de **la réduction** des quantités d’eau douce disponible” (5:14).
15. “Voilà, dans un pays où 41% de la population vit en dessous du **seuil de pauvreté**, **l’élévation du niveau de la mer** constitue un facteur d’instabilité sociale et politique majeur” (5:23).
16. “L’agriculture emploie près de 30% de **la main-d’œuvre égyptienne**, elle est centrale dans **la culture nationale** et donc centrale au maintien de **l’équilibre social** du pays” (5:50).
17. “C’est donc, vers les aménagements du Nil que les autorités ont choisi de se tourner en imaginant plusieurs projets hydrauliques, les plus importants sont **le projet Toshka** et celui de **la Nouvelle Vallée**” (6:28).

1	l’Egypte	Mısır
2	États arabes	Arap devletleri
3	le taux de fécondité	doğurganlık oranı
4	indice	gösterge
5	l’éducation	eğitim
6	logement	konut
7	l’emploi	istihdam
8	la demande	talep
9	produits agricoles	tarım ürünleri
10	la Belgique	Belçika
11	le delta	Delta
12	la vallée du Nil	Nil Vadisi
13	la surface	yüzey
14	le lac Nasser	Nasır Gölü
15	barrage d’Assouan	Asvan Barajı
16	oasis agricoles	tarım vahaları
17	ressources hydriques	su kaynakları
18	pays désertique	çöl ülkesi
19	ressources en eau renouvelables	yenilenebilir su kaynakları
20	le secteur agricole	tarım sektörü
21	eau douce	tatlı su
22	montée des eaux	suların yükselmesi
23	stérilisation	sterilizasyon
24	l’activité économique	ekonomik faaliyet
25	Rosette	Raşid
26	Port-Saïd	Port Said
27	plages	plajlar
28	installations touristiques	turistik tesisler
29	l’aquaculture	kültür balıkçılığı
30	poissons	balıklar
31	la montée du niveau de la mer	deniz seviyesinin yükselmesi
32	phénomène	fenomen
33	salinisation	tuzlanma
34	seuil de pauvreté	yoksulluk sınırı
35	l’élévation du niveau de la mer	deniz seviyesinin yükselmesi

36	la main-d'œuvre	işgücü
37	la culture nationale	ulusal kültür
38	l'équilibre social	sosyal denge
39	le projet Toshka	Toshka Projesi
40	la Nouvelle Vallée	Yeni Vadi Projesi
41	le Canal Cheikh Zayed	şeyh Zayed Kanalı
42	Kharguh	Kharga
43	Dakhla	Dakhla
44	Farafra	Farafra
45	bassin	havza
46	Soudan	Sudan
47	Erythrée	Eritre
48	Kenya	Kenya
49	Ouganda	Uganda
50	République démocratique du Congo	Kongo Demokratik Cumhuriyeti
51	Rwanda	Ruanda
52	Burundi	Burundi
53	Tanzanie	Tanzanya
54	l'Amazone	Amazon (nehri)
55	fleuves	nehirler
56	affluents	kol (nehir)
57	le Nil blanc	Beyaz Nil
58	source	kaynak
59	le Nil bleu	Mavi Nil
60	Khartoum	Hartum
61	l'initiative du bassin du Nil	Nil Havzası İnisiyatıfı
62	la Banque mondiale	Dünya Bankası
63	dépendance	bağımlılık
64	consommation d'eau	su tketimi
65	l'irrigation par le goutte-à-goutte	damla sulama
66	les aspersions	yağmurlanma
67	cultures	ekilmiş araziler
68	l'entretien	bakım
69	l'enfouissement des canalisations	boruların gmlmesi
70	l'évaporation	buharlaşma

Bölüm 165 : Sud-Soudan : Un Nouvel État en Afrique ? (24 Nisan 2012)

1. “Le 9 juillet 2011, le pays se divise en deux, on voit sur notre **carte** où passe la ligne de partition qui donne alors naissance à un nouvel Etat : **le Soudan du Sud**” (0:56).



Harita 33. Bölüm 165 program görseli

2. “Contrairement à **la frontière** de l’Érythrée qui avaient été fixée par **les Italiens** en 1990, la frontière du **Sud-Soudan** n’a jamais existé à l’époque coloniale en tant que frontière internationale. Donc ce nouveau tracé ne tient pas compte du principe qui avait été établi en 1964 par **l’OUA, l’Organisation de l’Unité africaine**” (1:07)



Harita 34. Bölüm 165 program görseli

3. “**Le Sud-Soudan** a pour voisin six Etats : **Soudan** au nord donc, l’Éthiopie à l’est, le Kenya, l’Ouganda, la République démocratique du Congo au sud, **la République centrafricaine** à l’ouest, donc premier constat: un pays enclavé sans accès à **la mer** ce qui est déjà une forte contrainte pour **le commerce**” (1:39).
4. “Voici le Nil et ses six **cataractes**. Sous **l’antiquité**, les régions comprises entre la première et la sixième cataracte étaient connues sous le nom de **Nubie** et de nombreux royaumes se sont établis sur ce territoire” (2:36).
5. “Au quatrième siècle **après Jésus-Christ** en amont de la première cataracte, d’abord **le royaume de Méroé**, c’est **temple de Philae** au nord, à **Sennar** sur le Nil bleu au sud et jusqu’à **l’Atbara** à l’est” (2:51).



Harita 35. Bölüm 165 program görseli

6. “Ce royaume de Méroé est à l’origine de **la culture dite méroïtique** dotée de sa propre langue et même de sa propre **écriture**. Au sixième siècle après Jésus-Christ, les trois royaumes qui succèdent à Méroé : **Nobatie, Makurie, Alodie** sont christianisés” (3:04).



Harita 36. Bölüm 165 program görseli

7. “En 640, la conquête de l’Egypte par **les Arabes**, c’est par ces royaumes nubiens de **l’Empire byzantin d’Héraclius**, c’est-à-dire du reste du monde chrétien et de plus c’est au voisinage du **califat omeyyade**, ils sont ensuite arabisés et islamisés” (3:23).



Harita 37. Bölüm 165 program görseli

8. “Au 14^{ème} siècle, le royaume de Makurie est envahi par **les mamelouks égyptiens**. De 1250 à 1517, cette **dynastie d’esclaves** musulmanes a franchi règne sur l’Egypte jusqu’à sa défaite devant **les Turcs ottomans**” (3:42).
9. “Et quant au royaume chrétien dans l’Alodie au sud, il laisse la place au 16^{ème} siècle au **royaume** musulman des **foundj**, il s’étend de la troisième cataracte jusqu’à la frontière éthiopienne et sa capitale se situe à **Sennar**” (3:58).
10. “Près de la moitié de la population parle une **langue sémitique: l’arabe**, principalement dans le nord Soudan, ensuite il a les populations de **langue couchitique** au nord-est: **les Bejas**, et puis des **peuples de langue nilo-saharienne**” (6:24).



Harita 38. Bölüm 165 program görseli

1	carte	harita
2	le Soudan du Sud	Güney Sudan
3	la frontière	sınır
4	les Italiens	İtalyanlar
5	Sud-Soudan	Güney Sudan
6	l'OUA	AfBÖ
7	l'Organisation de l'Unité africaine	Afrika Birliği Örgütü
8	Soudan	Sudan
9	la République centrafricaine	Orta Afrika Cumhuriyeti
10	la mer	deniz
11	le commerce	ticaret
12	cataractes	akanaklar
13	l'antiquité	Antik Çağ
14	Nubie	Nübye
15	après Jésus-Christ	İsa'dan sonra
16	le royaume de Méroé	Meroe Krallığı
17	temple de Philae	Filai Tapınağı
18	Sennar	Sennar
19	l'Atbara	Atbara
20	la culture méroïtique	Meroe kültürü
21	écriture	yazı biçimi
22	Nobatie	Nobatya
23	Makurie	Mukurra
24	Alodie	Alodia
25	les Arabes	Araplar
26	l'Empire byzantin	Bizans İmparatorluğu
27	Héraclius	Heraclius
28	califat omeyyade	Emevi hilafeti
29	les mamelouks	Memlûkler
30	dynastie	hanedan
31	esclaves	köleler
32	les Turcs ottomans	Osmanlı Türkleri
33	royaume des foundj	Func Sultanlığı
34	langue sémitique	Sami dili
35	l'arabe	Arapça
36	langue couchitiques	Kuşitik dili
37	les Bejas	Bejalar
38	peuples	halklar
39	langue nilo-saharienne	Nil-sahra dili

Bölüm 169 : La République centrafricaine aux marges de l’Afrique (29 Mayıs 2012)

1. “Sur le plan administratif l’Etat se divise en 17 **préfectures**, le français et **le sango** sont les deux langues officielles, et la capitale est **Bangui** au sud du pays sur **la rive** droite du **fleuve Oubangui** qui fait frontière avec la République démocratique du Congo” (1:44).
2. “Le pays est entouré par la République démocratique du Congo, **le Congo**, **le Cameroun**, **le Tchad**, le Soudan et le tout nouvel Etat du Soudan du Sud” (2:06).
3. “Au 19^{ème} siècle ces populations pourraient directement victimes de la traite des noirs notamment en pays **Banda** confronté aux **expéditions** arabes du **Bahr el Ghazal**” (2:47).
4. “Après la découverte du **cours** inférieur du fleuve Oubangui par des **explorateurs belges** en 1884, les territoires de part et d’autre du fleuve sont partagés entre la Belgique et la France” (3:03).
5. “En 1889, des Français établissent un premier poste à Bangui et administre la région qui prend alors le nom de **Oubangui-Chari**. Oubangui-Chari devient une colonie française en 1903, puis elle est rattachée en 1910 à **l’Afrique équatoriale française**, une sorte de **fédération**” (3:15).

1	préfectures	eyaletler
2	le Sango	Sango dili
3	Bangui	Bangui
4	la rive	yaka (nehir)
5	fleuve Oubangui	Ubangi Nehri
6	le Congo	Kongo
7	le Cameroun	Kamerun
8	le Tchad	Çad
9	Banda	Banda
10	expéditions	seferler
11	Bahr el Ghazal	Bahr el Gazal (bölgesi)
12	cours	akıntı
13	explorateurs	kaşifler
14	belges	Belçikalı
15	Oubangui-Chari	Ubangi-Şari
16	l’Afrique équatoriale française	Fransız Ekvatorial Afrikası
17	fédération	federasyon

Bölüm 179 : Nigéria, une émergence retardée (20 Ekim 2012)

1. “Le Nigéria est en Afrique de l’Ouest, il ouvre sur **le golfe du Guinée** et il a pour voisin : le Bénin, **le Niger**, le Tchad et le Cameroun. Il y a plus de 250 groupes ethniques dans ce pays, mais on peut retenir le nom de trois peuples principaux: Au nord **les Haoussa-Peul**, au sud-ouest **les Yorubas**, au sud-est **les Ibos**” (0:36).
2. “Le pays est le premier pays producteur au monde de manioc, d’igname, il produit aussi du cacao et de **l’hévéa** destinés à **l’exportation**” (2:15).
3. “Le Nigéria est surtout connu pour être un pays riche en hydrocarbures : gaz, pétrole dont les gisements sont situés majoritairement dans **le delta du Niger** et en **offshore** dans le golfe de Guinée” (2:43).

1	le golfe du Guinée	Gine Körfezi
2	le Niger	Nijer
3	les Haoussa-Peul	Hausa-Fulani’ler
4	les Yorubas	Yorubalar
5	les Ibos	İbolar
6	l’hévéa	Hevea Brasiliensis (kauçuk ağacı)
7	l’exportation	ihracat
8	le delta du Niger	Nijer Deltası
9	offshore	offshore (sahası)

Bölüm 205 : Barrages hydroélectriques. Le cas de la Turquie et du Niger (18 Mayıs 2013)

1. “Les deux tiers de l’électricité produite dans le monde sont issus des **énergies fossiles**, ce qui engendre, on sait, d’importantes **émissions de gaz à effet de serre**” (0:59).
2. “Du côté du nucléaire, les accidents de **Tchernobyl** ou plus récemment de **Fukushima** montrent bien certaines des limites de ce moyen de production” (1:10).



Harita 39. Bölüm 205 program görseli

3. “Ce qu’il fait que l’énergie hydraulique apparaît aujourd’hui comme la première source de production d’électricité d’origine renouvelable, loin devant l’éolien, la biomasse, la géothermie et le solaire” (1:19).
4. “Dans l’est du pays, le projet du **barrage d’Ilisu** sur le **Tigre** est à la fois très important et très controversée, ce sera le deuxième plus grand barrage du pays après le **barrage Atatürk** sur l’Euphrate” (1:53).



Harita 40. Bölüm 205 program görseli

5. “Il sera couplé à une **centrale hydroélectrique** qui deviendra la quatrième plus grande centrale du pays après celle qui se trouve en aval des barrages Atatürk, de **Karakaya** et de **Keban**” (2:12).
6. “Le barrage d’Ilisu est présenté comme l’une des pièces maîtresses du **projet GAP**, le GAP c’est le **projet du sud-est anatolien**” (2:33).

7. “Le Tigre sur lequel le barrage d’Ilisu se construit prend sa source dans **les monts Taurus**, il longe **la frontière turco-syrienne**, traverse l’Irak où il rejoint l’Euphrate avant de se jeter dans **le golfe arabo-persique**” (3:49).
8. “Cette région est déjà frappée par la sécheresse depuis plusieurs années, d’autant plus que d’autres barrages sont prévus sur le Tigre, comme celui de Cizre à **la frontière turco-irakienne**” (4:16).
9. “Il s’agit du **barrage de Kandadji** sur le **fleuve Niger**, environ 200 kilomètres en amont de **Niamey**, la capitale du Niger” (6:53).



Harita 41. Bölüm 205 program görseli

10. “Le barrage permettra l’accès à **l’eau potable** pour une partie importante des **populations rurales**, et du point de vue **des ONG** opposées au projet, le barrage menace en fait **la faune** locale, c’est-à-dire **les hippopotames** et **les lamantins** qui sont les deux espèces les plus présentes dans ce secteur” (8:07).



Harita 42. Bölüm 205 program görseli

11. “Le barrage de Kandadji est un très bon exemple de développement dans une région où les **bassins fluviaux** ne sont en fait pas très exploités” (10:04).



Harita 43. Bölüm 205 program görseli

12. “Pendant **la construction** des barrages, **le bilan carbone** est élevé et ensuite il y a activité bactériologique dans ces **réservoirs** du fait de la décomposition de **la végétation**, ils émettent 3 gaz à **effet de serre** important : **le protoxyde d’azote**, **le méthane** et **le dioxyde de carbone**” (10:40).

1	l'électricité	elektrik
2	énergies fossiles	fosil yakıtlar
3	émissions de gaz à effet de serre	sera gazları
4	Tchernobyl	Çernobil
5	Fukushima	Fukuşima
6	l'énergie hydraulique	hidrolik enerji
7	l'éolien	rüzgar türbini
8	la biomasse	biyokütle (enerjisi)
9	la géothermie	jeotermal (enerji)
10	(énergie) solaire	güneş (enerjisi)
11	barrage d'Ilisu	İlisu Barajı
12	le Tigre	Dicle
13	le barrage Atatürk	Atatürk Barajı
14	l'Euphrate	Fırat
15	centrale hydroélectrique	hidroelektrik santrali
16	barrage de Karakaya	Karakaya Barajı
17	barrage de Keban	Keban Barajı
18	projet GAP	GAP Projesi
19	le Projet du sud-est anatolien	Güneydoğu Anadolu Projesi
20	les mont Taurus	Toros Dağları
21	la frontière turco-syrienne	Türkiye-Suriye sınırı
22	le golfe arabo-persique	Basra Körfezi
23	la frontière turco-irakienne	Türkiye-Irak sınırı
24	barrage de Kandadji	Kandadji Barajı
25	le fleuve Niger	Nijer Nehri
26	Niamey	Niamey
27	l'eau potable	içme suyu
28	populations rurales	kırsal nüfus
29	des ONG	STK'lar
30	la faune	fauna
31	les hippopotames	su aygırları
32	les lamantins	manatiler
33	bassins fluviaux	nehir havzaları
34	la construction	inşa
35	le bilan carbone	karbon muhasebesi
36	réservoirs	yapay göller
37	la végétation	bitki örtüsü
38	effet de serre	sera etkisi
39	le protoxyde d'azote	azot protoksit
40	le méthane	metan
41	le dioxyde de carbone	karbondioksit

Bölüm 223 : Des Nouvelles de la Mauritanie (7 Aralık 2013)

2. “**La Mauritanie** est en Afrique. Le pays est à cheval sur **le Sahara** et sur **le Sahel** et il forme comme un trait d’union entre le Maghreb et **l’Afrique noire**” (0:41).



Harita 44. Bölüm 223 program görseli

3. “La capitale, c’est **Nouakchott**, et la Mauritanie a pour voisin au nord le Sahara occidental revendiqué par **le Maroc**, puis **l’Algérie**, à l’est **le Mali**, au sud **le Sénégal** et enfin à l’ouest une longue façade sur **l’Atlantique** où se trouve **le Cap-Vert**” (0:59).
4. “Les habitants de la Mauritanie ont deux origines principales : au nord arabo-berbère ce qu’on appelle **les Maures**, au sud origine négro-africaine avec les peuples **Wolofs**, **Peuls**, **Toucouleurs**, **Soninkés** vivant surtout le long de la rive droite du **fleuve Sénégal**” (1:38).



Harita 45. Bölüm 223 program görseli

5. “Ce pays a été islamisé très tôt, il y a près de 1000 ans par **les Almoravides**, originaires de **l’Adrar**, cette dynastie berbère de **tribus nomades**” (2:54).
6. “En Mauritanie **l’Islam** est très présent dans le nom du pays: **République Islamique de Mauritanie**” (3:10).
7. “La longue **façade** sur **l’océan** permet d’accéder aux ressources halieutiques de l’Atlantique, %90 des emplois de la pêche dépendent de **la pêche artisanale**” (4:25).
8. “La Mauritanie est aussi un pays de nomades et d’élevage traditionnel, on élève des ovins, des **caprins**” (4:46).
9. “Le pays étant francophone est sur le même **fuseau horaire** que l’Europe. Les plateformes téléphoniques se sont développées” (7:16).

1	La Mauritanie	Moritanya
2	le Sahara	Sahra
3	le Sahel	Sahel
4	l'Afrique noire	Sahra Altı Afrika
5	Nouakchott	Nuakşot
6	le Maroc	Fas
7	l'Algérie	Cezayir
8	le Mali	Mali
9	le Sénégal	Senegal
10	l'Atlantique	Atlantik (Okyanusu)
11	le Cap-Vert	Yeşil Burun Adaları
12	les Maures	Morolar
13	Wolofs	Voloflar
14	Toucouleurs	Takruriler
15	Soninkés	Soninkeler
16	fleuve Sénégal	Senegal Nehri
17	les Almoravides	Murâbıtlar
18	l'Adrar	Adrar (bölgesi)
19	tribus nomades	göçmen kabileler
20	l'Islam	İslam
21	République Islamique de Mauritanie	Moritanya İslam Cumhuriyeti
22	la façade	kıyı şeridi
23	l'océan	okyanus
24	la pêche artisanale	küçük ölçekli balıkçılık
25	caprins	keçi
26	fuseau horaire	saat dilimi

Bölüm 233 : Le Banc d'Arguin, en Mauritanie (22 Mart 2014)

1. “Le **parc du banc d'Arguin** occupe le tiers du **littoral** mauritanien et il est à cheval sur la mer et sur la terre, et chacun de ces deux **milieux naturels** a des effets bénéfiques sur les diverses faunes” (1:09).



Harita 46. Bölüm 233 program görseli

2. “Car le parc accueille à la fois une importante **avifaune** qui vit dans le parc toute l'année, plus 2 millions d'oiseaux d'eau qui viennent s'y réfugier pendant **les hivers** européens et **sibériens**” (1:22).



Harita 47. Bölüm 233 program görseli

3. “Le **parquet** sur une zone souffre **des vents** qui viennent du nord, **les alizés** qui descendent vers l'océan et associés au courant qui remonte vers la surface et qui apporte avec lui **le phytoplancton**” (2:05).
4. “Il y a en plus ce vent fertile qui vient du Sahara, une force éolienne continue qui apporte sur ces **herbiers marins** des **sédiments** nutritifs” (2:38).
5. “La **biodiversité** qu'on trouve ici est l'une des plus remarquables à l'échelle de la **planète**” (3:13).



Harita 48. Bölüm 233 program görseli

6. “Ce parc est une sorte de **nursery** naturel, un **sanctuaire** pour **les sélaciens** tels que **les raies** et **les requins**” (3:18).
7. “On a aussi une grande **diversité** de **mammifères marins** tels que **les dauphins**, mais aussi des **tortues marines**” (3:26).
8. “Le parc est aussi une **zone refuge** pour plus de 2 millions d’**oiseaux migrateurs** en particulier les oiseaux limicoles, des petits **échassiers** qui viennent de **Sibérie**, via les Pays-bas, qui se nourrissent de **coquillages** et de **vers** qu’ils cherchent dans **la vase** avec leurs longs **becs**, ce qui contribue à oxygéner **les vasières**” (3:32).



Harita 49. Bölüm 233 program görseli

9. “D’autres échassiers fréquentent la zone, tels que des **hérons**, des **spatules**, des **aigrettes**, des **flamants roses**, enfin à terre on trouve des colonies de **gazelle dorcas**, une faune terrestre très rare” (3:50).
10. “Le site a été inscrit au **patrimoine naturel mondial de l’humanité de l’Unesco** en 1989” (4:17).
11. “Alors qui vit dans ce parc? Un peuple de pêcheurs qui se nomme **les Imraguens**, autrefois il pratiquait **la pêche à pied**, aujourd’hui ils pêchent avec des petites **embarcations à voile** nommé « lanche ». Des imraguens maîtrisent leurs **constructions en bois**” (5:06).



Harita 50. Bölüm 233 program görseli

12. “**Les pirogues** à moteur sont interdites en principe dans ce parc, mais **la surveillance** est insuffisante, car il y a peu de **bateaux** disponibles pour **la police maritime mauritanienne**” (7:08).

1	Le parc du banc d'Arguin	Banc d'Arguin Ulusal Parkı
2	littoral	kıyı
3	milieux naturels	doğal ortamlar
4	avifaune	kuş faunası
5	les hivers sibériens	Sibirya kışları
6	vents	rüzgarlar
7	les alizés	Alize rüzgarları
8	le phytoplancton	fitoplankton
9	herbiers marins	deniz çayırları
10	sédiments	tortular
11	la biodiversité	biyoçeşitlilik
12	la planète	gezegen (dünya)
13	nursery	bakım evi
14	sanctuaire	tapınak
15	les sélaciens	kıkırdaklı balıklar
16	les raies	vatozlar
17	les requins	köpek balıkları
18	diversité	çeşitlilik
19	mammifères marins	deniz memelileri
20	les dauphins	yunuslar
21	tortues marines	deniz kaplumbağaları
22	zone refuge	sığınma alanı
23	oiseaux migrants	göçmen kuşlar
24	échassiers	uzun bacaklı kuşlar
25	Sibérie	Sibirya
26	coquillages	kabuklu hayvanlar (midye, istiridye gibi)
27	vers	solucanlar
28	la vase	çamur (suların dibinde toplanan)
29	becs	gagalar
30	les vasières	gelgit düzlükleri
31	hérons	balıkçılar
32	spatules	kaşıkçı kuşları
33	aigrettes	ak balıkçılar
34	flamants roses	büyük filamingolar
35	gazelle dorcas	Dorkas ceylanı
36	patrimoine naturel mondial de l'humanité de l'Unesco	Unesco Dünya Doğa Mirası
37	les Imraguens	İmragenler
38	la pêche à pied	(elle balık) toplayıcılık
39	embarcations à voile	yelkenli sandallar
40	constructions	yapılar
41	bois	ahşap
42	les pirogues	oyma kayıklar
43	la surveillance	gözetim
44	bateaux	gemiler
45	la police maritime	deniz polisi

Bölüm 305 : Ile Maurice : Au-delà de la carte postale (21 Mayıs 2016)

1. “**La république de Maurice** est située dans la partie sud-ouest de l’océan indien. Ses voisins sont l’**Ile de la Réunion**, département français, la grande île de Madagascar, **Mayotte**, également département français, **la République des Comores**, puis les côtes de l’Afrique de l’Est avec le Mozambique et la Tanzanie” (0:46).



Harita 51. Bölüm 305 program görseli

2. “Maurice est devenue indépendante du Royaume-Uni en 1968 et elle est souveraine sur les **îles** voisines de **Rodrigues**, de **Saint Brandon**, elle cogère avec la France l’île déserte de **Tromelin** et plus au nord dans l’océan Indien l’île d’**Agalega**” (1:07).
3. “Sur une partie importante de l’île ont été établi de grandes **plantations** de **canne à sucre**. **Les plants** ayant été introduits par les Néerlandais au 17^{ème} siècle, on voit ici les principales **usines sucrières** du pays aujourd’hui” (3:12).



Harita 52. Bölüm 305 program görseli

4. “Ces changements se sont traduits directement sur le territoire avec la multiplication des **complexes hôteliers**, **des villas**, **des greens de golf**” (4:45).
5. “Ce sont les langues parlées majoritairement, d’abord **le créole** sur l’ensemble de l’île, mais également le français, **le marathi**, **le chinois**, **le bhojpuri** par **la diaspora** indienne, fait de **urdu** et de **hindi**, en somme presque tout le monde parle anglais, français, créole, donc les mauriciens sont **polyglottes**” (6:47).
6. “En 1735, le gouverneur français Mahé de la Bourdonnais fonde Port-Louis pour Louis XV comme entrepôt pour **les navires commerçants** entre océan indien et côte est africain” (8:17).
7. “Il fait également venir des noirs de Madagascar pour exploiter la canne à sucre et **la première sucrerie** ouvre en 1743 à Villebague” (8:30).

1	La république de Maurice	Morityus Cumhuriyeti
2	île de la Réunion	Réunion adası
3	département	il
4	Mayotte	Mayotte
5	la République des Comores	Komor Cumhuriyeti
6	île de Rodrigues	Rodrigues Adası
7	île de Saint Brandon	Cargados Carajos Adası
8	l'île de Tromelin	Tromelin Adası
9	l'île d'Agalega	Agalega Adası
10	plantations	tarımsal işletmeler
11	canne à sucre	şeker kamışı
12	les plants	fideler
13	usines sucrières	şeker fabrikaları
14	complexes hôteliers	otel kompleksleri
15	villas	villalar
16	greens de golf	golf sahaları
17	le créole	Kreol (dili)
18	le marathi	Marathi dili
19	le chinois	Çince
20	le bhojpuri	Bhojpuri dili
21	la diaspora	diaspora
22	urdu	Urduca
23	hindi	Hindu dili
24	polyglottes	çok dilliler
25	les navires commerçants	ticaret gemileri
26	la sucrerie	şeker fabrikası

Bölüm 11 : Agriculture : Nouvelle Donne (26 Ocak 2008)

1. “Sur les marchés mondiaux, depuis 2006, les prix agricoles montent. Le prix de vente du blé, celui du maïs aussi ont été multipliés par deux, entraînant une hausse des **pâtes** en Italie, **chapati** en Inde ou de **la tortilla** au **Mexique**” (0:20)
2. “Sur cette carte on repère les zones d’**agriculture intensive**, c’est-à-dire à forte productivité grâce à **la mécanisation**, aux ajouts d’**engrais**, de **pesticides** surtout dans les pays du nord ou les zones de **riziculture** en Asie” (0:50).



Harita 53. Bölüm 11 program görseli

3. “Les zones d’**agriculture extensive** en **Amérique** et en Australie. « Extensive » c’est-à-dire sur de vastes territoires ou sur des sols plus pauvres” (1:04).
4. “Et enfin l’**agriculture vivrière** essentiellement en Afrique, c’est-à-dire à la consommation locale” (1:12).
5. “Les milieux de montagnes, les forêts, les déserts chauds et froids occupent l’essentiel des sols. A quoi il faut ajouter les phénomènes d’**érosion**, les sols rendus inutilisable par **les déchets industriels** ou la pollution à cause des élevages intensifs, plus bien sûr l’augmentation constante des surfaces urbanisées” (1:26).



Harita 54. Bölüm 11 program görseli

6. “Il y a l’augmentation de la consommation de viande et de **produits laitiers** de la part de pays très peuplés comme la Chine et l’**Inde**” (2:46).
7. “**Les agrocarburants**, ce sont des **carburants d’origine végétale**. Près de 70% des agrocarburants sont produits par les Etats-Unis et par le Brésil. Au Brésil, on produit de l’**éthanol** à partir de canne à sucre, à partir du soja, du maïs ou même des **graisses animales**” (3:22).

8. “Aux Etats-Unis, on utilise le maïs, **le colza**, **le soja**, le blé. Et en France par exemple, la **bettrave** et le colza” (3:40).



Harita 55. Bölüm 11 program görseli

9. “Ces carburants présentent plusieurs avantages, ils fournissent une réponse à la montée des prix du pétrole, ils émettent beaucoup moins de CO2 et ils offrent une **énergie renouvelable**, donc durable, c’est pour ça qu’on les appelle aussi **biocarburants**” (3:50)
10. “Après le premier **choc pétrolier** en 1973, le Brésil investit dans un vaste programme visant à remplacer l’essence par de l’éthanol à base de canne à sucre, **le plan** est nommé « **Pro-Alcool** »” (4:09).



Harita 56. Bölüm 11 program görseli

11. “Les champs de soja sont en gagnés sur la forêt, cela entraîne mécaniquement au moins trois conséquences : cela réduit le capital végétal et animal formant la biodiversité qui est extrêmement riche en **forêt amazonien**” (4:51).



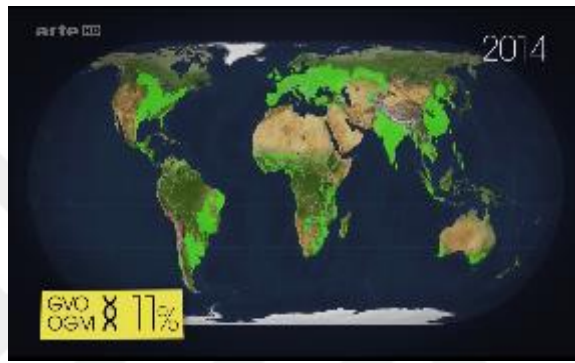
Harita 57. Bölüm 11 program görseli

12. “Depuis 2006, les Etats-Unis sont le premier producteur mondial d’éthanol, mais ils le produisent avant tout à partir du maïs, cette céréale pousse dans les plaines de Corn Belt, en 2007 plus d’une centaine de **raffineries** transforme le maïs en éthanol” (5:21).

1	pâtes	makarna
2	chapati	çapati (hint ekmeği)
3	la tortilla	tortilla
4	Mexique	Meksika
5	agriculture intensive	yoğun tarım
6	la mécanisation	makineleşme
7	engrais	gübre
8	pesticides	pestisit
9	riziculture	çeltik ekimi
10	agriculture extensive	ekstansif tarım
11	Amérique	Amerika Kıtası
12	l'agriculture vivrière	geçimlik tarım
13	érosion	erozyon
14	les déchets industriels	endüstriyel atıklar
15	produits laitiers	süt ürünleri
16	l'Inde	Hindistan
17	les agrocarburants	biyoyakıtlar
18	carburants végétales	bitkisel yakıtlar
19	l'éthanol	etanol
20	graisses animales	hayvansal yağlar
21	le colza	kanola
22	le soja	soya
23	énergie renouvelable	yenilenebilir enerji
24	biocarburants	biyoyakıtlar
25	choc pétrolier	Petrol Krizi
26	le plan Pro-Alcool	Pro-Alkol Programı
27	forêt amazonien	Amazon ormanları
28	raffineries	rafineriler

Bölüm 248 : Les OGM, Etat des lieux (1/2) (20 Eylül 2014)

1. “Le Dessous des Cartes va consacrer deux numéros aux **organismes génétiquement modifiés, les OGM**, car depuis que l’agriculture existe, c’est-à-dire depuis que nous avons quitté le stade de **chasseurs-cueilleurs** pour devenir agriculteur, l’homme a toujours sélectionné **les semences** pour améliorer la qualité et augmenter la qualité” (0:18).
2. “Aujourd’hui les OGM ou plantes génétiquement modifiées représente, 20 ans après leur première commercialisation, 11% des **surfaces cultivées** dans le monde. Alors comment modifie-t-on **le patrimoine génétique** d’une plante ?” (0:51).



Harita 58. Bölüm 248 program görseli

3. “Chez tous **les êtres vivants**, plantes, bactéries ou tout autre organisme **l’information génétique** est contenue dans les gènes qui sont inscrits dans **l’ADN** et la transgénèse est une méthode permettant d’introduire dans **une cellule** vivante **un gène** qui provient d’un autre organisme” (1:07).



Harita 59. Bölüm 248 program görseli

4. “Ce gène étranger est alors transmissible à **la descendance** et cette introduction a pour but de donner à la plante un caractère qu’elle ne possède pas naturellement. Par exemple, pouvoir tolérer certains **herbicides**, résister aux insectes, améliorer **le rendement**, résister à la sécheresse ou à la salinisation d’un sol” (1:29).
5. “En 1996, 1.700.000 hectares, en 2013 175.000.000 d’hectares, ces données viennent du **Service internationale pour l’acquisition d’applications biotechnologiques**” (2:06).

6. “Rappelons qu’il n’y a pas aux Etats-Unis d’obligation d’afficher la présence d’OGM sur **les étiquettes des aliments** destinées à l’homme” (4:05).
7. “La totalité des OGM commercialisés sont détenus par des firmes privées, et Monsanto détient 90% de ces **brevets**” (7:29).



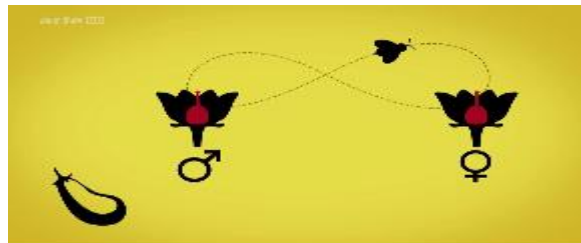
Harita 60. Bölüm 248 program görseli

8. “Certains **semenciers** comme Monsanto introduisent un gène de **stérilité**, c’est-à-dire que les semences sont vendues stériles aux agriculteurs pour éviter qu’ils ne les utilisent pour la saison suivante” (8:00).
9. “Prenons l’exemple du **Bangladesh** où la culture d’une **aubergine** transgénique a été autorisée pour la première fois en janvier 2014” (8:38).



Harita 61. Bölüm 248 program görseli

10. “L’aubergine est une plante à pollinisation libre et croisée, c’est-à-dire que **pollen de la fleur** d’aubergine contenu dans ses **étamines**, l’organe mâle, est transporté par un **insecte pollinisateur**, par exemple une mouche ou une **abeille** vers le **stigmate**, c’est-à-dire l’organe femelle, d’une autre fleur” (8:47).



Harita 62. Bölüm 248 program görseli

11. “Donc, le risque de contamination transgénique par **la dissémination** des cultures OGM existe plus encore pour l’aubergine que pour une autre plante, ce qui met en danger sa biodiversité” (9:04).

1	organismes génétiquement modifiés	genetiği değiştirilmiş organizmalar
2	les OGM	GDO'lar
3	chasseurs-cuilleurs	avcı-toplayıcılar
4	les semences	tohumlar
5	surfaces cultivées	ekili alanlar
6	le patrimoine génétique	genetik miras
7	l'information génétique	genetik bilgi
8	les êtres vivants	canlılar
9	l'ADN	DNA
10	une cellule	hücre
11	un gène	gen
12	la descendance	soy
13	herbicides	herbisitler
14	le rendement	verim
15	Service internationale pour l'acquisition d'applications agricoles biotechnologiques	Uluslararası Tarımsal Biyoteknoloji Uygulamaları Uyum Servisi
16	les étiquettes des aliments	gıda etiketleri
17	brevets	patentler
18	semenciers	tohumcular
19	stérilité	kısırlık
20	Bangladesh	Bangladeş
21	aubergine	patlıcan
22	pollen	polen
23	la fleur	çiçek
24	étamines	erkek organ
25	insecte pollinisateur	tozlayıcı böcek
26	abeille	arı
27	le stigmate	stigma
28	la dissémination	yayılma

Bölüm 280 : Le Cacao, en voie de disparition? (26 Eylül 2015)

1. “Noir, au lait, aux **amandes** sous forme de bonbons, de barres, de boissons, de pâtisserie, **le chocolat** est tout de même très présent dans l’alimentation de beaucoup d’entre nous ; alors imaginez maintenant que le cacao devient une denrée rare et cher un petit peu comme **le caviar** ou **le champagne**, eh bien sachez que dans ce secteur on parle déjà de pénurie” (0:25).
2. “Il existe encore aujourd’hui, un débat sur le lieu d’origine du cacao. On sait que le cacao était utilisé par **les Mayas** et **les Aztèques** ; il pouvait être utilisé notamment sous forme de **breuvage** lors de **cérémonies** ou sous forme de fève comme monnaie d’échange” (0:49).



Harita 63. Bölüm 280 program görseli

3. “En 1502 Christophe Colomb découvre le cacao sur **l’île de Guanaja** et quelques décennies plus tard une **cargaison** de cacao est envoyée en Europe. La boisson à base de cacao est alors adaptée pour plaire aux goûts européens, on y ajoute du sucre et du **miel**” (1:10).



Harita 64. Bölüm 280 program görseli

4. “Les empires coloniaux cherchent à s’appropriier et étendre la culture du cacao notamment dans **les Antilles**, à Madagascar, à **Ceylan**, à **Java** et **Célèbes** aujourd’hui en **Indonésie** et même aux **îles Fidji**” (1:31).
5. “Les principaux pays producteurs se trouvent entre **le Tropique du Cancer** et **le Tropique du Capricorne**, c’est ce qu’on appelle **la ceinture du cacao**, car c’est seulement avec ce type de climat que l’on peut trouver les conditions favorables à la culture du **cacaoyer**” (1:52).

6. “On comprend que, l’avenir du cacao est en danger, mais il y a aussi maintenant **le changement climatique**. Voici les zones qui sont aujourd’hui adaptées à la culture du cacao en Côte d’Ivoire et au Ghana selon **le CIAT, le Centre internationale pour l’agriculture tropicale**” (6:55).



Harita 65. Bölüm 280 program görseli

7. “Les zones adaptées à la culture du cacao risquent de diminuer, car le changement climatique pourrait modifier **la pluviométrie** ou la température dans ces zones et rend la culture du cacao impossible ou très difficile” (7:23).



Harita 66. Bölüm 280 program görseli

8. “Cette initiative a été lancée en 2014 par **la Fondation internationale du Cacao** composée d’acteurs du cacao et rejoint par 11 grandes compagnies de ce secteur” (8:29).
9. “Elle a pour objectif de former 300.000 **cacaoculteurs** ivoiriens et ghanéens d’ici à 2020 ainsi que de favoriser l’accès aux fertilisants, aux cacaoyers plus productifs et de lutter contre le travail des enfants dans ce secteur” (8:40).



Harita 67. Bölüm 280 program görseli

10. “Alors on voit un grand nombre de facteurs jouent sur les prix, mais aussi sur la production du cacao : assez peu de pays producteurs, zones climatiques restreintes, forte augmentation des demandes des émergents et maintenant **dérèglement climatique**” (9:39).

1	amande(s)	badem
2	le chocolat	çikolata
3	le caviar	havyar
4	le champagne	şampanya
5	les Mayas	Mayalar
6	les Aztèques	Aztekler
7	breuvage	içecek
8	cérémonies	merasimler
9	l'île de Guanaja	Guanaja Adası
10	cargaison	gemi (yükü)
11	miel	bal
12	les Antilles	Antiller
13	Ceylan	Seylan (Srilanka)
14	Java	Java Adası
15	Indonésie	Endonezya
16	Célèbes	Selebes (Sulawesi)
17	îles Fidji	Fiji Adaları
18	le Tropique du Cancer	Yengeç Dönencesi
19	le Tropique du Capricorne	Oğlak Dönencesi
20	la ceinture du cacao	Kakao kuşağı
21	cacaoyer	kakao ağacı
22	le changement climatique	iklim değişikliği
23	le CIAT	CIAT
24	le Centre internationale pour l'agriculture tropicale	Uluslararası Tropikal Tarım Merkezi
25	la pluviométrie	yağış miktarı
26	la Fondation mondiale du Cacao	Dünya Kakao Vakfı
27	cacaoculteurs	kakao yetiştiricileri
28	dérèglement climatique	iklim değişikliği

Bölüm 319 : Des océans sans poissons? (10 Aralık 2016)

1. “Aujourd’hui, je vais vous parler de pêche, de **surpêche**, d’aquaculture et de déséquilibre” (0:07).
2. “Les ressources **halieutiques**, c’est-à-dire les poissons sont de plus en plus consommés dans le monde” (0:32).
3. “Selon la FAO, **l’Organisation des Nations unies pour l’alimentation et l’agriculture**, dans les années 1960 la quantité de poissons consommés en moyenne par an était de 10 kg par habitant et en 2014 elle était de 20 kilos” (0:37).



Harita 68. Bölüm 319 program görseli

4. “Aujourd’hui, presque toutes les surfaces aquatiques créées ainsi que les lacs, **les étangs naturels** sont utilisés pour produire du poisson en Chine” (4:44).
5. “Alors, quelles sont les espèces utilisées pour l’élevage? 68% sont **des poissons à nageoires**, 22% des mollusques, 9% **des crustacés**” (4:54).
6. “Les espèces les plus élevées sont **les carpes, le tilapia, les saumons, les truites** et différents poissons d’eau douce” (5:05).
7. “Donc, je reprends ma question avec quoi les poissons d’élevage sont-ils nourris? Eh bien avec différents types d’ingrédient protéique. Traditionnellement avec des **farines** et des huiles de poissons provenant de la pêche : **anchois, sardines, merlan bleu, maquereau, hareng, chinchard**” (5:44).
8. “**La pisciculture** souvent présentée comme une solution à la surpêche pese en fait lourdement sur les ressources halieutiques” (6:19).
9. “Les farines et **les huiles végétales** contiennent moins de **métaux lourds** et de dioxine que les farines et des **huiles de poisson**” (7:06).
10. “Et puis il faut prendre en compte les farines animales issus **des abattoirs**. Après la crise de la vache folle en 2001, elles avaient été interdites pour tous les animaux élevés à des fins de production alimentaire sur l’ensemble du territoire de l’Union européenne” (7:40).

1	surpêche	aşırı avlanma
2	halieutique	balıkçılık
3	l'Organisation des Nations unies pour l'alimentation et l'agriculture	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
4	les étangs naturels	doğal göller
5	des poissons à nageoires	yüzgeçli balıklar
6	des crustacés	kabuklular
7	les carpes	sazanlar
8	le tilapia	tilapia (balığı)
9	les saumons	somonlar
10	les truites	alabalıklar
11	farines	unlar
12	anchois	hamsi
13	sardines	sardalyalar
14	merlan bleu	mavi mezgit
15	maquereau	uskumru
16	hareng	ringa balığı
17	chinchard	istavrit
18	la pisciculture	balık yetiştiriciliği
19	les huiles végétales	bitkisel yağlar
20	métaux lourds	ağır metaller
21	huiles de poisson	balık yağları
22	des abattoirs	mezbahalar
23	la commission européenne	Avrupa Komisyonu

Bölüm 35: Mer noire (1/2) : Un carrefour euro-asiatique (11 Ekim 2008)

1. “Avec **la guerre de l’été 2008** en Géorgie, **la mer Noire** est donc devenue une nouvelle **zone de tension** pour les Etats riverains, pour les Etats-Unis, pour **l’OTAN** et même pour l’Union européenne, car la mer noire est désormais la troisième mer de **l’Union** après la Méditerranée et après **la Baltique**” (0:19).
2. “La mer Noire est placée au point de rencontre entre le sud-est de l’Europe, l’Asie et le sud de **la Russie**. Cette mer qui fait près de 420000 km², soit un petit peu plus grande que l’Allemagne, est une mer quasi fermée reliée à la Méditerranée par les détroits turcs du **Bosphore** et **des Dardanelles**” (0:40).
3. “Il y a environ 17000 ans, cette mer était un **lac d’eau douce**. La fin de **la dernière glaciation**, il y a quelques 11000 ans, aurait provoqué la montée du niveau de la Méditerranée, cette mer aurait alors inondé le détroit du Bosphore et submergé ce lac situé beaucoup plus bas donnant ainsi naissance à la mer Noire” (0:59).



Harita 69. Bölüm 35 program görseli

4. “Malgré cet apport d’**eau salée**, la mer Noire a une faible **salinité** : de 12 à 16 grammes par litre contre 36,39 grammes en moyenne en Méditerranée et ça est renforcé par le fait que plusieurs grands fleuves se jettent dans cette mer: **Danube, Dnjestr, Boug, Dniepr, Don**” (1:29).
5. “La mer Noire est très polluée par **les rejets** des **villes industrielles** situées le long de ces fleuves et par **le trafic maritime** très important vu **la position géographique** de la mer Noire, alors pourquoi?” (1:51).
6. “Parce que cette mer est l’une des routes qui permet d’évacuer le pétrole qui vient de Russie et du **Caucase** pour passer en Méditerranée et de là vers l’Atlantique” (2:04).
7. “Pour cela on voit sur la carte qu’il faut passer par le détroit du Bosphore qui est un détroit international depuis 1936, qui traverse la Turquie au niveau d’Istanbul. Or ce **passage** depuis plusieurs années est saturé : 53000 navires en 2004 dont 10000 **pétroliers**, soit plus 130 navires par jour” (2:17).
8. “La Turquie a donc pris des mesures pour limiter le trafic. D’abord elle a interdit **le passage** des **navires** sans **double coque**, celui **des supertankers** au-delà de 150 mille tonnes et elle a placé de nouveaux systèmes de **radar** et de **navigation** surtout pour éviter **les marées noires**” (2:37).

9. “Bien ce n’a pas empêché en novembre 2007 **le naufrage du pétrolier Volgoneft-139** dans **le détroit de Kertch**. Le navire a libéré 3000 mille tonnes de **fioul** provoquant la mort de près de 15000 oiseaux et des **dégâts** sur le littoral, évalué à près de 170 millions d’euros” (2:57).
10. “Les grecs appelaient la mer noire **le Pont-Euxin** ce qui veut dire « la mer hospitalière » ; ils avaient installé plusieurs colonies sur son pourtour pour contrôler le commerce du blé et ainsi ravitailler **Athènes**. **L’empire romain** ont repris le contrôle, suivi par **Byzance** qui établit sa domination pendant presque 1000 ans sur les rives sud et est du Pont-Euxin, mais la prise de **Constantinople** en 1453 marque une rupture” (3:27).
11. “Les Turcs ont l’habitude de donner des noms de **couleurs** aux **points cardinaux** : noir pour le nord, blanc pour le sud. La Méditerranée en turc se dit « mer blanche » à moins que le noir se réfère à la couleur de la mer pendant **les tempêtes**” (4 :06).
12. “A partir du 18^{ème} siècle, c’est la Russie qui commence à s’intéresser à la mer Noire. Déjà sous l’impulsion de **Pierre Le Grand**, puis de **Catherine II**, pour trouver à **la marine russe** un **accès aux mers chaudes**, fin 18^{ème}, la Russie va livrer deux guerres aux Ottomans au termes desquelles elle obtient le contrôle des **côtes septentrionales** de la mer noire d’où **le port militaire** de **Sébastopol** et **le port de commerce** d’**Odessa**” (4 :21).
13. “Mais elle ne parviendra jamais à contrôler les détroits turcs à cause de l’opposition de **la Grande-Bretagne** lors de **la guerre de Crimée** en 1853-56. Pendant les quelques cinquante ans que dure la guerre froide la mer Noire forme l’un **des fronts** entre les deux **blocs** : **la Russie soviétique** et ses **satellites** roumains et bulgares font directement face à la Turquie qui est membre de l’OTAN” (4:47).
14. “Après la dissolution soviétique en 1991, **l’espace maritime** se recompose : **l’Ukraine, la Moldavie, la Géorgie** devient indépendante. Certains Etats comme la Roumanie ou **la Bulgarie** qui elles aussi étaient dans **la zone d’influence** soviétique intègrent l’OTAN en 2004 puis l’Union européenne en 2007 et aujourd’hui l’Ukraine et la Géorgie cherche à s’en rapprocher” (5:15).



Harita 70. Bölüm 35 program görseli

1	la guerre de l'été 2008	2008 Güney Osetya Savaşı
2	la mer Noire	Karadeniz
3	zone de tension	gerilim bölgesi
4	l'OTAN	NATO
5	l'Union	Birlik (Avrupa Birliği)
6	la Baltique	Baltık Denizi
7	la Russie	Rusya
8	Bosphore	İstanbul Boğazı
9	des Dardanelles	Çanakkale Boğazı
10	lac d'eau douce	tatlı su gölü
11	la dernière glaciation	Son Buzul Çağı
12	eau salée	tuzlu su
13	salinité	tuzluluk
14	Danube	Tuna Nehri
15	Dnjestr	Dinyester Nehri
16	Boug	Bug Nehri
17	Dniepr	Dinyeper Nehri
18	Don	Don Nehri
19	les rejets	atıklar
20	villes industrielles	sanayi şehirleri
21	le trafic maritime	deniz trafiği
22	la position géographique	coğrafi konum
23	Caucase	Kafkasya
24	passage	geçit
25	pétroliers	petrol tankerleri
26	le passage	geçiş
27	navires à double coque	çift gövdeli gemiler
28	supertankers	süper tankerler
29	radar	radar
30	navigation	navigasyon
31	les marées noires	petrol sızıntıları
32	le naufrage du pétrolier Volgoneft-139	Volgoneft-139 tanker kazası

33	le détroit de Kertch	Kerç Boğazı
34	fioul	petrol
35	le Pont-Euxin	Pont-Ökzen
36	Athènes	Atina
37	l'empire romain	Roma İmparatorluğu
38	Constantinople	Konstantinapolis
39	couleurs	renkler
40	points cardinaux	ana yönler
41	les tempêtes	fırtınalar
42	Pierre Le Grand	Büyük Petro
43	Catherine II	II. Katerina
44	la marine russe	Rus donanması
45	accès	giriş yolu
46	mers chaudes	sıcak denizler
47	côtes septentrionales	kuzey kıyıları
48	le port militaire	askeri liman
49	Sébastopol	Sivastopol
50	le port de commerce	ticaret limanı
51	Odessa	Odessa
52	la Grande-Bretagne	Büyük Britanya
53	la guerre de Crimée	Kırım Savaşı
54	des fronts	cepheler
55	blocs	blok
56	la Russie soviétique	Sovyet Rusya
57	satellites	uydular (uydu devletler)
58	l'espace maritime	deniz alanı
59	l'Ukraine	Ukrayna
60	la Moldavie	Moldova
61	la Géorgie	Gürcistan
62	la Bulgarie	Bulgaristan
63	la zone d'influence	etki alanı

Bölüm 38 : Les sentinelles écologiques (1 Kasım 2008)

1. “Quel lien peut-il bien exister entre **les îles Chagos** dans l’océan Indien, **la Guyane** en **Amazonie**, **Madère** dans l’Atlantique, **Tahiti** dans **le Pacifique** ou même **le Groenland** dans l’Arctique” (0:10) ?
2. “La plus grande île de l’archipel, c’est **Diego Garcia** où se trouve une **base militaire** que les Etats-Unis louent au Royaume-Uni et en fait ces îles sont un véritable sanctuaire écologique. Elles abritent une multitude d’espèces d’**oiseaux marins** notamment une grande population de **Sula sula (le fou à pieds rouges)** dans la **réserve de Barton Point** sur Diego Garcia” (1:07).



Harita 71. Bölüm 38 program görseli

3. “Ce petit morceau d’Amazonie abrite des écosystèmes parmi les plus riches au monde dans **les mangroves** et savanes, les zones humides, les forêts tropicales primaires” (2:15).
4. “Et pourtant de nombreuses menaces pèsent sur ces écosystèmes de Guyane. Il y a **le déboisement** qui est dû à **l’ouverture de routes**; il y a **le braconnage** des espèces protégées qui est très lucratif; il y a **l’orpaillage**, c’est-à-dire la recherche illégale de l’or et cette activité est très polluante car elle utilise du **mercure** qui est déversé ensuite dans **les rivières**” (2:33).
5. “Le troisième exemple plus proche de l’Europe: **les Canaries** espagnoles et Madère et **Açores** portugaises. Ces îles sont très peuplées, 2 millions d’habitants, très fréquentées par les touristes européens, mais leur particularité est ailleurs, puisque là vivent encore certaines espèces animales et végétales qui se sont éteintes ailleurs dans le monde d’où l’immense intérêt d’avoir là ce qu’on appelle **les espèces endémiques**” (3:16)
6. “Il y a sur ces îles une **forêt de laurier** unique « **la Laurisylve** » forêt analogue à ce qu’étaient les forêts européennes avant **les premières glaciations**” (3:44).
7. “Or la pression sur les écosystèmes est très grande. Avec **l’augmentation de la chaleur**, **les incendies** sont de plus en plus fréquents, **la chaleur** et les vents portent parfois **des nuages de criquets pèlerins** depuis **l’Afrique de l’Ouest** et bien sûr il y a la pression touristique avec quelques 10 millions de visiteurs par an” (3:54).

8. “**La Polynésie française** est un archipel formé de 118 îles avec une immense zone économique exclusive de 5 millions de km², il y a peu d’habitants de 160000 au total dont 100000 rien que dans la capitale, Papeete” (4:19).
9. “La Polynésie française détient, elle seul, une des plus grandes variétés de **réefs coraliens** au monde : 176 espèces de coraux différents. Elle détient 20% **des atolls** de la planète. Des atolls ce sont des petites îles plates, à fleurs d’eau, portés par les coraux; si les coraux meurent les atolls s’effondrent” (4:56).



Harita 72. Bölüm 38 program görseli

10. “Dernier cas d’étude le Groenland. L’île est un territoire autonome rattachée au **Danemark**, c’est la deuxième plus grande île au monde, 2200000 km², mais elle n’a que 57000 habitants : **des Inuits** et des Danois” (5:38).
11. “Elle est couverte par une immense **calotte glaciaire** qui forme 9% des **réserves d’eau douce** de la **planète**. Je vous en parle parce que **le changement du climat** est beaucoup plus net là qu’ailleurs dans le monde” (5:54).
12. “Cette **fonte** n’augmente pas le niveau des mers, mais entraîne d’autres conséquences, d’abord un réchauffement local, puisque l’eau absorbe **les rayons solaires** alors que **la glace** qui est beaucoup plus claire les renvoi, c’est ce qu’on appelle **l’effet d’Albédo**” (6:30).
13. “Ensuite, moins présence de banquises égale moins de **phoques**, puisque la glace est leurs **territoires de reproduction**. Pour **les ours polaires**, la **banquise** est un **territoire de chasse**, or des relevés notamment au Groenland indiquent que les ours perdent de **la graisse** donc perdent du poids parce qu’ils ne mangent plus assez” (6:46).



Harita 73. Bölüm 38 program görseli

1	les îles Chagos	Chagos takımadaları
2	la Guyane	Fransız Guyanası
3	Amazonie	Amazon ormanları
4	Madère	Madeira (adası)
5	Tahiti	Tahiti
6	le Pacifique	Pasifik Okyanusu
7	le Groenland	Grönland
8	l'Arctique	Arktika
9	l'archipel	takımada
10	Diego Garcia	Diego Garcia (adası)
11	base militaire	askeri üs
12	Sula sula	kızıl ayaklı sümsük kuşu
13	le fou à pieds rouges	kızıl ayaklı sümsük kuşu
14	la réserve de Barton Point	Barton Point doğa koruma alanı
15	les mangroves	Mangrov ormanları
16	le déboisement	ormansızlaştırma
17	l'ouverture de routes	yol açma
18	le braconnage	kaçak av
19	l'orpaillage	altın arama
20	mercure	cıva
21	les Canaries	Kanarya Adaları
22	les espèces endémiques	endemik türler
23	Açores	Azorlar (takımada)
24	forêt de laurier	defne ormanı
25	la laurisylve	defne ormanı

26	les premières glaciations	ilk buzul çağları
27	l'augmentation de la chaleur	ısının artması
28	les incendies	yangınlar
29	la chaleur	ısı
30	des nuages	sürüler
31	criquets pèlerins	çöl çekirgeleri
32	l'Afrique de l'Ouest	Batı Afrika
33	La Polynésie française	Fransız Polinezyası
34	récifs coraliens	mercan resifleri
35	des atolls	mercan adaları
36	Danemark	Danimarka
37	des Inuits	İnitler
38	calotte glaciaire	buz tabakası
39	réserves d'eau douce	tatlı su rezervleri
40	le changement du climat	iklim değişikliği
41	fonte	erime
42	les rayons solaires	güneş ışınları
43	la glace	buz
44	l'effet d'Albédo	Albedo Etkisi
45	phoques	foklar
46	territoires de reproduction	üreme alanları
47	les ours polaires	kutup ayıları
48	la banquise	deniz buzu
49	territoire de chasse	av alanı
50	la graisse	yağ

Bölüm 216 : Des ours et des hommes (19 Ekim 2013)

1. “Huit espèces d’ours ont pu être répertoriées sur la planète : **l’ours brun** qui vit sur plusieurs continents, habite dans les forêts, **les toundras**, les montagnes tempérées. Au total 200 milles **spécimens** dont près de la moitié rien qu’en Russie. **L’ours noir américain**, il vit en Amérique du Nord et occupe des habitats divers, toundras gelées au **Labrador**, forêts humides en Alaska, **marécages** en **Louisiane**, forêt clairsemée au Mexique” (1:00).
2. “**Le grand panda** en Chine, 1600 spécimens à l’état sauvage, et puis il y a aussi **l’ours à collier**, **l’ours des cocotiers**, **l’ours paresseux**, **l’ours à lunettes** dont vous voyez la localisation, mais dont on connaît assez mal **les effectifs**. Et enfin l’ours polaire qui vit sur la banquise entre **l’Alaska**, le Canada, le Groenland, **la Norvège**, la Russie” (1:33).



Harita 74. Bölüm 216 program görseli

3. “Aujourd’hui du fait de la conversion des forêts en terres agricoles le long du **fleuve Yangtsé**, le grand panda a migré en **altitude** et même là, son habitat essentiellement dans **la province du Sichuan** s’est fragmenté entre plusieurs **chaînes de montagnes**” (2:54).
4. “Au total en Russie on y compte près de 15000 ours bruns. Parmi les populations les plus nombreuses, on trouve la Roumanie, **la Suède**, **la Finlande**, **la Croatie** et **la Slovénie** et à l’inverse en Europe du Sud. En Espagne, en Italie, en France les populations sont plus réduites” (5:10).
5. “A partir du Moyen-âge, c’est l’essor du **christianisme** qui veut absolument placer **l’humain** au-dessus de la nature. Puis à partir du 18^{ème} siècle l’avènement de **l’ère industrielle** qui entraîne une nette réduction des habitats naturels” (5:35).
6. “Allons voir la situation dans **les Pyrénées** où les populations d’éleveurs et d’agriculteurs ont dû réapprendre avec difficultés à cohabiter avec l’ours” (6:20).
7. “A partir du 17^{ème} siècle le bois des forêts pyrénéennes est utilisé à large échelle pour la construction des bateaux de la marine de guerre, puis pour étayer **les mines de fer**; au 20^{ème} siècle la constructions de **barrages hydroélectriques**, le trafic routier et puis comme toujours **la chasse** et le braconnage” (7:15).

1	l'ours brun	bozayı
2	les toundras	tundralar
3	spécimens	örnekler
4	l'ours noir américain	Amerikan kara ayısı
5	Labrador	Labrador (yarımadası)
6	marécages	bataklıklar
7	Louisiane	Louisiana
8	le grand panda	dev panda
9	l'ours à collier	Asya kara ayısı
10	l'ours des cocotiers	Malaya ayısı
11	l'ours paresseux	tembel ayı
12	l'ours à lunettes	gözlüklü ayı
13	les effectifs	mevcutlar
14	l'Alaska	Alaska
15	la Norvège	Norveç
16	fleuve Yangtsé	Yangtze nehri
17	altitude	yükselti
18	la province du Sichuan	Sichuan eyaleti
19	chaînes de montagnes	sıradağlar
20	la Suède	İsveç
21	la Finlande	Finlandiya
22	la Croatie	Hırvatistan
23	la Slovénie	Slovenya
24	christianisme	Hristiyanlık
25	l'humain	insan
26	l'ère industrielle	Sanayi Çağı
27	les Pyrénées	Pireneler
28	les mines de fer	demir madenleri
29	barrages hydroélectriques	hidroelektrik barajları
30	la chasse	av

Bölüm 30 : Nommer le monde (12 Temmuz 2008)

1. “Voici sur ce **planisphère** les six continents. Donner un nom à ces grandes portions de terres émergées remonte à l’Antiquité” (0:40).



Harita 75. Bölüm 30 program görseli

2. “Les Grecs opposait la rive orientale de **la mer Egée**, l’Asie, à la rive occidentale, l’Europe” (0:50).
3. “Les Portugais grâce au **Prince Henri le Navigateur** partent à la recherche des **routes des épices** et ce faisant ils vont nommer les lieux qu’ils découvrent” (1:24).
4. “Ils nomment aussi les côtes africaines à l’ouest le Golfe de Guinée, c’est un mot qui désigne les noirs en touareg, puis **le Cap des Tempêtes** qui deviendra **le Cap de Bonne Espérance** en Afrique du Sud et ce que l’on appelle **le Nouveau Monde** où arrive **Christophe Colomb** en 1492 n’est pas nommé par celui-ci mais par un **cartographe** allemand Martin Waldseemüller” (1:39).
5. “L’Australie est découverte au 17^{ème} siècle par **les Hollandais**, elle est appelée d’abord « **Nouvelle Hollande** », mais ce continent prendra le nom d’Australie en référence au « Terra Australis » qui, selon les grecs, devait exister au sud du globe pour équilibrer le poids des terres au nord” (2:31)
6. “Enfin l’**Antarctique**, dernier continent découvert au 18^{ème} siècle et il tire son nom de sa position opposée à l’Arctique. « L’Arctique », ça vient du grec « arctos » signifiant « ours », car cette région regarde vers **la constellation de la petite ourse** où se trouve l’**étoile polaire**” (2:49).
7. “« Le Pacifique », c’est parce que Magellan le transverse tranquillement sans rencontrer de tempêtes. Seul l’océan Atlantique a une dénomination plus ancienne, car il renvoi à **la mythologie** grecque, au géant « Atlas » qui portait **le ciel**” (3:25).
8. “Si Christophe Colomb n’a pas laissé son nom au continent, plusieurs lieux d’Amérique lui rendent hommage : la province de **Colombie britannique**, **le district of Columbia** où se trouve Washington, la capitale des Etats-Unis; plusieurs villes aussi : Columbia en **Caroline du sud**, Columbus dans l’**Ohio** et en **Géorgie** et Colon au **Panama** et puis bien sûr **la Colombie** en **Amérique latine**” (3:47).

1	planisphère	düzlemyuvar
2	la mer Egée	Ege Denizi
3	Prince Henri le Navigateur	Gemici Henrique
4	routes des épices	baharat yolları
5	le Cap des Tempêtes	Fırtınalar Burnu
6	le Cap de Bonne Espérance	Ümit Burnu
7	le Nouveau Monde	Yeni Dünya
8	Christophe Colomb	Kristof Kolomb
9	cartographe	kartograf
10	les Hollandais	Hollandalılar
11	Nouvelle Hollande	Yeni Hollanda (Avustralya)
12	l'Antarctique	Antarktika
13	la constellation de la petite ourse	Küçükayı takımyıldızı
14	l'étoile polaire	Kutup Yıldızı
15	la mythologie	mitoloji
16	le ciel	gök kubbe
17	Colombie britannique	Britanya Kolumbiyası
18	le district of Columbia	Kolumbiya Bölgesi
19	Caroline du sud	Güney Carolina
20	Géorgie	Georgia (ABD eyaleti)
21	Panama	Panama
22	la Colombie	Kolombiya
23	Amérique latine	Latin Amerika

Bölüm 69 : Une histoire du charbon (1/2) (19 Eylül 2009)

1. “C’est une source d’énergie d’origine fossile donc épuisable qui provient de la décomposition pendant des millions d’années de matières organiques, végétales ou animales et la formation des premiers gisements de charbons remonte à **l’ère primaire** environ 200 à 300 millions d’années et c’est d’ailleurs pour cela que l’on parle d’une **ère carbonifère**” (0:41).
2. “On dénomme charbon, **les roches sédimentaires** dotées d’au moins 50% de carbone et en fait il faut parler « des charbons », par exemple **la tourbe** à une teneur de carbone inférieur à 50%, il y a aussi **la lignite** et **l’anthracite**, le meilleur charbon qui a plus forte teneur en carbone” (1:03).



Harita 76. Bölüm 69 program görseli

3. “Donc plusieurs charbons, plusieurs fonctions: usage domestique pour **le chauffage**, usage de propulsion surtout 19^{ème} siècle, production d’électricité, usage industriel ou sidérurgique et si on regarde maintenant les techniques d’extraction on voit qu’elles varient en fonction de **la profondeur** du gisement” (1:36).
4. “Par exemple en Europe occidentale les gisements sont situés entre 500 et 1200 mètres de profondeur imposant des **mines souterraines**, tandis qu’aux Etats-Unis en Australie, en Indonésie, la plupart des **mines** sont **à ciel ouvert** avec évidemment des coûts d’extraction moins élevées” (1:56).
5. “Il est impossible de dater avec précision la première utilisation du charbon, on sait qu’il était déjà connu des Chinois à **l’âge du Bronze**, soit un millénaire avant notre ère” (2:19)
6. “Le charbon est alors utilisé dans toutes les nouvelles techniques de l’époque, **machines à vapeur**, fabrication de **l’acier** à l’aide de **coke**, **chemins de fer**, premières usines, illuminations des villes avec du gaz extrait de **la houille**” (2:49).
7. “Pour **les mineurs**, **les conditions de travail** sont très difficiles et les accidents fréquents : A Courrières en 1906 un **coup de grisou** fait plus de 1000 morts, en 1956 à Marcinelle en Belgique près de 300 personnes périssent dans la dernière grande **catastrophe minière** de l’Europe occidentale. En plus des accidents, il y a aussi **les maladies pulmonaires** comme **la silicose** qui est souvent mortelle” (3:58).

1	l'ère primaire	Birinci Zaman (Paleozoyik)
2	ère carbonifère	Karbonifer Devri
3	les roches sédimentaires	tortul kayaçlar
4	la tourbe	turba
5	la lignite	linyit
6	l'anthracite	antrasit
7	le chauffage	ısınma
8	la profondeur	derinlik
9	mines souterrains	yeraltı madenleri
10	mines à ciel ouvert	açık ocak madenleri
11	l'âge du Bronze	Bronz Çağı
12	machines à vapeur	buhar makineleri
13	l'acier	çelik
14	coke	kok kömürü
15	chemins de fer	demiryolları
16	la houille	taş kömürü
17	les mineurs	madenciler
18	les conditions de travail	çalışma koşulları
19	coup de grisou	grizu patlaması
20	catastrophe minière	maden faciası
21	les maladies pulmonaires	akciğer hastalıkları
22	la silicose	silikozis

Bölüm 117 : Risques naturels, tous inégaux (11 Aralık 2010)

1. “**Tremblement de terre** en **Haïti** puis en Chine, **cyclone** sur **la Birmanie**, sur la Louisiane, inondations majeures au Pakistan et même **tempête Cynthia** sur **les côtes vendéennes**. Alors est-ce qu’il y a une multiplication des **catastrophes naturelles** et donc des victimes qui vont avec?” (0:21)
2. “Voici pour commencer une carte des **zones sismiques**, c’est-à-dire les régions du monde les plus exposés au tremblement de terre” (1:05).
3. “Alors pour expliquer ce niveau élevé d’exposition propre à l’Asie, on peut repérer deux facteurs : la convergence des **plaques tectoniques** qui accentue la déformation de **l’écorce terrestre** de part et d’autre de **la région himalayenne** et la forte concentration humaine dans des régions où l’habitat est rarement conforme aux normes antisismiques. On a d’ailleurs le même diagnostic en Haïti où **le séisme** de janvier 2010 a entraîné la mort de plus de 250000 personnes” (1:25).



Harita 77. Bölüm 117 program görseli

4. “Ajoutons maintenant sur la carte les régions les plus exposées au risque de **tsunami**. Les tsunamis ou **les raz-de-marées** sont déclenchés par un déplacement brutale du **plancher océanique** et ils sont donc directement liés au séisme. Celui du 26 décembre 2004 dont **l’épicentre** était en Asie avait entraîné la mort d’environ 230000 personnes” (1:57).
5. “Autre catégorie de risques naturels est cyclone, nommé « **ouragan** » en Amérique et **typhon** en Asie. Là, il s’agit de perturbations tourbillonnaires qui se forment au-dessus des eaux chaudes des régions tropicales. Cette carte nous permet de constater que certaines régions sont beaucoup plus affectées que d’autres, comme l’Asie, **le pacifique sud, Amérique du nord, Amérique centrale** et la côte est de l’Afrique. **Le cyclone Nargis** en Birmanie a provoqué la mort de 138000 personnes en 2008” (2:35)
6. “Voilà donc les principaux risques naturels auxquels on pourrait encore ajouter **les glissements de terrain** et **pluies diluviennes** ou contraire, les sécheresses” (4:13).
7. “Eh bien **la géographie humaine** vient aggraver l’ampleur des désastres, d’abord il y a **la densité de population**” (5:41).

1	tremblement de terre	deprem
2	Haïti	Haiti
3	cyclone	siklon
4	la Birmanie	Myanmar (eski adı Birmanya)
5	tempête Cynthia	Sintia fırtınası
6	les côtes vendéennes	Vendée kıyıları
7	catastrophes naturelles	doğal afetler
8	zones sismiques	sismik bölgeler
9	plaques tectoniques	tektonik levhalar
10	l'écorce terrestre	yer kabuğu
11	la région himalayenne	Himalaya bölgesi
12	le séisme	deprem
13	Tsunami	Tsunami
14	les raz-de-marée	devasa dalgalar (deprem dalgaları)
15	plancher océanique	okyanus tabanı
16	l'épicentre	merkez üssü
17	ouragan	Urağan
18	typhon	tayfun
19	le pacifique sud	Güney Pasifik
20	Amérique du nord	Kuzey Amerika
21	Amérique centrale	Orta Amerika
22	le cyclone Nargis	Nargis siklonu
23	les glissements de terrain	yer kaymaları
24	pluies diluviennes	şiddetli yağmurlar
25	la géographie humaine	beşeri coğrafya
26	la densité de population	nüfus yoğunluğu

Bölüm 104 : Israël/Palestine : Une guerre pour l'eau ? (2/2) (3 Temmuz 2010)

1. “Sur cette carte on peut repérer Israël, la Cisjordanie et la bande de Gaza, les territoires palestiniennes, au nord le Liban, à l’est la Syrie et la Jordanie au sud le Sinaï égyptien et l’Arabie saoudite et entre ces deux pays le golfe d’Aqaba donnant sur la mer Rouge” (0:52).
2. “Regardons d’abord les fleuves en commençant par le Jourdain et ses affluents. Voici le mont Hermon qui surplombe le plateau de Golan et delà naissent trois rivières : le Hasbani, le Baniyas et le Dan, seule rivière parmi les quatre affluents à prendre sa source en Israël” (2:09).



Harita 78. Bölüm 104 program görseli

3. “Jourdain une fois formé traverse la vallée qui porte son nom, puis le lac de Tibériade, ensuite il est rejoint par le Yarmouk qui prend sa source côté Syrie et forme une partie de la frontière syro-jordanienne, puis la frontière israélo-jordanienne jusqu’au Jourdain” (2:29).
4. “Et à cause de nombreux prélèvement, le Jourdain devient ensuite un simple filet d’eau lorsqu’il rejoint son point bas dans la mer Morte 250 km. plus loin” (2:49).
5. “En 1964 s’achève la construction du grand aqueduc national qui vient à partir du Jourdain transféré du nord du pays vers le désert de Néguev au sud une partie des eaux disponibles” (3:20).



Harita 79. Bölüm 104 program görseli

1	la Cisjordanie	Batı Şeria
2	la bande de Gaza	Gazze Şeridi
3	les territoires palestiniens	Filistin toprakları
4	le Liban	Lübnan
5	la Jordanie	Ürdün
6	le Sinaï égyptien	Sina yarımadası
7	le golfe d'Aqaba	Akabe Körfezi
8	le Jourdain	Ürdün Nehri
9	le mont Hermon	Hermon Dağı
10	le plateau de Golan	Golan tepeleri
11	le Hasbani	Hasbani Nehri
12	le Baniyas	Banyas Nehri
13	le Dan	Dan Nehri
14	le lac de Tibériade	Taberiye Gölü
15	le Yarmouk	Yarmuk Nehri
16	la frontière syro-jordanienne	Suriye-Ürdün sınırı
17	la frontière israélo-jordanienne	İsrail-Ürdün sınırı
18	la mer Morte	Lût Gölü
19	aqueduc national	İsrail Ulusal Su Taşıyıcısı
20	le désert de Néguev	Necef Çölü

Bölüm 186 : Civilisations : changer ou disparaître ? (8 Aralık 2012)

1. “D’abord **la civilisation maya**. Les hommes qui l’ont façonnée, descents des grandes migrations qui sont passées de Sibérie vers l’Amérique du Nord à travers **le détroit de Béring**” (0:46).
2. “La civilisation maya s’est développée dans **la région mésoaméricaine**, c’est-à-dire entre l’actuel sud Mexique, **le Guatemala, le Belize, le Honduras et le Salvador**” (1:00).



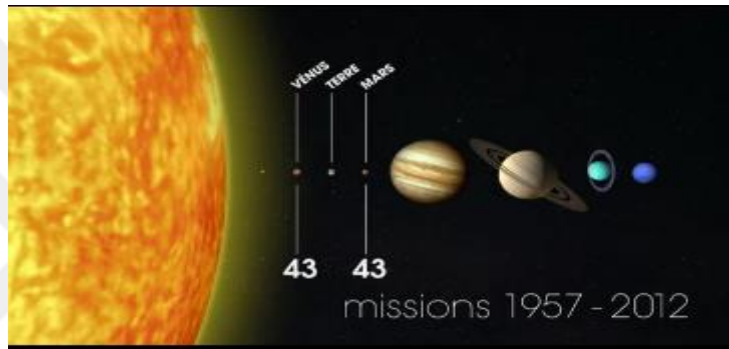
Harita 80. Bölüm 186 program görseli

3. “Les mayas sont aussi précurseurs dans d’autres domaines, ils développent **l’astronomie**, ils créent un **système d’écriture** intégrale, dit « écriture glyphique » et ils passent maître en **architecture monumentale** puisque c’est cette civilisation qui va produire les chefs-d’œuvre de **Tikal** ou de **Palenque**. **L’âge d’or** des mayas se situe entre le 6^{ème} et 9^{ème} siècle de notre ère” (1:43).
4. “On assiste au **dépeuplement** des villes, puis leurs abandonnes alors que s’est-il passé ? Est-ce qu’on peut parler d’un **écocide** ? Un écocide, cela désigne la destruction par l’homme de son écosystème” (2:16).
5. “En prenant maintenant un deuxième exemple en Asie cette fois, **la civilisation khmère**. Elle nous est surtout connue par **les temples d’Angkor**. Tout en subissant l’influence de l’Inde, **les khmers** fondent **l’état du Tchen-la** qui absorbe **le royaume de Fou-nan** et devient **le royaume d’Angkor** au 9^{ème} siècle, il s’étend sur la majeure partie de la péninsule indochinoise et devient **l’Empire khmère**” (3:20).
6. “Pendant la **mousson**, les inondations du **Tonlé Sap** qui est à la fois un affluent du **Mékong** et un lac, vont permettre aux khmers de développer des « **barays** » (**Baray occidental, Baray oriental**), des immenses réservoirs d’eau et un système d’irrigation élaboré” (4:12).
7. “L’empire est aussi sujet à des attaques des **principautés** voisines, d’abord **les Chams** à l’est, puis **les Thaïs** à l’ouest et même la poussée mongole au 13^{ème} siècle et ce sont ces attaques thaïes qui vont finalement entraîner la chute d’Angkor en 1431. Donc l’Empire khmère disparaît, mais la civilisation khmère, elle a perduré, c’est le symbole des temples d’Angkor que l’on voit aujourd’hui sur **le drapeau** actuel du **Cambodge**” (5:49).

1	la civilisation maya	Maya medeniyeti
2	le détroit de Béring	Bering Boğazı
3	la région mésoaméricaine	Mezoamerika (Orta Amerika)
4	le Guatemala	Guatemala
5	le Belize	Belize
6	le Honduras	Honduras
7	le Salvador	El Salvador
8	l'astronomie	astronomi
9	système d'écriture	yazı sistemi
10	architecture monumentale	anıtsal mimari
11	Tikal	Tikal (antik kenti)
12	Palenque	Palenque (antik kenti)
13	l'âge d'or	altın çağ
14	dépeuplement	insansızlaşma
15	écocide	ekosid (çevre soykırımı)
16	la civilisation khmère	Khmer medeniyeti
17	les temples d'Angkor	Angkor Tapınakları
18	les khmers	Khmerler
19	l'état du Tchen-la	Çenla Devleti
20	le royaume de Fou-nan	Funan Krallığı
21	le royaume d'Angkor	Angkor Krallığı
22	l'Empire khmère	Khmer İmparatorluğu
23	la mousson	Muson (yağmurları)
24	Tonlé Sap	Tonle Sap Gölü
25	Mékong	Mekong Nehri
26	Barays	Baraylar
27	Baray occidental	Batı Baray
28	Baray oriental	Doğu Baray
29	principautés	prenslikler
30	les Chams	Çamlar (Çampalar)
31	les Thaïs	Taylar
32	le drapeau	bayrak
33	Cambodge	Kamboçya

Bölüm 209 : Les hommes et l'espace (15 Haziran 2013)

1. “Depuis plus de 50 ans, l'homme explore **l'espace** et investit dans plusieurs types d'activités spatiale. Sur terre il investit dans des **lanceurs** donc vous voyez ici les principales bases, en **orbite basse** il investit dans **les vols habités**, l'observation de **la Terre**; en **orbite moyenne** il investit dans **les satellites de communication** civils ou militaires et **satellites de navigation** et en **orbite haute** il investit dans la recherche scientifique et **l'exploration**” (0:51).
2. “**La lune**, unique **satellite naturel** de la Terre et **le corps céleste** le plus exploré, 75 missions depuis les années 1960s. Dans **le système solaire**, **Vénus** et **Mars**, **les planètes** les plus proches de nous ont-elles aussi explorées à plusieurs reprises” (1:26).



Harita 81. Bölüm 209 program görseli

3. “Dans un premier temps on assiste à une démonstration soviétique, 1957 c'est la mise en orbite du premier **satellite Spoutnik**, puis l'envoi du premier animal vivant, Laïka. 1961, **le cosmonaute Youri Gagarine** est le premier homme dans l'espace” (2:33).
4. “Puis c'est autour des Etats-Unis de montrer leur suprématie avec en 1969 le premier homme qui pose le pied sur la lune, **l'astronaute Neil Armstrong** en 1981 **décollage** de **Columbia**, **la navette spatiale** américaine, en 1986 début de la présence permanente de l'homme dans l'espace à bord de **la station soviétique Mir**” (2:58).
5. “Aujourd'hui les russes sont les seuls à pouvoir assurer le transport des hommes vers **la station spatiale internationale** grâce à **Soyouz** lancé depuis **le cosmodrome de Baïkonour** au Kazakhstan” (4:49).



Harita 82. Bölüm 209 program görseli

1	l'espace	uzay
2	lanceurs	fırlatma araçları
3	orbite basse	Alçak Dünya yörüngesi
4	les vols habités	insanlı uzay uçuşları
5	la Terre	Dünya
6	orbite moyenne	Orta Dünya yörüngesi
7	les satellites de communication	iletişim uyduları
8	satellites de navigation	navigasyon uyduları
9	orbite haute	Yüksek Dünya yörüngesi
10	la lune	Ay
11	satellite naturel	doğal uydu
12	le corps céleste	astronomik cisim
13	le système solaire	Güneş Sistemi
14	Vénus	Venüs
15	Mars	Mars
16	les planètes	gezegenler
17	satellite Spoutnik	Sputnik 1 uydusu
18	le cosmonaute	kozmonot
19	Youri Gagarine	Yuri Gagarin
20	l'astronaute	astronot
21	la navette spatiale Columbia	Columbia Uzay Mekiği
22	la station soviétique Mir	Mir Uzay İstasyonu
23	la station spatiale internationale	Uluslararası Uzay İstasyonu
24	Soyouz	Soyuz (uzay aracı)
25	le cosmodrome de Baïkonour	Baykonur Uzay Üssü

Bölüm 217 : Le commerce des espèces menacées (1/2) (26 Ekim 2013)

1. “Aujourd’hui, dans le monde 13% des oiseaux sont menacés d’extinction, 25% des **mammifères**, 41% des **amphibiens**, 30% des **conifères** dans le monde végétal” (0:52).
2. “Cette carte nous indique les pays qui abritent le plus d’espèces classées en danger critique selon IUCN, **L’Union internationale pour la conservation de la nature**. 3879 espèces sont classées dans cette catégorie, par exemple **le pinché à crête blanche** en Colombie, **l’anguille d’Europe**, **le grand hapalémur** qui est une sous-espèce de lémurien à Madagascar, **l’éléphant de Sumatra** ou encore **la salamandre géante** en Chine” (1:13).



Harita 83. Bölüm 217 program görseli

3. “Voici les 23 pays qui exportent, importent ou consomment le plus d’**ivoire d’éléphant**, de **corne de rhinocéros** ou de produits dérivés du **tigre**, ils se trouvent majoritairement en Afrique et en Asie” (2:23).
4. “Aujourd’hui la CITES protège 5400 espèces animales et 29500 espèces végétales. Elles sont réparties en trois annexes en fonction du degré de protection dont elles font l’objet ; l’annexe 1 comprend par exemple les tigres et leurs **fourrures**, **les tortues marines** ou l’éléphant et ses ivoires” (3:36).
5. “L’annexe 2 comprend notamment l’ensemble des **mygales**, des **hippocampes**, mais aussi la plupart des **orchidées**, des **perroquets**, des **crocodiles**. Enfin l’annexe 3 comprend par exemple **les mangoustes** en Inde ou **le marabout** au Ghana” (4:05)
6. “Voici les zones de répartition des espèces de rhinocéros : **le rhinocéros noir**, **le rhinocéros blanc**, **le rhinocéros unicolore indien**, **le rhinocéros de Sumatra**, **le rhinocéros de Java**” (5:10).
7. “C’est le Vietnam qui est récemment devenu le principal marché importateur, mais il y a aussi la Chine et Taïwan. La corne de rhinocéros est particulièrement recherchée dans les pays asiatiques où elle est utilisée dans la médecine traditionnelle **contre la gueule de bois** et comme aphrodisiaque” (5:46).
8. “Et la demande asiatique augmente car la corne de rhinocéros est désormais considérée comme un traitement contre **le cancer**” (6:05).

1	mammifères	memeliler
2	amphibiens	amfibiler
3	conifères	kozalaklılar
4	l'Union internationale pour la conservation de la nature	Uluslararası Doğa Koruma Birliği
5	l'anguille d'Europe	Avrupa yılan balığı
6	le grand hapalémur	bambu lemurlar
7	l'éléphant de Sumatra	Sumatra fili
8	la salamandre géante	dev Çin semenderi
9	ivoire d'éléphant	fildişi
10	corne de rhinocéros	gergedan boynuzu
11	tigre	kaplan
12	fourrures	kürkler
13	les tortues marines	deniz kaplumbağaları
14	mygales	yer örümcekleri
15	hippocampes	denizatları
16	orchidées	Orkidegiller
17	perroquets	papağanlar
18	crocodiles	timsahlar
19	les mangoustes	kuyruksürenler
20	le marabout	Marabu
21	le rhinocéros noir	Siyah gergedan
22	le rhinocéros blanc	Beyaz gergedan
23	le rhinocéros unicolore indien	Hint gergedanı
24	le rhinocéros de Sumatra	Sumatra gergedanı
25	le rhinocéros de Java	Java gergedanı
26	la gueule de bois	akşamdan kalma (hali)
27	le cancer	kanser

Bölüm 261 : Vers une nouvelle « route de la soie » ? (10 Ocak 2015)

1. “Tout commence en Chine au 2^{ème} siècle avant J.C, lorsqu’un empereur de **la dynastie des Han**, Han Wudi cherche à protéger la frontière nord de l’empire des attaques d’un peuple de nomades **Xiongnu** qui menace la Chine et **l’Asie centrale**. Han Wudi forme une alliance avec **la Bactriane** pour faire face à cet ennemi commun. La Bactriane, c’est l’ancien royaume grec situé entre **le Pamir** et **l’Hindou Kouch** qui a pour capitale **Bactres** dans l’actuel Afghanistan” (0:49).
2. “Voyons le tracé des principaux itinéraires terrestres de **la route de la soie**. Le point de départ est **Chang’an** au centre de la Chine, la route passe ensuite entre **le désert de Gobi**, **le plateau tibétain**, puis contourne **le désert du Taklamakan** par le nord ou par le sud avant de traverser les hautes montagnes d’Asie centrale, de passer au sud de **la Mer caspienne** pour enfin atteindre les rives de la Méditerranée” (1:29).
3. “Voici maintenant les routes qui complètent ces itinéraires et maintenant les villes étapes qui les jalonnent : on repère **Yarkand**, **Kashgar**, **Samarcande**, **Alep**, **Alexandrie**, Athènes” (1:56).



Harita 84. Bölüm 261 program görseli

4. “Alors cette route de la soie ou plutôt ces routes de la soie vont avoir au moins trois fonctions : les échanges commerciaux, la Chine exporte principalement de **la soie** dont elle reste l’unique producteur jusqu’au 5^{ème} siècle et en retour elle reçoit de l’or, des métaux, des **pierres précieuses**; la diffusion de religion telle que **le bouddhisme** du **sous-continent indien** vers l’Asie centrale, puis vers la Chine, **le zoroastrisme**, **le manichéisme**, **le nestorianisme** les religions originaires du **monde Perse** vers la Chine et puis l’Islam à partir du 7^{ème} siècle” (2:23).
5. “On voit sur la carte que la nouvelle route de la soie passe par **Ürümqi**, la capitale de la province autonome du Xinjiang, **Khorgos** qui se trouve à la frontière avec le Kazakhstan, puis elle traverse le Kazakhstan, **le Tadjikistan**, **le Kirghizstan** qui ont des frontières communes avec le Xinjiang, peuplé de **ouïghours** une **ethnie musulmane turcophone**” (6:10).
6. “Deux types de menace pèsent sur ces flux maritimes chinois. Tout d’abord **la piraterie** qui est présent dans **le Détroit d’Ormuz**, **le golfe d’Aden**, **le détroit de Malacca** et en **Mer de Chine méridionale**” (8:17).

1	J.C	İ.Ö (İsa'dan Önce)
2	la dynastie des Han	Han Hanedanlığı
3	Xiongnu	Hiung-nu
4	l'Asie centrale	Orta Asya
5	la Bactriane	Baktriya
6	le Pamir	Pamir (Dağları)
7	l'Hindou Kouch	Hindukuş (Dağları)
8	Bactres	Baktra (kenti)
9	la route de la soie	İpek Yolu
10	Chang'an	Çangan (kenti)
11	le désert de Gobi	Gobi Çölü
12	le plateau tibétain	Tibet Platosu
13	le désert du Taklamakan	Taklamakan Çölü
14	la Mer caspienne	Hazar Denizi
15	Yarkand	Yarkent (şehri)
16	Kashgar	Kaşgar (şehri)
17	Samarcande	Semer kand (şehri)
18	Alep	Halep (şehri)
19	Alexandrie	İskenderiye (şehri)
20	la soie	ipek

21	pierres précieuses	değerli taşlar
22	le bouddhisme	Budizm
23	sous-continent indien	Hindistan Alt Kıtası
24	le zoroastrisme	Zerdüştlük
25	le manichéisme	Maniheizm
26	le nestorianisme	Nestûrlük
27	monde Perse	Pers dünyası
28	Ürümqi	Urumçi
29	Khorgos	Korgas
30	le Tadjikistan	Tacikistan
31	le Kirghizstan	Kırgızistan
32	Ouighours	Uygurlar
33	ethnie	etnik grup
34	musulmane turcophone	Müslüman Türk
35	la piraterie	deniz korsanlığı
36	le Détroit d'Ormuz	Hürmüz Boğazı
37	le golfe d'Aden	Aden Körfezi
38	le détroit de Malacca	Malakka Boğazı
39	Mer de Chine méridionale	Güney Çin Denizi

Bölüm 144 : Un Cachemire, trois nations (1 Ekim 2011)

1. “Le territoire du **Cachemire** se situe en Asie au croisement de plusieurs **systèmes montagneux** : **Himalaya** à l’est, **Hindu Kuch** à l’ouest, au nord **le Pamir** ainsi que **la chaîne du Karakoram** qui forme une barrière entre **le sous-continent indien** et la Chine” (0:33).
2. “Cette très haute région forme une immense réserve d’eau douce pour toute l’Asie du Sud et particulièrement pour **le Pakistan** avec **le fleuve Indus** qui s’écoule jusqu’à **la mer d’Arabie**” (0 :53).



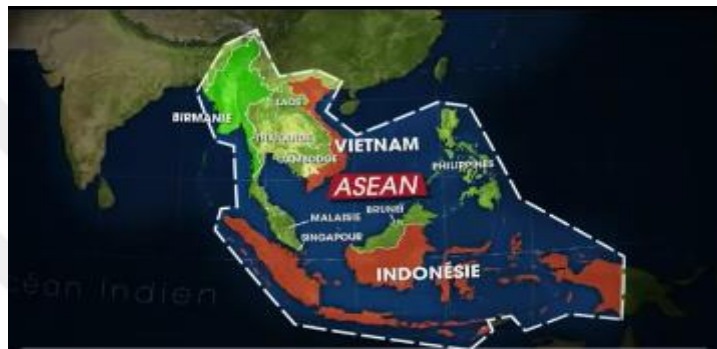
Harita 85. Bölüm 144 program görseli

3. “La population du Cachemire est majoritairement musulmane et si on regarde plus près, la répartition des religions sur ce territoire, on trouve la présence de **l’Islam sunnite** particulièrement dans **la vallée de Srinagar**, **l’Islam chiite** dans les zones montagneuses du nord-ouest, une présence du Bouddhisme à l’est dans la continuité du **plateau tibétain** et enfin de **l’Hindouisme** au sud dans les plaines Jammu” (1:50).
4. “Avant sa partition en 1947, **l’Empire britannique des Indes** était formé deux territoires contrôlés par les colons anglais et de territoires sous contrôle indirect, on les appelait **les États princiers** et là tout ce qui relevait de l’ordre social et politique était laissé un souverain local; c’était le cas de **l’État princier du Jammu et Cachemire** situé sur la frontière nord de l’empire” (2:34).
5. “Aujourd’hui la Chine revendique l’ensemble des territoires qu’elle occupe de manière effective : **Aksaï Chin** à l’est une portion territoire au sud-est et **la haute vallée de Shaksgam** dans le nord” (6:52).
6. “Alors pour tenter de lier les problématiques géopolitiques régionales, **le président Obama** a essayé d’inclure la résolution de **la question du Cachemire** dans la problématique plus large de **la AfPak**, c’est-à-dire L’Afghanistan-Pakistan, or **New Delhi** a refusé cet élargissement” (9:31).

1	Cachemire	Keşmir
2	systèmes montagneux	dağ sistemleri
3	Himalaya	Himalaya(lar)
4	Hindu Kuch	Hindukuş Dağları
5	le Pamir	Pamir Dağları
6	la chaîne du Karakoram	Karakurum Dağları
7	le sous-continent indien	Hint alt-kıtası
8	le Pakistan	Pakistan
9	le fleuve Indus	İndus Nehri
10	la mer d'Arabie	Arap Denizi
11	l'Islam sunnite	Sünni İslam
12	la vallée de Srinagar	Srinagar Vadisi
13	l'Islam chiite	Şii İslam
14	plateau tibétain	Tibet Platosu
15	l'Hindouisme	Hinduizm
16	l'Empire britannique des Indes	Britanya Hindistanı
17	les États princiers	prens devletler
18	l'État princier du Jammu et Cachemire	Jammu ve Keşmir prens devleti
19	Aksai Chin	Aksai Çin (bölgesi)
20	la vallée de Shaksgam	Shaksgam Vadisi
21	le président	başkan (devlet başkanı)
22	la question du Cachemire	Keşmir Sorunu
23	la AfPak	Afganistan-Pakistan
24	New Delhi	Yeni Delhi (Hindistan)

Bölüm 185 : Qui s'intéresse à la Birmanie ? (2/2) (1 Aralık 2012)

1. “**La Birmanie** se trouve au carrefour de trois régions économiquement dynamiques: le sous-continent indien à l'ouest par le voisinage de l'Inde et du Bangladesh, l'Asie du sud-est par **la Thaïlande** et **le Laos** et l'Asie du nord-est au nord par la Chine” (0:35).
2. “Depuis 1997, la Birmanie a rejoint l'**ASEAN**, l'**Association des Nations de l'Asie du Sud-Est** et cette participation à l'ASEAN lui offre un accès privilégié au marché des neuf autres Etats membres: Laos, Thaïlande, **Cambodge**, **Vietnam**, Malaisie, Singapour, **Brunei**, **Philippines**, Indonésie” (0:57)



Harita 86. Bölüm 185 program görseli

3. “Il y a aussi du pétrole et du gaz avec les champs offshore de Yadana, Yetagun et le dernier, Shwe découvert dans **le golfe du Bengale** en 2004” (1:49).
4. “Le pétrole destiné au marché chinois circule par mer le long d'une ligne de communication que l'on voit ici: entre la sortie du **golfe persique** par **le détroit d'Ormuz** passant par l'océan indien contournant l'Inde passant par **le détroit de Malacca** en Asie du Sud-Est, puis celui de **Formose** entre la Chine et **Taïwan**” (2:28).



Harita 87. Bölüm 185 program görseli

5. “Le pétrole arrivera dans **le port de Kyaukpyu** pour être livré ensuite à **Kunming** en Chine; il permettra aussi d'acheminer le gaz naturel birman directement vers la Chine pour permettre l'exploitation du gisement de Shwe; **le gazoduc** pourrait même être prolongé jusqu'à **Nanning**” (4:06).
6. “Si on regarde la carte autour de l'océan indien, on repère les postes avancés de l'Indian Navy notamment sur **les îles Andaman** et **Nicobar**” (5:14).

1	la Birmanie	Myanmar
2	la Thaïlande	Tayland
3	le Laos	Laos
4	l'ASEAN	ASEAN
5	l'Association des Nations de l'Asie du Sud-Est	Güneydoğu Asya Uluslar Birliği
6	Cambodge	Kamboçya
7	Vietnam	Vietnam
8	Brunei	Brunei
9	Philippines	Filipinler
10	le golfe du Bengale	Bengal Körfezi
11	golfe persique	Basra Körfezi
12	le détroit d'Ormuz	Hürmüz Boğazı
13	le détroit de Malacca	Malakka Boğazı
14	le détroit de Formose	Formoza (Tayvan) Boğazı
15	Taiwan	Tayvan
16	le port de Kyaukpyu	Kyaukpyu Limanı
17	Kunming	Kunming (şehri)
18	le gazoduc	doğalgaz boru hattı
19	Nanning	Nanning (şehri)
20	les îles Andaman	Andaman Adaları
21	les îles Nicobar	Nikobar Adaları

Bölüm 208 : Des nouvelles d'Ouzbékistan (8 Haziran 2013)

1. “**Ouzbékistan** est en **Asie centrale**. Ses voisins sont **le Kazakhstan** au nord, **le Turkménistan** et l’Afghanistan au sud, **le Tadjikistan** et **le Kirghizistan** à l’est” (0:38).
2. “Le pays fait 447400 km², la capitale est **Tachkent** et l’Ouzbékistan donne sur **la Mer d’Aral** qui est une **mer fermée**, donc c’est un **pays enclavé**” (0:52).



Harita 88. Bölüm 208 program görseli

3. “A partir du 2^{ème} siècle après JC, les villes de **Samarkand** et **Boukhara** se trouvent sur la route de la soie qui sera le principal axe de commerce entre l’Europe et l’**Extrême-Orient** et ce jusqu’au 15^{ème} siècle” (1:39).
4. “La région est successivement conquise par les Arabes, les Iraniens, puis **les Seldjoukides** qui sont des nomades turcophones ; elle est ensuite intégrée dans l’**Empire mongol** de **Gengis Khan**, puis dans celui de **Tamerlan** un guerrier turco-mongol né près de Samarkand” (1:54).



Harita 89. Bölüm 208 program görseli

5. “Aujourd’hui la plupart des citoyens ouzbeks sont de l’**ethnie ouzbèke**, soit 80% de la population du pays, 6% sont des **Russes**, 5% des **Tadjiks**, 3% des **Casaques**” (3:02).
6. “C’est un pays désertique avec au nord **le Kyzylkoum**, l’un des plus grands déserts d’Asie centrale et au sud-ouest **le désert du Karakoum**. Les deux grands fleuves d’Asie centrale : **le Syr-Daria** et l’**Amou-Daria** se jettent dans la mer d’Aral” (3:17).

1	Ouzbékistan	Özbekistan
2	Asie centrale	Orta Asya
3	le Kazakhstan	Kazakistan
4	le Turkménistan	Türkmenistan
5	le Tadjikistan	Tacikistan
6	le Kirghizistan	Kırgızistan
7	la Mer d'Aral	Aral Gölü
8	mer fermée	kapalı deniz
9	pays enclavé	denize kıyısı olmayan ülke
10	Samarkand	Semerkant
11	Boukhara	Buhara
12	l'Extrême-Orient	Uzak Doğu
13	les Seldjoukides	Selçuklular
14	l'Empire mongol	Moğol İmparatorluğu
15	Gengis Khan	Cengiz Han
16	Tamerlan	Timur
17	l'ethnie ouzbèke	Özbek kavmi
18	Russes	Ruslar
19	Tadjiks	Tacikler
20	Casaques	Kazaklar
21	le Kyzylkoum	Kızılkoum Çölü
22	le désert du Karakoum	Karakoum Çölü
23	le Syr-Daria	Seyhun (Siri Derya) nehri
24	l'Amou-Daria	Ceyhun (Amu Derya) nehri

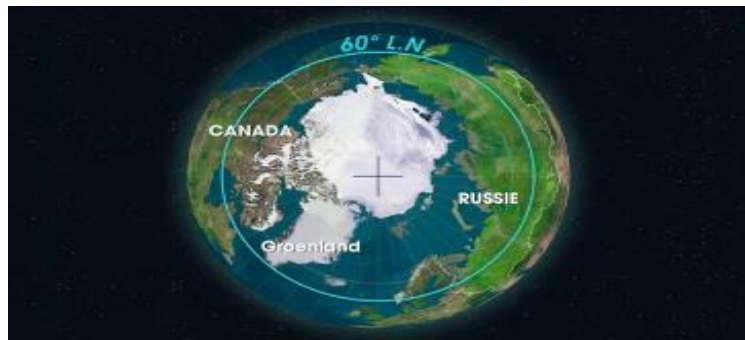
Bölüm 99 : La Russie : une grande puissance 1/2 (22 Mayıs 2010)

1. “**La Russie**, c’est le cœur même de **l’Eurasie**. Avec son extension presque horizontale sur un linéaire de 9000 km., elle s’étend de la porte de l’Europe à l’extrémité de l’Asie, soit de Kaliningrad au détroit de Béring, ce qui fait 11 **fuseaux horaires** différents : quand il est midi à Moscou, il est 19 heures sur **l’île de Sakhaline**” (0:48).
2. “Ce pays est immense et pourtant il est presque enclavé, entouré par 14 Etats voisins. Il ouvre aussi sur de longues frontières maritimes donnant sur **la Mer Baltique** à l’ouest, **la mer de Barents** au nord-ouest, **l’océan glacial arctique** au centre, **la mer de Béring**, **la mer de d’Okhotsk** et **la mer du Japon** à l’est, et au sud la mer noire et la mer caspienne” (1:14).



Harita 90. Bölüm 99 program görseli

3. “L’absence de **relief** a poussé ce pays à vouloir toujours là aussi s’étendre et à rechercher des **frontières naturelles** pour assurer la protection du pouvoir central: notamment **les montagnes** du Pamir et de **Tian Shan** en Asie centrale, le désert du Karakoum en **Turkménie**, **le fleuve Amour** et la mer de Béring en Extrême orient et enfin **les monts du Caucase** au sud” (2:09).
4. “Plus de la moitié de ce pays est situé au nord du 60^{ème} de **latitude nord**, ce qui est la latitude du nord Canada ou celle du **Groenland**” (2:35).



Harita 91. Bölüm 99 program görseli

5. “Le régime de plaine laisse pénétrer loin à l’intérieur du pays les masses d’air venant de **l’Arctique**, voilà pourquoi la Russie est un pays froid ouvrant sur **la Taïga** et **la toundra**, c’est là que se trouve **le pergélisol**, ce sol gelé en permanence qui rend impossible la moindre agriculture” (2:45).

1	la Russie	Rusya
2	l'Eurasie	Avrasya
3	fuseaux horaires	saat dilimleri
4	l'île de Sakhaline	Sahalin Adası
5	la Mer Baltique	Baltık Denizi
6	la mer de Barents	Barents Denizi
7	l'océan glacial arctique	Arktik (Buz) Okyanusu
8	la mer de Béring	Bering Denizi
9	la mer d'Okhotsk	Ohotsk Denizi
10	la mer du Japon	Japon Denizi
11	relief	engebe
12	frontières naturelles	doğal sınırlar
13	les montagnes de Tian Shan	Tanrı Dağları
14	Turkménie	Türkmenistan
15	le fleuve Amour	Amur Nehri
16	les monts du Caucase	Kafkas Dağları
17	latitude nord	kuzey paraleli
18	Groenland	Grönland
19	l'Arctique	Arktika
20	la taïga	tayga
21	la toundra	tundra
22	le pergélisol	donmuş toprak

Bölüm 39 : Le cinquième pilier (8 Kasım 2008)

1. “La ville de la Mecque est en Arabie Saoudite à quelques 70 km. de **Djedda** et à 400 km. au sud de Médine, autre ville sainte de l’Islam” (0:41).
2. “Au début de l’ère chrétienne, les bédouins arabes de cette région vénéraient déjà divinité « pierre sacrée », donc justement **la pierre noire de la Kaaba** à la Mecque” (1:09).



Harita 92. Bölüm 39 program görseli

3. “C’est dans ce contexte que vient s’inscrire la naissance d’une nouvelle religion, l’Islam au 7^{ème} siècle de notre ère. Son prédicateur est **Mahomet** né à la Mecque vers 570 de notre ère, il reçoit de **l’archange Gabriel des révélations** qu’il vient reciter à ses proches” (1:20).
4. “Peu avant de mourir en 632, Mahomet instaure un **pèlerinage** qui doit être accompli entre le 8 et le 13 du dernier mois de **l’année lunaire** [...] Ce pèlerinage, c’est le cinquième pilier d’Islam, après **la profession de foi, les cinq prières quotidiennes, le jeûne du Ramadan** et **l’aumône**” (1:44).



Harita 93. Bölüm 39 program görseli

5. “Les musulmans partent de la grande mosquée, **la Masjid al-Haram** construite autour de la Kaaba, puis parcourent cette fois le chemin entre **les collines de Safaa** et **Marwa** et se dirigent ensuite vers **Arafat**. Arafat c’est le lieu où le prophète avait fait son **sermon d’adieu** aux musulmans” (3:17).
6. “Là, **les pèlerins** prient jusqu’au **coucher du soleil**; le lendemain ils partent pour **Mina** où ils lapident les trois **stèles** de **Satan** avec 49 **cailloux** ramassés sur le chemin; ils campent là 3 jours et finissent le pèlerinage en revenant à la Mecque où il tourne 7 fois autour de la Kaaba” (3:36).

1	Djedda	Cidde
2	la pierre noire	Hacer-ül Esved (taşı)
3	la Kaaba	Kâbe
4	Mahomet	Hz.Muhammed
5	l'archange Gabriel	Başmelek Cebrail
6	des révélations	vahiylar
7	pèlerinage	Hac
8	l'année lunaire	ay yılı
9	la profession de foi	Kelime-i Şehadet
10	les cinq prières quotidiennes	beş vakit namaz
11	le jeûne du Ramadan	Ramazan orucu
12	l'aumône	Zekât
13	la Masjid al-Haram	Mescid-i Haram
14	la colline de Safaa	Safâ tepesi
15	la colline de Marwa	Merve tepesi
16	Arafat	Arafat (dağı)
17	sermon d'adieu	Veda hutbesi
18	les pèlerins	hacılar
19	coucher du soleil	gün batımı
20	Mina	Mina
21	stèles	sütunlar
22	Satan	Şeytan
23	cailloux	çakıl taşları

Bölüm 316 : Les montagnes : Eternelle Périphérie (5 Kasım 2016)

1. “Voici un planisphère qui nous montre les reliefs de la terre où apparaissent les principaux massifs des chaînes montagne. Parmi lesquels **des Rocheuses** dont le point culminant est **le Mont Elbert**, **des Andes**, **l’Atlas**, le Massif éthiopien, **les Alpes**, **le Caucase** et **Monts Zagros**; **les monts Tian Shan** en Chine, l’Himalaya où se trouve **l’Everest**, le plus haut sommet du monde culminant à 8848 m., **les Monts Maoke** et **les Monts Bismarck**” (0:48).



Harita 94. Bölüm 316 program görseli

2. “Pendant plusieurs siècles, **la cartographie** des montagnes est restée approximative, on voit par cette carte du 18^{ème} siècle montrant **le Mont Athos** que la représentation du relief est un défi pour **les cartographes** qui cherchent des subterfuges pour l’illustrer” (1:37).
3. “Cette conquête des sommets se poursuit toujours aujourd’hui : **le sommet** ouest du **Link Sar** au Pakistan a été atteint pour la première fois en 2015, certains sommets n’ont vraisemblablement jamais été escaladés comme **le Karjiang** au **Tibet** dont l’ascension est particulièrement dangereuse” (3:11).



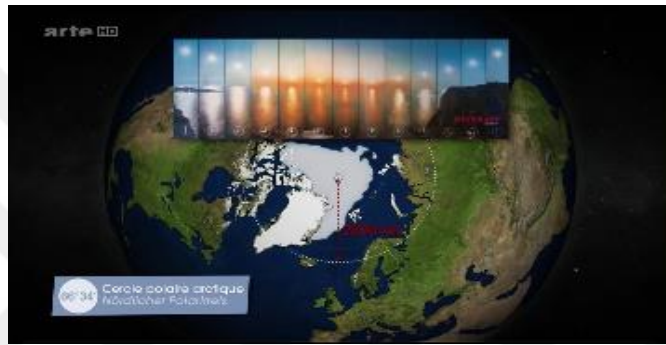
Harita 95. Bölüm 316 program görseli

4. “L’isolement de ces montagnes peut aussi générer de l’insécurité, parce qu’elles abritent des activités illégales comme la production et le trafic de **drogue**, notamment dans les Andes en Colombie, au **Pérou**, en **Bolivie** ; dans **Croissant d’or** entre l’Afghanistan, le Pakistan l’Iran ; dans **le Triangle d’or** entre la Birmanie, la Thaïlande, le Laos où le relief à favoriser le développement des cultures de **pavot** et donc la production d’**opium**” (3:44).

1	des Rocheuses	Rocky Dağları
2	le Mont Elbert	Elbert Dağı
3	des Andes	And Dağları
4	l'Atlas	Atlas Dağları
5	le Massif éthiopien	Etiyopya dağ kitlesi
6	les Alpes	Alp Dağları
7	le Caucase	Kafkas Dağları
8	Monts Zagros	Zagros Dağları
9	les monts Tian Shan	Tanrı Dağları
10	l'Everest	Everest Tepesi
11	les Monts Maoke	Maoke Dağları
12	les Monts Bismarck	Bismark Sıradağları
13	la cartographie	haritacılık
14	le Mont Athos	Athos Dağı
15	les cartographes	haritacılar
16	le sommet	dağ zirvesi
17	Link Sar	Link Sar Dağı
18	le Karjiang	Karjiang Dağı
19	Tibet	Tibet
20	drogue	uyuşturucu
21	Pérou	Peru
22	Bolivie	Bolivya
23	Croissant d'or	Altın Hilal (bölgesi)
24	le Triangle d'or	Altın Üçgen (bölgesi)
25	pavot	haşhaş
26	opium	afyon

Bölüm 260 : Arctique, la fin du sanctuaire (13 Aralık 2014)

1. “Voici le **Pôle Nord** vu de l’espace ; arctic cela vient du **grec árktos** qui signifie « ours » par référence à la **Petite Ourse** avec son **étoile polaire** que l’on voit ici à la verticale du **Pôle Nord géographique** à ne pas confondre avec le **Pôle Nord magnétique** qui est mobile” (1:08).
2. “Et bien tout le monde n’a pas les mêmes critères pour définir l’Arctique. Pour le **géographe la zone arctique** commence au **cercle polaire** situé à environ 2600 km. du Pôle Nord ; ce cercle correspond à la limite à partir de laquelle le **soleil** ne se couche pas lors du **solstice d’été** le 21 juin et ne se lève plus au **solstice d’hiver** le 21 décembre” (1:25).



Harita 96. Bölüm 260 program görseli

3. “Pour un **météorologue**, ce sera la **ligne isotherme** des 10 degrés, car c’est cette **variation température** qui décide de la variation de la **flore** : 10 degrés c’est la différence entre la taïga où pousse les conifères et la toundra où il n’y a que des **mousses**, des **lichens**, de l’**herbe**” (1:47).
4. “Cette ligne isotherme convient aussi aux **biologistes**, car avec ce changement de végétation vient le changement des écosystèmes et la présence de la **faune arctique**, **ours polaire**, **renard**, **loup**, **sterne**. Et enfin pour celui qui étudie les sols, le **pédologue**, le critère c’est le seul qui reste gelé tout au long de l’année, c’est ce que l’on appelle le pergélisol” (2:05).



Harita 97. Bölüm 260 program görseli

5. “Six Etats sont riverains de cette zone ; le Canada, les Etats-Unis avec l’**Alaska**, la Russie, la **Norvège** par sa côte nord et sa souveraineté sur l’**archipel du Svalbard**, l’**Islande**, et le Groenland qui est sous souveraineté danoise” (2:34).

1	le Pôle Nord	Kuzey Kutbu
2	l'espace	uzay
3	grec	Yunanca
4	la Petite Ourse	Küçük Ayı
5	étoile polaire	Kutup Yıldızı
6	Pôle Nord géographique	Coğrafi Kuzey Kutbu
7	le Pôle Nord magnétique	Manyetik Kuzey Kutbu
8	le géographe	coğrafyacı
9	la zone arctique	Arktik Bölgesi
10	cercle polaire	kutup dairesi
11	le soleil	Güneş
12	solstice d'été	yaz gündönümü
13	solstice d'hiver	kış gündönümü
14	météorologue	meteorolog
15	la ligne isotherme	izotermal hat
16	variation température	sıcaklık değişimi
17	la flore	flora
18	mousses	yosunlar
19	lichens	likenler
20	l'herbe	ot
21	biologistes	biyolojistler
22	la faune arctique	Arktik faunası
23	ours polaire	Kutup ayısı
24	renard	tilki
25	loup	Kurt
26	sterne	Arktik deniz kırlangıcı
27	le pédologue	pedolog
28	l'Alaska	Alaska
29	la Norvège	Norveç
30	l'archipel du Svalbard	Svalbard Takımadası
31	l'Islande	İzlanda

Bölüm 262 : Xinjiang : le grand ouest chinois (8 Kasım 2008)

1. “Le Xinjiang est la plus occidentale des **provinces** chinoises et elle est voisine de huit Etats: **la Mongolie**, la Russie, le Kazakhstan, le Kirghizistan, le Tadjikistan, l’Afghanistan, le Pakistan et l’Inde” (0:43).
2. “Dans ce territoire du Xinjiang, on trouve quatre chaînes de montagnes : **l’Altaï** au nord, le Tian shan, le Pamir à l’ouest, **les monts Kunlun** au sud qui sont les plus hauts ; on trouve aussi **le désert du Taklamakan** dans **le bassin du Tarim** et les déserts du **bassin de Dzungarie** et **le bassin de Tourfan**” (1:22).



Harita 98. Bölüm 262 program görseli

3. “Le Xinjiang est une région pluriethnique, là habitent des **Uïghours**, des **Han**, l’ethnie majoritaire en Chine, des **Kazakhs**, des **Kirghizes**, des **Hui**, des **Mongols** et enfin des Tadjiks dans le Pamir à la frontière avec le Pakistan” (1:48).
4. “Début XX^{ème} siècle, le Xinjiang connaît deux indépendances : lors de **la première république du Turkestan orientale** turc et islamique entre novembre 1933 et février 1934, et lors de **la seconde république du Turkestan oriental** pro-soviétique entre 1944 et 1949” (3:19).



Harita 99. Bölüm 262 program görseli

5. “Dans les années 1950, seule, la ville de **Hami** est reliée au réseau chinois, puis c’est au tour de Ürümqi en 1962 ; la ligne est prolongée jusqu’à la frontière kazakhe au début des années 1990” (4:35).
6. “Cette ligne de **chemin de fer** en ouvrant des zones autrefois difficiles d’accès a entraîné le développement ou la construction des nouvelles villes comme Ürümqi, **Shihezi**, **Kuitun**, **Karamay** des villes principalement peuplées de Han” (5:45).

1	le Xinjiang	Sincan Özerk Bölgesi
2	provinces	eyaletler
3	la Mongolie	Moğolistan
4	l'Altai	Altay Dağları
5	les monts Kunlun	Kunlun Dağları
6	le désert du Taklamakan	Taklamakan Çölü
7	le bassin du Tarim	Tarım Havzası
8	bassin de Dzungarie	Cungarya Havzası
9	le bassin de Tourfan	Turfan Havzası
10	Uuïghours	Uygurlar
11	Han	Hanlar
12	Kazakhs	Kazaklar
13	Kirghizes	Kırgızlar
14	Hui	Huiler
15	Mongols	Moğollar
16	la première république du Turkestan orientale	Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti
17	la seconde république du Turkestan oriental	Doğu Türkistan Cumhuriyeti
18	Hami	Kumul (şehri)
19	chemin de fer	demiryolu
20	Shihezi	Şihenze (şehri)
21	Kuitun	Kuytun (şehri)
22	Karamay	Karamay (şehri)

Bölüm 247 : L'Ecosse et le royaume désuni (13 Eylül 2014)

1. “Voici **l'archipel des îles britanniques**, il regroupe de nombreuses îles qui se répartissent entre deux Etats souverains : **l'Irlande** et le Royaume-Uni ; et le Royaume-Uni lui-même est formé par quatre nations : **L'Irlande du Nord** d'un côté et de l'autre sur **l'île de Grande Bretagne** : **L'Angleterre**, **le Pays de Galles** et **l'Ecosse**” (0:50).
2. “Maintenant, concentrons-nous sur l'Ecosse. Son territoire est plutôt montagneux avec au nord les Hautes Terres, plus communément appelées « highlands » qui abrite le point culminant du Royaume-Uni, **le Ben Nevis**, les Basses-Terres au centre et enfin les Hautes Terres du sud” (1:11).



Harita 100. Bölüm 247 program görseli

3. “Et puis enfin il y a les énergies fossiles. On voit sur la carte l'Ecosse détient aussi du charbon, des gisements de pétrole très nombreux en offshore dont l'exploitation et le raffinage sont basés autour du **port Aberdeen**” (3:00).
4. “Au tournant du II^{ème} siècle après J.C, **l'Empire romain** comprend une partie de l'île de grande Bretagne alors appelait « Bretagne » ou « Britannia » en latin, les romains vont ensuite édifier deux murs : **le mur d'Hadrien**, **le mur d'Antonin** pour se protéger des invasions pictes venus du nord d'un territoire alors appelait « **la Calédonie** » ou « la Calédonia »” (3:59).
5. “Huit siècles plus tard en 843, né **le Royaume d'Ecosse** aussi appelé « **Royaume d'Alba** » qui réunit **les Pictes** et **les Scots** et roi d'Ecosse cherche ensuite à étendre leur territoire vers le sud vers **le Royaume Britannique de Strathclyde** et **le Royaume de Northumbrie**” (4:24).



Harita 101. Bölüm 247 program görseli

1	l'archipel des îles britanniques	Britanya Takımadaları
2	l'Irlande	İrlanda
3	l'Irlande du Nord	Kuzey İrlanda
4	l'île de Grande Bretagne	Büyük Britanya Adası
5	l'Angleterre	İngiltere
6	le Pays de Galles	Galler
7	l'Ecosse	İskoçya
8	le Ben Nevis	Ben Nevis Dağı
9	port Aberdeen	Aberdeen Limanı
10	l'Empire romain	Roma İmparatorluğu
11	le mur d'Hadrien	Hadrian Duvarı
12	le mur d'Antonin	Antoninus Duvarı
13	la Calédonie	Kaledonya
14	le Royaume d'Ecosse	İskoçya Krallığı
15	Royaume d'Alba	Alba Krallığı
16	les Pictes	Piktler
17	les Scots	İskoçlar
18	le Royaume Britannique de Strathclyde	Strathclyde Krallığı
19	le Royaume de Northumbrie	Northumbria Krallığı

Bölüm 268 : Chères Terres Rares (14 Mart 2015)

1. “Regardez ces cailloux. Vous voyez là de l'**erbiu**m, là c’est du **thulium**, du **cériu**m, du **néodyme**, du **samarium**, ce sont des terres dit rares, mais en réalité ces minéraux ne sont pas rares, mais ils sont très dispersés dans l’écorce terrestre géographiquement et géologiquement, donc ils sont difficiles d’accès” (0:46).
2. “Et si vous vous souvenez à l’école avoir appris **le tableau périodique des éléments**, c’est dans ce tableau que l’on trouve ces fameuses **terres rares**, soit les 15 **lanthanides** plus **le scandium** et **l’yttrium**” (1:08).



Harita 102. Bölüm 268 program görseli

3. “On trouve de l’yttrium dans les luminophores des télévisions à écran plat. On utilise le cérium dans le secteur de l’optique pour le polissage du **verre**, **le gadolinium** pour **l’imagerie médicale**, car c’est un agent de contraste: on fait une injection de gadolinium aux personnes qui passent une **IRM**, enfin **le terbium** est utilisé pour la fabrication des ampoules à basse consommation” (1:56).
4. “En 1927, les Chinois découvrent les immenses gisements des terres rares situées en **Mongolie intérieure à Bayan Obo**” (4:09).
5. “Plusieurs sources estiment que **la Corée du Nord** disposerait des plus importantes réserves mondiales de terres rares. Le site de Jongju que vous voyez là sur la carte abriterait 216 millions de tonnes d’**oxydes de terres rares**, soit le double des réserves mondiales” (8:27).



Harita 103. Bölüm 268 program görseli

1	l'erbium	erbiyum
2	thulium	tulyum
3	cérium	seryum
4	néodyme	neodimyum
5	samarium	samaryum
6	le tableau périodique des éléments	Elementlerin Periyodik Tablosu (Periyodik Tablo)
7	terres rares	nadir toprak elementleri
8	lanthanide(s)	lantanit(ler)
9	le scandium	skandiyum
10	l'yttrium	itriyum
11	verre	cam
12	le gadolinium	gadolinyum
13	l'imagerie médicale	tıbbi görüntüleme
14	IRM	MRG
15	le terbium	terbiyum
16	Mongolie intérieure	İç Moğolistan (Özerk Bölgesi)
17	Bayan Obo	Bayan Obo (maden sahası)
18	la Corée du Nord	Kuzey Kore
19	oxydes de terres rares	nadir toprak oksitleri

6.4.

FRANSIZCA-TÜRKÇE ALFABETİK COĞRAFYA TERİMCESİ

No	Fransızca Terim/Söz Varlığı	Türkçe Karşılığı	Geçtiği Bölüm
1	abeille	arı	Bölüm 248
2	accès	giriş yolu	Bölüm 35
3	activités de l'homme	beşeri faaliyetler	Bölüm 1
4	Açores	Azorlar (takımada)	Bölüm 38
5	affluents	kol (nehir)	Bölüm 121
6	Afghanistan	Afganistan	Bölüm 4
7	Afrique	Afrika	Bölüm 2
8	Afrique australe	Güney Afrika (bölgesi)	Bölüm 2
9	Afrique de l'ouest	Batı Afrika	Bölüm 88
10	agriculture extensive	ekstansif tarım	Bölüm 11
11	agriculture intensive	yoğun tarım	Bölüm 11
12	agriculture méditerranéenne	Akdeniz (tipi) tarımı	Bölüm 28
13	agriculture vivrière	geçimlik tarım	Bölüm 101
14	agroalimentaire	tarımsal gıda	Bölüm 101
15	aigrettes	ak balıkçılar	Bölüm 233
16	Aksai Chin	Aksai Çin (bölgesi)	Bölüm 144
17	Alep	Halep (şehri)	Bölüm 261
18	Alexandrie	İskenderiye (şehri)	Bölüm 261
19	Algérie	Cezayir	Bölüm 4
20	alimentation	beslenme	Bölüm 1
21	alliés occidentaux	Batılı müttefikler	Bölüm 4
22	Alodie	Alodia	Bölüm 165
23	altitude	yükselti	Bölüm 216
24	amande(s)	badem	Bölüm 280
25	Amazonie	Amazon ormanları	Bölüm 38
26	Amérique	Amerika Kıtası	Bölüm 11
27	Amérique centrale	Orta Amerika	Bölüm 117
28	Amérique du nord	Kuzey Amerika	Bölüm 117
29	Amérique latine	Latin Amerika	Bölüm 30
30	amphibiens	amfibiler	Bölüm 217
31	anchois	hamsi	Bölüm 319
32	anglo-iranien « Oil Company »	İngiliz-İran Petrol Şirketi	Bölüm 4
33	anti-soviétique	Sovyet karşıtı	Bölüm 4
34	antibiotiques	antibiyotikler	Bölüm 1
35	après Jésus-Christ	İsa'dan sonra	Bölüm 165

36	aqueduc national	İsrail Ulusal Su Taşıyıcısı	Bölüm 104
37	Arabie saoudite	Suudi Arabistan	Bölüm 4
38	Arafat	Arafat (dağı)	Bölüm 39
39	architecture monumentale	anıtsal mimari	Bölüm 186
40	asiatique	Asyalı	Bölüm 2
41	Asie centrale	Orta Asya	Bölüm 208
42	Athènes	Atina	Bölüm 35
43	aubergine	patlıcan	Bölüm 248
44	avifaune	kuş faunası	Bölüm 233
45	Bactres	Baktra (kenti)	Bölüm 261
46	Bahr el Ghazal	Bahr el Gazal (bölgesi)	Bölüm 169
47	Banda	Banda	Bölüm 169
48	Bangladesh	Bangladeş	Bölüm 248
49	Bangui	Bangui	Bölüm 169
50	Baray occidental	Batı Baray	Bölüm 186
51	Baray oriental	Doğu Baray	Bölüm 186
52	Barays	Baraylar	Bölüm 186
53	barrage d'Assouan	Asvan Barajı	Bölüm 1
54	barrage d'Atatürk	Atatürk Barajı	Bölüm 1
55	barrage d'Ilisu	Ilisu Barajı	Bölüm 205
56	barrage de Kandadji	Kandadji Barajı	Bölüm 205
57	barrage de Karakaya	Karakaya Barajı	Bölüm 205
58	barrage de Keban	Keban Barajı	Bölüm 205
59	barrages hydroélectriques	hidroelektrik barajları	Bölüm 216
60	base militaire	askeri üs	Bölüm 38
61	bassin	havza	Bölüm 121
62	bassin de Dzungarie	Cungarya Havzası	Bölüm 262
63	bassins fluviaux	nehir havzaları	Bölüm 205
64	bateaux	gemiler	Bölüm 233
65	Bayan Obo	Bayan Obo (maden sahası)	Bölüm 268
66	becs	gagalar	Bölüm 233
67	belges	Belçikalı	Bölüm 169
68	Bénin	Benin	Bölüm 88
69	bétail	sürü hayvanları	Bölüm 1
70	beurre	tereyağı	Bölüm 28
71	biocarburants	biyoyakıtlar	Bölüm 11
72	biologistes	biyolojistler	Bölüm 260
73	Bipolarité Est-Ouest	Doğu-Batı kutupluluğu	Bölüm 4
74	blé	buğday	Bölüm 28
75	bloc(s)	blok	Bölüm 35

76	bois	ahşap	Bölüm 233
77	Bolivie	Bolivya	Bölüm 316
78	Bosphore	İstanbul Boğazı	Bölüm 35
79	Boug	Bug Nehri	Bölüm 35
80	Boukhara	Buhara	Bölüm 208
81	breuvage	içecek	Bölüm 280
82	brevets	patentler	Bölüm 248
83	Britanniques	Britanyalılar	Bölüm 88
84	Brunei	Brunei	Bölüm 185
85	Burkina Faso	Burkina Faso	Bölüm 88
86	Burundi	Burundi	Bölüm 121
87	cacao	kakao	Bölüm 88
88	cacaoculteurs	kakao yetiştiricileri	Bölüm 280
89	cacaoyer	kakao ağacı	Bölüm 280
90	Cachemire	Keşmir	Bölüm 144
91	café	kahve	Bölüm 88
92	cailloux	çakıl taşları	Bölüm 39
93	califat omeyyade	Emevi hilafeti	Bölüm 165
94	califat ottoman	Osmanlı hilafeti	Bölüm 4
95	calotte glaciaire	buz tabakası	Bölüm 38
96	Cambodge	Kamboçya	Bölüm 186
97	Canada	Kanada	Bölüm 1
98	canne à sucre	şeker kamışı	Bölüm 305
99	capitale	başkent	Bölüm 44
100	capitaux	sermaye	Bölüm 44
101	caprins	keçi	Bölüm 223
102	carburant	yakıt	Bölüm 44
103	carburants végétales	bitkisel yakıtlar	Bölüm 11
104	cargaison	gemi (yükü)	Bölüm 280
105	Caroline du sud	Güney Carolina	Bölüm 30
106	carte	harita	Bölüm 165
107	cartographe	kartograf	Bölüm 30
108	Casaques	Kazaklar	Bölüm 208
109	cataractes	akanaklar	Bölüm 165
110	catastrophe minière	maden faciası	Bölüm 69
111	catastrophes naturelles	doğal afetler	Bölüm 117
112	Catherine II	II. Katerina	Bölüm 35
113	Caucase	Kafkasya	Bölüm 35
114	Célèbes	Selebes (Sulawesi)	Bölüm 280
115	centrale hydroélectrique	hidroelektrik santrali	Bölüm 205

116	cercle polaire	kutup dairesi	Bölüm 260
117	céréales	tahıl (üretimi)	Bölüm 28
118	cérémonies	merasimler	Bölüm 280
119	cérium	seryum	Bölüm 268
120	Ceylan	Seylan (Srilanka)	Bölüm 280
121	chaînes de montagnes	sıradağlar	Bölüm 216
122	Chang'an	Çangan (kenti)	Bölüm 261
123	chapati	çapati (hint ekmeği)	Bölüm 11
124	chasseurs-cuilleurs	avcı-toplayıcılar	Bölüm 248
125	chauves-souris	yarasalar	Bölüm 1
126	chemin de fer	demiryolu	Bölüm 262
127	chemins de fer	demiryolları	Bölüm 69
128	chimie	kimya	Bölüm 101
129	chinchard	istavrit	Bölüm 319
130	choc pétrolier	Petrol Krizi	Bölüm 11
131	christianisme	Hristiyanlık	Bölüm 216
132	Christophe Colomb	Kristof Kolomb	Bölüm 30
133	chrome	krom	Bölüm 44
134	CIA	CIA	Bölüm 4
135	civilisation africain	Afrika medeniyeti	Bölüm 4
136	civilisation bouddhiste	Budist medeniyeti	Bölüm 4
137	civilisation chinoise	Çin medeniyeti	Bölüm 4
138	civilisation hindoue	Hindu medeniyeti	Bölüm 4
139	civilisation islamique	İslam medeniyeti	Bölüm 4
140	civilisation japonaise	Japon medeniyeti	Bölüm 4
141	civilisation latino-américain	Latin Amerika medeniyeti	Bölüm 4
142	civilisation occidentale	Batı medeniyeti	Bölüm 4
143	civilisation orthodoxe	Ortodoks medeniyeti	Bölüm 4
144	climat tropical	tropikal iklim	Bölüm 2
145	coke	kok kömürü	Bölüm 69
146	Colombie britannique	Britanya Kolumbiyası	Bölüm 30
147	colonie allemande	Alman kolonisi	Bölüm 88
148	colonie britannique	İngiliz kolonisi	Bölüm 44
149	combattants algérien	Cezayirli savaşçılar	Bölüm 4
150	combattants d'Afghanistan	Afganistanlı savaşçılar	Bölüm 4
151	combattants égyptiens	Mısırlı savaşçılar	Bölüm 4
152	complexes hôteliers	otel kompleksleri	Bölüm 305
153	conifères	kozalaklılar	Bölüm 217
154	consommation d'eau	su tüketimi	Bölüm 121
155	Constantinople	Konstantinapolis	Bölüm 35

156	constructions	yapılar	Bölüm 233
157	continent	kıta	Bölüm 4
158	continent africain	Afrika Kıtası	Bölüm 2
159	coquillages	kabuklu hayvanlar (midye, istiridye gibi)	Bölüm 233
160	corne de rhinocéros	gergedan boynuzu	Bölüm 217
161	côtes septentrionales	kuzey kıyıları	Bölüm 35
162	coucher du soleil	gün batımı	Bölüm 39
163	couleurs	renkler	Bölüm 35
164	coup de grisou	grizu patlaması	Bölüm 69
165	cours	akıntı	Bölüm 169
166	criquets pèlerins	çöl çekirgeleri	Bölüm 38
167	crocodiles	timsahlar	Bölüm 217
168	Croissant d'or	Altın Hilal (bölgesi)	Bölüm 316
169	cultures	ekilmiş araziler	Bölüm 121
170	cyclone	siklon	Bölüm 117
171	Dakhla	Dakhla	Bölüm 121
172	Danemark	Danimarka	Bölüm 38
173	Danube	Tuna Nehri	Bölüm 35
174	débouché maritime	deniz çıkışı	Bölüm 88
175	déforestations industrielles	endüstriyel ormansızlaştırmalar	Bölüm 1
176	denrées alimentaires	gıda maddeleri	Bölüm 88
177	département	il	Bölüm 305
178	dépendance	bağımlılık	Bölüm 121
179	dépeuplement	insansızlaşma	Bölüm 186
180	dérèglement climatique	iklim değişikliği	Bölüm 280
181	des abattoirs	mezbahalar	Bölüm 319
182	des agents pathogènes	ajan patojenler	Bölüm 1
183	des agriculteurs	çiftçiler	Bölüm 88
184	des Andes	And Dağları	Bölüm 316
185	des atolls	mercan adaları	Bölüm 38
186	des crustacés	kabuklular	Bölüm 319
187	des Dardanelles	Çanakkale Boğazı	Bölüm 35
188	des déforestations	ormansızlaştırmalar	Bölüm 1
189	des désertifications	çölleşmeler	Bölüm 1
190	des destinations intercontinentales	kıtalararası destinasyonlar	Bölüm 1
191	des écosystèmes	ekosistemler	Bölüm 1
192	des élevages	çiftlikler	Bölüm 1
193	des émeutes de la faim	açlık isyanları	Bölüm 28

194	des fronts	cepheler	Bölüm 35
195	des infirmières	hemşireler	Bölüm 44
196	des inondations	seller	Bölüm 88
197	des Inuits	İnuitler	Bölüm 38
198	des médecins	doktorlar	Bölüm 44
199	des métis	melezler	Bölüm 101
200	des mollusques	yumuşakçalar	Bölüm 1
201	Des noirs	siyahlar	Bölüm 101
202	des nuages	sürüler	Bölüm 38
203	des ONG	STK'lar	Bölüm 205
204	des organismes	organizmalar	Bölüm 1
205	des pénuries	kıtlıklar	Bölüm 28
206	des phosphates	fosfat	Bölüm 101
207	des poissons à nageoires	yüzgeçli balıklar	Bölüm 319
208	des révélations	vahiyler	Bölüm 39
209	des Rocheuses	Rocky Dağları	Bölüm 316
210	des savanes	savanlar	Bölüm 2
211	des services	hizmetler	Bölüm 88
212	désert	çöl	Bölüm 2
213	développement urbain	kentleşme	Bölüm 88
214	Diego Garcia	Diego Garcia (adası)	Bölüm 38
215	diversité	çeşitlilik	Bölüm 233
216	Djedda	Cidde	Bölüm 39
217	Dniepr	Dinyeper Nehri	Bölüm 35
218	Dnjestr	Dinyester Nehri	Bölüm 35
219	Don	Don Nehri	Bölüm 35
220	drogue	uyuşturucu	Bölüm 316
221	dynastie	hanedan	Bölüm 165
222	eau douce	tatlı su	Bölüm 121
223	eau salée	tuzlu su	Bölüm 35
224	échassiers	uzun bacaklı kuşlar	Bölüm 233
225	écocide	ekosid (çevre soykırımı)	Bölüm 186
226	écriture	yazı biçimi	Bölüm 165
227	effet de serre	sera etkisi	Bölüm 205
228	Egypte	Mısır	Bölüm 4
229	électronique	elektronik	Bölüm 101
230	élevage	hayvancılık	Bölüm 28
231	élevage de bovins	sığırcılık	Bölüm 101
232	élevage des ovins	koyunculuk	Bölüm 101
233	embarcations à voile	yelkenli sandallar	Bölüm 233

234	émissions de gaz à effet de serre	sera gazları	Bölüm 205
235	énergie renouvelable	yenilenebilir enerji	Bölüm 11
236	énergies fossiles	fosil yakıtlar	Bölüm 205
237	(énergie) solaire	güneş (enerjisi)	Bölüm 205
238	engrais	gübre	Bölüm 11
239	équipements	ekipman	Bölüm 44
240	ère carbonifère	Karbonifer Devri	Bölüm 69
241	érosion	erozyon	Bölüm 11
242	Erythrée	Eritre	Bölüm 121
243	ESB	BSE	Bölüm 1
244	esclaves	köleler	Bölüm 165
245	espagnol	İspanyol	Bölüm 4
246	espèces de bactéries	bakteri türleri	Bölüm 1
247	étamines	erkek organ	Bölüm 248
248	États	devletler	Bölüm 2
249	États arabes	Arap devletleri	Bölüm 121
250	États membres	üye devletler	Bölüm 28
251	États-Unis	Amerika Birleşik Devletleri	Bölüm 4
252	ethnie	etnik grup	Bölüm 261
253	étoile polaire	Kutup Yıldızı	Bölüm 260
254	Europe	Avrupa	Bölüm 28
255	Ewés	Eveler	Bölüm 88
256	expéditions	seferler	Bölüm 169
257	explorateurs	kaşifler	Bölüm 169
258	exportateur	ihracatçı	Bölüm 101
259	exportateur de produits agricoles	tarım ürünleri ihracatçısı	Bölüm 28
260	Farafra	Farafra	Bölüm 121
261	farines	unlar	Bölüm 319
262	faune	fauna	Bölüm 44
263	fédération	federasyon	Bölüm 169
264	feux de forêt	orman yangınları	Bölüm 1
265	fièvre de la Vallée du Rift	Rift Vadisi Humması	Bölüm 1
266	fioul	petrol	Bölüm 35
267	flamants roses	büyük filamingolar	Bölüm 233
268	fleuve Oubangui	Ubangi Nehri	Bölüm 169
269	fleuve Sénégal	Senegal Nehri	Bölüm 223
270	fleuve Yangtsé	Yangtze nehri	Bölüm 216
271	fleuves	nehirler	Bölüm 121
272	fonte	erime	Bölüm 38
273	forêt amazonien	Amazon ormanları	Bölüm 11

274	forêt de laurier	defne ormanı	Bölüm 38
275	forêts tropicales	tropikal ormanlar	Bölüm 1
276	fourrures	kürkler	Bölüm 217
277	français	Fransızca	Bölüm 88
278	Français	Fransızlar	Bölüm 88
279	France	Fransa	Bölüm 4
280	frontière	sınır	Bölüm 2
281	frontières naturelles	doğal sınırlar	Bölüm 99
282	fruits	meyveler	Bölüm 1
283	fruits	meyve	Bölüm 101
284	Fukushima	Fukuşima	Bölüm 205
285	fuseau horaire	saat dilimi	Bölüm 223
286	fuseaux horaires	saat dilimleri	Bölüm 99
287	G.I.	Amerikan askeri	Bölüm 4
288	gazelle dorcas	Dorkas ceylanı	Bölüm 233
289	Gengis Khan	Cengiz Han	Bölüm 208
290	Géorgie	Georgia (ABD eyaleti)	Bölüm 30
291	Ghana	Gana	Bölüm 88
292	gisements de gaz naturel	doğal gaz yatakları	Bölüm 2
293	golfe persique	Basra Körfezi	Bölüm 185
294	graisses animales	hayvansal yağlar	Bölüm 11
295	grec	Yunanca	Bölüm 260
296	greens de golf	golf sahaları	Bölüm 305
297	Groenland	Grönland	Bölüm 99
298	groupes ethniques	etnik gruplar	Bölüm 44
299	habitants	vatandaşlar	Bölüm 4
300	habitants	nüfus	Bölüm 44
301	habitat forestier	orman habitatı	Bölüm 1
302	Haïti	Haiti	Bölüm 117
303	halieutique	balıkçılık	Bölüm 319
304	Hami	Kumul (şehir)	Bölüm 262
305	Han	Hanlar	Bölüm 262
306	Harare	Harare	Bölüm 44
307	hareng	ringa balığı	Bölüm 319
308	Haute-Égypte	Yukarı Mısır	Bölüm 1
309	hectare(s)	hektar	Bölüm 28
310	Héraclius	Heraclius	Bölüm 165
311	herbicides	herbisitler	Bölüm 248
312	herbiers marins	deniz çayırları	Bölüm 233
313	hérons	balıkçılar	Bölüm 233

314	Himalaya	Himalaya(lar)	Bölüm 144
315	hindi	Hindu dili	Bölüm 305
316	Hindu Kuch	Hindukuş Dağları	Bölüm 144
317	hippocampes	denizatları	Bölüm 217
318	homicides	cinayet	Bölüm 101
319	Hong-Kong	Hong-Kong	Bölüm 1
320	Hui	Huiler	Bölüm 262
321	huiles de poisson	balık yağları	Bölüm 319
322	hydrocarbures	hidrokarbürler	Bölüm 88
323	I'île	ada	Bölüm 2
324	île de la Réunion	Réunion adası	Bölüm 305
325	île de Rodrigues	Rodriges Adası	Bölüm 305
326	île de Saint Brandon	Cargados Carajos Adası	Bölüm 305
327	îles Fidji	Fiji Adaları	Bölüm 280
328	indice	gösterge	Bölüm 121
329	Indonésie	Endonezya	Bölüm 280
330	infection respiratoire	solunum yolu enfeksiyonu	Bölüm 1
331	insecte pollinisateur	tozlayıcı böcek	Bölüm 248
332	installations touristiques	turistik tesisler	Bölüm 121
333	Institut Pasteur	Pasteur Enstitüsü	Bölüm 1
334	intérêts économiques	ekonomik çıkarlar	Bölüm 4
335	international	uluslararası	Bölüm 4
336	intervention militaire	askeri müdahale	Bölüm 4
337	Irak	Irak	Bölüm 4
338	Iran	İran	Bölüm 4
339	IRM	MRG	Bölüm 268
340	İslam	İslam	Bölüm 4
341	İsraël	İsrail	Bölüm 4
342	ivoire d'éléphant	fildişi	Bölüm 217
343	J.C	İ.Ö (İsa'dan Önce)	Bölüm 261
344	Java	Java Adası	Bölüm 280
345	Juifs	Yahudiler	Bölüm 4
346	Kaboul	Kâbil	Bölüm 4
347	Karamay	Karamay (şehri)	Bölüm 262
348	Kashgar	Kaşgar (şehri)	Bölüm 261
349	Kazakhs	Kazaklar	Bölüm 262
350	Kenya	Kenya	Bölüm 121
351	Kharguèh	Kharga	Bölüm 121
352	Khartoum	Hartum	Bölüm 121
353	Khorgos	Korgas	Bölüm 261

354	Kirghizes	Kırgızlar	Bölüm 262
355	Kuitun	Kuytun (şehri)	Bölüm 262
356	Kunming	Kunming (şehri)	Bölüm 185
357	l'industrialisation	sanayileşme	Bölüm 1
358	l'acier	çelik	Bölüm 69
359	l'activité économique	ekonomik faaliyet	Bölüm 121
360	l'ADN	DNA	Bölüm 248
361	l'Adrar	Adrar (bölgesi)	Bölüm 223
362	l'Afrique de l'Est	Doğu Afrika	Bölüm 2
363	l'Afrique de l'Ouest	Batı Afrika	Bölüm 38
364	l'Afrique du Sud	Güney Afrika	Bölüm 2
365	l'Afrique équatoriale française	Fransız Ekvatorial Afrikası	Bölüm 169
366	l'Afrique noire	Sahra Altı Afrika	Bölüm 223
367	l'âge d'or	altın çağ	Bölüm 186
368	l'âge du Bronze	Bronz Çağı	Bölüm 69
369	l'agglomération	merkez nüfusu	Bölüm 88
370	l'agriculture	tarım	Bölüm 2
371	l'agriculture céréalière	tahıl tarımı	Bölüm 101
372	l'agriculture vivrière	geçimlik tarım	Bölüm 11
373	l'Alaska	Alaska	Bölüm 216
374	l'Algérie	Cezayir	Bölüm 223
375	l'Allemagne	Almanya	Bölüm 101
376	l'Altaï	Altay Dağları	Bölüm 262
377	l'Amazone	Amazon (nehri)	Bölüm 121
378	l'Amou-Daria	Ceyhun (Amu Derya) nehri	Bölüm 208
379	l'Angleterre	İngiltere	Bölüm 247
380	l'anguille d'Europe	Avrupa yılan balığı	Bölüm 217
381	l'année lunaire	ay yılı	Bölüm 39
382	l'Antarctique	Antarktika	Bölüm 30
383	l'anthracite	antrasit	Bölüm 69
384	l'antiquité	Antik Çağ	Bölüm 165
385	l'apartheid	apartheid	Bölüm 101
386	l'aquaculture	kültür balıkçılığı	Bölüm 121
387	l'arabe	Arapça	Bölüm 165
388	l'arachide	yer fıstığı	Bölüm 88
389	l'archange Gabriel	Başmelek Cebrail	Bölüm 39
390	l'archipel	takımada	Bölüm 38
391	l'archipel des îles britanniques	Britanya Takımadaları	Bölüm 247
392	l'archipel du Svalbard	Svalbard Takımadası	Bölüm 260
393	l'Arctique	Arktika	Bölüm 38

394	l'Argentine	Arjantin	Bölüm 28
395	l'ASEAN	ASEAN	Bölüm 185
396	l'Asie	Asya	Bölüm 2
397	l'Asie centrale	Orta Asya	Bölüm 261
398	l'Association des Nations de l'Asie du Sud-Est	Güneydoğu Asya Uluslar Birliği	Bölüm 185
399	l'astronaute	astronot	Bölüm 209
400	l'astronomie	astronomi	Bölüm 186
401	l'Atbara	Atbara	Bölüm 165
402	l'Atlantique	Atlantik (Okyanusu)	Bölüm 223
403	l'Atlas	Atlas Dağları	Bölüm 316
404	l'augmentation de la chaleur	ısının artması	Bölüm 38
405	l'aumône	Zekât	Bölüm 39
406	l'Australie	Avustralya	Bölüm 28
407	l'avion	uçak	Bölüm 1
408	l'eau potable	içme suyu	Bölüm 205
409	l'écorce terrestre	yer kabuğu	Bölüm 117
410	l'Ecosse	İskoçya	Bölüm 247
411	l'éducation	eğitim	Bölüm 121
412	l'effet d'Albédo	Albedo Etkisi	Bölüm 38
413	l'Egypte	Mısır	Bölüm 121
414	l'électricité	elektrik	Bölüm 205
415	l'éléphant de Sumatra	Sumatra fili	Bölüm 217
416	l'élevage	hayvancılık	Bölüm 101
417	l'élévation du niveau de la mer	deniz seviyesinin yükselmesi	Bölüm 121
418	l'Emirat de Kowëit	Kuveyt Emirliği	Bölüm 4
419	l'Empire britannique des Indes	Britanya Hindistanı	Bölüm 144
420	l'Empire byzantin	Bizans İmparatorluğu	Bölüm 165
421	l'Empire khmère	Khmer İmparatorluğu	Bölüm 186
422	l'Empire mongol	Moğol İmparatorluğu	Bölüm 208
423	l'empire romain	Roma İmparatorluğu	Bölüm 35
424	l'Empire romain	Roma İmparatorluğu	Bölüm 247
425	l'emploi	istihdam	Bölüm 121
426	l'énergie hydraulique	hidrolik enerji	Bölüm 205
427	l'enfouissement des canalisations	boruların gömülmesi	Bölüm 121
428	l'entretien	bakım	Bölüm 121
429	l'éolien	rüzgar türbini	Bölüm 205
430	l'épicentre	merkez üssü	Bölüm 117
431	l'Equateur	Ekvator	Bölüm 2
432	l'équilibre social	sosyal denge	Bölüm 121

433	l'erbium	erbiyum	Bölüm 268
434	l'ère industrielle	Sanayi Çağı	Bölüm 216
435	l'ère primaire	Birinci Zaman (Paleozoyik)	Bölüm 69
436	l'Erythrée	Eritre	Bölüm 2
437	l'espace	uzay	Bölüm 209
438	l'espace maritime	deniz alanı	Bölüm 35
439	l'Espagne	İspanya	Bölüm 28
440	l'est	doğu	Bölüm 2
441	l'état du Tchen-la	Çenla Devleti	Bölüm 186
442	l'Etat princier du Jammu et Cachemire	Jammu ve Keşmir prens devleti	Bölüm 144
443	l'éthanol	etanol	Bölüm 11
444	l'Ethiopie	Etiyopya	Bölüm 2
445	l'ethnie ouzbèke	Özbek kavmi	Bölüm 208
446	l'étoile polaire	Kutup Yıldızı	Bölüm 30
447	l'Euphrate	Fırat	Bölüm 1
448	l'Eurasie	Avrasya	Bölüm 99
449	l'Europe	Avrupa	Bölüm 2
450	l'Europe des Six	Altılar	Bölüm 28
451	l'Europe occidentale	Batı Avrupa	Bölüm 28
452	l'évaporation	buharlaşıma	Bölüm 121
453	l'Everest	Everest Tepesi	Bölüm 316
454	l'exportation	ihracat	Bölüm 179
455	l'expression libre	ifade özgürlüğü	Bölüm 4
456	l'Extrême-Orient	Uzak Doğu	Bölüm 208
457	l'hémisphère sud	güney yarımküre	Bölüm 101
458	l'herbe	ot	Bölüm 260
459	l'hévée	Hevea Brasiliensis (kauçuk ağacı)	Bölüm 179
460	l'Hindou Kouch	Hindukuş (Dağları)	Bölüm 261
461	l'Hindouisme	Hinduizm	Bölüm 144
462	l'homme	insan	Bölüm 1
463	l'huile	yağ	Bölüm 88
464	l'humain	insan	Bölüm 216
465	l'hygrométrie	bağıl nem	Bölüm 1
466	l'igname	yam	Bölüm 88
467	l'île d'Agalega	Agalega Adası	Bölüm 305
468	l'île de Grande Bretagne	Büyük Britanya Adası	Bölüm 247
469	l'île de Guanaja	Guanaja Adası	Bölüm 280
470	l'île de Sakhaline	Sahalin Adası	Bölüm 99

471	l'île de Tromelin	Tromelin Adası	Bölüm 305
472	l'imagerie médicale	tıbbi görüntüleme	Bölüm 268
473	l'Inde	Hindistan	Bölüm 11
474	l'information génétique	genetik bilgi	Bölüm 248
475	l'ingestion	yeme	Bölüm 1
476	l'initiative du bassin du Nil	Nil Havzası İnisiyatifi	Bölüm 121
477	l'Irlande	İrlanda	Bölüm 247
478	l'Irlande du Nord	Kuzey İrlanda	Bölüm 247
479	l'irrigation par le goutte-à-goutte	damla sulama	Bölüm 121
480	l'Islam	İslam	Bölüm 223
481	l'Islam chiïte	Şii İslam	Bölüm 144
482	l'Islam sunnite	Sünni İslam	Bölüm 144
483	l'Islande	İzlanda	Bölüm 260
484	L'Italie	İtalya	Bölüm 28
485	l'océan	okyanus	Bölüm 223
486	l'océan Atlantique	Atlantik Okyanusu	Bölüm 2
487	l'océan glacial arctique	Arktik (Buz) Okyanusu	Bölüm 99
488	l'océan Indien	Hint Okyanusu	Bölüm 2
489	l'OMS	DSÖ	Bölüm 44
490	l'or	altın	Bölüm 2
491	l'Organisation de l'Unité africaine	Afrika Birliği Örgütü	Bölüm 165
492	l'Organisation des Nations unies pour l'alimentation et l'agriculture	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü	Bölüm 319
493	l'orge	arpa	Bölüm 28
494	l'orpailage	altın arama	Bölüm 38
495	l'OTAN	NATO	Bölüm 35
496	l'OUA	AfBÖ	Bölüm 165
497	l'ouest	batı	Bölüm 2
498	l'ours à collier	Asya kara ayısı	Bölüm 216
499	l'ours à lunettes	gözlüklü ayı	Bölüm 216
500	l'ours brun	bozayı	Bölüm 216
501	l'ours des cocotiers	Malaya ayısı	Bölüm 216
502	l'ours noir américain	Amerikan kara ayısı	Bölüm 216
503	l'ours paresseux	tembel ayı	Bölüm 216
504	l'ouverture de routes	yol açma	Bölüm 38
505	l'Ukraine	Ukrayna	Bölüm 35
506	l'Union	Birlik (Avrupa Birliği)	Bölüm 35
507	l'Union européenne	Avrupa Birliği	Bölüm 28

508	l'Union internationale pour la conservation de la nature	Uluslararası Doğa Koruma Birliği	Bölüm 217
509	l'uranium	uranyum	Bölüm 101
510	l'urbanisation	şehirleşme	Bölüm 1
511	l'yttrium	itriyum	Bölüm 268
512	la AfPak	Afganistan-Pakistan	Bölüm 144
513	la Bactriane	Baktriya	Bölüm 261
514	la Baltique	Baltık Denizi	Bölüm 35
515	la bande de Gaza	Gazze Şeridi	Bölüm 104
516	la Banque mondiale	Dünya Bankası	Bölüm 121
517	la banquise	deniz buzu	Bölüm 38
518	la Belgique	Belçika	Bölüm 28
519	la biodiversité	biyoçeşitlilik	Bölüm 233
520	la biomasse	biyokütle (enerjisi)	Bölüm 205
521	la Birmanie	Myanmar (eski adı Birmanya)	Bölüm 117
522	la Bulgarie	Bulgaristan	Bölüm 35
523	la Calédonie	Kaledonya	Bölüm 247
524	la cartographie	haritacılık	Bölüm 316
525	la ceinture du cacao	Kakao kuşağı	Bölüm 280
526	la chaîne alimentaire	besin zinciri	Bölüm 1
527	la chaîne du Karakoram	Karakorum Dağları	Bölüm 144
528	la chaleur	ısı	Bölüm 38
529	la chasse	av	Bölüm 216
530	la Chine	Çin	Bölüm 28
531	la Cisjordanie	Batı Şeria	Bölüm 104
532	la civilisation khmère	Khmer medeniyeti	Bölüm 186
533	la civilisation maya	Maya medeniyeti	Bölüm 186
534	la climatisation	klimatizasyon	Bölüm 1
535	la coalition arabo-occidentale	Batı-Arap koalisyonu	Bölüm 4
536	la colline de Marwa	Merve tepesi	Bölüm 39
537	la colline de Safaa	Safâ tepesi	Bölüm 39
538	la Colombie	Kolombiya	Bölüm 30
539	la commission européenne	Avrupa Komisyonu	Bölüm 319
540	la communauté économique européenne	Avrupa Ekonomik Topluluğu	Bölüm 28
541	la compagnie diamantaire	elmas şirketi	Bölüm 44
542	la constellation de la petite ourse	Küçükayı takımyıldızı	Bölüm 30
543	la construction	inşa	Bölüm 205
544	la Corée du Nord	Kuzey Kore	Bölüm 268
545	la criminalité	suç oranı	Bölüm 101

546	la Croatie	Hırvatistan	Bölüm 216
547	la culture méroïtique	Meroe kültürü	Bölüm 165
548	la culture nationale	ulusal kültür	Bölüm 121
549	la demande	talep	Bölüm 121
550	la Dengue	Dang humması	Bölüm 1
551	la densité de population	nüfus yoğunluğu	Bölüm 117
552	la dernière glaciation	Son Buzul Çağı	Bölüm 35
553	la descendance	soy	Bölüm 248
554	la diaspora	diaspora	Bölüm 305
555	la dissémination	yayılma	Bölüm 248
556	la dynastie des Han	Han Hanedanlığı	Bölüm 261
557	la façade	kıyı şeridi	Bölüm 223
558	la famille nigéro-congolaise	Nijer-Kongo dil ailesi	Bölüm 2
559	la FAO	GTÖ	Bölüm 28
560	la faune	fauna	Bölüm 205
561	la faune arctique	Arktik faunası	Bölüm 260
562	la fièvre Jaune	sarıhumma	Bölüm 1
563	la fièvre Nipah	Nipah virüsü	Bölüm 1
564	la Finlande	Finlandiya	Bölüm 216
565	la fleur	çiçek	Bölüm 248
566	la flore	flora	Bölüm 260
567	la Fondation mondiale du Cacao	Dünya Kakao Vakfı	Bölüm 280
568	la France	Fransa	Bölüm 101
569	la frontière	sınır	Bölüm 165
570	la frontière israélo-jordanienne	İsrail-Ürdün sınırı	Bölüm 104
571	la frontière syro-jordanienne	Suriye-Ürdün sınırı	Bölüm 104
572	la frontière turco-irakienne	Türkiye-İrak sınırı	Bölüm 205
573	la frontière turco-syrienne	Türkiye-Suriye sınırı	Bölüm 205
574	la géographie humaine	beşeri coğrafya	Bölüm 117
575	la géographie physique	fiziki coğrafya	Bölüm 2
576	la Géorgie	Gürcistan	Bölüm 35
577	la géothermie	jeotermal (enerji)	Bölüm 205
578	la glace	buz	Bölüm 38
579	la graisse	yağ	Bölüm 38
580	la Grande-Bretagne	Büyük Britanya	Bölüm 35
581	la grippe	grip	Bölüm 1
582	la grippe aviaire	kuş gribi	Bölüm 1
583	la guerre de Crimée	Kırım Savaşı	Bölüm 35
584	la guerre de l'été 2008	2008 Güney Osetya Savaşı	Bölüm 35
585	la guerre froide	soğuk savaş	Bölüm 4

586	la gueule de bois	akşamdan kalma (hali)	Bölüm 217
587	la Guyane	Fransız Guyanası	Bölüm 38
588	la houille	taş kömürü	Bölüm 69
589	la Jordanie	Ürdün	Bölüm 104
590	la Kaaba	Kâbe	Bölüm 39
591	la laurisylve	defne ormanı	Bölüm 38
592	la Légionellose	Lejyoner hastalığı	Bölüm 1
593	la ligne isotherme	izotermal hat	Bölüm 260
594	la lignite	linyit	Bölüm 69
595	la lune	Ay	Bölüm 209
596	la main-d'œuvre	işgücü	Bölüm 121
597	la maladie de la vache folle	deli dana hastalığı	Bölüm 1
598	la maladie de Lyme	Lyme hastalığı	Bölüm 1
599	la maladie du Nil occidental	Batı Nil hastalığı	Bölüm 1
600	la marine russe	Rus donanması	Bölüm 35
601	la Masjid al-Haram	Mescid-i Haram	Bölüm 39
602	la matrice du terrorisme d'Al-Qaïda	El-Kaide terör matrisi	Bölüm 4
603	La Mauritanie	Moritanya	Bölüm 223
604	la mécanisation	makineleşme	Bölüm 11
605	La Mecque	Mekke	Bölüm 4
606	la menace soviétique	Sovyet tehdidi	Bölüm 4
607	la Méningite	menenjit	Bölüm 1
608	la mer	deniz	Bölüm 165
609	la Mer Baltique	Baltık Denizi	Bölüm 99
610	la Mer caspienne	Hazar Denizi	Bölüm 261
611	la mer d'Arabie	Arap Denizi	Bölüm 144
612	la Mer d'Aral	Aral Gölü	Bölüm 208
613	la mer d'Okhotsk	Ohotsk Denizi	Bölüm 99
614	la mer de Barents	Barents Denizi	Bölüm 99
615	la mer de Béring	Bering Denizi	Bölüm 99
616	la mer du Japon	Japon Denizi	Bölüm 99
617	la mer Egée	Ege Denizi	Bölüm 30
618	la mer Méditerranée	Akdeniz	Bölüm 2
619	la mer Morte	Lût Gölü	Bölüm 104
620	la mer Noire	Karadeniz	Bölüm 35
621	la Moldavie	Moldova	Bölüm 35
622	la Mongolie	Moğolistan	Bölüm 262
623	la montée du niveau de la mer	deniz seviyesinin yükselmesi	Bölüm 121
624	la mouche tsé-tsé	Çeçe sineği	Bölüm 1

625	la mousson	Muson (yağmurları)	Bölüm 186
626	la multiplication des moustiques	sivrisineklerin çoğalması	Bölüm 1
627	la mythologie	mitoloji	Bölüm 30
628	la nature	doğa	Bölüm 1
629	la navette spatiale Columbia	Columbia Uzay Mekiği	Bölüm 209
630	la Norvège	Norveç	Bölüm 216
631	la Nouvelle Vallée	Yeni Vadi Projesi	Bölüm 121
632	la PAC	OTP	Bölüm 28
633	La pandémie	salgın	Bölüm 44
634	la pêche à pied	(elle balık) toplayıcılık	Bölüm 233
635	la pêche artisanale	küçük ölçekli balıkçılık	Bölüm 223
636	la peste	veba	Bölüm 1
637	la Petite Ourse	Küçük Ayı	Bölüm 260
638	la pierre noire	Hacer-ül Esved (taşı)	Bölüm 39
639	la piraterie	deniz korsanlığı	Bölüm 261
640	la pisciculture	balık yetiştiriciliği	Bölüm 319
641	la planète	gezegen (dünya)	Bölüm 233
642	la pluviométrie	yağış miktarı	Bölüm 280
643	la police maritime	deniz polisi	Bölüm 233
644	La Polynésie française	Fransız Polinezyası	Bölüm 38
645	la population active	aktif nüfus	Bölüm 88
646	la population carcérale	hapishane nüfusu	Bölüm 101
647	la position géographique	coğrafi konum	Bölüm 35
648	La première guerre du Golfe	Birinci Körfez Savaşı	Bölüm 4
649	la première république du Turkestan orientale	Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti	Bölüm 262
650	la productivité agricole	tarımsal verimlilik	Bölüm 28
651	la profession de foi	Kelime-i Şehadet	Bölüm 39
652	la profondeur	derinlik	Bölüm 69
653	la propagation	yayılma	Bölüm 1
654	la propagation des épidémies	salgınların yayılması	Bölüm 1
655	la province du Sichuan	Sichuan eyaleti	Bölüm 216
656	la question du Cachemire	Keşmir Sorunu	Bölüm 144
657	la réforme foncière	toprak reformu	Bölüm 44
658	la région himalayenne	Himalaya bölgesi	Bölüm 117
659	la région mésoaméricaine	Mezoamerika (Orta Amerika)	Bölüm 186
660	la République centrafricaine	Orta Afrika Cumhuriyeti	Bölüm 165
661	La république de Maurice	Morityus Cumhuriyeti	Bölüm 305
662	la République des Comores	Komor Cumhuriyeti	Bölüm 305

663	la réserve de Barton Point	Barton Point doğa koruma alanı	Bölüm 38
664	la RFA	Batı Almanya	Bölüm 28
665	la Rhodésie	Rodezya	Bölüm 44
666	la rive	yaka (nehir)	Bölüm 169
667	la route de la soie	İpek Yolu	Bölüm 261
668	la Russie	Rusya	Bölüm 35
669	la Russie soviétique	Sovyet Rusya	Bölüm 35
670	la salamandre géante	dev Çin semenderi	Bölüm 217
671	la seconde guerre mondiale	İkinci Dünya Savaşı	Bölüm 28
672	la seconde république du Turkestan oriental	Doğu Türkistan Cumhuriyeti	Bölüm 262
673	la silicose	silikozis	Bölüm 69
674	la Slovénie	Slovenya	Bölüm 216
675	la société des nations	Milletler Cemiyeti	Bölüm 88
676	la soie	ipek	Bölüm 261
677	la station soviétique Mir	Mir Uzay İstasyonu	Bölüm 209
678	la station spatiale internationale	Uluslararası Uzay İstasyonu	Bölüm 209
679	la steppe	step	Bölüm 2
680	la sucrerie	şeker fabrikası	Bölüm 305
681	la Suède	İsveç	Bölüm 216
682	la surface	yüzey	Bölüm 121
683	la surveillance	gözetim	Bölüm 233
684	la taïga	tayga	Bölüm 99
685	la tension Islam-Occident	İslam-Batı gerginliği	Bölüm 4
686	la Terre	Dünya	Bölüm 209
687	la Terre	yeryüzü	Bölüm 1
688	la Thaïlande	Tayland	Bölüm 185
689	la tortilla	tortilla	Bölüm 11
690	la toundra	tundra	Bölüm 99
691	la tourbe	turba	Bölüm 69
692	la trypanosomiase africaine	Afrika tripanosomiyazı	Bölüm 1
693	la tuberculose	verem	Bölüm 1
694	la vallée de Shaksgam	Shaksgam Vadisi	Bölüm 144
695	la vallée de Srinagar	Srinagar Vadisi	Bölüm 144
696	la vallée du Nil	Nil Vadisi	Bölüm 121
697	la vase	çamur (suların dibinde toplanan)	Bölüm 233
698	la végétation	bitki örtüsü	Bölüm 205
699	la vigne	üzüm bağı	Bölüm 101

700	la ville de Lomé	Lome şehri	Bölüm 88
701	la Zambie	Zambiya	Bölüm 44
702	la zone arctique	Arktik Bölgesi	Bölüm 260
703	la zone d'influence	etki alanı	Bölüm 35
704	Labrador	Labrador (yarımadası)	Bölüm 216
705	lac d'eau douce	tatlı su gölü	Bölüm 35
706	lait	süt	Bölüm 28
707	lanceurs	fırlatma araçları	Bölüm 209
708	langue couchitiques	Kuşitik dili	Bölüm 165
709	langue nilo-saharienne	Nil-sahra dili	Bölüm 165
710	langue officielle	resmi dil	Bölüm 88
711	langue sémitique	Sami dili	Bölüm 165
712	langue shona	Şona dili	Bölüm 44
713	langues nationales	ulusal diller	Bölüm 88
714	lanthanide(s)	lantanit(ler)	Bölüm 268
715	latitude nord	kuzey paraleli	Bölüm 99
716	le Baniyas	Banyas Nehri	Bölüm 104
717	le barrage Atatürk	Atatürk Barajı	Bölüm 205
718	le bassin de Tourfan	Turfan Havzası	Bölüm 262
719	le bassin du Tarim	Tarım Havzası	Bölüm 262
720	le Belize	Belize	Bölüm 186
721	le Ben Nevis	Ben Nevis Dağı	Bölüm 247
722	le bhojpuri	Bhojpuri dili	Bölüm 305
723	le bilan carbone	karbon muhasebesi	Bölüm 205
724	le Botswana	Botswana	Bölüm 44
725	le bouddhisme	Budizm	Bölüm 261
726	le braconnage	kaçak av	Bölüm 38
727	le Brésil	Brezilya	Bölüm 28
728	le Cameroun	Kamerun	Bölüm 169
729	le Canal Cheikh Zayed	Şeyh Zayed Kanalı	Bölüm 121
730	le Canal de Suez	Suez Kanalı	Bölüm 2
731	le cancer	kanser	Bölüm 217
732	le Cap de Bonne Espérance	Ümit Burnu	Bölüm 30
733	le Cap des Tempêtes	Fırtınalar Burnu	Bölüm 30
734	le Cap-Vert	Yeşil Burun Adaları	Bölüm 223
735	le Caucase	Kafkas Dağları	Bölüm 316
736	le caviar	havyar	Bölüm 280
737	le Centre internationale pour l'agriculture tropicale	Uluslararası Tropikal Tarım Merkezi	Bölüm 280
738	le champagne	şampanya	Bölüm 280

739	le changement climatique	iklim değışikliği	Bölüm 280
740	le changement du climat	iklim değışikliği	Bölüm 38
741	le charbon	kömür	Bölüm 2
742	le chauffage	ısınma	Bölüm 69
743	le chinois	Çince	Bölüm 305
744	le chocolat	çikolata	Bölüm 280
745	le CIAT	CIAT	Bölüm 280
746	le ciel	gök kubbe	Bölüm 30
747	le colza	kanola	Bölüm 11
748	le commerce	ticaret	Bölüm 165
749	le Congo	Kongo	Bölüm 169
750	le corps céleste	astronomik cisim	Bölüm 209
751	le cosmodrome de Baïkonour	Baykonur Uzay Üssü	Bölüm 209
752	le cosmonaute	kozmonot	Bölüm 209
753	le coton	pamuk	Bölüm 44
754	le coup d'état	darbe	Bölüm 4
755	le créole	Kreol (dili)	Bölüm 305
756	le cuivre	bakır	Bölüm 2
757	le cyclone Nargis	Nargis siklonu	Bölüm 117
758	le Dan	Dan Nehri	Bölüm 104
759	le déboisement	ormansızlaştırma	Bölüm 38
760	le delta	Delta	Bölüm 121
761	le delta du Niger	Nijer Deltası	Bölüm 179
762	le désert de Gobi	Gobi Çölü	Bölüm 261
763	le désert de Namib	Namib Çölü	Bölüm 2
764	le désert de Néguev	Necef Çölü	Bölüm 104
765	le désert du Karakoum	Karakum Çölü	Bölüm 208
766	le désert du Taklamakan	Taklamakan Çölü	Bölüm 261
767	le désert du Taklamakan	Taklamakan Çölü	Bölüm 262
768	le Détroit d'Ormuz	Hürmüz Boğazı	Bölüm 261
769	le détroit de Bab El Mandeb	Bâb-ül Mendep Boğazı	Bölüm 2
770	le détroit de Béring	Bering Boğazı	Bölüm 186
771	le détroit de Formose	Formosa (Tayvan) Boğazı	Bölüm 185
772	le détroit de Gibraltar	Cebelitarık Boğazı	Bölüm 2
773	le détroit de Kertch	Kerç Boğazı	Bölüm 35
774	le détroit de Malacca	Malakka Boğazı	Bölüm 261
775	le dioxyde de carbone	karbondioksit	Bölüm 205
776	le district of Columbia	Kolumbiya Bölgesi	Bölüm 30
777	le djihadisme international	uluslararası cihadizm	Bölüm 4
778	le drapeau	bayrak	Bölüm 186

779	le fer	demir	Bölüm 2
780	le fleuve Amour	Amur Nehri	Bölüm 99
781	le fleuve Indus	İndus Nehri	Bölüm 144
782	le fleuve Niger	Nijer Nehri	Bölüm 205
783	le fou à pieds rouges	kızıl ayaklı sümsük kuşu	Bölüm 38
784	le gadolinium	gadolinium	Bölüm 268
785	le gazoduc	doğalgaz boru hattı	Bölüm 185
786	le géographe	coğrafyacı	Bölüm 260
787	le golfe arabo-persique	Basra Körfezi	Bölüm 205
788	le golfe d'Aden	Aden Körfezi	Bölüm 261
789	le golfe d'Aqaba	Akabe Körfezi	Bölüm 104
790	le golfe de Guinée	Gine Körfezi	Bölüm 2
791	le golfe du Bengale	Bengal Körfezi	Bölüm 185
792	le Golfe du Bénin	Benin Körfezi	Bölüm 88
793	le golfe du Guinée	Gine Körfezi	Bölüm 179
794	le grand hapalémur	bambu lemurlar	Bölüm 217
795	le grand panda	dev panda	Bölüm 216
796	le Groenland	Grönland	Bölüm 38
797	le Guatemala	Guatemala	Bölüm 186
798	le Hasbani	Hasbani Nehri	Bölüm 104
799	le Honduras	Honduras	Bölüm 186
800	le jeûne du Ramadan	Ramazan orucu	Bölüm 39
801	le Jourdain	Ürdün Nehri	Bölüm 104
802	le Karjiang	Karjiang Dağı	Bölüm 316
803	le Kazakhstan	Kazakistan	Bölüm 208
804	le Kirghizistan	Kırgızistan	Bölüm 208
805	le Kyzylkum	Kızılkum Çölü	Bölüm 208
806	le lac de Tibériade	Taberiye Gölü	Bölüm 104
807	le lac Nasser	Nasır Gölü	Bölüm 1
808	le Laos	Laos	Bölüm 185
809	le Liban	Lübnan	Bölüm 104
810	le Luxembourg	Lüksemburg	Bölüm 28
811	le maïs	mısır	Bölüm 44
812	le Mali	Mali	Bölüm 223
813	le manganèse	manganez	Bölüm 101
814	le manichéisme	Maniheizm	Bölüm 261
815	le marabout	Marabu	Bölüm 217
816	le marathi	Marathi dili	Bölüm 305
817	le marché intérieur	iç pazar	Bölüm 101
818	le Maroc	Fas	Bölüm 223

819	le Massif éthiopien	Etiyopya dağ kitlesi	Bölüm 316
820	le méthane	metan	Bölüm 205
821	le monde	Dünya	Bölüm 1
822	le Mont Athos	Athos Dağı	Bölüm 316
823	le Mont Elbert	Elbert Dağı	Bölüm 316
824	le mont Hermon	Hermon Dağı	Bölüm 104
825	le mouvement Al-Qaïda	El-Kaide Hareketi	Bölüm 4
826	le Mozambique	Mozambik	Bölüm 44
827	le mur d'Antonin	Antoninus Duvarı	Bölüm 247
828	le mur d'Hadrien	Hadrian Duvarı	Bölüm 247
829	le naufrage du pétrolier Volgoneft-139	Volgoneft-139 tanker kazası	Bölüm 35
830	le nestorianisme	Nestûrîlik	Bölüm 261
831	le Niger	Nijer	Bölüm 179
832	Le Nigeria	Nijerya	Bölüm 2
833	le Nil blanc	Beyaz Nil	Bölüm 121
834	le Nil bleu	Mavi Nil	Bölüm 121
835	le Nouveau Monde	Yeni Dünya	Bölüm 30
836	le Pacifique	Pasifik Okyanusu	Bölüm 38
837	le pacifique sud	Güney Pasifik	Bölüm 117
838	le Pakistan	Pakistan	Bölüm 144
839	le paludisme	sıtma	Bölüm 1
840	le Pamir	Pamir (Dağları)	Bölüm 261
841	le Pamir	Pamir Dağları	Bölüm 144
842	le parapluie de sécurité américain	Amerikan güvenlik şemsiyesi	Bölüm 4
843	Le parc du banc d'Arguin	Banc d'Arguin Ulusal Parkı	Bölüm 233
844	le passage	geçiş	Bölüm 35
845	le patrimoine génétique	genetik miras	Bölüm 248
846	Le pays	ülke	Bölüm 44
847	le Pays de Galles	Galler	Bölüm 247
848	le pédologue	pedolog	Bölüm 260
849	le pergélisol	donmuş toprak	Bölüm 99
850	le peuple togolais	Togo halkı	Bölüm 88
851	le phosphate	fosfat	Bölüm 2
852	le phytoplancton	fitoplankton	Bölüm 233
853	le plan Pro-Alcool	Pro-Alkol Programı	Bölüm 11
854	le plateau de Golan	Golan tepeleri	Bölüm 104
855	le plateau tibétain	Tibet Platosu	Bölüm 261
856	le Pôle Nord	Kuzey Kutbu	Bölüm 260
857	le Pôle Nord magnétique	Manyetik Kuzey Kutbu	Bölüm 260

858	le Pont-Euxin	Pont-Ökzen	Bölüm 35
859	le port de commerce	ticaret limanı	Bölüm 35
860	le port de Kyaukpyu	Kyaukpyu Limanı	Bölüm 185
861	Le port de Richards Bay	Richards Bay Limanı	Bölüm 101
862	le port militaire	askeri liman	Bölüm 35
863	le Portugal	Portekiz	Bölüm 28
864	le président	başkan (devlet başkanı)	Bölüm 144
865	le Projet du sud-est anatolien	Güneydoğu Anadolu Projesi	Bölüm 205
866	le projet Toshka	Toshka Projesi	Bölüm 121
867	le protoxyde d'azote	azot protoksit	Bölüm 205
868	le rendement	verim	Bölüm 248
869	le rhinocéros blanc	Beyaz gergedan	Bölüm 217
870	le rhinocéros de Java	Java gergedanı	Bölüm 217
871	le rhinocéros de Sumatra	Sumatra gergedanı	Bölüm 217
872	le rhinocéros noir	Siyah gergedan	Bölüm 217
873	le rhinocéros unicolore indien	Hint gergedanı	Bölüm 217
874	le Royaume Britannique de Strathclyde	Strathclyde Krallığı	Bölüm 247
875	le royaume d'Angkor	Angkor Krallığı	Bölüm 186
876	le Royaume d'Ecosse	İskoçya Krallığı	Bölüm 247
877	le royaume de Fou-nan	Funan Krallığı (Tür.Viet çalış.ref)	Bölüm 186
878	le royaume de Méroé	Meroe Krallığı	Bölüm 165
879	le Royaume de Northumbrie	Northumbria Krallığı	Bölüm 247
880	le Royaume-Uni	Birleşik Krallık	Bölüm 44
881	le Sahara	Sahra Çölü	Bölüm 2
882	le Sahara	Sahra	Bölüm 223
883	le Sahel	Sahel	Bölüm 223
884	le Salvador	El Salvador	Bölüm 186
885	le Sango	Sango dili	Bölüm 169
886	le scandium	skandiyum	Bölüm 268
887	le secteur agricole	tarım sektörü	Bölüm 28
888	le secteur des transports	ulaşım sektörü	Bölüm 44
889	le secteur minier	madencilik sektörü	Bölüm 44
890	le séisme	deprem	Bölüm 117
891	le Sénégal	Senegal	Bölüm 223
892	le SIDA	AIDS	Bölüm 44
893	le Sinaï égyptien	Sina yarımadası	Bölüm 104
894	le soja	soya	Bölüm 11
895	le soleil	Güneş	Bölüm 260

896	le sommet	dağ zirvesi	Bölüm 316
897	le Soudan	Sudan	Bölüm 2
898	le Soudan du Sud	Güney Sudan	Bölüm 165
899	le sous-continent indien	Hint alt-kıtası	Bölüm 144
900	le stigmaté	stigma	Bölüm 248
901	le sucre	şeker	Bölüm 44
902	le syndrome respiratoire aigu, sévère	Ağır akut solunum yolu sendromu	Bölüm 1
903	le Syr-Daria	Seyhun (Siri Derya) nehri	Bölüm 208
904	le système de santé	sağlık sistemi	Bölüm 44
905	le système solaire	Güneş Sistemi	Bölüm 209
906	le tableau périodique des éléments	Elementlerin Periyodik Tablosu(Periyodik Tablo)	Bölüm 268
907	le Tadjikistan	Tacikistan	Bölüm 261
908	le taux de fécondité	doğurganlık oranı	Bölüm 121
909	le Tchad	Çad	Bölüm 169
910	le terbium	terbiyum	Bölüm 268
911	le terrorisme	terörizm	Bölüm 4
912	le thé	çay	Bölüm 44
913	le Tigre	Dicle	Bölüm 205
914	le tilapia	tilapia (balığı)	Bölüm 319
915	le titane	titanyum	Bölüm 101
916	le Togo	Togo	Bölüm 88
917	le trafic maritime	deniz trafiği	Bölüm 35
918	le traitement des déchets	atıkların işlenmesi	Bölüm 88
919	le Tringle d'or	Altın Üçgen (bölgesi)	Bölüm 316
920	le Tropique du Cancer	Yengeç Dönencesi	Bölüm 280
921	le Tropique du Capricorne	Oğlak Dönencesi	Bölüm 280
922	le Turkménistan	Türkmenistan	Bölüm 208
923	le virus Ebola	Ebola virüsü	Bölüm 1
924	le Xinjiang	Sincan Özerk Bölgesi	Bölüm 262
925	le Yarmouk	Yarmuk Nehri	Bölüm 104
926	Le Zimbabwe	Zimbabve	Bölüm 44
927	le zinc	çinko	Bölüm 2
928	le zoroastrisme	Zerdüştlük	Bölüm 261
929	légumes	sebzeler	Bölüm 101
930	les agroc carburants	biyoyakıtlar	Bölüm 11
931	les alizés	Alize rüzgarları	Bölüm 233
932	les Almoravides	Murâbitlar	Bölüm 223
933	les Alpes	Alp Dağları	Bölüm 316

934	les Anglais	İngilizler	Bölüm 44
935	les Antilles	Antiller	Bölüm 280
936	les Arabes	Araplar	Bölüm 165
937	les aspersions	yağmurlanma	Bölüm 121
938	les Aztèques	Aztekler	Bölüm 280
939	les bactéries	bakteriler	Bölüm 1
940	les barrages	barajlar	Bölüm 1
941	les Bejas	Bejalar	Bölüm 165
942	les Blancs	beyazlar	Bölüm 44
943	les cales des navires	gemi ambarları	Bölüm 1
944	les Canaries	Kanarya Adaları	Bölüm 38
945	les carpes	sazanlar	Bölüm 319
946	les cartographes	haritacılar	Bölüm 316
947	les Chams	Çamlar (Çampalar)	Bölüm 186
948	les chutes Victoria	Victoria Şelalesi	Bölüm 44
949	les cinq prières quotidiennes	beş vakit namaz	Bölüm 39
950	les climatiseurs	klima cihazları	Bölüm 1
951	les conditions de travail	çalışma koşulları	Bölüm 69
952	les conflits	çatışmalar	Bölüm 4
953	les contours	sınırlar	Bölüm 2
954	les côtes d'Afrique du Nord	Kuzey Afrika kıyıları	Bölüm 2
955	les côtes vendéennes	Vendée kıyıları	Bölüm 117
956	les dauphins	yunuslar	Bölüm 233
957	les déchets industriels	endüstriyel atıklar	Bölüm 11
958	les diamants	elmas	Bölüm 101
959	les effectifs	mevcutlar	Bölüm 216
960	les espèces endémiques	endemik türler	Bölüm 38
961	les étangs naturels	doğal göller	Bölüm 319
962	Les États du Golfe	Körfez ülkeleri	Bölüm 4
963	les États princiers	prens devletler	Bölüm 144
964	les étiquettes des aliments	gıda etiketleri	Bölüm 248
965	les êtres vivants	canlılar	Bölüm 248
966	les européens	Avrupalılar	Bölüm 28
967	les exploitations	işletmeler	Bölüm 101
968	les fermiers	çiftçiler	Bölüm 1
969	les glissements de terrain	yer kaymaları	Bölüm 117
970	les Haoussa-Peul	Hausa-Fulani'ler	Bölüm 179
971	les hippopotames	su aygırları	Bölüm 205
972	les hivers sibérines	Sibiry kışları	Bölüm 233
973	les Hollandais	Hollandalılar	Bölüm 30

974	les hôpitaux	hastaneler	Bölüm 44
975	les huiles végétales	bitkisel yağlar	Bölüm 319
976	les Ibos	İbolar	Bölüm 179
977	les îles Andaman	Andaman Adaları	Bölüm 185
978	les îles Chagos	Chagos takımadaları	Bölüm 38
979	les îles Nicobar	Nikobar Adaları	Bölüm 185
980	les Imraguens	İmragerler	Bölüm 233
981	les incendies	yangınlar	Bölüm 38
982	les intérêts occidentaux	Batılı çıkarlar	Bölüm 4
983	les Italiens	İtalyanlar	Bölüm 165
984	les jacuzzis	jakuziler	Bölüm 1
985	les Kabyés	Kabiyeler	Bölüm 88
986	les khmers	Khmerler	Bölüm 186
987	les lamantins	manatiler	Bölüm 205
988	les langues	diller	Bölüm 88
989	les langues bantoues	Bantu dilleri	Bölüm 2
990	les maladies parasitaires	paraziter hastalıklar	Bölüm 1
991	les maladies pulmonaires	akciğer hastalıkları	Bölüm 69
992	les mamelouks	Memlûkler	Bölüm 165
993	les mangoustes	kuyruksürenler	Bölüm 217
994	les mangroves	Mangrov ormanları	Bölüm 38
995	les marées noires	petrol sızıntıları	Bölüm 35
996	les Maures	Morolar	Bölüm 223
997	les Mayas	Mayalar	Bölüm 280
998	les mines d'uranium	uranyum madenleri	Bölüm 2
999	les mines de fer	demir madenleri	Bölüm 216
1000	les mineurs	madenciler	Bölüm 69
1001	les modes de transmission	bulaşma yolları	Bölüm 1
1002	les mont Taurus	Toros Dağları	Bölüm 205
1003	les montagnes de Tian Shan	Tanrı Dağları	Bölüm 99
1004	les Monts Bismarck	Bismark Sıradağları	Bölüm 316
1005	les monts du Caucase	Kafkas Dağları	Bölüm 99
1006	les monts Kunlun	Kunlun Dağları	Bölüm 262
1007	les Monts Maoke	Maoke Dağları	Bölüm 316
1008	les monts Tian Shan	Tanrı Dağları	Bölüm 316
1009	les morsures	ısırmalar (hayvan)	Bölüm 1
1010	les navires commerçants	ticaret gemileri	Bölüm 305
1011	les Ndébélés	Ndebeler	Bölüm 44
1012	les OGM	GDO'lar	Bölüm 248
1013	les ours polaires	kutup ayıları	Bölüm 38

1014	les parasites	parazitler	Bölüm 1
1015	les pays en développement	gelişmekte olan ülkeler	Bölüm 28
1016	les Pays-bas	Hollanda	Bölüm 28
1017	les pèlerins	hacılar	Bölüm 39
1018	Les pénuries	kıtlıklar	Bölüm 44
1019	les pénuries alimentaires	gıda kıtlıkları	Bölüm 28
1020	les Pictes	Piktler	Bölüm 247
1021	les piqures de moustiques	sivrisinek sokmaları	Bölüm 1
1022	les pirogues	oyma kayıklar	Bölüm 233
1023	les planètes	gezegenler	Bölüm 209
1024	les plants	fideler	Bölüm 305
1025	les porcs	domuzlar	Bölüm 1
1026	les premières glaciations	ilk buzul çağları	Bölüm 38
1027	les Pyrénées	Pireneler	Bölüm 216
1028	les quartiers	mahalleler	Bölüm 101
1029	les raies	vatozlar	Bölüm 233
1030	les rats	sıçanlar	Bölüm 1
1031	les rayons solaires	güneş ışınları	Bölüm 38
1032	les raz-de-marée	devasa dalgalar (deprem dalgaları)	Bölüm 117
1033	les rejets	atıklar	Bölüm 35
1034	les requins	köpek balıkları	Bölüm 233
1035	les réseaux d'irrigation	sulama sistemleri	Bölüm 1
1036	les roches sédimentaires	tortul kayalar	Bölüm 69
1037	les ruines du grand Zimbabwe	Büyük Zimbabwe harabeleri	Bölüm 44
1038	les sahraouis	Sahraviler	Bölüm 2
1039	les satellites de communication	iletişim uyduları	Bölüm 209
1040	les saumons	somonlar	Bölüm 319
1041	les Scots	İskoçlar	Bölüm 247
1042	les sélaciens	kıkırdaklı balıklar	Bölüm 233
1043	les Seldjoukides	Selçuklular	Bölüm 208
1044	les semences	tohumlar	Bölüm 248
1045	les services secrets britanniques	İngiliz gizli servisleri	Bölüm 4
1046	Les Shonas	Shonalar	Bölüm 44
1047	les tempêtes	fırtınalar	Bölüm 35
1048	les temples d'Angkor	Angkor Tapınakları	Bölüm 186
1049	les territoires palestiniens	Filistin toprakları	Bölüm 4
1050	les Thaïs	Taylar	Bölüm 186
1051	les Togolais	Togolular	Bölüm 88
1052	les tortues marines	deniz kaplumbağaları	Bölüm 217

1053	les toundras	tundralar	Bölüm 216
1054	les touristes	turistler	Bölüm 44
1055	les transports	ulaşım (sistemleri)	Bölüm 1
1056	les truites	alabalıklar	Bölüm 319
1057	les Turcs ottomans	Osmanlı Türkleri	Bölüm 165
1058	les vasières	gelgit düzlükleri	Bölüm 233
1059	les vecteurs	taşıyıcılar	Bölüm 1
1060	les villes portuaires	liman kentleri	Bölüm 101
1061	les virus	virüsler	Bölüm 1
1062	les vols habités	insanlı uzay uçuşları	Bölüm 209
1063	les Yorubas	Yorubalar	Bölüm 179
1064	Libye	Libya	Bölüm 4
1065	lichens	likenler	Bölüm 260
1066	lieu sacré	kutsal yer	Bölüm 4
1067	Link Sar	Link Sar Dağı	Bölüm 316
1068	littoral	kıyı	Bölüm 233
1069	logement	konut	Bölüm 121
1070	Louisiane	Louisiana	Bölüm 216
1071	loup	kurt	Bölüm 260
1072	lutter contre le terrorisme	terörizmle mücadele	Bölüm 4
1073	machines à vapeur	buhar makineleri	Bölüm 69
1074	Madagascar	Madagaskar	Bölüm 2
1075	Madère	Madeira (adası)	Bölüm 38
1076	Mahomet	Hız.Muhammed	Bölüm 39
1077	maïs	mısır	Bölüm 28
1078	Makurie	Mukurra	Bölüm 165
1079	maladie de Creutzfeldt-Jakob	Creutzfeldt-Jakob hastalığı	Bölüm 1
1080	maladies infectieuses	bulaşıcı hastalıklar	Bölüm 1
1081	Malaisie	Malezya	Bölüm 1
1082	mammifères	memeliler	Bölüm 217
1083	mammifères marins	deniz memelileri	Bölüm 233
1084	mandat	manda	Bölüm 88
1085	manioc	manyok	Bölüm 88
1086	maquereau	uskumru	Bölüm 319
1087	marché commun	Ortak Pazar	Bölüm 28
1088	marécages	bataklıklar	Bölüm 216
1089	Mars	Mars	Bölüm 209
1090	matières premières	ham maddeler	Bölüm 88
1091	Maurice	Mauritus	Bölüm 2
1092	Mayotte	Mayotte	Bölüm 305

1093	médicaments	ilaç	Bölüm 44
1094	Médine	Medine	Bölüm 4
1095	Mékong	Mekong Nehri	Bölüm 186
1096	Mer de Chine méridionale	Güney Çin Denizi	Bölüm 261
1097	mer fermée	kapalı deniz	Bölüm 208
1098	mercure	cıva	Bölüm 38
1099	merlan bleu	mavi mezigit	Bölüm 319
1100	mers chaudes	sıcak denizler	Bölüm 35
1101	métaux lourds	ağır metaller	Bölüm 319
1102	météorologue	meteorolog	Bölüm 260
1103	Mexique	Meksika	Bölüm 11
1104	miel	bal	Bölüm 280
1105	mil	darı	Bölüm 88
1106	milieux naturels	doğal ortamlar	Bölüm 233
1107	Mina	Mina	Bölüm 39
1108	mines à ciel ouvert	açık ocak madenleri	Bölüm 69
1109	mines souterrains	yeraltı madenleri	Bölüm 69
1110	modèle de résistance	direnış modeli	Bölüm 4
1111	monde musulman	Müslüman aleml	Bölüm 4
1112	monde occidentale	Batı dünyası	Bölüm 4
1113	monde Perse	Pers dünyası	Bölüm 261
1114	Mongolie intérieure	İç Moğolistan (Özerk Bölgesi)	Bölüm 268
1115	Mongols	Moğollar	Bölüm 262
1116	montée des eaux	suların yükselmesi	Bölüm 121
1117	Monts Zagros	Zagros Dağları	Bölüm 316
1118	Moscou	Moskova	Bölüm 4
1119	mousses	yosunlar	Bölüm 260
1120	mouvement islamiste	İslami hareket	Bölüm 4
1121	mouvements sociaux	toplumsal hareketler	Bölüm 4
1122	Moyen-âge	Orta Çağ	Bölüm 1
1123	Moyen-orient	Orta Doğu	Bölüm 4
1124	multipartisme	çok partililik	Bölüm 4
1125	musulmane turcophone	Müslüman Türk	Bölüm 261
1126	mygales	yer örümcekleri	Bölüm 217
1127	Nanning	Nanning (şehir)	Bölüm 185
1128	nappe	nap	Bölüm 4
1129	Nations Unies	Birleşmiş Milletler	Bölüm 2
1130	navigation	navigasyon	Bölüm 35
1131	navires à double coque	çift gövdeli gemiler	Bölüm 35
1132	néodyme	neodimyum	Bölüm 268

1133	New Delhi	Yeni Delhi (Hindistan)	Bölüm 144
1134	Niamey	Niamey	Bölüm 205
1135	nickel	nikel	Bölüm 44
1136	Nobatie	Nobatya	Bölüm 165
1137	nord	kuzey	Bölüm 2
1138	Nouakchott	Nuakşot	Bölüm 223
1139	Nouvelle Hollande	Yeni Hollanda (Avustralya)	Bölüm 30
1140	Nubie	Nübye	Bölüm 165
1141	nursery	bakım evi	Bölüm 233
1142	oasis agricoles	tarım vahaları	Bölüm 121
1143	Occident	Batı (dünyası)	Bölüm 4
1144	Odessa	Odessa	Bölüm 35
1145	offshore	offshore (sahası)	Bölüm 179
1146	oiseaux	kuşlar	Bölüm 1
1147	oiseaux migrants	göçmen kuşlar	Bölüm 233
1148	opium	afyon	Bölüm 316
1149	orbite basse	Alçak Dünya yörüngesi	Bölüm 209
1150	orbite haute	Yüksek Dünya yörüngesi	Bölüm 209
1151	orbite moyenne	Orta Dünya yörüngesi	Bölüm 209
1152	orchidées	Orkidegiller	Bölüm 217
1153	organismes génétiquement modifiés	genetiği değiştirilmiş organizmalar	Bölüm 248
1154	Oubangui-Chari	Ubangi-Şari	Bölüm 169
1155	Ouganda	Uganda	Bölüm 121
1156	Ouïghours	Uygurlar	Bölüm 261
1157	ouragan	Urağan	Bölüm 117
1158	ours polaire	Kutup ayısı	Bölüm 260
1159	ouvrier agricole	tarım işçisi	Bölüm 101
1160	Ouzbékistan	Özbekistan	Bölüm 208
1161	oxydes de terres rares	nadir toprak oksitleri	Bölüm 268
1162	Palenque	Palenque (antik kenti)	Bölüm 186
1163	Palestiniens	Filistinliler	Bölüm 4
1164	palmier	palmiye	Bölüm 88
1165	Panama	Panama	Bölüm 30
1166	parcelles	parseller	Bölüm 101
1167	parti communiste afghan	Afganistan Komünist Partisi	Bölüm 4
1168	passage	geçit	Bölüm 35
1169	pâtes	makarna	Bölüm 11
1170	patrimoine naturel mondial de l'humanité de l'Unesco	Unesco Dünya Doğa Mirası	Bölüm 233

1171	pavot	haşhaş	Bölüm 316
1172	pays agricoles	tarım ülkeleri	Bölüm 28
1173	pays d'origine	orjin ülke	Bölüm 4
1174	pays désertique	çöl ülkesi	Bölüm 121
1175	pays enclavé	denize kıyısı olmayan ülke	Bölüm 208
1176	pèlerinage	Hac	Bölüm 39
1177	péninsule arabique	Arap yarımadası	Bölüm 2
1178	Pérou	Peru	Bölüm 316
1179	perroquets	papağanlar	Bölüm 217
1180	personnels	personel	Bölüm 44
1181	pesticides	pestisit	Bölüm 11
1182	pétrole	petrol	Bölüm 2
1183	pétrole saoudien	Suudi petrolü	Bölüm 4
1184	pétroliers	petrol tankerleri	Bölüm 35
1185	peuples	halklar	Bölüm 165
1186	phénomène	fenomen	Bölüm 121
1187	Philippines	Filipinler	Bölüm 185
1188	phoques	foklar	Bölüm 38
1189	Pierre Le Grand	Büyük Petro	Bölüm 35
1190	pierres précieuses	değerli taşlar	Bölüm 261
1191	plages	plajlar	Bölüm 121
1192	plaines côtières	kıyı düzlükleri	Bölüm 88
1193	plan d'urbanisme	şehir planlaması	Bölüm 88
1194	plancher océanique	okyanus tabanı	Bölüm 117
1195	planisphère	düzlemyuvar	Bölüm 30
1196	plantations	tarımsal işletmeler	Bölüm 305
1197	plaques tectoniques	tektonik levhalar	Bölüm 117
1198	plateau tibétain	Tibet Platosu	Bölüm 144
1199	plateaux	yaylalar	Bölüm 101
1200	platine	platin	Bölüm 101
1201	pluies diluviennes	şiddetli yağmurlar	Bölüm 117
1202	points cardinaux	ana yönler	Bölüm 35
1203	poissons	balıklar	Bölüm 121
1204	Pôle Nord géographique	Coğrafi Kuzey Kutbu	Bölüm 260
1205	politique agricole	tarım politikası	Bölüm 28
1206	pollen	polen	Bölüm 248
1207	Pologne	Polonya	Bölüm 28
1208	polyculture	çoklu tarım	Bölüm 28
1209	polyglottes	çok dilliler	Bölüm 305
1210	population chinoise	Çinli nüfusu	Bölüm 2

1211	population européenne	Avrupalı nüfusu	Bölüm 2
1212	population indienne	Hint nüfusu	Bölüm 2
1213	populations rurales	kırsal nüfus	Bölüm 205
1214	port	liman	Bölüm 88
1215	port Aberdeen	Aberdeen Limanı	Bölüm 247
1216	Port Elizabeth	Port Elizabeth	Bölüm 101
1217	Port-Saïd	Port Said	Bölüm 121
1218	préfectures	eyaletler	Bölüm 169
1219	Prince Henri le Navigateur	Gemici Henrique	Bölüm 30
1220	principautés	prenslikler	Bölüm 186
1221	printemps	ilkbahar	Bölüm 28
1222	production	üretim	Bölüm 101
1223	produit intérieur brut	gayri safı yurt içi hasıla	Bölüm 88
1224	produits agricoles	tarım ürünleri	Bölüm 121
1225	produits de base	temel ürünler	Bölüm 28
1226	produits laitiers	süt ürünleri	Bölüm 11
1227	projet GAP	GAP Projesi	Bölüm 205
1228	provinces	eyaletler	Bölüm 262
1229	Rabat	Rabat	Bölüm 2
1230	radar	radar	Bölüm 35
1231	raffineries	rafineriler	Bölüm 11
1232	récifs coraliens	mercan resifleri	Bölüm 38
1233	régimes à parti unique	tek partili rejimler	Bölüm 4
1234	relations internationales	uluslararası ilişkiler	Bölüm 4
1235	relief	engebe	Bölüm 99
1236	renard	tilki	Bölüm 260
1237	République démocratique du Congo	Kongo Demokratik Cumhuriyeti	Bölüm 121
1238	République Islamique de Mauritanie	Moritanya İslam Cumhuriyeti	Bölüm 223
1239	réserves	petrol rezervleri	Bölüm 4
1240	réserves d'eau douce	tatlı su rezervleri	Bölüm 38
1241	réserves de pétrole mondiales	dünya petrol rezervleri	Bölüm 2
1242	réservoirs	yapay göller	Bölüm 205
1243	résistance afghane	Afgan Direnişi	Bölüm 4
1244	ressources en eau renouvelables	yenilenebilir su kaynakları	Bölüm 121
1245	ressources hydriques	su kaynakları	Bölüm 121
1246	ressources minières	maden kaynakları	Bölüm 101
1247	ressources pétrolières	petrol kaynakları	Bölüm 4
1248	retrait russe	Rusya'nın Afganistan'dan çekilmesi	Bölüm 4

1249	riziculture	çeltik ekimi	Bölüm 11
1250	Rosette	Raşid	Bölüm 121
1251	Roumanie	Romanya	Bölüm 28
1252	routes des épices	baharat yolları	Bölüm 30
1253	routes maritimes	deniz yolları	Bölüm 101
1254	Royaume d'Alba	Alba Krallığı	Bölüm 247
1255	royaume des foundj	Func Sultanlığı	Bölüm 165
1256	Russes	Ruslar	Bölüm 208
1257	Rwanda	Ruanda	Bölüm 121
1258	Sahara occidental	Batı Sahra	Bölüm 2
1259	saison des pluies	yağmur mevsimi	Bölüm 2
1260	salinisation	tuzlanma	Bölüm 121
1261	salinité	tuzluluk	Bölüm 35
1262	Samarcande	Semerkand (şehri)	Bölüm 261
1263	samarium	Samaryum	Bölüm 268
1264	Samarkand	Semerkant	Bölüm 208
1265	sanctuaire	tapınak	Bölüm 233
1266	Saoudiens	Suudiler	Bölüm 4
1267	sardines	sardalyalar	Bölüm 319
1268	Satan	Şeytan	Bölüm 39
1269	satellite naturel	doğal uydu	Bölüm 209
1270	satellite Spoutnik	Sputnik 1 uydusu	Bölüm 209
1271	satellites	uydular (uydu devletler)	Bölüm 35
1272	satellites de navigation	navigasyon uyduları	Bölüm 209
1273	schéma	şema	Bölüm 1
1274	Sébastopol	Sivastopol	Bölüm 35
1275	sécurité alimentaire	gıda güvenliği	Bölüm 28
1276	sédiments	tortular	Bölüm 233
1277	semenciers	tohumcular	Bölüm 248
1278	Sennar	Sennar	Bölüm 165
1279	sermon d'adieu	Veda hutbesi	Bölüm 39
1280	Service internationale pour l'acquisition d'applications agricoles biotechnologiques	Uluslararası Tarımsal Biyoteknoloji Uygulamaları Uyum Servisi	Bölüm 248
1281	seuil de pauvreté	yoksulluk sınırı	Bölüm 121
1282	Seychelles	Seyşeller	Bölüm 2
1283	Shah d'Iran	İran Şahı	Bölüm 4
1284	Shihezi	Şihenze (şehri)	Bölüm 262
1285	Sibérie	Sibirya	Bölüm 233
1286	Sida	AIDS	Bölüm 1

1287	sidérurgie	demir-elik	Bölüm 101
1288	Singapour	Singapur	Bölüm 1
1289	sites	sit alanları	Bölüm 44
1290	société civile	sivil toplum	Bölüm 4
1291	sociétés	toplumlar	Bölüm 4
1292	sols	topraklar	Bölüm 2
1293	solstice d'été	yaz gündönümü	Bölüm 260
1294	solstice d'hiver	kış gündönümü	Bölüm 260
1295	Soninkés	Soninkeler	Bölüm 223
1296	sorgho	sorgum	Bölüm 88
1297	Soudan	Sudan	Bölüm 121
1298	source	kaynak	Bölüm 121
1299	source de maladie	hastalık kaynağı	Bölüm 1
1300	sous-continent indien	Hindistan Alt Kıtası	Bölüm 261
1301	sous-sol	yeraltı	Bölüm 4
1302	Soyouz	Soyuz (uzay aracı)	Bölüm 209
1303	spatules	kaşıkçı kuşları	Bölüm 233
1304	spécimens	örnekler	Bölüm 216
1305	Sras	SARS	Bölüm 1
1306	stèles	sütunlar	Bölüm 39
1307	stérilisation	sterilizasyon	Bölüm 121
1308	stérilité	kısırlık	Bölüm 248
1309	sterne	Arktik deniz kırlangıcı	Bölüm 260
1310	sud	güney	Bölüm 2
1311	Sud-Soudan	Güney Sudan	Bölüm 165
1312	Sula sula	kızıl ayaklı sümsük kuşu	Bölüm 38
1313	supertankers	süper tankerler	Bölüm 35
1314	surfaces cultivées	ekili alanlar	Bölüm 248
1315	surpêche	aşırı avlanma	Bölüm 319
1316	Syrie	Suriye	Bölüm 4
1317	système d'écriture	yazı sistemi	Bölüm 186
1318	systèmes montagneux	dağ sistemleri	Bölüm 144
1319	tabac	tütün	Bölüm 44
1320	Tadjiks	Tacikler	Bölüm 208
1321	Tahiti	Tahiti	Bölüm 38
1322	Taiwan	Tayvan	Bölüm 185
1323	Tamerlan	Timur	Bölüm 208
1324	Tanzanie	Tanzanya	Bölüm 121
1325	taux	oran	Bölüm 101
1326	Tchernobyl	Çernobil	Bölüm 205

1327	Tchéchénie	Çeçenistan	Bölüm 4
1328	tempête Cynthia	Sintia fırtınası	Bölüm 117
1329	temple de Philae	Filai Tapınağı	Bölüm 165
1330	terminal charbonnier	kömür terminali	Bölüm 101
1331	terre	toprak	Bölüm 4
1332	terres rares	nadir toprak elementleri	Bölüm 268
1333	territoire de chasse	av alanı	Bölüm 38
1334	territoire marocain	Fas toprağı	Bölüm 2
1335	territoires de reproduction	üreme alanları	Bölüm 38
1336	textile	tekstil	Bölüm 101
1337	thulium	tulyum	Bölüm 268
1338	Tibet	Tibet	Bölüm 316
1339	tigre	kaplan	Bölüm 217
1340	Tikal	Tikal (antik kenti)	Bölüm 186
1341	Tonlé Sap	Tonle Sap Gölü	Bölüm 186
1342	Toronto	Toronto	Bölüm 1
1343	tortues marines	deniz kaplumbağaları	Bölüm 233
1344	Toucouleurs	Takruriler	Bölüm 223
1345	townships	townshipler	Bölüm 101
1346	tremblement de terre	deprem	Bölüm 117
1347	tribus nomades	göçmen kabileler	Bölüm 223
1348	Tsunami	Tsunami	Bölüm 117
1349	Tunisie	Tunus	Bölüm 4
1350	turc	Türk	Bölüm 4
1351	Turkménie	Türkmenistan	Bölüm 99
1352	Turquie	Türkiye	Bölüm 1
1353	types de climat	iklim tipleri	Bölüm 2
1354	typhon	tayfun	Bölüm 117
1355	un gène	gen	Bölüm 248
1356	une cellule	hücre	Bölüm 248
1357	urdu	Urduca	Bölüm 305
1358	urine	idrar	Bölüm 1
1359	URSS	SSCB	Bölüm 4
1360	Ürümqi	Urumçi (şehri)	Bölüm 261
1361	usines sucrières	şeker fabrikaları	Bölüm 305
1362	Uuighours	Uygurlar	Bölüm 262
1363	vanadium	vanadyum	Bölüm 101
1364	variation température	sıcaklık değişimi	Bölüm 260
1365	vecteurs de maladies	hastalık taşıyıcı vektörler	Bölüm 1
1366	végétation méditerranéenne	Akdeniz bitki örtüsü	Bölüm 2

1367	vents	rüzgarlar	Bölüm 233
1368	Vénus	Venüs	Bölüm 209
1369	verre	cam	Bölüm 268
1370	vers	solucanlar	Bölüm 233
1371	viande	et	Bölüm 28
1372	Vietnam	Vietnam	Bölüm 185
1373	villas	villalar	Bölüm 305
1374	viles industrielles	sanayi şehirleri	Bölüm 35
1375	viles saintes	kutsal şehirler	Bölüm 4
1376	Wolofs	Voloflar	Bölüm 223
1377	Xiongnu	Hiung-nu	Bölüm 261
1378	Yarkand	Yarkent (şehri)	Bölüm 261
1379	Youri Gagarine	Yuri Gagarin	Bölüm 209
1380	zone	bölge	Bölüm 1
1381	zone de tension	gerilim bölgesi	Bölüm 35
1382	zone équatoriale	Ekvatorial bölge	Bölüm 2
1383	zone refuge	sığınma alanı	Bölüm 233
1384	zones agricoles	tarım alanları	Bölüm 28
1385	zones désertiques	çöl bölgeleri	Bölüm 2
1386	zones montagneuses	dağlık bölgeler	Bölüm 88
1387	zones sismiques	sismik bölgeler	Bölüm 117
1388	zoulou	Zulu	Bölüm 44



SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevcut araştırmada, öncelikle Çeviribilim alanı hakkında genel bilgiler verilmiş ve Çeviribilimin alt araştırma alanlarını incelenmiştir. Buna göre, Çeviri araştırmalarının 12 alt alana ayrıldığını ve bu alanların da dinamik yapılarıyla bir çok araştırmaya konu olabileceği görülmektedir. Daha sonra, bu araştırma alanlarından, mevcut çalışmanın konusunu teşkil eden “Terminoloji ve Sözlükçe” alanı detaylı biçimde ele alınmıştır. Bu doğrultuda, Terminoloji ve Sözlükçe çalışmalarının kuramsal ve uygulama alanlarında yapıldığını ve uygulama alanlarından biri olan bütüncü oluşturma süreçlerinin “Le Dessous des Cartes” programı bağlamında bir terimce oluşturulması konusundaki mevcut çalışmamız ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Fransızca-Türkçe Coğrafya terimcesini oluşturan sözcükler içerisinde, terim olarak değerlendirilemeyecek sözcükler de olduğu için, bunlar sözvarlığı olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla, çalışmada sözvarlığı konusuna da değinilmiştir. Genel sözvarlığı kavramının bir dilde bulunan sözcüklerin tümünü kapsadığını, dolayısıyla çok fazla alanla ve konu ile ilişkili olan Coğrafya alanında çeviri-odaklı bir terimce oluşturulması sürecinde, sözcük türleri sınırlandırması sorununun genel sözvarlığı kavramıyla aşılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Yine sözvarlığı araştırma alanlarından biri olan derlem konusunu, derlembilim alanını inceleyerek derlem kavramı ve derlem oluşturma süreçlerinin de tez konusunu dayandırdığımız “Le Dessous des Cartes” programı ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada, terim ve terminoloji (terimce) kavramları irdelenmiş, bu kavramlar çalışma bağlamında açıklanmaya çalışılmıştır. Bu noktada, terim kavramının sınırları konusunda muğlaklıklar bulunduğu, bu nedenle bu kavramı tematik bir yaklaşımla ele alma savının özellikle de çeviri çalışmaları alanı açısından mevcut çalışmamız ile de uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanısıra, terminoloji konusu bağlamında Fransa, Kanada ve Türkiye’deki terminoloji çalışmaları incelenerek bu ülkelerdeki çalışmalara nazaran ülkemizde terminoloji alanının henüz kurumsallaşmadığı sonucu çıkarılmıştır. Ayrıca, terminoloji kavramı coğrafya bağlamında ele alınmış; coğrafya terminolojisinin alanın disiplinlerarası özelliğinden dolayı çok zengin olduğu, buna karşın Türkiye’de coğrafya terminolojisi alanında akademik düzeyde yapılan çalışmaların çok yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Bunlara ilaveten, coğrafya terminolojisi çalışma alanımız olan çeviribilim

bağlamında ele alınmıştır. Bir uzmanlık alanı olarak kültürel, yerel, toplumsal olmak üzere bir çok boyut içeren coğrafya terminolojisinin zorluklar içerdiği ve çevirisinde düzgüaktarımı işleminin söz konusu olduğu tespit edilmiştir.

Tezin uygulama bölümünün dayandırıldığı Fransızca “Le Dessous des Cartes” programı da detaylı biçimde incelenmiştir. Bu noktada, klasik bir metin yerine, görsel-işitsel bir metin içeren "Le Dessous des Cartes" programının, güncel ve kapsamlı coğrafya bilgisine dayandığı tespit edilmiştir. Program içeriği, zengin harita ve grafiklerle desteklenmiş olup, titiz bir hazırlık süreci içermektedir. Ayrıca, programın sunucusu Jean-Christophe Victor'un coğrafya ve jeopolitika alanında birçok eser vermiş, donanımlı bir araştırmacı olduğu belirlenmiştir. Programın akademik çevrelerde kabul gördüğü, üzerine birçok araştırma yapıldığı ve birçok ödül kazandığı da tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, programda görsel unsurlarla desteklenen zengin genel coğrafya terminolojisinin mevcut çalışma bağlamında ortaya konulmasının bu alandaki ihtiyaca cevap verebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Daha önce Fransızca yabancı dil öğretimi, coğrafya ve jeopolitika gibi alanlarda araştırmalara konu olan “Le Dessous des Cartes” programının çeviribilim alanı açısından da zengin bir kaynak oluşturduğu ve özellikle çeviri çalışmaları için önemli bir veri havuzu sağladığı tespit edilmiştir. Buna karşın, programla ilgili yapılan çalışmaların çok sınırlı olduğu ve Türkiye’de henüz bu programa odaklı bir araştırmanın yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, programın multidisipliner yapısı ve görsel-işitsel içeriği, çeviri pratikleri üzerinde derinlemesine bir etki potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda, mevcut çalışmanın "Le Dessous des Cartes" programına çeviribilim açısından yeni bir bakış açısı getirdiği ve gelecekte bu alandaki araştırmalara rehberlik edebileceği öngörülmektedir. Bu çalışmanın, çeviri pratiklerinin ve çeviri eğitiminin gelişimine katkıda bulunması beklenmektedir.

Çalışmanın uygulama bölümünde coğrafya alanı hakkında genel bilgiler verildikten sonra, kuramsal çerçeveyi oluşturan “Çeviri-odaklı terminoloji” modeli ışığında Fransızca Türkçe Coğrafya terimcesi oluşturulmuştur. Bu amaçla, Fransızca “Le Dessous des Cartes” programının 2007-2017 yılları arasında yayınlanmış 324 bölümü izlenmiş, bunların içinden yoğun coğrafya sözvarlığı ve terim barındırdığı tespit edilen 40 bölüm seçilmiştir. Bu 40 bölümün dışındaki bölümlerde de coğrafya sözvarlığı ve terim bulunmasına karşın, diğer bölümlerde sözcük tekrarına düşüldüğü için sadece bu 40 bölümün incelemeye alınması

uygun ve yeterli bulunmuştur. Bütüncüyü oluşturabilmek için seçilen bu 40 bölümün coğrafya sözvarlığı ve terim içeren kısımlarının Fransızca transkripsiyonu araştırmacı tarafından yapılmıştır. Daha sonra, yapılan transkripsiyon sonucu oluşan bütünce içerisindeki söz varlığı ve terimler bölümlere göre tek tek tespit edilmiş ve toplam 1388 söz varlığı ve terim elde edilmiştir. Elde edilen bu sözcükler yine bölümlere göre listelenerek Türkçe'ye çevrilmiş ve böylelikle Fransızca-Türkçe Coğrafya Terimcesi oluşturulmuştur. Son olarak bölümler dahilinde elde edilen sözvarlığı ve terimler alfabetik bir terimce olarak sunulmuş ve bu sözcüklerin alındığı programın bölüm numarası da bu genel terimcede belirtilmiştir.

Çalışma süresince yapılan detaylı inceleme, daha önce yayınlanmış olan coğrafya terim sözlüklerinin çeviri-odaklı terimce çalışmasından farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Zira incelenen sözlüklerin çoğunun terimlerin tanımlarıyla sınırlı kaldığı ve yalnızca bazılarının belirli sayıda terimin yabancı dildeki karşılıklarını içerdiği gözlemlenmiş, bunların da çeviri çalışmaları için yeterli olamayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada, çeviri sürecinde terim ve sözvarlığının anlamsal bütünlüğünün sağlanması ve dilin doğru bir şekilde aktarılabilmesi için daha kapsamlı bir terimceye ihtiyaç duyulduğu açıkça görülmüştür.

Bu noktada çalışmamız sonucunda 103 görselle desteklenen 59 sayfalık Fransızca otantik metin elde edilmiştir. Bu sayede araştırmacıların coğrafya alanına ilişkin terim ve sözvarlığını belli bir bağlam çerçevesinde görerek içselleştirebilecekleri ve böylelikle daha isabetli çevirilerin ortaya konabileceği düşünülmektedir. Söz konusu otantik metin derlemi, Le Dessous des Cartes programının 324 bölümünün izlenerek, bunlardan 40 bölümün görsel-ışitsel çeviri yoluyla yazıya dönüştürülmesi sonucu oluşmuştur. Bu bakımdan çalışmamız sadece coğrafya terimce ve sözlük çalışmaları için değil, aynı zamanda görsel-ışitsel çeviri konusunda da literatüre yeni bir boyut eklemiştir. Bu çerçevede çalışmamız, çeviribilimin alt alanlardan biri olan görsel-ışitsel çeviriye yönelik daha fazla araştırma ve geliştirme için bir temel oluşturmuştur.

Çalışma sonucunda, beşeri ve fiziki coğrafya, sağlık, jeopolitika, tarım, enerji, doğal yaşam, balıkçılık, GDO, kara canlıları, deniz nehir ve okyanuslar, barajlar, deniz ve okyanus canlıları, ekoloji, afetler, İsrail-Filistin meselesi, medeniyetler, uzay, nesli tükenmekte olan canlılar, İpek Yolu, Keşmir sorunu, Afrika ülkeleri, Avrupa, Orta Asya ülkeleri, Rusya, Hac,

dağlar, Kuzey Kutbu, Sincan Özerk Bölgesi, İskoçya, nadir toprak elementleri gibi ve başka pek çok konuda Fransızca otantik metin elde edilmiştir. Bu metinlerin üniversitelerdeki Fransızca Mütercim-Tercümanlık bölümlerindeki çeviri derslerinde kullanılarak, özellikle Fransızca Mütercim-Tercümanlık öğrencileri için önemli bilgi kaynakları olacağını ve bu öğrenciler için elzem olan dünya bilgisini arttıracakı düşünülmektedir. Zira bu öğrenciler için dünya bilgisi öğretimi konusunda bu metinlerin kullanımının, öğrencilerin küresel olaylar, farklı kültürler ve uluslararası ilişkiler hakkında derinlemesine anlayış geliştirmelerine yardımcı olabileceği açıktır. Bu bağlamda, çeviri eğitiminde bu tür materyallerin kullanılması, öğrencilerin sadece dil bilgisini değil, aynı zamanda dünya hakkındaki genel bilgilerini de güçlendirebilir.

Çalışma neticesinde oluşturulan Fransızca-Türkçe coğrafya terimcesi bağlamında, özel isimlerin coğrafyaya ilişkin metinlerde sıklıkla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Coğrafya, tarih, kültür ve jeopolitik bağlamlarda önemli rol oynayan özel isimler, çeviri sürecinde özel bir dikkat gerektirmektedir. Bu noktada, coğrafi yer adları, tarihi olaylar, kurumlar ve önemli kişiler gibi özel isimlerin doğru çevirisi, çevirinin kalitesi ve metnin anlaşılabilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Özel isimlerin çevirisi, sadece dilbilgisel bir konu olmaktan öte, kültürel ve tarihsel bağlamları da dikkate almayı gerektirir. Bu nedenle, iki dilli terimcimizin coğrafya ve diğer sosyal bilimler alanları ile ilgili yapılan çevirilerde karşılaşılan özel isimlerin çevirisi sorununa çözüm getirmesi beklenmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, coğrafya metinlerinde sıkça rastlanan özel isimlerin doğru çevirisine dair bir kaynak oluşturarak, çevirmenlerin ve araştırmacıların bu alandaki zorluklarla başa çıkmasına yardımcı olabilir.

Ulaşılan sonuçlar çerçevesinde, mevcut çalışmanın genel olarak Çeviribilim, Çeviri ve Kültürel Çalışmalar, Fransızca Mütercim-Tercümanlık ve Coğrafya alanlarına katkı sağlayarak bu alanlardaki akademisyen ve öğrencilerin, bunların yanısıra sosyal bilimler alanında çeviri yapan tercümanların çalışmalarında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak, bu çalışmanın, coğrafya alanını ve bu alandaki terim ve sözvarlığını çeviribilim alanı nezdinde daha görünür kılacağı ve bu alandaki akademisyen ve öğrencilere yeni araştırma ve çalışmalar yolunda ışık tutacağı ve disiplinlerarası bir köprü kurarak bilgi ve anlayışın genişlemesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (1961). “Anlam Alışverişi Olayları ve Türkçe”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*, Cilt:9, 207-273.
- Aksan, D. (1982). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim 3*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 42.
- Aksan, D. (2004). *Türkçenin Söz Varlığı*, 3.Basım, Engin Yayınevi, Ankara.
- Arslan, S. (2016). “Çeviri Etkinliğinde Çeviri Etiğinin Önemi ve Etik Sorunların Felsefe Temelinde Yeniden Değerlendirilmesi”. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, Cilt:II, Sayı:3 ss.211-225.
- Baskın, S. (2014). “Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi : Tanımı, Kapsamı, ve Diğer Bilimlerle İlişkisi”. *International Journal of Language Academy*, Volume 2/4 Winter ss.445-457.
- Baykan, Ş. (2005). *Sistemlerarası Aktarımda Kavram ve Terim Gelişme Süreçleri : Türkiye’de Gümrük Birliği Bağlamında Avrupa Topluluğu Mevzuatına Uyum Sürecinin “Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri” Örneğinde Dilsel Yönden İncelenmesi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayrak, A. (2019). *Calfa Fransızca Osmanlı Türkçesi Cep Sözlüğünde Türkçe Söz Varlığı*, Doktora Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bekar, H. (2020). *The Uses of Adjectives in Between Male Students and Female Students : A Corpus-Based Analysis*, Master of Arts, Çağ University, The Institute of Social Sciences, Mersin.
- Boz, E. (2015). “Kullanıcı ve Sözlük İlişkisi”. *Erdem*, Sayı:69 ss.41-52.
- Boz, E. vd. (2017). “Türk Sözlük Bilimi Terminolojisi Üzerine Derlem Tabanlı Bir Araştırma”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Boz, E. (2018). “Terimbilimin Sorunlarına Dair”, in 2017 Türk Dili Yılına Armağan Kitabı, Yay.haz. Çakıcı, Bilal, II. Gözaydın Nevzat, III. Zülfikar Hamza, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Calberac, Y. (2005, 14 Aralık). Frank Tetart ile “Le Dessous des Cartes” programı üzerine söyleşi, *Les Dessous du “Dessous des cartes”*, Le Café de la Cloche, Fransa.
- Can, Ö. (2014). “Eşdizimlilik: Kanser ve Aids Sözcükleri Üzerinde Bir Uygulama Çalışması”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı:25-I ss.311-318.

- ChF. (2014). *Guide de Néologie Terminologique*, Edit. Chancellerie fédérale (ChF) Section de Terminologie, Berne.
- COSLA. (2004). *Lexique administratif*, Comité d'Orientation pour la Simplification du Langage Administratif (COSLA), Dictionnaires Le Robert, Paris.
- CST. (2003). *Recommandations à la terminologie*, Edt. Conférence des Services de traduction des États européens, Groupe de Travail terminologie et documentation, Berne.
- Daşkiran, Y. (2010). *Arapçada Terim ve Terim Türetme Yolları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dayanç, M. (2017). “Bir Modern Sözlük Örneği: Takma Adlar Sözlüğü”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Demir, G. Y. (2018). *Dilin Belirsizliği*, İstanbul, Pinhan Yayıncılık.
- Demirekin, M. (2014). *Çeviriyorum: Türkçede Çeviri Sorunları ve Eşdeğerlik*, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Demirkan, M., Zeytinkaya D., Başkan N. S. (2017). “Eğitim Teknolojisinde Yeni Terminoloji Geliştirme ve Tutarlılık Sorunsalı”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Desmet, I. (2002). L'analyse du sens en terminologie : Théorie et pratique de la définition terminologique, *Tradterm*, 8, 149-168.
- Doğanay H. (2018). *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*, Pegem Akademi, Ankara.
- Doğanay H., Doğanay S. (2018). *Coğrafya Bilim Alanlarına Giriş*, Pegem Akademi, Ankara.
- Durmuşoğlu Köse, G. vd. (2017). “Sözlükbilim ve Kurumsal Terminoloji Ölçünleştirme : Anadolu Üniversitesi İçin Bir Türkçe-İngilizce Terim Belleği Oluşturulması”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Eker, S. (2013). “Modernleşme Sürecinde Türkiye'de Terimbilim Çalışmalarına Genel Bir Bakış”. *Altaistics and Turcology*, 1-2013, s.68-95, Astana.
- Erdoğan, C. (2008). *Spor Terimleri Sözlüğü*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ertem, G. (1998). *Kardiyoloji Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Yenilik Basımevi.

- Evirgen, Ş. (2008). *Tahsin Yücel'in Vatandaş Romanının Fransızca Çevirisinde Ekinse Öğelerin Aktarımı*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Felber, H. (1984). *Terminology Manual*, The International Information Centre for Terminology, Unesco : Infoterm, Paris.
- Gile, D. (2012). Institutionalization of Translation Studies. In Y. Gambier, L. v. Doorslaer (Eds.), *Handbook of Translation Studies, Volume 3* (ss. 73-80), Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Girişen, N. (2019). *Terminolojide Tanım Tipolojisi*, Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Güneş, A. (2015). *Türkçe Altyazılı Fransız Sinema Filmlerinin Çeviride Eşdeğerlilik Bağlamında İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Heiseldal, S. K. (2017). *Traduction et terminologie, Analyse Justificative de la traduction d'un texte technique, selon la théorie interprétative de la traduction*, Yüksek Lisans Tezi, Universitetet i Oslo, Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk (ILOS), Norveç.
- Henneton, L. (2014). The House of Hope in the Valley of Discord: Connecticut Geopolitics beyond "Anglo-Dutch" Relations (1613±1654). In J. Jacobs, L. H. Roper (Eds.), *The Worlds of the Seventeenth-Century: Hudson Valley*, State University of New York Press, USA.
- Hoşgören M. Y. (2014). *Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*, Çantay, İstanbul.
- House, J. (2015). *Translation Quality Assessment*, London/New York, Routledge.
- İzırak R. (1992). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Jaklová, P. (2006). *Vyučování s videokazetami televize Arte: Le dessous des cartes*, Dissertation, Technická Univerzita v Liberci, Çekya.
- Levieux E., Levieux M. (1999). *Insiders' French: Beyond the Dictionary*, University of Chicago Press.
- Kamacı, D. (2017). "Kiplik Terminolojisinin Sözlüklerdeki Görünümü: Olabilirlik ve Olasılık". E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.

- Karadüz, A. (2009). “Sözlük, Sözcük Anlamı ve Öğrenme Üzerine”. *Turkish Studies*, Volume:4/4, Summer 2009, ss.636-649.
- Kayan, İ. (2014). “Fiziki Coğrafya Üzerine”, E. Bekaroğlu ve A. R. Özdemir (Editörler). *Bir Disiplinin İç Dünyası: Modern Türk Coğrafyası Üzerine Söyleşiler*, İdil Yayıncılık, İstanbul.
- Kolukısa, A. A. (2017). “Japonca-Türkçe Sözlüklerde Görülen Çok Anlamlılık Üzerine: Türkçe Ulusal Derlem Kullanım Örneği”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Kudashev, I. (2007). Terminography vs. Lexicography Opposition Revisited, *Översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet*. Publikationer av VAKKI, Nr 34. Vasa 2007, 157–166. s.16.
- Kulamshaeva, B. (2017). “İki Dilli Sözlüklerde Kültürel Öğeler Sorunu: Kültürel Öğeler ve Terimleştirme Üzerine”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Lambert, J. (2012). “Interdisciplinarity in Translation Studies”. In Y. Gambier, L. v. Doorslaer (Eds.), *Handbook of Translation Studies, Volume 3* (ss. 81-88), Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Lambert N., Zanin C. (2020). *Practical Handbook of Thematic Cartography: Principles, Methods, and Applications*, CRC Press.
- Le Dessous des Cartes, Program İnternet Sitesi <https://www.arte.tv/fr/videos/RC-014036/le-dessous-des-cartes/>.
- Levieux E., Levieux M. (1999). *Insiders' French: Beyond the Dictionary*, University of Chicago Press.
- Li, S, Hope, W. (2021). The role of terminology translation in China's contemporary identities and cultures. In S. Li,W. Hope (Eds.), *Terminology Translation in Chinese Contexts:Theory and Practice, Volume 3* (ss. 1-17), London/New York: Routledge.
- Li, S, Hope, W. (2021). A Historical Overviev of Terminology Management and Scholarship. In S. Li,W. Hope (Eds.), *Terminology Translation in Chinese Contexts:Theory and Practice, Volume 3* (ss. 123-128), London/New York: Routledge.
- Munday, J. (2009). *The Routledge Companion to Translation Studies*, New york, Routledge.
- Öngör, S. (1975). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

- Özdemir, T. (1997). “Coğrafya Terimine Etimolojik Bir Yaklaşım ve Ötesi”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt:3, Sayı:2 ss.219-226.
- Özkan, B. (2020). “Terimbilim Çalışmalarında Derlem Kullanımı ve “Kendi Kendine Derlem Oluşturma Platformu”” Terim Bilim Modülü. *Avrasya Terim Dergisi*, Cilt:8, Sayı:1 ss.8-17.
- Özşahin, M. (2017). *Tematik Sözlüklerin Kapsamı ve Tema Belirleme Ölçütleri*. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Palumbo, G. (2009). *Key Terms in Translation Studies*, London/New York, Continuum.
- Pearson, J. (2009). *Terms in Context*, Philadelphia, John Benjamins Publishing.
- Racicot, A. (2006). *Liste des nom des pays*. Bureau de la traduction, Bulletin de terminologie 264, Canada.
- Rifat, M. (1995). “Çeviri Kuramı ve Çeviri Kuramının Kuramı”. M. Rifat (Editör) *Çeviri ve Çeviri Kuramı Üstüne Söylemler*, İstanbul: Düzlem Yayınları. S. 62-63.
- Rondeau, G. (1984). *Introduction à la Terminologie*, Gaëtan Morin éditeur.
- Saraç, T. (1999). *Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük*, Adam Yayınları, İstanbul.
- Sert, G. (2017). “Türkçe Eşdizimlilik Çalışmalarında Terminoloji Sorunu”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Sever, S. (2018). “Bilim Dili ve Türkçe”. T. Çamsarı (Editör), *Türk Nefroloji Derneği Terim Kolu Bülteni*, Yıl:14 Sayı:14, Ocak 2018, ss.9-12 İzmir.
- Sözer, A. N. (1983). “Türkiye’nin kırsal yerleşim coğrafyasına ilişkin terminolojik sorunlar ve tipolojik yaklaşımlar”, *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1 ss.1-13.
- Szoniecky, S. (2018). *Ecosystems Knowledge: Modeling and Analysis Method for Information and Communication*, Wiley-ISTE.
- Şahin, H. (2006). “Terimlerin Genel Dile Yansımasına Dair Bazı Gözlemler”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:1, Sayı:20 ss.123-129.
- Tamponi, I. (2014). “Cartografare il mondo per comprenderlo. La nuova frontiera della comunicazione: il metodo” *Le dessous des cartes*” 10.4458/4526-09. *Documenti geografici*, (2).
- Thelen, M. (2015). “The Interaction between Terminology and Translation”, *trans-com*, 8, ss. 347-381.

- Turan, İ. (2002). “Lise Coğrafya Derslerinde Kavram ve Terim Öğretimi ile ilgili Sorunlar”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:22, Sayı:2 ss.67-84.
- Unger, C. (2001). “Genre and Translation”. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses* (14), ss. 297-321.
- Uysal, H. (2013). *Yabancı Terimleri Türkçeleştirmede Uygulanan Yöntem ve İlkeler*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Multilingual.
- Vargas-Sierra, C. (2011). “Translation-oriented Terminology Management and ICTs : Present and Future”. In G. Davis, K. A. Bernhardt (Eds.), *Interdisciplinarity and Languages : Current Issues in Research, Teaching, Professionnal Applications and ICT, Volume 30* (ss. 45-64), Peter Lang AG, Bern.
- Victor, J. C. (2012). *Le Dessous des cartes: itinéraires géopolitiques*, ARTE Editions/ Tallandier, Pologne.
- Victor, J. C., Raïsson, V., Tétart F. (2006). *Le Dessous des cartes: Atlas géopolitique*, ARTE Editions/ Tallandier, France.
- Warf, B. (Ed.) (2006). *Encyclopedia of Human Geography*, Sage Publications, USA.
- Williams, J., & Chesterman, A. (2004). *The Map: A Beginner's Guide to Doing Research in Translation Studies*. United Kingdom: St. Jerome Publishing.
- Yıldırım, C. (2017). “Terminoloji Yönetim Sistemlerinde Terminoloji Çalışması ve Çeviri”. E. Boz, F. Bozkurt, F. Doğru, D. Kamacı, E. Aslan, N. Girişen (Editörler). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Yin, J. (2021). Terminology Definition in the Humanities and Social Sciences. In S. Li, W. Hope (Eds.), *Terminology Translation in Chinese Contexts: Theory and Practice, Volume 3* (ss. 143-163), London/New York: Routledge.
- Yumru, D. (2010). “Terim Üret(me)me Sorunu”. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:03, Sayı:39 ss.10-19.
- Zülfikar, H. (1991). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

EKLER

YARARLANILAN PROGRAM LİSTESİ (ARAŞTIRMA EVRENİ)

- ✓ İşaretlenen bölümler transkripsiyonları yapılan bölümlerdir (Araştırma örnekleme)

1. 10 octobre 2007

LA MONDIALISATION DES ÉPIDÉMIES ?



2. 31 octobre 2007

LE CONTINENT AFRICAİN



3. 7 novembre 2007

SOUDAN : PÉTROLE ET DARFOUR

4. 14 novembre 2007

CIVILISATIONS : DU CHOC À L'ALLIANCE ?



5. 21 novembre 2007

MIGRATIONS : LES FAUSSES MENACES

6. 28 novembre 2007

NIGER, FAMINE PRÉVISIBLE

7. 5 décembre 2007

LE BOUCLIER ANTİMİSSİLE

8. 12 décembre 2007

LA DIASPORA PALESTİNİENNE

9. 5 janvier 2008

RÉFUGİÉS CLİMATİQUES

10. 19 janvier 2008

DES NOUVELLES D'ETHİOPIE

11. 26 janvier 2008

AGRICULTURE : NOUVELLE DONNE



12. 2 février 2008

DYNAMIQUES AFRICAINES

13. 9 février 2008

LA SLOVÉNIE EUROPÉENNE

14. 23 février 2008

BELGIQUE, VERS LA FRACTURE

15. 1 mars 2008

UNE UNION MÉDITERRANÉENNE

16. 8 mars 2008

NOUVEAUX MURS

17. 15 mars 2008

TAÏWAN AUX NATIONS-UNIES ?

18. 22 mars 2008

KAZAKHSTAN, TIGRE D'ASIE CENTRALE ?

19. 5 avril 2008

LE CANAL MER ROUGE-MER MORTE

20. 12 avril 2008

LES FAUSSES CARTES DE MAGELLAN

21. 26 avril 2008

LONDRES

22. 3 mai 2008

DES FRONTIÈRES DANS L'OCÉAN

23. 10 mai 2008

DES DRAPEAUX SOUS LA MER ?

24. 24 mai 2008

LE KOSOVO, CONFETTI EUROPÉEN

25. 31 mai 2008

LE COMMERCE DES ARMES

26. 14 juin 2008

MALAISIE, LES DEUX VISAGES

27. 21 juin 2008

TERRORISME, LOCAL OU GLOBAL ?

28. 28 juin 2008

L'EUROPE AGRICOLE, UNE NÉCESSITÉ ?



29. 5 juillet 2008

RISQUES/TOURISME ?

30. 12 juillet 2008

NOMMER LE MONDE



31. 6 septembre 2008

CHINE/ RUSSIE : PARTENAIRES OU RIVAUX ?

32. 13 septembre 2008

LES ÉTATS DÉFAILLANTS

33. 20 septembre 2008

LE MOYEN-ORIENT AMÉRICAIN ?

34. 27 septembre 2008

RISQUES CLIMATS : RISQUES PAYS

35. 11 octobre 2008

MER NOIRE (1/2) : UN CARREFOUR EURO-ASIATIQUE



36. 18 octobre 2008

MER NOIRE (2/2) : GÉOPOLITIQUE DES TUBES

37. 25 octobre 2008

L'ART DE LA GUERRE

38. 1 novembre 2008

LES SENTINELLES ÉCOLOGIQUES



39. 8 novembre 2008

LE CINQUIÈME PILIER



40. 15 novembre 2008

LE 400e DE QUÉBEC

41. 29 novembre 2008

LES FLUX FINANCIERS DES ÉMIGRÉS

42. 6 décembre 2008

MONDIALISATION CULTURELLE DANS LE GOLFE PERSIQUE

43. 13 décembre 2008

WAZIRISTAN - ENJEU GLOBAL

44. 20 décembre 2008

ZIMBABWE, RÉCIT DE LA CHUTE



45. 27 décembre 2008

CHINE, LENDEMAINS DE CROISSANCE

46. 17 janvier 2009

GOLFE PERSIQUE : UN JEU D'ÉQUILIBRE ?

47. 24 janvier 2009

L'AFRIQUE PREND SOIN DE L'EUROPE

48. 31 janvier 2009

LA RÉPUBLIQUE TCHÈQUE À LA PRÉSIDENTE DE L'UE

49. 7 février 2009

NUMÉRISATION DU CHAMP DE BATAILLE

50. 14 février 2009

L'ÉTAT DE L'IRAN

51. 21 février 2009

LA MER À BOIRE

52. 28 février 2009

DU GPS À GALILEO

53. 14 mars 2009

LES CARTES DES AUTRES

54. 21 mars 2009

MIGRATIONS : POURQUOI PART-ON ? (1/3)

55. 28 mars 2009

LES PARCOURS DE L'IMMIGRATION (2/3)

56. 4 avril 2009

MIGRATIONS : QUE FAIT L'UNION EUROPÉENNE ? (3/3)

57. 11 avril 2009

LE CYBERESPACE

58. 18 avril 2009

RETOURS D'AFRIQUE

59. 25 avril 2009

FRANCOPHONIE, L'AUTRE MONDIALISATION

60. 2 mai 2009

UNE HISTOIRE DU DROIT D'ASILE

61. 9 mai 2009

BIOCARBURANTS, UNE ALTERNATIVE ?

62. 16 mai 2009

BIOCARBURANTS, LE CAS BRÉSILIEN

63. 6 juin 2009

À QUOI SERVENT LES FONDS SOUVERAINS ?

64. 13 juin 2009

YÉMEN, RÉPUBLIQUE DES TRIBUS ?

65. 20 juin 2009

TERRES AGRICOLES : UNE AUTRE DÉLOCALISATION ?

66. 27 juin 2009

AFGHANISTAN : UNE AUTRE STRATÉGIE

67. 8 septembre 2009

VERS UN GROENLAND AMÉRICAIN ?

68. 12 septembre 2009

ÉTATS-UNIS : LA FIN DES WASP ?

69. 19 septembre 2009

UNE HISTOIRE DU CHARBON (1/2) ✓

70. 26 septembre 2009

L'AVENIR DU CHARBON (2/2)

71. 10 octobre 2009

2015, LES OBJECTIFS DU MILLÉNAIRE

72. 24 octobre 2009

LA MÉTHODE SUÉDOISE

73. 31 octobre 2009

A QUOI SERT LE PATRIMOINE DE L'UNESCO ?

74. 7 novembre 2009

APRÈS LE MUR : L'ALLEMAGNE (1/3)

75. 14 novembre 2009

APRÈS LE MUR : L'EUROPE (2/3)

76. 21 novembre 2009

APRÈS LE MUR : LE MONDE (3/3)

77. 28 novembre 2009

CLIMAT, DE KYOTO A COPENHAGUE (1/2)

78. 5 décembre 2009

CLIMAT, DE KYOTO A COPENHAGUE (2/2)

79. 12 décembre 2009

LES BOMBES A SOUS-MUNITIONS

80. 19 décembre 2009

NUCLÉAIRE MILITAIRE : ÉTAT DES LIEUX

81. 26 décembre 2009

LE NOUVEL ÂGE DU NUCLÉAIRE MILITAIRE

82. 2 janvier 2010

POUR L'ABOLITION DE LA PEINE DE MORT (1/2). GÉOGRAPHIE MONDIALE

83. 9 janvier 2010

POUR L'ABOLITION DE LA PEINE DE MORT (2/2). ÉTATS-UNIS

84. 30 janvier 2010

VILLES D'AVENIR ?

85. 6 février 2010

LE NUCLÉAIRE CIVIL

86. 13 février 2010

MONDIALISATION DE LA JUSTICE (1/2)

87. 20 février 2010

MONDIALISATION DE LA JUSTICE (2/2)

88. 27 février 2010

2010 : LES RENDEZ-VOUS DU TOGO



89. 6 mars 2010

CORÉES : UNE HISTOIRE COMMUNE ?

90. 13 mars 2010

INCHEON, VILLE GLOBALE

91. 20 mars 2010

L'ESPAGNE : RENDEZ-VOUS EUROPÉEN

92. 27 mars 2010

L'ARC DE CRISE AU MOYEN-ORIENT

93. 3 avril 2010

BOMBARDER L'IRAN ?

94. 10 avril 2010

LES CARTES DE LA GUERRE ET DE LA PAIX

95. 17 avril 2010

NÉO-MERCENAIRES : LA GUERRE PRIVATISÉE

96. 24 avril 2010

L'INTERNET EST-IL GÉOPOLITIQUE ? (1/2)

97. 1 mai 2010

L'INTERNET EST-IL GÉOPOLITIQUE ? (2/2)

98. 15 mai 2010

LA GÉORGIE, APRÈS LA GUERRE

99. 22 mai 2010

LA RUSSIE : UNE GRANDE PUISSANCE ? (1/2)



100. 29 mai 2010

VISIONS DE LA RUSSIE (2/2)

101. 5 juin 2010

L'AFRIQUE DU SUD : BALLE AU CENTRE



102. 12 juin 2010

GÉOPOLITIQUE DU FOOTBALL

103. 26 juin 2010

LA GUERRE DE L'EAU N'AURA PAS LIEU (1/2)

104. 3 juillet 2010

ISRAEL/PALESTINE : UNE GUERRE POUR L'EAU ? (2/2)



105. 18 septembre 2010

BRÉSIL : QUEL BILAN POUR LULA ? (1/2)

106. 25 septembre 2010

BRÉSIL : UN GÉANT ÉNERGÉTIQUE (2/2)

107. 6 octobre 2010

RIO GRANDE. LE FANTÔME DE LA NOUVELLE ESPAGNE

108. 9 octobre 2010

L'ÉTAT DES FORÊTS (1/3)

109. 16 octobre 2010

LE COMMERCE DU BOIS (2/3)

110. 23 octobre 2010

LES FORÊTS ET LE CLIMAT (3/3)

111. 30 octobre 2010

MATTEO RICCI. ENTRE OCCIDENT ET ORIENT

112. 6 novembre 2010

20 ANS DE RELATIONS FRANCO-ALLEMANDES (1/2). LES CONVERGENCES

113. 13 novembre 2010

20 ANS DE RELATIONS FRANCO-ALLEMANDES (2/2). LES TENSIONS

114. 20 novembre 2010

LES CARTES DE L'ÉCONOMIE MONDIALE

115. 27 novembre 2010

VERS LE PIC PÉTROLIER

116. 4 décembre 2010

SURPOPULATION : UNE FAUSSE QUESTION

117. 11 décembre 2010

RISQUES NATURELS, TOUS INÉGAUX



118. 25 décembre 2010

ISRAEL/PALESTINE : UNE GUERRE POUR L'EAU ? (2/2)

119. 1 janvier 2011

ENTRE TERRE ET MER

120. 8 janvier 2011

TOUS CARTOGRAPHES ?

121. 15 janvier 2011

L'EGYPTE SANS LE NIL ?



122. 22 janvier 2011

LE BASCULEMENT DE LA RICHESSE

123. 29 janvier 2011

LES PARADIS FISCAUX

124. 5 février 2011

L'EMPREINTE ÉCOLOGIQUE

125. 12 février 2011

DES ÎLES DE DÉCHETS ?

126. 19 février 2011

SHANGHAI : CAPITALE DU XXI^e SIÈCLE ?

127. 5 mars 2011

OCCIDENT, L'EMPIRE DU SOLEIL COUCHANT ? (1/2)

128. 12 mars 2011

OCCIDENT, L'EMPIRE DU SOLEIL COUCHANT ? (2/2)

129. 19 mars 2011

LES CARTES DE CASSINI : UNE ÉPOPÉE CARTOGRAPHIQUE

130. 26 mars 2011

PÊCHE : LA FIN DE L'ABONDANCE ?

131. 2 avril 2011

LE FONDS MONÉTAIRE INTERNATIONAL

132. 9 avril 2011

QUI CONTRÔLE LE COMMERCE INTERNATIONAL ?

133. 23 avril 2011

INDE, L'ÉQUILIBRE DES CONTRAIRES (1/2)

134. 30 avril 2011

L'INDE, PUISSANCE PRAGMATIQUE (2/2)

135. 7 mai 2011

LES NAXALITES

136. 14 mai 2011

CARTOGRAPHIE MONDIALE DES RELIGIONS

137. 4 juin 2011

GÉOGRAPHIES DES ALIMENTATIONS (1/3)

L'HISTOIRE

138. 11 juin 2011

GÉOGRAPHIES DES ALIMENTATIONS (2/3)

LA MONDIALISATION

139. 18 juin 2011

GÉOGRAPHIES DES ALIMENTATIONS (3/3)

LES ALTERNATIVES

140. 25 juin 2011

ISLAM MÉTIS

141. 10 septembre 2011

MONDES ARABES

142. 17 septembre 2011

TURQUIE, RETOUR VERS L'ORIENT ?

143. 24 septembre 2011

DE LA DÉMOGRAPHIE AUX CHOIX POLITIQUES

144. 1 octobre 2011

UN CACHEMIRE, TROIS NATIONS

145. 8 octobre 2011

A QUOI SERT L'INTELLIGENCE ECONOMIQUE?

146. 15 octobre 2011

BHOUTAN : BONHEUR NATIONAL BRUT

147. 29 octobre 2011

EUROPE, PROJET SANS FIN

148. 5 novembre 2011

PORTRAIT ÉNERGÉTIQUE DE L'UE 1/2

149. 12 novembre 2011

PORTRAIT ÉNERGÉTIQUE DE L'UE 2/2

150. 26 novembre 2011

L'ÉCOLE EST UN DROIT UNIVERSEL

151. 10 décembre 2011

LE SAVOIR, UNE QUESTION GÉOPOLITIQUE

152. 17 décembre 2011

ÉTATS FRAGILES DANS LE SAHEL

153. 10 janvier 2012

CONFLITS 2030 : LES FACTEURS (1/2)

154. 17 janvier 2012

CONFLITS 2030 : LES LIEUX (2/2)

155. 24 janvier 2012

LA MONDIALISATION DES MALADIES

156. 31 janvier 2012

LES MALADIES (RÉ)ÉMERGENTES

157. 14 février 2012

MSF : DES ACTES À LA PAROLE

158. 21 février 2012

HUMANITAIRE : LE PRIX DE L'ACTION

159. 6 mars 2012

LE NUCLÉAIRE CIVIL EN 2012

160. 13 mars 2012

GÉOGRAPHIE DES TRANSPORTS MONDIAUX

161. 20 mars 2012

LES MÉMOIRES DU RACISME

162. 27 mars 2012

EXHIBITIONS OU L'INVENTION DU SAUVAGE

163. 3 avril 2012

UN TRAMWAY À JÉRUSALEM

164. 17 avril 2012

LE DANEMARK À LA PRÉSIDENTE DE L'UNION

165. 24 avril 2012

SUD-SOUDAN : UN NOUVEL ÉTAT EN AFRIQUE (1/2)



166. 8 mai 2012

LES CARTES DE L'ÉTAT-MAJOR

167. 15 mai 2012

LA CARTOGRAPHIE DES ABYSSES : LA CONNAISSANCE (1/2)

168. 22 mai 2012

LA CARTOGRAPHIE DES ABYSSES : L'EXPLOITATION (2/2)

169. 29 mai 2012

LA RÉPUBLIQUE CENTRAFRICAINE AUX MARGES DE L'AFRIQUE



170. 12 juin 2012

CARTOGRAPHIE 2.0

171. 19 juin 2012

L'ISLANDE, SORTIE DE CRISE ?

172. 26 juin 2012

CHYPRE À LA PRÉSIDENTE DE L'UNION

173. 8 septembre 2012

DES NOUVELLES DE L'IRAN

174. 15 septembre 2012

SYRIE : LES ORIGINES DE LA CRISE (1/2)

175. 22 septembre 2012

SYRIE : LES IMPLICATIONS RÉGIONALES DE LA CRISE (2/2)

176. 29 septembre 2012

HISTOIRE DE FORÊTS : LA FRANCE (1/2)

177. 6 octobre 2012

HISTOIRE DE FORÊTS : L'EUROPE ET LE MONDE (2/2)

178. 13 octobre 2012

LA POLOGNE, CENTRALE EN EUROPE

179. 20 octobre 2012

NIGERIA, UNE ÉMERGENCE RETARDÉE



180. 27 octobre 2012

DES VACCINS POUR TOUS ?

181. 3 novembre 2012

1 MILLIARD DE MALADES OUBLIÉS

182. 10 novembre 2012

LA FABLE DU LITHIUM ET DE LA BOLIVIE

183. 17 novembre 2012

SORTIR DE L'EUROPE ?

184. 24 novembre 2012

UN PRINTEMPS BIRMAN ? (1/2)

185. 1 décembre 2012

QUI S'INTÉRESSE À LA BIRMANIE ? (2/2)



186. 8 décembre 2012

CIVILISATIONS : CHANGER OU DISPARAÎTRE ?



187. 15 décembre 2012

CANADA : SUPERPUISSANCE ÉNERGÉTIQUE

188. 22 décembre 2012

LE PARADOXE CUBAIN

189. 12 janvier 2013

AU CŒUR DU SOUS-CONTINENT INDIEN

190. 22 janvier 2013

FRANCE / ALLEMAGNE : 2013-2063 ?

191. 2 février 2013

L'IRLANDE À LA PRÉSIDENTE DE L'UNION

192. 9 février 2013

UN OU DEUX VIETNAM ? L'HISTOIRE 1/2

193. 16 février 2013

UN OU DEUX VIETNAM ? LA CROISSANCE 2/2

194. 23 février 2013

AFGHANISTAN : L'IMPOSSIBLE TRANSITION

195. 2 mars 2013

FRANCE / ALLEMAGNE : RETOUR SUR L'HISTOIRE

196. 9 mars 2013

DÉMOGRAPHIE FRANÇAISE

197. 16 mars 2013

DÉMOGRAPHIE ALLEMANDE

198. 23 mars 2013

DES NOUVELLES DU BANGLADESH

199. 6 avril 2013

NOUVEL ÉTAT AU MOYEN-ORIENT ?

200. 13 avril 2013

L'IMAGERIE SATELLITE AU SERVICE DE LA GÉOPOLITIQUE

201. 20 avril 2013

BELGIQUE, PAYS-BAS : LA MER MONTE

202. 27 avril 2013

LA CHINE CHANGE

203. 4 mai 2013

MEXIQUE, UN ÉMERGENT ENTRAVÉ

204. 11 mai 2013

DES NOUVELLES DE L'AMÉRIQUE CENTRALE

205. 18 mai 2013

BARRAGES HYDROÉLECTRIQUES. LE CAS DE LA TURQUIE ET DU NIGER ✓

206. 25 mai 2013

LAOS : UN NOUVEL ÉMERGENT ?

207. 1 juin 2013

CROATIE, A DEUX PAS DE L'UE

208. 8 juin 2013

DES NOUVELLES D'OUZBÉKISTAN ✓

209. 15 juin 2013

LES HOMMES ET L'ESPACE ✓

210. 7 septembre 2013

AUSTRALIE. POPULATIONS ET MIGRATIONS (1/2)

211. 14 septembre 2013

L'AUSTRALIE DANS LE SIÈCLE ASIATIQUE (2/2)

212. 21 septembre 2013

PARIS. NAISSANCE D'UNE CAPITALE (1/4)

213. 28 septembre 2013

PARIS. DE LA RENAISSANCE AUX LUMIÈRES (2/4)

214. 5 octobre 2013

PARIS. LA RÉVOLUTION HAUSSMANN (3/4)

215. 12 octobre 2013

LE GRAND PARIS (4/4)

216. 19 octobre 2013

DES OURS ET DES HOMMES ✓

217. 26 octobre 2013

LE COMMERCE DES ESPÈCES MENACÉES 1/2



218. 2 novembre 2013

LE COMMERCE DES ESPÈCES MENACÉES 2/2

219. 9 novembre 2013

MER BALTIQUE, LA MÉDITERRANÉE DU NORD

220. 16 novembre 2013

LES PÈLERINAGES, PHÉNOMÈNES MONDIAUX

221. 23 novembre 2013

QU'EST-CE QUE LE SALAFISME ?

222. 30 novembre 2013

PARADOXES DES INÉGALITÉS MONDIALES

223. 7 décembre 2013

DES NOUVELLES DE LA MAURITANIE



224. 14 décembre 2013

UE, MIGRANTS, FRONTIÈRES

225. 11 janvier 2014

1914 : LES FACTEURS DE LA GUERRE

226. 18 janvier 2014

QUELS ENJEUX DE SÉCURITÉ EN ASIE-PACIFIQUE ?

227. 25 janvier 2014

BERLIN (1/2)

: MÉMOIRE ET URBANISME

228. 1 février 2014

BERLIN (2/2) : CAPITALE INACHEVÉE ?

229. 8 février 2014

SOTCHI, DES JO TRÈS POLITIQUES

230. 1 mars 2014

LE CANAL DE PANAMA A-T-IL UN AVENIR ?

231. 8 mars 2014

CARTOGRAPHIE DE LA CORRUPTION

232. 15 mars 2014

DES NOUVELLES DE LA CÔTE D'IVOIRE

233. 22 mars 2014

LE BANC D'ARGUIN, EN MAURITANIE



234. 5 avril 2014

1914 : LES ÉTINCELLES DE LA GUERRE

235. 19 avril 2014

COMPÉTITION POUR LES TERRES ARABLES (1/2)

236. 26 avril 2014

TERRES ARABLES (2/2) : UN MARCHÉ PAS COMME LES AUTRES

237. 3 mai 2014

MÉDITERRANÉE : LES BATAILLES DU GAZ

238. 10 mai 2014

DES NOUVELLES DU CONGO BRAZZAVILLE

239. 17 mai 2014

L'EUROSCEPTICISME EN QUESTIONS

240. 24 mai 2014

UNE BELGIQUE, DES BELGIQUES ?

241. 31 mai 2014

LA SUISSE, UN ÎLOT EN EUROPE

242. 7 juin 2014

GAZ DE SCHISTE (1/2) - UNE ÉNERGIE ALTERNATIVE ?

243. 14 juin 2014

GAZ DE SCHISTE (2/2) - UNE NOUVELLE GÉOGRAPHIE DE L'ÉNERGIE ?

244. 21 juin 2014

JAPON, MONDE FLOTTANT

245. 30 août 2014

LE DETROIT DE BÉRING, PONT OU FRONTIÈRE ?

246. 6 septembre 2014

VILLES DU FUTUR

247. 13 septembre 2014

L'ÉCOSSE ET LE ROYAUME DÉSUNI



248. 20 septembre 2014

LES OGM, ÉTAT DES LIEUX (1/2)



249. 27 septembre 2014

LES OGM, DÉJÀ DANS L'UE (2/2)

250. 4 octobre 2014

SINGAPOUR : LA MONDIALISATION, À QUEL PRIX ?

251. 11 octobre 2014

L'ASEAN, UNE FUTURE UNION ASIATIQUE ?

252. 18 octobre 2014

LES MALOUINES, TOUJOURS DISPUTÉES

253. 25 octobre 2014

VATICAN : RELIGION ET DIPLOMATIE

254. 1 novembre 2014

ANGOLA, ELDORADO AFRICAÎN ?

255. 8 novembre 2014

DES NOUVELLES DU GHANA

256. 15 novembre 2014

L'AFRIQUE : ZONES DE CROISSANCE

257. 22 novembre 2014

TRANSPORT AÉRIEN : LE CIEL SERA-T-IL ASSEZ GRAND ?

258. 29 novembre 2014

LETTONIE, ENTRE BRUXELLES ET MOSCOU

259. 6 décembre 2014

QUI TORTURE DANS LE MONDE ?

260. 13 décembre 2014

ARCTIQUE, LA FIN DU SANCTUAIRE



261. 10 janvier 2015

VERS UNE NOUVELLE "ROUTE DE LA SOIE" ?



262. 17 janvier 2015

XINJIANG : LE GRAND OUEST CHINOIS



263. 24 janvier 2015

L'ISLAM EN CONFLIT (1/2)

264. 31 janvier 2015

L'ISLAM EN CONFLIT (2/2)

265. 7 février 2015

INDONÉSIE, NOUVEL ÉMERGENT

266. 14 février 2015

VENEZUELA : LE CHAVISME SANS CHAVEZ

267. 7 mars 2015

L'URUGUAY APRÈS « PEPE » MUJICA

268. 14 mars 2015

CHÈRES TERRES RARES



269. 21 mars 2015

TÉLÉPHONE MOBILE : OUTIL DE DÉVELOPPEMENT ?

270. 28 mars 2015

TÉLÉPHONE MOBILE : LES FACES SOMBRES

271. 11 avril 2015

DES NOUVELLES DU MALI

272. 2 mai 2015

ÉTATS-UNIS / CHINE : PUISSANCES COMPARÉES

273. 9 mai 2015

LES CHINOIS ÉTOUFFENT

274. 16 mai 2015

LE QATAR, PUISSANCE RÉGIONALE OU MONDIALE

275. 30 mai 2015

LE DANUBE : CARTOGRAPHIE POLITIQUE

276. 6 juin 2015

LE MÉKONG : CARTOGRAPHIE POLITIQUE

277. 5 septembre 2015

L'EUROPE EN DANGER(S) ?

278. 12 septembre 2015

COSTA RICA, DÉMOCRATIE VERTE

279. 19 septembre 2015

UE : DES FRONTIÈRES QUI RAPPROCHENT

280. 26 septembre 2015

LE CACAO, EN VOIE DE DISPARITION ?



281. 3 octobre 2015

LA BIÉLORUSSIE, DICTATURE DURABLE

282. 10 octobre 2015

LA POLITIQUE ÉTRANGÈRE TURQUE DANS L'IMPASSE

283. 17 octobre 2015

ISTANBUL : CARREFOURS MULTIPLES (1/2)

284. 24 octobre 2015

ISTANBUL SELON ERDOGAN (2/2)

285. 31 octobre 2015

LES ÉLECTIONS PRÉSIDENTIELLES EN BIRMANIE

286. 7 novembre 2015

LES OBJECTIFS DU MILLÉNAIRE POUR LE DÉVELOPPEMENT

287. 21 novembre 2015

LES SCENARII DE LA COP 21 1/2

288. 28 novembre 2015

LES SCENARII DE LA COP 21 2/2

289. 5 décembre 2015

2037, UN MONDE DÉCARBONÉ ?

290. 12 décembre 2015

MEXICO : LES LIMITES DU GIGANTISME

291. 9 janvier 2016

LES CARTES DU TABAC

292. 16 janvier 2016

L'ÉGYPTE D'AL-SISSI

293. 23 janvier 2016

L'ALGÉRIE DANS L'IMPASSE

294. 30 janvier 2016

LE TRANSPORT MARITIME, CŒUR DE LA MONDIALISATION

295. 6 février 2016

LA MONGOLIE À L'OMBRE DE LA CHINE ?

296. 27 février 2016

LE PATRIMOINE MONDIAL EST BIEN MAL PROTÉGÉ

297. 5 mars 2016

LES DROITS DES FEMMES

298. 12 mars 2016

ÉRYTHRÉE : AUX ORIGINES DES FLUX MIGRATOIRES

299. 19 mars 2016

DES NOUVELLES DU PAKISTAN

300. 2 avril 2016

THAÏLANDE : SUCCÈS ÉCONOMIQUE, IMPASSE POLITIQUE

301. 9 avril 2016

DES NOUVELLES DE L'ANTARCTIQUE

302. 30 avril 2016

LE RÊVE CALIFORNIEN ?

303. 7 mai 2016

LA RÉVOLUTION SOLAIRE ?

304. 14 mai 2016

HOMOSEXUALITÉ : QUELS DROITS À LA DIFFÉRENCE ?

305. 21 mai 2016

ÎLE MAURICE : AU-DELÀ DE LA CARTE POSTALE



306. 4 juin 2016

CRUES DE LA SEINE : RISQUE RÉGULIER, RISQUE OUBLIÉ (1/2)

307. 11 juin 2016

CRUES DE LA SEINE : RISQUE RÉGULIER, RISQUE OUBLIÉ (2/2)

308. 18 juin 2016

YÉMEN, LA PORTE DES LARMES

309. 3 septembre 2016

LES NOUVELLES FRONTIÈRES DU TOURISME

310. 10 septembre 2016

RÉVOLUTION CARTOGRAPHIQUE ?

311. 17 septembre 2016

LA MUTATION DU COMMERCE INTERNATIONAL

312. 24 septembre 2016

TTIP : LA PLUS GRANDE ZONE DE LIBRE-ÉCHANGE DU MONDE

313. 1 octobre 2016

L'IRAN, UN GÉANT À VENIR ?

314. 8 octobre 2016

L'AFRIQUE DANS LE MAINTIEN DE LA PAIX

315. 15 octobre 2016

DES FRONTIÈRES QUI SE RE-FERMENT ?

316. 5 novembre 2016

LES MONTAGNES : ÉTERNELLE PÉRIPHÉRIE ?



317. 12 novembre 2016

FINLANDE, AU BOUT DE L'EUROPE

318. 19 novembre 2016

HAÏTI : DE LA "PERLE DES ANTILLES" À LA CATASTROPHE HUMANITAIRE

319. 10 décembre 2016

DES OCÉANS SANS POISSONS ?



320. 14 janvier 2017

LE MOZAMBIQUE, FUTURE PUISSANCE ÉNERGÉTIQUE ?

321. 21 janvier 2017

LE TCHAD D'IDRISS DÉBY

322. 28 janvier 2017

CAUCASE DU NORD, LE TALON D'ACHILLE DE LA RUSSIE

323. 4 février 2017

CONNAISSEZ-VOUS LA GUINÉE ÉQUATORIALE ?

324. 27 mai 2017

KOURILES, LES ÎLES DE LA DISCORDE

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : GÜNEŞ, Ayhan
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Fransızca Mütercim-Tercümanlık	2015
Lisans	Fransızca Mütercim-Tercümanlık	2008
Lise	Yabancı Dil	2003

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2022-Devam	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Yabancı Diller Yüksekokulu Fransızca Öğr. Gör.
2020-2021	Yıldız Teknik Üniversitesi	Yabancı Diller Yüksekokulu Fransızca Öğr. Gör.
2009-2018	Kırıkkale Üniversitesi	Fransızca Müt-Ter. Bölümü Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

Fransızca-İngilizce-Almanca

Yayınlar

Güneş, A. (Çevirmen) (2018). *Küçük Asya'dan Türkiye'ye: Azınlıklar, Etnik-Milli Homojenleştirme, Diasporalar*. Michel Bruneau, İletişim Yayınları, 376 s., İstanbul.

Güneş, A. (2017) "Savaş Ortamında Çeviri ve Sorunları". *The Journal of International Social Research*, Cilt:10, Sayı: 54, ss. 94-98.

Güneş, A. (2017) "Fransa'nın Dil Politikaları ve Avrupa Birliği". *The Journal of International Social Research*, Cilt:10, Sayı: 52, ss. 94-98



GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

